

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2006

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται από την Επίτροπο Διοικήσεως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 6 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 μέχρι 2004. Αντίγραφό της κοινοποιείται στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Νοέμβριος 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίδα

ΜΕΡΟΣ Α

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

I.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
II.	ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ	
1.	<i>Στελέχωση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως</i>	19
2.	<i>Σχέσεις με Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία</i>	21
3.	<i>Διεθνείς Σχέσεις και Εκδηλώσεις</i>	22
4.	<i>Σημαντικές Εκδηλώσεις</i>	25
III.	ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΔΙΕΚΠΑΙΡΕΩΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 2006 – Αριθμητική και Στατιστική Ανάλυση	
1.	<i>Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2006</i>	27
2.	<i>Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε κατά το 2006</i>	28
3.	<i>Ανάλυση διερευνηθέντων παραπόνων</i>	31
4.	<i>Τελικές Εκθέσεις</i>	32
5.	<i>Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία</i>	33
6.	<i>Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα</i>	34
7.	<i>Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία</i>	35

ΜΕΡΟΣ Β

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

I.	ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	
	Α. ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	
1.	<i>Εισαγωγή</i>	41
2.	<i>Αστυνομία</i>	42
3.	<i>Φυλακές</i>	52
4.	<i>Μαθητές</i>	57
5.	<i>Έλεγχος χώρων στάθμευσης Πανεπιστημίου Κύπρου</i>	61

6.	Άσκηση Σκηνοθετικού Έργου από ηθοποιούς του ΘΟΚ	63
7.	Παραχώρηση άδειας μητρότητας σε μέλος επιτόπιου προσωπικού πρεσβείας της Κύπρου	64
8.	Χορήγηση άδειας διεξαγωγής τηλεοπτικού παιχνιδιού Telebingo	66
9.	Περιβάλλον	67

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1.	Εισαγωγή	71
2.	Αριθμητική και Στατιστική Ανάλυση	73
3.	Υπουργείο Υγείας	73
4.	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	83

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΠΟ ΚΡΑΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	87
--	----

II. ΤΟΜΕΑΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

1.	Εισαγωγή	89
2.	Κατηγορίες Παραπόνων	
i.	Διαδικαστικά	90
ii.	Επί μακρόν διαμένοντες μετανάστες	91
iii.	Δικαιώματα παιδιών	93
iv.	Γάμοι	97
v.	Απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας	100
vi.	Κράτηση	103

III. ΤΟΜΕΑΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

A. ΘΕΜΑΤΑ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1.	Εισαγωγή	107
2.	Υπουργείο Εσωτερικών	108
3.	Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων	111
4.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	113
5.	Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	114
6.	Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων	120

7.	<i>Επαρχιακές Διοικήσεις</i>	121
8.	<i>Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας</i>	125
9.	<i>Συμπεράσματα</i>	126

B. ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1.	<i>Εισαγωγή</i>	128
2.	<i>Δήμοι</i>	128
3.	<i>Κοινοτικά Συμβούλια</i>	134
4.	<i>Απαλλοτριώσεις</i>	135
5.	<i>Εκλογικοί Κατάλογοι</i>	137
6.	<i>Υπαλληλικά Θέματα</i>	141
7.	<i>Επιβολή Τελών</i>	142
8.	<i>Κεντρική Επιτροπή Παραλιών</i>	144

IV. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

1.	<i>Εισαγωγή</i>	147
2.	<i>Θέματα Παιδείας και Μαθητών</i>	148
3.	<i>Θέματα Εκπαιδευτικών</i>	
i.	<i>Αξιολογήσεις Εκπαιδευτικών Λειτουργών</i>	151
ii.	<i>Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας</i>	152
iii.	<i>Ενέργειες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού</i>	154
4.	<i>Υπαλληλικά Θέματα</i>	
i.	<i>Διαδικασία Προσλήψεων</i>	156
ii.	<i>Τοποθετήσεις – Μετακινήσεις</i>	157
iii.	<i>Αξιολογήσεις</i>	158
iv.	<i>Οικονομικά και άλλα ωφελήματα</i>	158
v.	<i>Πειθαρχικές Διαδικασίες</i>	163
vi.	<i>Εγγραφή σε Μητρώα Επαγγελματιών</i>	165
vii.	<i>Προσλήψεις – Τοποθετήσεις Εκτάκτων</i>	165

V. ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

A. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

1.	<i>Εισαγωγή</i>	167
----	-----------------	-----

2.	<i>Καθορισμός Ποσοστού Αναπηρίας για Παροχή Βοηθήματος Αναπηρίας</i>	167
3.	<i>Παροχή Σύνταξη Χηρείας</i>	168
4.	<i>Σύνταξη Χηρείας – Διάκριση Λόγω Φύλου</i>	169
5.	<i>Σύνταξη Γήρατος – Επάρκεια Διεξαχθείσας Έρευνας</i>	172

B. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΗΣ

1.	<i>Εισαγωγή</i>	176
2.	<i>Προκήρυξη και Ανάθεση Δημόσιων Διαγωνισμών</i>	176
3.	<i>Έκτακτο Βοήθημα για Κατοίκους Ορεινών Περιοχών</i>	181
4.	<i>Επίδομα Θέρμανσης</i>	182
5.	<i>Συνταξιοδοτικά Ωφελήματα Εκπαιδευτικών που είχαν υπηρετήσει και στην Ελλάδα</i>	183
6.	<i>Τμήμα Τελωνείων, Τμήμα Οδικών Μεταφορών – Άρνηση Εγγραφής εισαχθέντος οχήματος</i>	185
7.	<i>Σύστημα Επιτήρησης Αγοράς Δομικών Προϊόντων</i>	186

ΜΕΡΟΣ Α

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2006 ο Επίτροπος Διοικήσεως συμπλήρωσε δεκαπέντε χρόνια ζωής. Τρεις πενταετίες από το 1991 μέχρι και την πρώτη εξαετία της νέας χιλιετίας που αποτυπώνουν αυθεντικά την σημαντικότητα της παρέμβασής του, την εξέλιξη, τον εμπλουτισμό της δράσης του.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως έχει εξ αντικειμένου αλλά και δυνάμει του νόμου που τον διέπει, ένα ευρύτατο φάσμα εξουσιών και αρμοδιοτήτων με στόχο η ενίσχυση του κράτους δικαίου και η προάσπιση των δικαιωμάτων του πολίτη να είναι πιο πρόσφορη και πιο αποτελεσματική. Κράτος δικαίου, με την έννοια της κοινωνίας που όλοι οι πολίτες ζουν κάτω από τον νόμο και κανένας δεν μπορεί να βρίσκεται έξω η πέρα από τα όρια του νόμου.

Το 2004 οι αρμοδιότητες αυτές επεκτάθηκαν και ενδυναμώθηκαν με την ίδρυση στα πλαίσια του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, της Αρχής κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων και της Αρχής Ισότητας, με επί μέρους αρμοδιότητες που δεν έχουν ακόμα οριστικά οριοθετηθεί.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως έχει, επομένως, να διεκπεραιώσει ένα έργο πολύπλοκο που γίνεται ολοένα και πιο δύσκολο. Επειδή οι κοινωνικές ανάγκες έχουν εξαιρετικά διευρυνθεί, η διοίκηση εμπλέκεται σε κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής τη προστασία της ζωής και της περιουσίας, τον κίνδυνο της φτώχειας και της ανεργίας, το επίπεδο ζωής, την παιδεία, τον πολιτισμό και την προστασία του περιβάλλοντος.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι αυτός που καλείται να διασφαλίσει ότι η διοίκηση σε όλες της τις δράσεις ενεργεί νόμιμα, ανοιχτά, δίκαια και αμερόληπτα, ότι εφαρμόζει σωστά τις νομοθετικές πρόνοιες, σέβεται την ιδιότητα του πολίτη και απορρίπτει κάθε απαξιωτική συμπεριφορά. Καλείται στην ουσία να εξισορροπήσει την τυπικότητα και τον νομικισμό με την αμεσότητα και την ταχεία επίλυση των προβλημάτων, αποδεικνύοντας ότι το ιδιωτικό και το δημόσιο δεν είναι έννοιες κατ' ανάγκη αντίθετες και ότι μπορούν να συνυπάρξουν σε ένα καθεστώς αμοιβαίου σεβασμού και αυτοσυγκράτησης.

Το ενδιαφέρον και προσοχή του Επιτρόπου Διοικήσεως είναι εξίσου στραμμένο και προς τις δύο κατευθύνσεις, τον πολίτη και την διοίκηση, επιζητώντας να συνομιλήσει μαζί τους, να θεμελιώσει και να κρατήσει ζωντανό ένα ανοικτό διάλογο μεταξύ τους. Μια

διαδικασία που εισπράττουν και οι δύο πλευρές. Μέσα από αυτή, ο πολίτης ενισχύει την αυτοπεποίθηση του ότι αποτελεί μέρος όχι ευκαταφρόνητο της κρατικής εξουσίας και ότι τα δικαιώματά του με οποιοδήποτε τρόπο δεν πρέπει να υποτιμούνται. Και η διοίκηση γίνεται περισσότερο ικανή να διαπιστώνει τα ελλείμματα της, να επεξεργάζεται την βελτίωση των υπηρεσιών της για να διαμορφώνει πιο αποτελεσματικές πολιτικές στην επίτευξη των στόχων της.

Το 2006 είχε όλα τα στοιχεία του ενδιαφέροντος έτους για τον Επίτροπο Διοικήσεως. Σημαντικά θέματα που τέθηκαν υπόψη του από τους πολίτες κατέληξαν σε εξίσου σημαντικές εκθέσεις, παρεμβάσεις που καταδεικνύουν τις παθογένειες και συστηματικές αδυναμίες της διοίκησης κυρίως σε θέματα που έχουν να κάνουν με ομάδες ή τάξεις προσώπων και δεν εξαντλούνται στην επίλυση ατομικών προβλημάτων. Ο Επίτροπος Διοικήσεως αισθάνεται ιδιαίτερα υπεύθυνος για εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που δεν μπορούν να υπερασπίσουν τον εαυτό τους και δεν είναι στη λίστα των πολιτικών προτεραιοτήτων. Οι παρεμβάσεις του στα θέματα αυτά είναι για τον ίδιο μείζονος σημασίας.

Ανακατάταξη τέλος των σχέσεων του, με τις δημόσιες υπηρεσίες, και ενίσχυση του διαμεσολαβητικού του ρόλου.

Το 2006 υποβλήθηκαν από τους Πολίτες στον Επίτροπο Διοικήσεως για διερεύνηση, 3095 αριθμός κατά τι μικρότερος από τον αριθμό των παραπόνων του προηγούμενου έτους (3185). Το γεγονός έχει λογική εξήγηση. Ο Επίτροπος Διοικήσεως ασκώντας την ευχέρεια που του δίνει ο Νόμος και, προκειμένου να αντιμετωπίσει άμεσα με εσωτερικά μέτρα τη στελεχιακή αδυναμία του Γραφείου χωρίς να επηρεάσει τη ποιότητα της παρέμβασής του, δεν εξετάζει πλέον παράπονα για τα οποία έχουν ήδη παγιωθεί δικαιώματα τρίτων και επομένως η οποιαδήποτε παρέμβαση θα ήταν ατελέσφορη. Αυτό σε αριθμούς μεταφράζεται σε 300 – 350 παράπονα που τίθενται έτσι εκτός διερεύνησης και που κυρίως αφορούν υπηρεσιακή ανέλιξη εκπαιδευτικών και δημοσίων υπαλλήλων. Στην περίπτωση αυτή υποδεικνύεται ως προσφορότερο μέσο για τον πολίτη η προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Τον μεγαλύτερο αριθμό παραπόνων και για το 2006 δέχθηκε ο Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων, ενώ μεγάλη πίεση σημειώθηκε και στον Τομέα της Ακίνητης Ιδιοκτησίας – Ανάπτυξης. Μικρή αύξηση σημείωσαν και τα παράπονα στον τομέα

Αλλοδαπών που για τελευταία χρονιά εμφανίζεται ως θεματικός κλάδος πριν την ενσωμάτωση του στον τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Όλοι οι Τομείς δραστηριοποιήθηκαν ουσιαστικά και προς νέες κατευθύνσεις. Την πιο παραστατική δράση του Γραφείου δίνει, όπως πάντα, ο Τομέας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που είχε τις μεγαλύτερες προκλήσεις και λειτούργησε ανανεωτικά σε θέσεις και προσεγγίσεις. Το έτος αυτό ο Τομέας ολοκλήρωσε την παρέμβασή του στις σχέσεις πολίτη - Αστυνομίας με μια ιστορική έκθεση απ' αφορμή την κακοποίηση δύο φοιτητών από μέλη της Αστυνομικής Δύναμης που του έδωσε την ευκαιρία να διατυπώσει ολοκληρωμένες αρχές γενικότερης εφαρμογής για το θέμα αυτό.

Η κακοποίηση των δύο φοιτητών χαρακτηρίστηκε ως σύμπτωμα και επανάληψη ενός παθογενούς φαινομένου, του οποίου η αντιμετώπιση δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη διάγνωση και την καταπολέμηση των παραγόντων που το προκαλούν.

Η Έκθεση κατέληξε σε μια σειρά ολοκληρωμένων προτάσεων - εισηγήσεων στην Αστυνομία για τον τρόπο αντιμετώπισης των δικαιωμάτων των πολιτών.

Σε άλλη περίπτωση διερεύνησης παραπόνου, υποδείχθηκε στην Αστυνομία ότι σε περίπτωση σοβαρών παραβιάσεων από αστυνομικούς αναφορικά με τα καθήκοντα τους, ο πειθαρχικός έλεγχος θα πρέπει να διεξάγεται κατά τρόπο που να μην αφήνει υπόνοιες ότι η αστυνομία αντιμετωπίζει με ανοχή παραβατικές συμπεριφορές των μελών της ή υποβαθμίζει την σοβαρότητα τους.

Αξιοσημείωτα πρέπει να θεωρηθούν, ο προβληματισμός και οι παρατηρήσεις σε σχετικές εκθέσεις για τις συστάσεις αναφορικά με τον χαρακτήρα και το παρελθόν τους που υποχρεώνονται να παρουσιάσουν οι υποψήφιοι για πρόσληψη στην Αστυνομία, προϋπόθεση που όπως σημειώνεται μοιάζει ρευστή και ασαφής, αφού πρόκειται για εξαιρετικά υποκειμενικές κρίσεις, σε διαδικασία αντικειμενικής αξιολόγησης και είναι ιδιαίτερα δύσκολη η εκ προοιμίου αποτίμηση του χαρακτήρα ενός υποψήφιου στα περιορισμένα περιθώρια μιας διαδικασίας προσλήψεων. Εισήγηση ήταν να θεωρούνται ως ακατάλληλα πρόσωπα που καταδικάστηκαν για σοβαρά εγκλήματα ή αδικήματα που σχετίζονται με έλλειψη τιμιότητας ή που ενέχουν ηθική αισχύρη.

Σημαντικές από πλευράς ενδιαφέροντος αλλά και ουσίας εκθέσεις υποβλήθηκαν από τον Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και από τον Τομέα Παιδείας για τα δικαιώματα των

μαθητών στο σχολικό τους περιβάλλον, τις πειθαρχικές διαδικασίες που ακολουθούνται καθώς και την συνδικαλιστική δράση των μαθητών για την ανάδειξη των μαθητικών συμβουλίων.

Ακόμα για την εμπλοκή της Αστυνομίας σε θέματα που αφορούν τους μαθητές στο χώρο του σχολείου με σαφή προβολή των σύγχρονων αντιλήψεων και προτάσεων για αντικατάσταση των μέτρων αστυνόμευσης και ποινικού ελέγχου με την ανάπτυξη μιας πολυδιάστατης κοινωνικής Πολιτικής με κεντρικό βάρος την διαπαιδαγώγηση των εκπαιδευόμενων και ενημέρωση των νέων.

Η πιο πάνω αναφορά στις εκθέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως για την Αστυνομία, γίνεται για να επισημανθεί στη συνέχεια η εξαιρετική επίδραση τους, στις σχέσεις ανάμεσα στην Αστυνομία και τον Επίτροπο Διοικήσεως. Η Αστυνομία και η Διεύθυνση των Φυλακών αποτελούν τις δύο υπηρεσίες που στο διάστημα αυτό ανέπτυξαν σοβαρές σχέσεις συνεργασίας με τον Επίτροπο σε καθημερινή και σταθερή βάση.

Οι σχέσεις με τις διάφορες υπηρεσίες, όπως ήδη έχει επισημανθεί είναι από τα πλέον σημαντικά θέματα για τον Επίτροπο. Θετικές εξελίξεις σημειώθηκαν και στις σχέσεις του Γραφείου με άλλες υπηρεσίες, όπως το Υπουργείο Υγείας ενώ συνεχίστηκαν για μια ακόμα χρονιά οι παραδοσιακά εξαιρετικές σχέσεις με το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Δεν θα ήθελα να δημιουργήσω, την εσφαλμένη άλλωστε, εντύπωση ότι όλα είναι καλά και ρόδινα στις σχέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως με τις δημόσιες υπηρεσίες. Όμως είναι αλήθεια ότι σταδιακά γίνεται πιο κατανοητός ο ρόλος του και προοδευτικά ένα μεγαλύτερο μέρος δημόσιων υπηρεσιών εγκαταλείπει την καχυποψία και βλέπει πιο καθαρά ότι σε ιδανικό επίπεδο, οι δημόσιες υπηρεσίες, πρέπει να λειτουργούν με ευελιξία, να αντιδρούν άμεσα στις ανάγκες των πολιτών και να διαχειρίζονται τις υποθέσεις τους πριν καταστεί αναγκαία η παρέμβαση του Επιτρόπου. Κάτι που αναπόφευκτα τις φέρνει πιο κοντά.

Το ενδιαφέρον όμως δεν εξαντλείται στην επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος αντικειμένου της Έκθεσης, αλλά κυρίως, κατά πόσο οι υπηρεσίες χρησιμοποιούν στην πράξη τα μαθήματα που παίρνουν από τα πορίσματα του Επιτρόπου, ώστε και άλλοι πολίτες να μην βρεθούν στην ίδια θέση με τον παραπονούμενο. Η ποιότητα των υπηρεσιών είναι ζωντανή, δυναμική κατάσταση και, επομένως, δεν έχει να κάμει με την

έκβαση ενός συγκεκριμένου παραπόνου. Οι στόχοι αυτοί ανανεώνονται και προωθούνται σταθερά.

Δεκαπέντε χρόνια μετά την ίδρυση του, ο Επίτροπος Διοικήσεως εξακολουθεί να επιβεβαιώνει την πεποίθηση του ότι ο θεσμός του Όμπουτσμαν είναι μοναδικός, αντικατοπτρίζει την παιδεία τις νομικές παραδόσεις και τις θεσμικές δομές κάθε χώρας. Και είναι βέβαιο ότι θα συνεχίσει να διαδραματίζει ένα πολύ σοβαρό ρόλο στην αντιμετώπιση της αποξένωσης του πολίτη και εκείνων που είναι ταγμένοι να τον εξυπηρετούν και να οικοδομεί μεταξύ τους, μια σχέση εμπιστοσύνης και συνεργασίας συνεισφέροντας μέσα από αυτά στην ωρίμανση και το βάθεμα της δημοκρατίας.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

II. ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

1. Στελέχωση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως

Σύμφωνα με το Νόμο ο Επίτροπος Διοικήσεως, στην άσκηση των καθηκόντων του, βοηθείται από τους Λειτουργούς που αποτελούν το Επιστημονικό προσωπικό του Γραφείου, και βέβαια από το αναγκαίο Γραμματειακό προσωπικό.

Είναι γνωστό και από προηγούμενες Ετήσιες Εκθέσεις, ότι το Γραφείο για την πιο αποτελεσματική, πληρέστερη και ποιοτική διεκπεραίωση του έργου του λειτουργεί στη βάση των θεματικών κύκλων. Δηλαδή, τα παράπονα των πολιτών κατανέμονται με κριτήριο το αντικείμενο τους, σε πέντε θεματικούς κύκλους ή τομείς ως εξής:

Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Τομέας Αλλοδαπών

Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων

Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης

Τομέας Οικονομικών και Κοινωνικής Προστασίας

Από το 2004 λειτουργούν παράλληλα και οι δύο Αρχές, η Αρχή κατά του Ρατσισμού και Διακρίσεων και η Αρχή Ισότητας, ως αποτέλεσμα της εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Απώτερος στόχος ήταν οι Τομείς να στελεχωθούν από Λειτουργούς κάθε τάξης και βαθμίδας, υπό την καθοδήγηση και εποπτεία των Ανώτερων Λειτουργών. Και για τις δύο Αρχές έχει ζητηθεί κατ' επανάληψη η δημιουργία δύο διευθυντικών θέσεων στην κλίμακα Α14, προκειμένου να λειτουργήσουν στη βάση μιας σχετικής αυτονομίας.

Τίποτα από όλα αυτά δεν έχει γίνει. Οι Τομείς στελεχώνονται κατ' οικονομία και υπό την πίεση της πραγματικής στελεχιακής αδυναμίας, με ελλιπή σύνθεση και επικεφαλής και Λειτουργούς Α' τάξης, ακόμα και απλούς Λειτουργούς του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται το έργο τους και να επηρεάζεται η εύρυθμη λειτουργία του Γραφείου. Ενώ στους δύο από τους τρεις Ανώτερους Λειτουργούς του Γραφείου έχουν ανατεθεί παράλληλα και καθήκοντα διεύθυνσης και των δύο Αρχών.

Δεν προτίθεται εδώ να επαναλάβω αυτά που τα τελευταία πέντε χρόνια, επίμονα και σε κάθε ευκαιρία σημειώνονται για το πρόβλημα της στελεχιακής ανεπάρκειας του Γραφείου, που επιδεινώνεται από την απουσία και στοιχειώδους διοικητικού προσωπικού σε μια υπηρεσία, που ήδη αριθμεί προσωπικό πέραν των σαράντα πέντε υπαλλήλων.

Δεν πρόκειται επίσης να παραθέσω τα στοιχεία που σε αλληπάλληλες περιπτώσεις έχω θέσει υπόψη, του Υπουργείου Οικονομικών και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως για την αναγκαία οργανωτική αναδόμηση του Γραφείου χωρίς καμιά μέχρι στιγμής εξέλιξη.

Σημειώνω μόνο το αυτονόητο ότι ένα Γραφείο με τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, για να φέρει σε πέρας το σοβαρό έργο που του έχει ανατεθεί θα πρέπει να τύχει της πιο σοβαρής προσοχής του Κράτους, της πραγματικής βούλησης για στήριξη του Θεσμού. Αυτό θα συνιστά και την πιο ουσιαστική συμβολή του Κράτους στην εκπλήρωση των σκοπών του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Το θέμα αυτό είναι επείγον.

Το 2006 στο Γραφείο Επιτρόπου υπηρετούσαν οι πιο κάτω Λειτουργοί:

1. Ελίζα Σαββίδου – Αν. Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
2. Άριστος Τσιάρτας – Αν. Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
3. Ελένη Χ' Ττοφή – Αν. Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
4. Μαρία Χριστοφόρου – Λειτουργός Γρ. Ε.Δ. Α'
5. Γεώργιος Κρασσάς – Λειτουργός Γρ. Ε.Δ. Α'
6. Κώστας Ιωάννου – Λειτουργός Γρ. Ε.Δ. Α'
7. Χρύσανθος Χρυσάνθου – Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
8. Γεωργία Σταυρινίδου – Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
9. Ελένη Συμεωνίδου – Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
10. Γιώργος Κακότας – Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
11. Τάσος Κωστέας – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
12. Έλενα Καρεκλά – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.

13. Νάσια Διονυσίου - Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ
14. Νικολέττα Κουτσάκου - Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ
15. Μαρία Καραγιάννη – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
16. Ορθοδοξία Κάρενου – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε. Δ.
17. Πρόδρομος Χριστοφή – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
18. Μελίνα Τριγγίδου – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
19. Στέλλα Κομνηνού – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
20. Γεωργία Πέρδικου – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
21. Πανίκος Γιωργαλλής – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
22. Μαρία Τριανταφυλλίδου – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
23. Ιωάννα Δημητρίου – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
24. Κατερίνα Καλλητσιώνη – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.
25. Δέσποινα Μέρτακκα - Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ
26. Νικόλας Κάιζερ – Έκτακτος Λειτουργός Γρ. Ε.Δ.

2. Σχέσεις με Εκτελεστική και Νομοθετική εξουσία

Η Εκτελεστική και η Νομοθετική εξουσία, το Υπουργικό Συμβούλιο και η Βουλή αποτελούν τους δύο βασικούς άξονες στήριξης του Θεσμού. Συνεργούν και συμπράττουν στο διορισμό του Επιτρόπου Διοικήσεως και στη συνέχεια παρακολουθούν σταθερά και αδιάλειπτα το έργο που επιτελεί, αφού ο Επίτροπος δυνάμει του Νόμου υποβάλλει κάθε μήνα σημείωμα για τις Εκθέσεις που το Γραφείο συντάσσει στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και στις δύο εξουσίες.

Οι καλές σχέσεις συνεργασίας επομένως, συνιστούν προϋπόθεση και όρο εκ των ων ουκ άνευ για την ομαλή λειτουργία και εξέλιξη του Θεσμού και στη πράξη, άμεση και πρωταρχική προτεραιότητα για τον Επίτροπο Διοικήσεως.

Στα πλαίσια αυτά, εντάσσεται και η συνεργασία του Επιτρόπου Διοικήσεως με τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, και η πρωτοβουλία του Υπουργικού Συμβουλίου για συζήτηση των Εκθέσεων του Επιτρόπου Διοικήσεως και υλοποίηση των εισηγήσεων του.

Η συνεργασία όμως αυτή δεν είναι θέμα στατικό και δεν πρέπει να καταλήγει τυπική ή υπόθεση ρουτίνας. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία δύο χρόνια η συνεργασία του Επιτρόπου Διοικήσεως, με την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής, την Επιτροπή Θεσμών

Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως έχει περιοριστεί στη συζήτηση για την Ετήσια Έκθεση του Επιτρόπου και έχει εγκαταλειφθεί η πρακτική της συζήτησης επί μέρους Εκθέσεων που αφορούν σε θέματα γενικότερων αρχών, κάτι που ευτυχώς εξακολουθεί να γίνεται στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Και η ενημέρωση του Υπουργικού Συμβουλίου σε μηνιαία βάση για τις Εκθέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως, για υλοποίηση των εισηγήσεων του που είχε χαιρετιστεί ως εξαιρετικά ευεργετική για το Θεσμό, θα πρέπει να αναθεωρηθεί ώστε να επιτυγχάνει πιο αποτελεσματικά τους στόχους της αλλά και να διαφυλάσσει το δικαίωμα του Επιτρόπου για υποβολή ειδικών εκθέσεων.

Η συνεργασία και με τις δύο εξουσίες θα πρέπει να παραμείνει ζωντανή, με συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στα πλαίσια μιας ουσιαστικής συνεργασίας που να ανταποκρίνεται στη φύση και στο έργο του Επιτρόπου Διοικήσεως παρά στις τυπικές πρόνοιες της νομοθεσίας.

3. Διεθνείς Σχέσεις και Εκδηλώσεις

Τα τελευταία χρόνια το Γραφείο επικεντρώνει ιδιαίτερα την προσοχή του σε διεθνείς συναντήσεις, διασκέψεις και συνέδρια, αλλά και σε εκδηλώσεις που διοργανώνονται στην Κύπρο και που δίνουν τη δυνατότητα ενημέρωσης του κοινού, για τις δραστηριότητες του Επιτρόπου και το έργο που επιτελεί και λειτουργούν ενισχυτικά για την επικοινωνία του με τον Πολίτη. Οι διεθνείς συμμετοχές κρίνονται ως ιδιαίτερης σπουδαιότητας για το Γραφείο αφού το φέρουν εγγύτερα στο γενικότερο προβληματισμό για το θεσμό του Όμπουτσμαν και για τις διεθνείς εξελίξεις και το καθιστούν κοινώνό των νεότερων τάσεων και προσανατολισμών. Αφετέρου ενισχύουν την θέση του Γραφείου στο διεθνή χάρτη των Όμπουτσμαν, διευρύνουν τους ορίζοντες και την επιφάνεια δράσης του.

Το 2006 η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν στις πιο κάτω διεθνείς εκδηλώσεις:

1. Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας πήραν μέρος σε συνέδριο που έγινε στην Αθήνα στις 3-4 Φεβρουαρίου

2006 με θέμα: "Η Κοινωνία των Πολιτών και η Εφαρμογή του Περιβαλλοντικού Δικαίου".

2. Ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κακότας εκπροσώπησε το Γραφείο στο "Equinet Annual General Meeting" που έγινε στις Βρυξέλλες στις 7-10 Φεβρουαρίου 2006.
3. Η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου συμμετείχε στο συνέδριο "Combined in Europe together in North-Rhine-Westphalia" που έγινε στις Βρυξέλλες στις 12-14 Φεβρουαρίου 2006.
4. Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Λειτουργός Α' Τάξης του Γραφείου κ. Γιώργος Κρασσάς παραβρέθηκαν στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου των Όμπουτσαν που πραγματοποιήθηκε στο Ινσμπρουκ της Αυστρίας την 1 Απριλίου 2006.
5. Η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου πήρε μέρος στο "Annual Conference of the Community Action Programme to Combat Discrimination" που έγινε στη Βαρσοβία στις 24-25 Απριλίου 2006.
6. Η Λειτουργός του Γραφείου Στέλλα Κομνηνού συμμετείχε σε συνέδριο στις Βρυξέλλες με θέμα "Closing the Gender Pay Gap" από τις 21-23 Μαΐου 2006.
7. Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας εκπροσώπησαν το Γραφείο στη συνάντηση του Ευρωπαίου Όμπουτσαν και στην Γενική Συνέλευση του Διεθνούς Ινστιτούτου των Όμπουτσαν, περιφέρεια Ευρώπης, που έγινε στη Βιέννη από τις 10 μέχρι 13 Ιουνίου 2006.
8. Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας πήραν μέρος σε συνέδριο που έγινε στην Αθήνα στις 13-14 Ιουνίου 2006, με θέμα: "Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Κοινωνία Δικαίου".
9. Ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κακότας συμμετείχε στο συνέδριο "Training on the Practical Implementation of Anti-Discrimination and Equal Treatment Legislation" που έγινε στη Βουδαπέστη στις 12-14 Ιουνίου 2006.

10. Ο Λειτουργός του Γραφείου Κώστας Ιωάννου συμμετείχε στο "Liaison Officers Seminar-Upholding fundamental Rights-Sharing best practice" που έγινε στο Στρασβούργο στις 17-25 Ιουνίου 2006.
11. Ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχε στο Σεμινάριο "Seminar on Combating Racism and Xenophobia" που έγινε στη Βιέννη στις 20-22 Ιουνίου 2006.
12. Η Επίτροπος Διοικήσεως και η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου πήραν μέρος σε συνέδριο που έγινε στην Αθήνα με θέμα: "Ombudswork for Children" , στις 28 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2006.
13. Η Λειτουργός του Γραφείου Νάσια Διονυσίου συμμετείχε στην 4^η Στρογγυλή Τράπεζα του Ευρωπαϊκού Εθνικού Οργανισμού για την Προώθηση και την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης που έγινε στην Αθήνα στις 26-30 Σεπτεμβρίου 2006.
14. Ο Λειτουργός του Γραφείου Κώστας Ιωάννου συμμετείχε μετά από πρόσκληση της Αμερικάνικης Πρεσβείας στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα "Accountability and Ethics in Business and Government" που έγινε στις Η.Π.Α. από 19 Σεπτεμβρίου-13 Οκτωβρίου 2006.
15. Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Λειτουργός Α' Τάξης του Γραφείου Γιώργος Κρασσάς πήραν μέρος σε Συνέδριο που έγινε στην Φλωρεντία στις 16 Οκτωβρίου 2006 με θέμα: "Ο θεσμός του Όμπουτσμαν στην Ιταλία και Ευρώπη".
16. Ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχε στο "8th International Conference of National Institution for the Protection of Human Rights" που έγινε στην Βολιβία από 21 Οκτωβρίου – 1 Νοεμβρίου 2006.
17. Η Λειτουργός του Γραφείου Μελίνα Τριγγίδου πήρε μέρος στο "International Equality Bodies Meeting" που έγινε στην Λιθουανία στις 17-18 Νοεμβρίου 2006.

18. Η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου και η Λειτουργός Στέλλα Κομνηνού πήραν μέρος στο "Meeting between Commissioner Spidla and the Representatives of National Equality Bodies designated in accordance to Directive 2002/73/EC" που έγινε στις Βρυξέλλες από 18-20 Δεκεμβρίου 2006.
19. Παράλληλα η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν στις τρεις Συνεδρίες του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου κατά του Ρατσισμού που έγιναν στη Βιέννη.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργοί του Γραφείου ανταποκρίθηκαν σε μεγάλο αριθμό προσκλήσεων και πήραν μέρος σε διαλέξεις, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια που έγιναν σε όλη την Κύπρο για τον ρόλο του Επιτρόπου Διοικήσεως και των Αρχών κατά των Διακρίσεων και Ισότητας ενώ ομάδα Λειτουργών του Γραφείου εισηγήθηκε όπως κάθε χρόνο θέματα της αρμοδιότητας του Επιτρόπου Διοικήσεως, στα προγράμματα της Ακαδημίας Δημόσιας Διοίκησης για τους νεοεισερχόμενους στη Δημόσια Υπηρεσία.

4. Σημαντικές Εκδηλώσεις

Από τις εκδηλώσεις που όπως κάθε χρόνο οργάνωσε το Γραφείο στην Κύπρο ξεχωρίζουν:

1. Το Σεμινάριο για το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1995 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη για την διαδικασία Συλλογικών Παραπόνων σε συνδιοργάνωση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων που έγινε στη Λευκωσία την 1 Φεβρουαρίου 2006.

Στο Σεμινάριο έγιναν τρεις εισηγήσεις από τις κ.κ. Matti Mikkola, Μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ECSR), Νικήτα Αλιπράντη, Μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ECSR), Csilla Kollonay Lehoczy, Μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ECSR) και Ειρήνη Κίτσου-Μυλωνά. Χαιρετισμούς απηύθυναν η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Γραμματειακός Λειτουργός – Γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη κ. Henrik Kristensen. Η κήρυξη των εργασιών του Σεμιναρίου έγινε από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Χρίστο Ταλιαδώρο.

2. Η Έκθεση έργων ζωγραφικής των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές που για πρώτη φορά φιλοξενήθηκε με μεγάλη επιτυχία στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως στις 4 Απριλίου 2006.

3. Εκδήλωση με θέμα τις Περιβαλλοντικές Προκλήσεις για την Κύπρο και τον Κόσμο που πραγματοποιήθηκε στις 26.5.2007 στο ξενοδοχείο Χίλτον στη Λευκωσία.
Κύριος εισηγητής ήταν ο Επίτροπος Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Σταύρος Δήμας ενώ παρεμβάσεις έκαναν ο Ευρωβουλευτής Γιαννάκης Μάτσης και ο Βουλευτής Ανδρέας Σ. Αγγελίδης. Εισηγητική ομιλία έγινε από τον Ανώτερο Λειτουργό του Γραφείου, Προϊστάμενο του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Άριστο Τσιάρτα και χαιρετισμό απηύθυνε ο Υπουργός Εσωτερικών Ανδρέας Χρίστου.
Την συζήτηση συντόνισε η Επίτροπος Διοικήσεως.

4. Σεμινάριο για τον εκσυγχρονισμό του Σωφρονιστικού Συστήματος και την μεταχείριση βαρυποινιτών, ισοβιτών που έγινε στη Λευκωσία στις 12 Δεκεμβρίου 2006.
Εισηγητές ήταν ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Νέστορας Κουράκης και ο δικηγόρος Αχιλλέας Δημητριάδης.
Παρέμβαση έκανε ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας Πέτρος Κληρίδης.
Χαιρετισμό απηύθυνε ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Σοφοκλής Σοφοκλέους.
Την συζήτηση συντόνισε ο δικηγόρος Πέτρος Μιχαηλίδης, Μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων

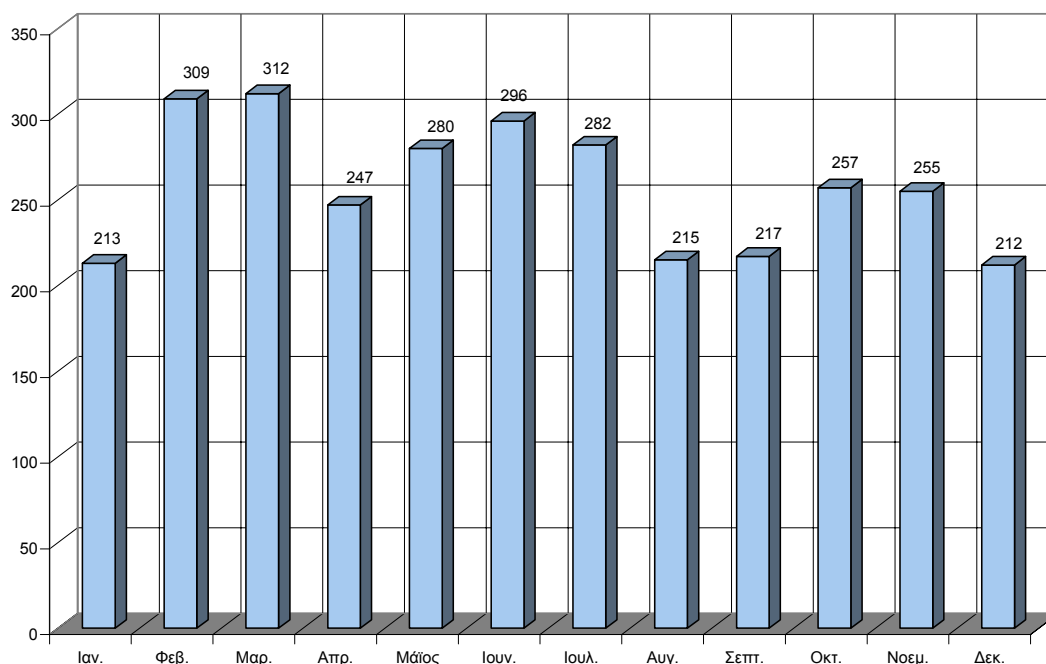
ΙΙΙ. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΤΟ 2006 - Αριθμητική και στατιστική ανάλυση

1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2006

Κατά τη διάρκεια του 2006 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 3.095 παράπονα. Ο αριθμός αυτός είναι περίπου ο ίδιος με εκείνο του προηγούμενου έτους (2005: 3.185 παράπονα), παρουσιάζεται δηλαδή για πρώτη φορά την τελευταία οκταετία, μια σταθεροποιητική τάση στον αριθμό των νέων παραπόνων που υποβλήθηκαν για διερεύνηση. Ο αριθμός είναι ο δεύτερος υψηλότερος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο σε ένα ημερολογιακό έτος, από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του.

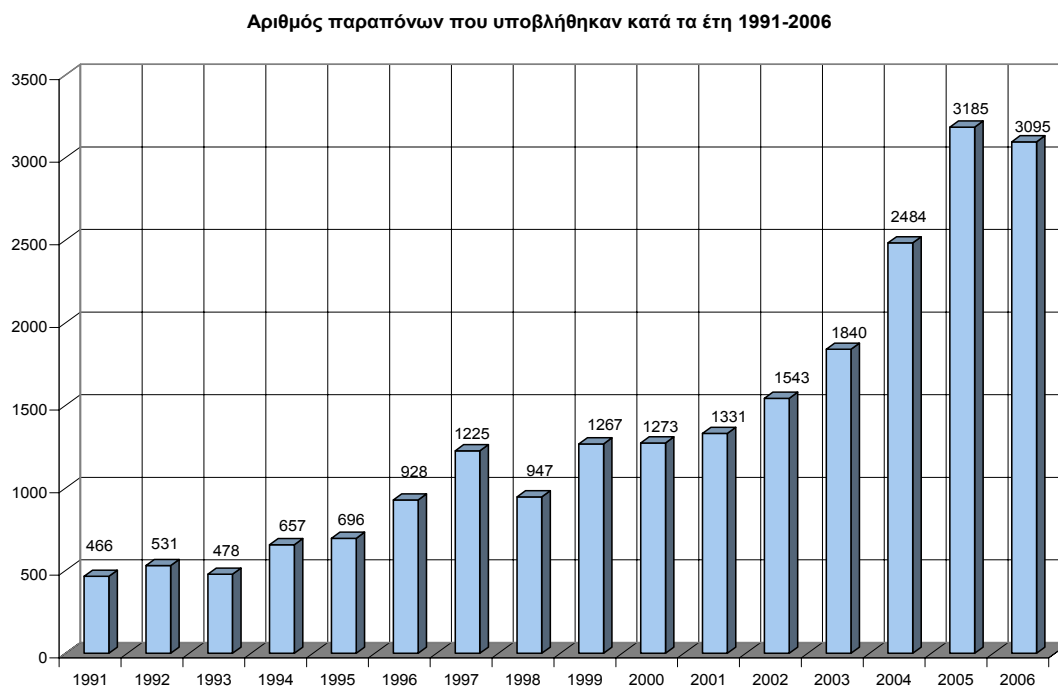
Ο μηνιαίος μέσος όρος των υποβληθέντων παραπόνων ήταν 258, ενώ η κατά μήνα κατανομή των 3.095 αυτών, νέων παραπόνων, με βάση την ημερομηνία υποβολής των, φαίνεται στο πιο κάτω ραβδόγραμμα:

Αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά μήνα το 2006

Από το σύνολο των 3.095 παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2006, τα 2.545 (ή ποσοστό περίπου 82,2%,) κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε να ερευνηθούν, τα 480 (ή ποσοστό 15,5%,) κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και δε διερευνήθηκαν, ενώ άλλα 70 παράπονα (ή ποσοστό 2,3%) με βάση τη διακριτική εξουσία που παρέχουν στον Επίτροπο Διοικήσεως οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι, αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν. Τα ποσοστά αυτά ήταν παρόμοια με εκείνα του προηγούμενου έτους

Από την έναρξη λειτουργίας του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, το Μάρτιο του 1991, έως την 31^η Δεκεμβρίου, 2006, υποβλήθηκαν στο Γραφείο συνολικά 21.946 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατ' έτος στο Γραφείο, φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (ο αριθμός που αφορά το έτος 1991, αναφέρεται στους 9 περίπου μήνες λειτουργίας του Γραφείου κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου):

2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2006

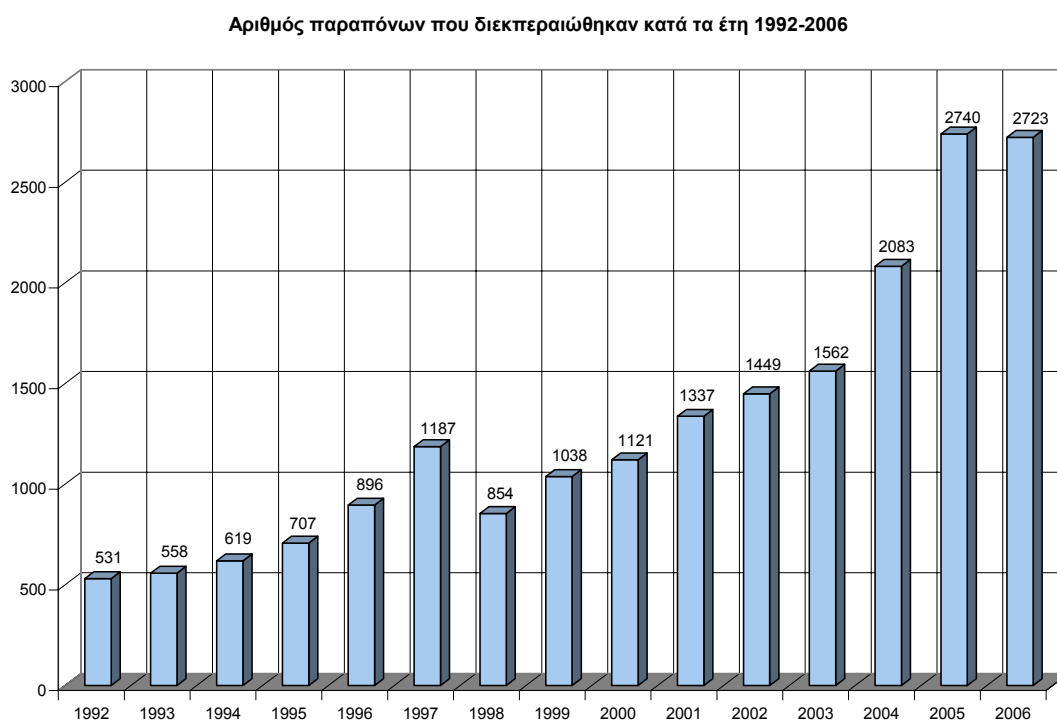
Πέρα από τα 3.095 παράπονα που υποβλήθηκαν το 2006, εκκρεμούσαν από προηγούμενα χρόνια άλλα 1.948 παράπονα, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 11 παραπόνων

που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των παραπόνων προς διεκπεραίωση κατά το 2006 ανήλθε σε 5.054.

Από τα 5.054 αυτά παράπονα, διεκπεραιώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2006 τα 2.723. Ο ρυθμός διεκπεραίωσης διατηρήθηκε, δηλαδή, στα ίδια υψηλά επίπεδα του προηγούμενου έτους (2005: 2.740 παράπονα).

Ο μηνιαίος μέσος όρος των διεκπεραιωθέντων παραπόνων ανήλθε σε 227 (2005: 228 παράπονα). Ο αριθμός των Λειτουργών του Γραφείου παρέμεινε στα ίδια, περίπου, επίπεδα με εκείνα του προηγούμενου έτους.

Συγκριτική εικόνα των διεκπεραιωθέντων κατ' έτος παραπόνων κατά την περίοδο 1992-2006 φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί.

Από τα 2.723 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2006 -

- 640 παράπονα αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν για λόγους που εξηγούνται στη συνέχεια,

- σε 1.751 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε για λόγους που, επίσης, εξηγούνται στη συνέχεια,
- σε 90 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε μετά από παρέμβαση,
- σε 242 περιπτώσεις συντάχθηκε και υποβλήθηκε Έκθεση.

Αναλυτική κατάσταση των παραπόνων που διεκπεραιώθηκαν κατά τα τελευταία τρία χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 1.

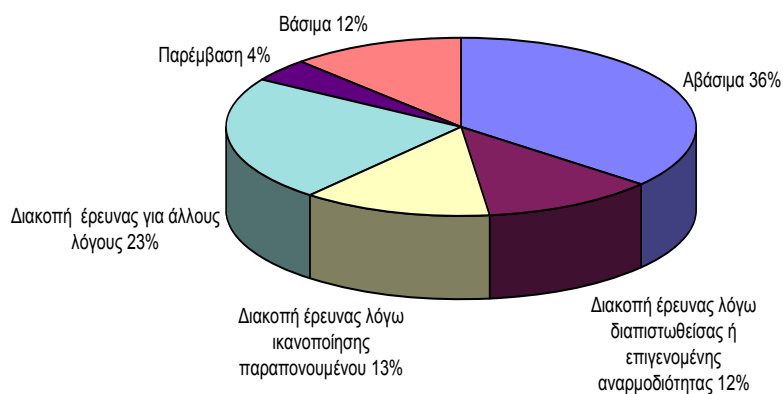
Πίνακας 1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ									
ΜΗ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΑ	2004			2005			2006		
Λόγω αναρμοδιότητας	419			561			563		
Με βάση τη διακριτική ευχέρεια	53			53			77		
Σύνολο		472			614			640	
ΔΙΑΚΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ									
Λόγω ικανοποίησης του παραπονουμένου	142			284			279		
Λόγω αβάσιμου παραπόνου	550			743			748		
Λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενομένης αναρμοδιότητας	161			232			239		
Διευθέτηση μετά από παρέμβαση	104			115			90		
Για άλλους λόγους	336			427			485		
Σύνολο		1293			1801			1841	
ΕΚΘΕΣΕΙΣ									
Αβάσιμα παράπονα	2			1			1		
Βάσιμα παράπονα	316			323			241		
Σύνολο		318			324			242	
Αναφορά στο Γενικό Εισαγγελέα για ποινικά μέτρα ή στην αρμόδια αρχή για πειθαρχικά μέτρα		0			1			0	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ			2083			2740			2723
ΕΚΚΡΕΜΟΥΝΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ			1493			1948			2331
Γ Ε Ν Ι Κ Ο Σ Υ Ν Ο Λ Ο			3576			4688			5054

3. Ανάλυση διερευνηθέντων παραπόνων

Από το σύνολο των 2.083 παραπόνων, των οποίων η διερεύνηση διακόπηκε ή ολοκληρώθηκε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου, 2006, τα 749 κρίθηκαν ως αβάσιμα, τα 241 ως βάσιμα, για 279 παράπονα διακόπηκε η διερεύνηση λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου, για 239 λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας και για 485 διακόπηκε η διερεύνηση για άλλους λόγους. Σε 90 παράπονα η διερεύνηση τερματίστηκε, αφού επήλθε διευθέτηση της ουσίας του παραπόνου μετά από την παρέμβαση του Γραφείου.

Συγκριτική εικόνα, με τα αντίστοιχα ποσοστά κατά κατηγορία, φαίνεται στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί:

Από τα 749 παράπονα που κρίθηκαν αβάσιμα, για το ένα συντάχθηκε τελική Έκθεση, ενώ σε άλλες 748 περιπτώσεις η διερεύνηση των παραπόνων διακόπηκε και οι λόγοι για τη διακοπή αυτή επεξηγήθηκαν στους παραπονούμενους.

Αναλυτική κατάσταση των ερευνηθέντων παραπόνων παρατίθεται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί:

Πίνακας 2

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ	
Αβάσιμα παράπονα	749
Βάσιμα παράπονα	241
Διακοπή έρευνας λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου	279
Διακοπή έρευνας λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας	239
Διακοπή έρευνας για άλλους λόγους	485
Διευθέτηση παραπόνων μετά από Παρέμβαση	90
Σύνολο	2083

4. Τελικές Εκθέσεις

Κατά το 2006 υποβλήθηκαν, συνολικά, 242 Εκθέσεις. Από τα 242 αυτά παράπονα, τα 241 ήταν βάσιμα, ενώ ένα ήταν αβάσιμο, (σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι το Γραφείο, κατά κανόνα, δεν ετοιμάζει τελικές Εκθέσεις για τα παράπονα που κρίνονται αβάσιμα ως προς την ουσία τους). Στις Εκθέσεις που υποβλήθηκαν για τα 241 βάσιμα παράπονα, σε 45 περιπτώσεις έγιναν συστάσεις και/ή εισηγήσεις προς την εμπλεκόμενη υπηρεσία, σε 194 περιπτώσεις οι Εκθέσεις περιείχαν και κριτική (πέρα από τις συστάσεις/εισηγήσεις,) ενώ σε 2 περιπτώσεις οι Εκθέσεις δεν περιείχε ούτε κριτική ούτε συστάσεις/εισηγήσεις, παρά μόνο γενικές παρατηρήσεις επί του διερευνηθέντος θέματος.

Συνοπτική εικόνα των τελικών Εκθέσεων που ετοιμάστηκαν κατά το 2005 φαίνεται στον Πίνακα 3 πιο κάτω:

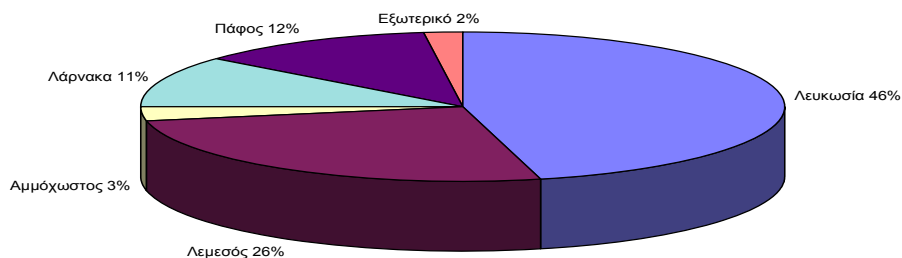
Πίνακας 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ		
Αβάσιμα παράπονα		1
Βάσιμα παράπονα		241
- Με συστάσεις/εισηγήσεις	45	
- Με κριτική και συστάσεις/εισηγήσεις	194	
- Χωρίς κριτική, συστάσεις ή εισηγήσεις	2	
Σύνολο		242

5. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους, τη Λευκωσία (46% του συνόλου). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Μικρές αυξήσεις παρουσιάστηκαν για τις Επαρχίες Λεμεσού και Πάφου και για τα παράπονα που υποβλήθηκαν από το εξωτερικό.

Ανάλυση παραπόνων κατά Επαρχία (2006)

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια, φαίνεται στον Πίνακα 4 που ακολουθεί:

Πίνακας 4

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ								
Επαρχία	2003		2004		2005		2006	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Λευκωσία	952	51.7	1346	54.1	1621	50.9	1427	46.1
Λεμεσός	437	23.8	545	22	752	23.6	789	25.5
Πάφος	182	9.9	232	9.3	328	10.3	378	12.2
Αμμόχωστος	35	1.9	53	2.1	86	2.7	99	3.2
Λάρνακα	203	11	271	11	359	11.3	347	11.2
Κερύνεια	0	0	1	0	0	0	0	0.0
Εξωτερικό	31	1.7	36	1.5	39	1.2	55	1.8
Σύνολο	1840	100	2484	100	3185	100	3095	100

6. Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα

Ο μεγαλύτερος αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2006 αφορούσε σε "Υπαλληλικά/Εκπαιδευτικά/Εργατικά" θέματα (17,4% του συνόλου), ενώ μεγάλα επίσης ποσοστά αφορούσαν τα διαδικαστικά θέματα και οι καθυστερήσεις (9,4% του συνόλου), τα θέματα "Αλλοδαποί και Μετανάστευση" (14,1% του συνόλου), τα θέματα "Οικονομικά/ Φορολογικά/ Δασμοί/ Τέλη" (5,6% του συνόλου) και "Προσφυγικά/Κρατικές Χορηγίες/Παραχωρήσεις" (7.7% του συνόλου). Αυξητικές τάσεις σε ότι αφορά τον αριθμό παραπόνων παρατηρήθηκε σε θέματα όπως "Κτηματολογικά", "Κοινωνικές Ασφαλίσεις", "Αμυνα/Στρατολογικά" και "Περιβαλλοντικά".

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά θέμα τα τελευταία τέσσερα χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 5 που ακολουθεί:

Πίνακας 5

	2003		2004		2005		2006	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Απαλλοτριώσεις / Επιτάξεις / Κατασκευές	135	7.3	191	7.7	183	5.7	161	5.2
Υπαλληλικά / Εκπαιδευτικά / Εργατικά	375	20.4	623	25.1	652	20.5	537	17.4
Οικονομικά / Φορολογικά / Δασμοί / Τέλη	132	7.2	146	5.9	198	6.2	173	5.6
Προσφυγικά / Κρατικές Χορηγίες / Παραχωρήσεις	110	6	131	5.3	238	7.5	238	7.7
Υποτροφίες/Φοιτητικές Χορηγίες	23	1.3	26	1	38	1.2	30	1.0
Προσφορές	22	1.2	19	0.7	27	0.8	15	0.5
Κτηματολογικά	64	3.5	81	3.3	121	3.8	172	5.6
Έκδοση Αδειών / Άδειες Οδικών Μεταφορών	33	1.8	58	2.3	43	1.4	41	1.3
Προσφορά Υπηρεσιών Υγείας	33	1.8	40	1.6	72	2.3	74	2.3
Διαδικαστικά / Καθυστερήσεις	276	15	349	14.1	225	7.1	290	9.4
Θέματα Αλλοδαπών και Μετανάστευσης	133	7.2	301	12.1	431	13.5	436	14.1
Πολεοδομικά	76	4.1	71	2.9	132	4.1	127	4.1
Άμυνας / Στρατολογικά θέματα	16	0.8	11	0.4	20	0.6	47	1.5
Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	98	5.3	133	5.4	182	5.7	152	4.9
Περιβαλλοντικά Θέματα	119	6.5	116	4.7	158	5	164	5.3
Θέματα Κοινωνικών Ασφαλίσεων	54	3	51	2.1	61	2	97	3.1
Αναγνώριση Τίτλων Σπουδών	30	1.6	26	1	21	0.6	16	0.5
Κακοδιοίκηση	17	0.9	26	1	143	4.5	146	4.7
Άλλα	94	5.1	85	3.4	240	7.5	179	5.8
Σύνολο	1840	100	2484	100	3185	100	3095	100

7. Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία

Όπως συνέβη και κατά τα προηγούμενα χρόνια, ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2006, (ποσοστό περίπου 31,4% του συνόλου,) στρεφόταν κατά υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών. Ο, συγκριτικά πολύ μεγάλος αριθμός παραπόνων εναντίον Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι, εν

μέρει, φυσιολογικός, δεδομένου ότι πρόκειται για Τμήματα, όπως το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης κ.λπ., ή υπηρεσίες, όπως οι Επαρχιακές Διοικήσεις, που έχουν, εξ ορισμού, αυξημένου βαθμού επαφή με το κοινό και δέχονται και εξετάζουν πολλά αιτήματά του.

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια εναντίον των διαφόρων Υπουργείων, Ανεξάρτητων Υπηρεσιών, Νομικών Προσώπων Δημόσιου Δικαίου και Αρχών Τοπικής Διοίκησης, φαίνεται στον Πίνακα 6 που ακολουθεί. Ο συνολικός αριθμός παραπόνων για το 2006 στον εν λόγω Πίνακα παρουσιάζεται μεγαλύτερος από το συνολικό αριθμό παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2006, όπως αναλύεται στην παρ. 1 πιο πάνω. Ο λόγος είναι ότι, ορισμένα από τα παράπονα στρέφονται εναντίον περισσότερων της μιας υπηρεσιών, και στον Πίνακα 6 τα παράπονα αυτά παρουσιάζονται ως να είχαν υποβληθεί κεχωρισμένα εναντίον καθεμιάς από τις υπηρεσίες αυτές.

Πίνακας 6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ								
Υπουργεία	2003		2004		2005		2006	
	Αρ.	%	Αρ.	%	Αρ.	%	Αρ.	%
Εσωτερικών	508	25.5	671	25.1	946	28	1030	31.4
Οικονομικών	122	6.1	194	7.3	194	5.8	146	4.5
Συγκοινωνιών και Έργων	74	3.8	55	2	84	2.5	100	3.1
Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	132	6.6	180	6.8	246	7.3	270	8.2
Παιδείας και Πολιτισμού	109	5.4	153	5.8	161	4.8	173	5.3
Υγείας	80	4	95	3.6	157	4.7	132	4.0
Άμυνας	32	1.7	37	1.4	43	1.3	73	2.2
Γεωργίας, Φυσικών Πόρων κ. Περιβάλλοντος	43	2.1	42	1.6	50	1.5	70	2.1
Εμπορίου, Βιομηχανίας Τουρισμού	12	0.6	19	0.7	17	0.5	20	0.6
Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	166	8.3	331	12.3	376	11.1	289	8.9
Εξωτερικών	11	0.5	16	0.6	17	0.5	11	0.3
Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου	132	6.6	131	4.9	190	5.6	168	5.1
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	269	13.5	351	13.1	377	11.1	344	10.6
Κρατικές Υπηρεσίες που δεν υπάγονται σε Υπουργείο	162	8.1	200	7.4	214	6.3	170	5.2
Άλλες μη Κρατικές Υπηρεσίες	144	7.2	199	7.4	302	9	280	8.5
ΣΥΝΟΛΟ	1996	100	2674	100	3374	100	3276	100

Στον Πίνακα 7, πιο κάτω, δίνεται συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν εναντίον των διαφόρων Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια. Τα περισσότερα παράπονα στράφηκαν κατά του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Αυτό, επίσης, κατά κύριο λόγο, θα πρέπει να αποδοθεί στη φύση και την έκταση των σχέσεων των Τμημάτων αυτών με το κοινό.

Πίνακας 7

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΜΗΜΑΤΑ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ				
	2003	2004	2005	2006
Υπουργείο Εσωτερικών (Διοίκηση)	38	46	71	78
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	82	110	141	131
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	89	99	146	148
Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης	103	198	326	392
Υπηρεσία Εγγραφής	4	0	0	1
Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας	47	44	50	62
Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού	47	54	60	50
Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου	1	5	7	7
Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας	16	21	26	28
Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου	34	31	41	42
Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων	22	9	26	38
Υπηρεσία Θήρας	2	4	6	4
Υπηρεσία Διαχειρίσεως Τ/Κ Περιουσιών	7	2	16	21
Υπηρεσία Εγγραφής Σωματείων & Ιδρυμάτων	1	0	0	2
Πολιτική Άμυνα	3	4	3	1
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	4	2	2	2
Υπηρεσία Ασύλου	4	41	25	22
Υπηρεσία Εκλογών	4	1	0	1
Σύνολο	508	671	946	1030

ΜΕΡΟΣ Β
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

I. ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

A. ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή

Αντικείμενο ενασχόλησης του τομέα ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτέλεσαν ζητήματα προσβολής των ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Ο μεγαλύτερος όγκος των παραπόνων που διεκπεραιώθηκαν από τον τομέα αφορούσε κυρίως το σεβασμό ατομικών δικαιωμάτων πολιτών από την Αστυνομία και των οργάνων του σωφρονιστικού ιδρύματος αλλά και στο σεβασμό πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Στις εκθέσεις που υποβλήθηκαν αναδεικνύονται με ενδεικτικό τρόπο τα γενικότερα προβλήματα και οι συστημικές αδυναμίες έμπρακτου σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σ' ένα κράτος δικαίου. Προϊόντος του χρόνου και παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που έχουν επέλθει, ο πλήρης σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προσκρούει σε δομικές και λειτουργικές αδυναμίες που παρατηρούνται σε πολλές υπηρεσίες.

Ιδιαίτερα στην περίπτωση υπηρεσιών που παρουσιάζουν μια παγιωμένη, για πολλά χρόνια, εσωτερική λογική, όπως η Αστυνομία και οι Φυλακές, παρατηρούνται θύλακες αδιαφάνειας και φαινόμενα παράκαμψης των αρχών προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χωρίς να παραγνωρίζω τις προσπάθειες που συνεχίζουν να γίνονται για εμπέδωση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα δομικά προβλήματα που υπάρχουν, όπως για παράδειγμα ο υπερπληθυσμός των φυλακών, προσδίδουν στις προσπάθειες ένα αβέβαιο προσανατολισμό.

Στην περίπτωση της Αστυνομίας οι σημαντικότερες υποθέσεις που εξετάστηκαν αφορούσαν τους όρους και τις προϋποθέσεις άσκησης των αστυνομικών καθηκόντων, κυρίως όταν αυτά συνεπάγονταν καταναγκαστική δράση και επηρεασμό ατομικών δικαιωμάτων καθώς και τα όρια νομιμότητας και αναλογικότητας που θα έπρεπε να συνοδεύουν τις αστυνομικές ενέργειες για διαφύλαξη της δημόσιας τάξης. Όμως, επειδή ακριβώς οι έννοιες της δημόσιας τάξης δεν προσδιορίζονται επακριβώς και ως εκ τούτου έχουν ρευστό και μεταβλητό χαρακτήρα αφήνεται η ευχέρεια προσδιορισμού του περιεχομένου τους στα αστυνομικά όργανα υπό το φως της κάθε περίπτωσης που έχουν

να αντιμετωπίσουν. Για το λόγο αυτό η δράση Αστυνομίας, όπως άλλωστε και όλων των δημόσιων αρχών, δεν μπορεί να είναι ασύδοτη και συναντά φραγμούς και όρια.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, με βάση και την εμπειρία διερεύνησης των υποθέσεων που αφορούσαν την Αστυνομία κατά το 2006, διαπιστώνει ότι ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί στη σύγχρονη δημοκρατία τη μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει το αστυνομικό σώμα. Τούτο αναδεικνύεται ως το κυρίαρχο στοιχείο των υποθέσεων που εξετάστηκαν. Υπο την έννοια αυτή, σε μια εποχή, μάλιστα, που αναδιαμορφώνονται οι προσδοκίες από την Αστυνομία είναι σημαντικό να αναβαθμιστεί το επίπεδο προσήλωσης στις αρχές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πληρέστερης εξυπηρέτησης των πολιτών. Έτσι προάγεται η νομιμοποίηση του έργου της Αστυνομίας στη συνείδηση των πολιτών και η κοινωνική αποδοχή της.

2. Αστυνομία

Με αφορμή παράπονα **(Α/Π 3105/2005, Α/Π 3106/2005)** που υποβλήθηκαν από δύο πολίτες η Επίτροπος Διοικήσεως προχώρησε σε διερεύνηση περιστατικού κακοποίησης τους από αστυνομικά όργανα στις 20 Δεκεμβρίου. 2005.

Οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι ενώ βρίσκονταν στα σταθμευμένα αυτοκίνητά τους και συνομιλούσαν, άντρες με πολιτικά προσέγγισαν τον ένα από αυτούς και του ζήτησαν να κατεβεί για έλεγχο. Επειδή ο ίδιος δεν αντιλήφθηκε ότι επρόκειτο για αστυνομικούς, ζήτησε να δει τις ταυτότητές τους. Οι αστυνομικοί τον κατέβασαν από το αυτοκίνητο και τον ξυλοκόπησαν. Επίθεση δέχτηκε και ο συνεπιβάτης του, ο άλλος παραπονούμενος, όταν έσπευσε να δει τι συμβαίνει. Στο μέρος έφτασαν και άλλοι αστυνομικοί, οι οποίοι είτε συμμετείχαν ενεργά στον ξυλοδαρμό, είτε παρακολουθούσαν, χωρίς να επεμβαίνουν στα διαδραματιζόμενα. Στη συνέχεια οι δύο παραπονούμενοι οδηγήθηκαν σε Αστυνομικό Σταθμό, όπου υποβλήθηκαν σε alcotest, και μετά μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο. Και οι δύο έφεραν πολλαπλές κακώσεις, ενώ ο πρώτος υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση. Τέθηκαν υπό κράτηση και αφέθηκαν ελεύθεροι, αφού πρώτα κατηγορήθηκαν για αδικήματα σχετικά με επίθεση κατά αστυνομικών και πρόκληση ανησυχίας.

Σε έκθεση που υπέβαλε στις 7 Απριλίου, 2006 η Επίτροπος σημειώνει ότι από το σύνολο των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της, μεταξύ των οποίων και ερασιτεχνικό βίντεο στο

οποίο καταγράφηκε μεγάλο μέρος του περιστατικού, προέκυψε πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας πως οι δύο παραπονούμενοι έτυχαν απάνθρωπης, εξευτελιστικής και ταπεινωτικής μεταχείρισης, τέτοιου βαθμού και έντασης που μπορεί να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί με βασανιστήριο. Η μεταχείριση αυτή δε συνδεόταν με καμία συμπεριφορά των παραπονούμενων, οι οποίοι δε είχαν κανένα περιθώριο να αντιδράσουν, αφού βρίσκονταν ακινητοποιημένοι στο έδαφος. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρχαν και έπρεπε να αποδοθούν οι δέουσες ευθύνες σε όλα τα επίπεδα: τόσο σε όσους αστυνομικούς συμμετείχαν ενεργά στην κακοποίηση, όσο και σε όσους παρέλειψαν να προστατεύσουν τους παραπονούμενους από τις ενέργειες των συναδέλφων τους, καθώς και σε εκείνους που συγκάλυψαν τα γεγονότα ή παραπλάνησαν τις σχετικές με αυτά έρευνες.

Επιπρόσθετα, η Επίτροπος επισήμανε ότι το περιστατικό αυτό συνιστούσε σύμπτωμα και επανάληψη ενός παθογενούς φαινομένου, του οποίου η αντιμετώπιση δε θα μπορούσε να επιτευχθεί, χωρίς τη διάγνωση και την καταπολέμηση των παραγόντων που το προκαλούν. Εισηγήθηκε, συγκεκριμένα, τα εξής:

- η κατάρτιση των μελών της Αστυνομίας σε θέματα που άπτονται του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να λαμβάνει πρακτικό χαρακτήρα. Τα συναφή μηνύματα να εκπέμπονται μέσα από εικονικές διαδικασίες/συνθήκες προσομοίωσης,
- οι οδηγίες που παρέχονται πριν από κάθε επιχειρησιακή δράση τής Αστυνομίας δεν πρέπει να δημιουργούν κλίμα πόλωσης, φανατισμού και διάθεσης επίτευξης τού σκοπού με κάθε μέσο και κόστος,
- η επίκληση τής δημόσιας τάξης δεν μπορεί αόριστα και γενικά να νομιμοποιήσει περιορισμούς των ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων, παρά μόνο εφόσον κρίνεται υπό τις περιστάσεις αναγκαίος σε μια δημοκρατική κοινωνία,
- η ακινητοποίηση, έρευνα και σύλληψη προσώπων αποτελεί προσβολή τής προσωπικής ελευθερίας και της προσωπικότητάς τους, η οποία μπορεί δικαιολογηθεί μόνο εφόσον υπάρχουν σοβαρές και αντικειμενικές υποψίες για διάπραξη αδικήματος,
- όταν, για λόγους επιχειρησιακής δράσης, κρίνεται αναγκαία η χρησιμοποίηση αστυνομικών και αστυνομικών οχημάτων χωρίς διακριτικά της Αστυνομίας, θα πρέπει, όταν οι αστυνομικοί έρχονται σε επαφή με πολίτες, να φανερώνουν με σαφή τρόπο την ιδιότητά τους. Η επιμονή του πολίτη να διευκρινιστεί η ιδιότητα

τού ελέγχοντος αστυνομικού δε συνιστά από μόνη της επίμεμπτη ή ύποπτη πράξη που συνεπάγεται σύλληψη ή προσαγωγή του πολίτη,

- η δέσμευση με χειροπέδες πρέπει να γίνεται κατ' εφαρμογή των αρχών τής αναγκαιότητας και της αναλογικότητας και μόνο όταν η συμπεριφορά τού ατόμου δημιουργεί υπόνοιες φυγής,
- σε περίπτωση που ένα πρόσωπο το οποίο συλλαμβάνεται φέρει σωματικές κακώσεις, θα πρέπει να λαμβάνεται αμέσως μέριμνα για την παροχή τής κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης,
- όταν η Αστυνομία δέχεται καταγγελίες από πολίτες ότι κακοποιήθηκαν από αστυνομικούς, θα πρέπει να τις αντιμετωπίζει αντικειμενικά και αμερόληπτα,
- η ατιμωρησία των παράνομων πράξεων οδηγεί στην αποθράσυνση και με μαθηματική ακρίβεια σε νέες πράξεις αυθαιρεσίας. Περιπτώσεις κακοποιήσεων πολιτών από την κυπριακή Αστυνομία θα πρέπει να επισύρουν δυσμενείς συνέπειες, είτε ποινικές, είτε πειθαρχικές, γι αυτούς που τις διέπραξαν,
- η ταχύτητα κατά την απονομή της δικαιοσύνης, ποινικής ή πειθαρχικής, έχει σημαντική αξία, αφού τότε μόνο η ποινή επιτελεί αποτελεσματικά το σκοπό της,
- η Αστυνομία θα πρέπει έμπρακτα να αποδεικνύει, στην καθημερινή επαφή της με τους πολίτες, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, ότι δε θέτει εαυτήν εκτός νομιμότητας και ότι σκοπός της δεν είναι να επιβάλλει, αλλά να υπηρετεί, το νόμο.

Σε μια άλλη περίπτωση **(Α/Π 1749/2005)** πολίτης προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως ισχυριζόμενος ότι ενώ οδηγούσε το αυτοκίνητό του, με συνεπιβάτιδες δύο γυναίκες από την Πολωνία, άντρες της Αστυνομίας τον σταμάτησαν για έλεγχο και οδήγησαν και τα τρία πρόσωπα σε αστυνομικό σταθμό, όπου τον κακοποίησαν. Στη συνέχεια, δύο αστυνομικοί τον ακολούθησαν στο διαμέρισμά του και εισήλθαν σε αυτό. Κατά την παραμονή τους εκεί, φλέρταραν με τις δύο γυναίκες, ενώ ο παραπονούμενος, χωρίς να γίνει αντιληπτός, τους φωτογράφισε. Στις φωτογραφίες απεικονίζονταν οι αστυνομικοί με αστυνομική περιβολή. Η μία γυναίκα έχει περασμένες στα χέρια της χειροπέδες και κρατά ένα μπουκάλι σπρέι, η άλλη κρατά ένα φακό, ενώ ο ένας από τους αστυνομικούς επιδεικνύει το υπηρεσιακό του πιστόλι.

Το παράπονο κρίθηκε αβάσιμο, δεδομένου ότι τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτρόπου Διοικήσεως δεν ήταν ικανά να τεκμηριώσουν τον ισχυρισμό του παραπονουμένου ότι μέλη της Αστυνομίας τον εξευτέλισαν ή τον κακοποίησαν.

Στην έκθεση που υπέβαλε την 1^η Ιουνίου, 2006 η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε τον προβληματισμό της ως προς το χειρισμό του θέματος από την Αστυνομία, στα πλαίσια της πειθαρχικής δίωξης και καταδίκης των αστυνομικών που φαίνονται στις φωτογραφίες. Οι αστυνομικοί, συγκεκριμένα, είχαν τεθεί σε διαθεσιμότητα μέχρι την ολοκλήρωση της πειθαρχικής διαδικασίας, στην οποία κρίθηκαν ένοχοι και επιβλήθηκε στον ένα χρηματικό πρόστιμο ίσο με δέκα ημερομίσθια και στον άλλο αναβολή ετήσιας προσαύξησης για δύο χρόνια. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι, ιδίως σε περιπτώσεις σοβαρών παραβιάσεων από αστυνομικούς των καθηκόντων τους, ο πειθαρχικός έλεγχος θα πρέπει να διεξάγεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην αφήνει υπόνοιες ότι η Αστυνομία αντιμετωπίζει με ανοχή παραβατικές συμπεριφορές των μελών της ή ότι υποβαθμίζει τη σοβαρότητά τους.

Σημαντική κρίνεται επίσης και η Έκθεση της Επιτρόπου **(Α/Π 3116/2005)** αναφορικά με τον έλεγχο που διενήργησαν μέλη της ΥΚΑΝ σε μαθητές ευρισκόμενους σε σχολικό χώρο.

Μετά από τη διερεύνηση του σχετικού παραπόνου που υποβλήθηκε διαπιστώθηκε ότι στο σχολείο που φοιτούσαν οι μαθητές υπήρξαν πληροφορίες για διακίνηση ή και χρήση ύποπτων τσιγάρων στην αυλή του σχολείου, οι οποίες έφτασαν στην αντίληψη της Διευθύντριας. Δεν ακολούθησε καμία ενέργεια του σχολείου προς διασταύρωση των πληροφοριών αυτών, στα πλαίσια μιας προκαταρκτικής διερεύνησης, ούτε έγινε καμία προσπάθεια προσέγγισης των μαθητών, που είτε γνώριζαν για το περιστατικό, είτε εμπλέκονταν σε αυτό. Αντ' αυτού, η Διεύθυνση του σχολείου ειδοποίησε την Αστυνομία, με αποτέλεσμα να επισκεφθούν το σχολείο ένας άντρας και μία γυναίκα αστυνομικοί με πολιτική περιβολή για να εξετάσουν κατά πόσο είχαν διαπραχθεί ποινικά αδικήματα.

Στα πλαίσια αυτά, οι δύο αστυνομικοί προχώρησαν σε άτυπη ανάκριση μαθητών, οι οποίοι είχαν υποδειχθεί από τη Διευθύντρια, τους οποίους υπέβαλαν σε σωματικό έλεγχο και έλεγχο των προσωπικών τους αντικειμένων. Από την έρευνα δεν προέκυψε ο,τιδήποτε μεμπτό. Ούτε η Διευθύντρια, ούτε κανένα άλλο μέλος της Διεύθυνσης ή του Καθηγητικού Συλλόγου ήταν παρόν καθ' όλη τη διάρκεια της επαφής των μαθητών με τους δύο αστυνομικούς. Οι μαθητές αυτοί φαίνεται να αναστατώθηκαν και να επηρεάστηκαν έντονα από τον έλεγχο που τους έγινε, ενώ, κατά τους ίδιους, ο σωματικός έλεγχος ήταν, είτε χωρίς ρούχα, είτε με ψηλάφηση κάτω από τα ρούχα τους.

Η Διευθύντρια του σχολείου στη συνέχεια τους ζήτησε να μην συζητήσουν το περιστατικό με συμμαθητές τους, ενώ οι γονείς τους δεν έτυχαν καμίας σχετικής ενημέρωσης ούτε πριν, αλλά ούτε και μετά, το περιστατικό. Το συμβάν έγινε γνωστό ανάμεσα στους μαθητές και τους καθηγητές του σχολείου, με αποτέλεσμα να χρειαστεί να γίνει αναφορά στο θέμα σε δημόσια συγκέντρωση, ώστε να αποκατασταθούν οι εμπλεκόμενοι μαθητές.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, σε έκθεση που υπέβαλε στις 6 Νοεμβρίου, 2006 παρατήρησε ότι από τη στιγμή που, στα πλαίσια εξέτασης πιθανής διάπραξης ποινικών αδικημάτων, αποφασίστηκε να ερευνηθούν συγκεκριμένοι μαθητές, έπρεπε άμεσα και χωρίς καθυστέρηση να ειδοποιηθούν οι γονείς τους, είτε από την Αστυνομία, είτε από τη Διεύθυνση του σχολείου, ώστε να είναι παρόντες κατά την οποιαδήποτε εξέταση. Παράλληλα, η Διεύθυνση του σχολείου, δεδομένου ότι δεν ειδοποιήθηκαν και, επομένως, δεν παρευρίσκονταν οι γονείς των μαθητών, είχε υποχρέωση να αναλάβει η ίδια το ρόλο τους και να μην αφήσει τους μαθητές μόνους μαζί με τους Αστυνομικούς. Ούτε αυτό έγινε. Δεδομένων των παραλείψεων αυτών, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι τα γεγονότα έγιναν όπως τα περιέγραψαν οι μαθητές, και άρα δεν μπορεί να αποκλειστεί ενδεχόμενη ευθύνη των δύο αστυνομικών. Η Επίτροπος σημείωσε ότι υπό τις δεδομένες συνθήκες, αν στους μαθητές έγινε σωματικός έλεγχος χωρίς ρούχα, το μέτρο αυτό ήταν δυσανάλογο και εξευτελιστικό. Βάσει τούτων, η Επίτροπος εισηγήθηκε τη διεξαγωγή έρευνας, τόσο από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, όσο και από την Αστυνομία.

Παράλληλα, η Επίτροπος εξέφρασε τον προβληματισμό της για τον τρόπο με τον οποίο το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προσεγγίζει το ζήτημα της εμπλοκής της Αστυνομίας σε θέματα που αφορούν μαθητές και διαδραματίζονται στο χώρο του σχολείου. Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι οι σύγχρονες αντιλήψεις αναφορικά με την αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας συγκλίνουν στην υιοθέτηση νέων μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων του κράτους προσανατολισμένων στην αποφυγή των αρνητικών συνεπειών της πρόωρης εμπλοκής στο σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης, όπως είναι η απόρριψη, η περιθωριοποίηση και ο στιγματισμός. Αυτό που προτείνεται είναι η εγκατάλειψη των μέτρων αστυνόμευσης και ποινικού ελέγχου και η ανάπτυξη μιας πολυδιάστατης κοινωνικής πολιτικής με κέντρο βάρους τη διαπαιδαγώγηση, την εκπαίδευση και την ενημέρωση των νέων. Καταλήγοντας, η Επίτροπος εισηγήθηκε την έκδοση από το Υπουργείο σχετικής εγκυκλίου, με την οποία θα καθίσταται σαφές ότι η δυνατότητα των σχολείων να καλούν την Αστυνομία και να προκαλούν την παρέμβασή

της στο σχολικό περιβάλλον σε θέματα που σχετίζονται με μαθητές θα πρέπει να ασκείται ως ύστατο μέσο, αφού προκριθούν και εξαντληθούν όλα τα ηπιότερα.

Σε δύο άλλα παράπονα **(Α/Π 1558/2005 και 1904/2005)** που υπέβαλε συγκεκριμένο πρόσωπο κατά της Αστυνομίας, η Επίτροπος εξέτασε τη νομιμότητα σύλληψης του προσώπου αυτού και τη λήψη δείγματος DNA.

Το πρώτο παράπονο στρεφόταν κατά της νομιμότητας τής σύλληψης τού παραπονουμένου στις 2 Ιουνίου 2005 και της κράτησής του για δύο ημέρες στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού. Προέκυψε ότι ο παραπονούμενος συνελήφθη σε σχέση με εις βάρος του διερευνόμενη ποινική υπόθεση και βάσει δικαστικού εντάλματος. Με τη συμπλήρωση είκοσι τεσσάρων ωρών κράτησης, ο παραπονούμενος κατηγορήθηκε γραπτώς και αφέθη, θεωρητικά, ελεύθερος. Στην πραγματικότητα η κράτησή του συνεχίστηκε για ένα ακόμη εικοσιτετράωρο, η δε επανασύλληψή του στηρίχθηκε σε άλλο ένταλμα σύλληψης για παρακοή διατάγματος Δικαστηρίου. Στο δικαστικό αυτό ένταλμα σημειώνεται ότι όταν ο κατηγορούμενος συλληφθεί θα πρέπει να παρουσιαστεί στο δικαστήριο εντός διαστήματος όχι μεγαλύτερου των είκοσι τεσσάρων ωρών, κάτι που δεν έγινε.

Η Επίτροπος ενημέρωσε γραπτώς τον Αρχηγό Αστυνομίας για τις προκαταρκτικές διαπιστώσεις της, επισημαίνοντας, ταυτόχρονα, ότι σε ένα ουσιαστικό κράτος δικαίου η σκοπιμότητα μιας κρατικής ενέργειας πρέπει να συνάδει με τη σκοπιμότητα του νόμου και ότι, κατά συνέπεια, το δικαστικό ένταλμα για παρακοή διατάγματος δικαστηρίου που εκδόθηκε εναντίον του παραπονουμένου δικαιολογούσε τη σύλληψη και την κράτησή του μόνο στο μέτρο που η σύλληψη και η κράτηση εξυπηρετούσαν τους σκοπούς έκδοσης του εντάλματος και όχι σκοπούς άλλους.

Ο νέος Αρχηγός Αστυνομίας συμφώνησε τόσο με τις διαπιστώσεις τής Επιτρόπου, όσο και με τις απόψεις που αυτή εξέφρασε, και την διαβεβαίωσε ότι έδωσε σαφέστατες οδηγίες για αποφυγή στο μέλλον τέτοιων ενεργειών, που δε συνάδουν με τη σκοπιμότητα του νόμου σ' ένα κράτος δικαίου. Παράλληλα, την πληροφόρησε ότι προέβη σε αυστηρές παρατηρήσεις και συστάσεις προς τους αρμοδίους, θέτοντας τον καθένα ξεχωριστά προ των ευθυνών του, τονίζοντας κατηγορηματικά ότι τυχόν επανάληψη τέτοιων ενεργειών θα έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή κυρώσεων.

Στο δεύτερο παράπονό του, ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι κατά τη διερεύνηση μιας ποινικής υπόθεσης, λήφθηκε, με τη χρήση βίας και χωρίς τη θέλησή του, δείγμα σάλιου του, για να τύχει εξέτασης DNA. Ο Αρχηγός Αστυνομίας κοινοποίησε στην Επίτροπο αντίγραφο γραπτής συγκατάθεσης του παραπονουμένου. Ο παραπονούμενος, ωστόσο, αμφισβήτησε ότι έδωσε οποιουδήποτε είδους συγκατάθεση στη λήψη γενετικού του υλικού από την Αστυνομία και εξέφρασε τη θέση ότι, και αν ακόμη είχε υπογράψει το σχετικό έντυπο, η συγκατάθεσή του κάλυπτε μόνο τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και όχι παρειικών επιχρισμάτων, δεδομένου ότι η συγκατάθεση για λήψη τέτοιων επιχρισμάτων δεν αποτελεί μέρος του τυπωμένου κειμένου, αλλά έχει συμπληρωθεί χειρογράφως. Κατά τον παραπονούμενο, η χειρόγραφη αυτή συμπλήρωση δεν έγινε στη γνώση και με τη θέλησή του, αλλά, πιθανώς, αφού είχε υπογράψει το έντυπο για τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος Διοικήσεως απέστειλε επιστολή προς τον Αρχηγό Αστυνομίας εκφράζοντας την άποψη ότι το επιχείρημα του παραπονουμένου ήταν εύλογο. Σημείωσε παράλληλα ότι το γεγονός ότι προστέθηκε στο έντυπο συγκατάθεσης για λήψη αποτυπωμάτων δακτύλων και παλάμης χειρόγραφο κείμενο συγκατάθεσης και για τη λήψη γενετικού υλικού, δεν παρέχει τις αναγκαίες εγγυήσεις, με τις οποίες θα μπορούσε να διασφαλιστεί ότι η βούληση του παραπονουμένου κάλυπτε, πέρα από τα δακτυλικά, και τα γενετικά αποτυπώματά του, με αποτέλεσμα να μένει ανοιχτό το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήθηκε εναντίον του παραπονουμένου σωματική βία, ώστε να καταστεί εφικτή η λήψη δείγματος σάλιου.

Ο Αρχηγός Αστυνομίας συμφώνησε με την Επίτροπο ότι, στο συγκεκριμένο έντυπο γραπτής συγκατάθεσης του παραπονουμένου είχε προστεθεί χειρόγραφα η πρόβλεψη περί λήψης παρειικού επιχρίσματος, διαβεβαιώνοντας την, όμως, ότι σε καμία περίπτωση προστέθηκε μετά τη λήψη της γραπτής του συγκατάθεσης. Ωστόσο, για την αποφυγή παρόμοιων περιπτώσεων στο μέλλον και για αποκλεισμό του ενδεχομένου αμφισβητήσεων, ο Αρχηγός ενημέρωσε την Επίτροπο ότι έδωσε οδηγίες για ετοιμασία νέου τυποποιημένου εντύπου, το περιεχόμενο του οποίου θα αντιγράφει επακριβώς το λεκτικό της σχετικής νομοθετικής πρόνοιας.

Στην έκθεση της η Επίτροπος εξέφρασε την ικανοποίησή της για τον τρόπο χειρισμού των δύο παραπόνων από τον Αρχηγό Αστυνομίας, μετά από την υποβολή των προκαταρκτικών της διαπιστώσεων και συμπερασμάτων, αφού ο ίδιος παραδέχθηκε τις παρατυπίες που σημειώθηκαν και προχώρησε με δική του πρωτοβουλία στην υιοθέτηση

μέτρων, ώστε να εξασφαλιστεί η μη επανάληψή τους στο μέλλον. Με τον τρόπο αυτό, σημείωσε η Επίτροπος, αποδεικνύει έμπρακτα σεβασμό προς το θεσμό του Επιτρόπου Διοικήσεως, αλλά και πνεύμα συνεργασίας για την προάσπιση της νομιμότητας και των δικαιωμάτων των πολιτών.

Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω, συνέχισε η Επίτροπος, οι παραβιάσεις ή και οι παραλείψεις που σημειώθηκαν δεν πρέπει να παραγνωρίζονται. Εξέφρασε, παράλληλα, και τον προβληματισμό της για το γεγονός ότι και τα δύο περιστατικά αφορούσαν το ίδιο άτομο, τονίζοντας ότι δεν μπορεί εξαιτίας είτε του παρελθόντος γενικά, είτε του ποινικού μητρώου ειδικότερα, ενός προσώπου να του αποδίδεται ο χαρακτηρισμός του «συνήθους υπόπτου», με αντίκτυπο στην προστασία των δικαιωμάτων του. Δεδομένου, ωστόσο, ότι ο Αρχηγός Αστυνομίας προχώρησε στη λήψη μέτρων, ικανών να συμβάλουν στην αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, δεν προέβη σε οποιαδήποτε περαιτέρω ενέργεια ή εισήγηση.

Σε μια άλλη περίπτωση **(Α/Π 721/2004)** πολίτης ισχυρίστηκε ότι, μέλη της Αστυνομίας, τα οποία κατονόμασε, έχουν με τις ενέργειες τους υπερβεί τα επιτρεπτά όρια της εξουσίας που τους δίδει ο νόμος, παραβίασαν κατ'επανάληψη τα ανθρώπινα δικαιώματα του και πρόσβαλαν την αξιοπρέπεια του.

Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος ανέφερε ότι στις 15 Μαρτίου, 2004 ο αστυνομικός Ι.Τ. τηλεφώνησε στο Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού της τράπεζας στην οποία εργάζεται και ζήτησε να μιλήσει μαζί του. Όμως, πριν η συνάδελφος του κ. Α.Θ. τον συνδέσει, ο εν λόγω αστυνομικός θεώρησε χρήσιμο να την ενημερώσει για το λόγο που τον αναζητούσε, διευκρινίζοντας μάλιστα ότι επρόκειτο να τον συλλάβει επειδή παρέλειψε να εμφανιστεί στο δικαστήριο. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου, η μη εμφάνιση του στο δικαστήριο δεν οφείλετο σε παράλειψη του, αλλά στο γεγονός ότι ο δικηγόρος του τον ενημέρωσε, ότι η υπόθεση στην οποία είχε κληθεί να παρουσιαστεί, είχε διευθετηθεί.

Περαιτέρω ο παραπονούμενος στην επιστολή του αναφέρθηκε σε δύο περιστατικά ημερ. 4 και 9 Σεπτεμβρίου 2003, όπου οι αστυνομικοί Γ.Τ. και Α.Π. πήγαν στο χώρο εργασίας του για να τον συλλάβουν. Αποτέλεσε ισχυρισμό του παραπονούμενου, ότι η μεταχείριση που έτυχε από τα όργανα της Αστυνομίας, ήταν μειωτική, εξευτελιστική και απαράδεκτη και ότι εξαιτίας της συμπεριφοράς τους δημιουργήθηκε πρόβλημα και στην εργασία του. Ειδικότερα, οι δύο αστυνομικοί, όπως ο παραπονούμενος υποστήριξε, όταν

τον επισκέφθηκαν στην τράπεζα, ανακοίνωσαν μεγαλόφωνα και απειλητικά ότι ήρθαν να τον συλλάβουν ενώ, όταν τον οδήγησαν στο αυτοκίνητο, που τον ανέμενε για να τον μεταφέρει στον Αστυνομικό Σταθμό, τον έσπρωξαν και ο Γ.Τ. έβρισε.

Η Επίτροπος, σε έκθεση της ημερ. 6 Σεπτεμβρίου, 2006, σε ότι αφορά στο περιστατικό που επεσυνέβη το 2003, σημείωσε πως, από τα όσα τέθηκαν ενώπιον της διαφάνηκε ότι οι ισχυρισμοί που πρόβαλε ο παραπονούμενος και τα όσα ανέφεραν στις περιγραφές τους οι δύο εμπλεκόμενοι αστυνομικοί, για το πώς τον είχαν μεταχειριστεί, διέφεραν ουσιωδώς και, παρά τις προσπάθειες της δεν κατέστη δυνατόν να εξασφαλιστεί οποιαδήποτε ενισχυτική, για τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου, μαρτυρία. Επομένως, η Επίτροπος θεώρησε, πως τα δεδομένα δεν της επέτρεπαν να καταλήξει σε οποιαδήποτε ασφαλή για το βάσιμο ή μη των καταγγελιών συμπεράσματα.

Όμως, η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε, ότι η ενέργεια του υπεύθυνου αστυνομικού, να ενημερώσει τη συνάδελφο του παραπονούμενου, για το ένταλμα σύλληψης που εκκρεμούσε εναντίον του, δεν ήταν ορθή. Η αποκάλυψη πληροφοριών που αφορούσαν θέματα της ιδιωτικής ζωής του παραπονούμενου, δεν εξυπηρετούσε κανένα σκοπό και επομένως, από τη στιγμή που δεν επρόκειτο για επικίνδυνο άτομο ή για άτομο που δύσκολα εντοπιζόταν, ο αστυνομικός, που είχε αναλάβει την εκτέλεση του εντάλματος, μπορούσε να περιοριστεί σε γενικότερες αναφορές, χωρίς να εκθέσει στοιχεία και γεγονότα, που αφορούν στην ιδιωτική ζωή του παραπονούμενου σε τρίτους, οι οποίοι δεν είχαν καμία σχέση με την υπόθεση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στην υποβολή της σχετικής Έκθεσης για να υπενθυμίσει στα μέλη της Αστυνομίας, ότι η δράση τους θα πρέπει να διέπεται από ορθή αξιολόγηση των δεδομένων και ότι θα πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντα τους με κάθε εχεμύθεια και διακριτικότητα, χωρίς να θίγουν ή να προσβάλλουν οποιαδήποτε ανθρώπινα δικαιώματα οποιουδήποτε πολίτη.

Στη διαδικασία προσλήψεων στην Αστυνομία αφορούσε συγκεκριμένο παράπονο **(Α/Π 763/2006)** που υποβλήθηκε από υποψήφια για πρόσληψη. Συγκεκριμένα η κα Γ.Ι έθεσε ενώπιον της Επιτρόπου το θέμα της απόρριψης της υποψηφιότητας της από το Συμβούλιο Προσλήψεων της Αστυνομίας παρά το ότι είχε επιτύχει στις εξετάσεις τόσο ως αστυφύλακας όσο και ως ειδική αστυφύλακας. Η απόρριψη στηρίχθηκε στην ακαταλληλότητα του χαρακτήρα της και η παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι η Αστυνομία

για να καταλήξει σε αυτή την απόφαση στηρίχθηκε σε στοιχεία που λήφθηκαν μετά από παγίδευση της.

Διαπιστώθηκε ότι η παραπονούμενη έλαβε μέρος σε δύο εξεταστικές διαδικασίες τον Οκτώβριο του 2004, στις οποίες πέτυχε και το όνομά της συμπεριλήφθηκε στον Πίνακα Διοριστέων. Η παραπονούμενη είχε παράλληλα γνωριμία με αστυνομικό μέσω του internet, με τον οποίο διατηρούσε επαφή για σχεδόν ένα μήνα. Σε κάποια συνομιλία τους, του αποκάλυψε ότι εργάζεται σε εμπορικό κατάστημα και τον ελεύθερο χρόνο της ως ανεξάρτητη αισθητικός. Ο αστυνομικός ισχυρίστηκε ότι η παραπονούμενη του είπε ότι κάνει και ερωτικό μασάζ, αλλά η ίδια απορρίπτει τον ισχυρισμό. Ο αστυνομικός ανέφερε την πληροφορία στο Γραφείο Συλλογής Πληροφοριών και οργανώθηκε επιχείρηση. Μόλις δύο ημέρες μετά τη συμπερίληψη του ονόματός της παραπονούμενης στον Πίνακα Διοριστέων, ο αστυνομικός την κάλεσε να του κάνει μασάζ ώστε να αποκαλυφθεί η παραπονούμενη, γιατί, όπως ο ίδιος υποστήριξε, η συμπεριφορά της ενείχε στοιχεία ανηθικότητας που δεν συνάδουν με τη συμπεριφορά που οφείλει να έχει μέλος του Αστυνομικού Σώματος. Την ώρα του μασάζ, συνάδελφοι του αστυνομικού εισέβαλαν στο διαμέρισμα και συνέλαβαν την παραπονούμενη. Ο αστυνομικός ισχυρίστηκε ότι είχαν συμφωνήσει να του κάνει ερωτικό μασάζ έναντι 20 λιρών, ενώ η παραπονούμενη αρνήθηκε τέτοια συμφωνία, ισχυριζόμενη ότι την πίεσε ο αστυνομικός για να προχωρήσει πέρα από το απλό μασάζ. Η παραπονούμενη οδηγήθηκε στο ΤΑΕ Λευκωσίας, όπου λήφθηκε η κατάθεσή της για το συμβάν και αφέθηκε τελικά ελεύθερη, χωρίς να της απαγγελθεί καμία κατηγορία για κανένα αδίκημα. Η παραπονούμενη κλήθηκε έπειτα στο Συμβούλιο Προσλήψεων όπου απλά της ζητήθηκε να αναγνωρίσει την κατάθεση που είχε δώσει χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις και αποκλείστηκε κατ' αυτό τον τρόπο από τη διαδικασία πρόσληψης.

Το άρθρο 20 του Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας προβλέπει ότι άτομα που καταδικάστηκαν για σοβαρά εγκλήματα ή αδικήματα, που σχετίζονται με έλλειψη τιμιότητας ή ηθικής αισχύρης, κρίνονται ακατάλληλα για πρόσληψη στην Αστυνομία. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 4(1) (β) και (ιβ) των περί Αστυνομίας (Γενικών) Κανονισμών του 1989 έως 2004 (Κ.Δ.Π 51/89 όπως τροποποιήθηκαν μέχρι σήμερα), υποψήφιος για εγγραφή ή διορισμό στην Αστυνομία ως Αστυφύλακας πρέπει να παρουσιάσει ικανοποιητικές συστάσεις αναφορικά με το χαρακτήρα του και να παρέχει τις πληροφορίες, που πιθανόν να απαιτηθούν αναφορικά με το παρελθόν ή την προγενέστερη του εργασία ή οποιοδήποτε άλλο ζήτημα, που αφορά το διορισμό του στην Αστυνομία.

Η Επίτροπος στην έκθεση που υπέβαλε την 1^η Δεκεμβρίου, 2006 σημείωσε πως παρότι η παραπονούμενη είχε ήδη προσκομίσει το απαιτούμενο πιστοποιητικό καλού χαρακτήρα, η Αστυνομία χρησιμοποίησε την αρμοδιότητά της να διερευνά πιθανά ποινικά αδικήματα για να επιβεβαιώσει κάποιες πληροφορίες για το χαρακτήρα της παραπονούμενης και να τις αξιοποιήσει στα πλαίσια της διαδικασίας πρόσληψης στην Αστυνομία. Η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι η Αστυνομία δεν είχε αυτή την ευχέρεια και επομένως υπήρξε κατάχρηση εξουσίας, δηλαδή επιδίωξη σκοπού ξένου προς το σκοπό του νόμου, ενώ ανέφερε πως και η ίδια η απόφαση για διενέργεια της συγκεκριμένης αστυνομικής επιχείρησης πάσχει. Συγκεκριμένα, δεν φαίνεται να προσδόθηκε η αναγκαία βαρύτητα στις υπόνοιες που υπήρχαν, ούτε ελέγχθηκε η συνοχή της ίδιας της πληροφορίας, η καλοπιστία της πηγής πληροφόρησης και η σχέση της παραπονούμενης με τον εμπλεκόμενο αστυνομικό. Τέλος, η Επίτροπος παρατήρησε παρατυπίες και παραλείψεις και στη διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου Προσλήψεων, αφού, όπως προέκυψε, η παραπονούμενη βρέθηκε προ ειλημμένων αποφάσεων, στερούμενη ουσιαστικά του δικαιώματος να αμυνθεί.

Δεδομένης της ολοκλήρωσης της διαδικασίας διορισμών και της δημιουργίας δικαιωμάτων τρίτων, η Επίτροπος δεν εισηγήθηκε την επανεξέταση της αίτησης της παραπονούμενης για διορισμό στην Αστυνομία. Εξέφρασε, όμως, προβληματισμούς σε σχέση με τις πρόνοιες, που υποχρεώνουν τους υποψηφίους για πρόσληψη στην Αστυνομία να παρουσιάσουν ικανοποιητικές συστάσεις αναφορικά με το χαρακτήρα και το παρελθόν τους, τονίζοντας ότι η προϋπόθεση αυτή μοιάζει ρευστή και ασαφής προκειμένου περί εξαιρετικά υποκειμενικών κρίσεων σε διαδικασία αντικειμενικής αξιολόγησης για διορισμό σε θέση εργασίας, ενώ είναι ιδιαίτερα δύσκολη η εκ προοιμίου αποτίμηση του χαρακτήρα ενός υποψηφίου στα περιορισμένα περιθώρια μιας διαδικασίας πρόσληψης. Η Επίτροπος εισηγήθηκε να θεωρούνται ως ακατάλληλα για πρόσληψη στην Αστυνομία τα πρόσωπα που καταδικάστηκαν για σοβαρά εγκλήματα ή αδικήματα που σχετίζονται με έλλειψη τιμιότητας ή ηθικής αισχύροτητας.

3. Φυλακές

Κρατούμενος στις Κεντρικές Φυλακές υπέβαλε στην Επίτροπο Διοικήσεως παράπονο (**Α/Π 970/2006**), κατά του Τμήματος Φυλακών, αναφορικά με τον τρόπο

υπολογισμού της μείωσης της ποινής του και το χρόνο που πρέπει τελικά να παραμείνει στη φυλακή.

Διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος είχε στο παρελθόν καταδικαστεί για δύο αδικήματα και εξέτισε αντίστοιχες ποινές φυλάκισης. Στη συνέχεια συνελήφθη ξανά ως κατηγορούμενος για τη διάπραξη άλλου αδικήματος, τέθηκε σε προφυλάκιση και ακολούθως καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης, την οποία εκτίει μέχρι σήμερα στις Κεντρικές Φυλακές. Κατά το χρόνο της προφυλάκισης καταδικάστηκε σε φυλάκιση δέκα ημερών για άλλο αδίκημα για το οποίο εκκρεμούσαν εναντίον του κατηγορίες, και εξέτισε την επιβληθείσα ποινή φυλάκισης κατά το χρόνο της προφυλάκισής του.

Σύμφωνα με τον περί Φυλακών Νόμο, η ποινή του κρατουμένου μειώνεται με αιτιολογημένη απόφαση του Διευθυντή και η μείωση υπολογίζεται σύμφωνα με σχετικό Πίνακα, ανάλογα με τον αριθμό των προηγούμενων περιόδων ποινής φυλάκισης με τις οποίες αυτός βαρύνεται. Έκτιση Ποινής ή Ποινών σημαίνει, σύμφωνα με το νόμο, Έκτιση Ποινής για ένα ή περισσότερα αδικήματα, η οποία δε διακόπτεται με απόλυση του κρατουμένου.

Βάσει των πιο πάνω, το Τμήμα Φυλακών θεώρησε ότι ο παραπονούμενος βρίσκεται στην τέταρτη έκτιση ποινής φυλάκισης, αφού μέτρησε τις δύο προηγούμενες εκτίσεις ποινών φυλάκισης, την τρίτη έκτιση που έγινε κατά την προφυλάκιση του παραπονούμενου και την τέταρτη που εξέτιε κατά το χρόνο υποβολής του παραπόνου. Ο παραπονούμενος, από την άλλη, θεωρούσε ότι η τρίτη καταδίκη του, η οποία του επιβλήθηκε και την οποία εξέτισε ενώ τελούσε σε προφυλάκιση για το τέταρτο αδίκημα, δεν διακόπτεται με απόλυση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, σε έκθεση που υπέβαλε στις 22 Δεκεμβρίου, 2006, παρατήρησε ότι η δυνατότητα μείωσης της ποινής, μέσω του ευεργετικού υπολογισμού των ημερών που εκτίει ένας κρατούμενος, αντανακλά την ελαστικότητα της ποινής στο στάδιο της έκτισής της, ανταποκρίνεται στη φιλελεύθερη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος και λειτουργεί σαφώς προς όφελος των καταδικών. Παράλληλα, από τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις φαίνεται ότι αυτό που ενδιαφέρει για σκοπούς μείωσης ποινών δεν είναι ο αριθμός των αδικημάτων για τα οποία έχει καταδικαστεί ένα πρόσωπο, αλλά ο αριθμός των κρατήσεων του στη φυλακή¹. Αυτό που αντιμετωπίζει

¹ Στο πνεύμα αυτό φαίνεται να κινείται και το τρίτο εδάφιο του άρθρου 12 του περί Φυλακών Νόμου του 1996, βλ. σελ. 2 της Έκθεσης.

λιγότερο ευνοϊκά ο νόμος είναι την υποτροπή, δηλαδή την επανάληψη παραβατικής συμπεριφοράς από ένα πρόσωπο, το οποίο, δεδομένης προηγούμενης παραμονής του στη φυλακή, θα έπρεπε να είχε αναμορφωθεί και επανενταχθεί στην κοινωνία.

Με βάση τα πιο πάνω, και δεδομένου ότι ο παραπονούμενος δεν διέπραξε νέο αδίκημα μετά από τρίτη αποφυλάκισή του, αλλά δύο αδικήματα μετά από τη δεύτερη, δέχτηκε τη θέση ότι για τους σκοπούς υπολογισμού της μείωσης της ποινής του, ο παραπονούμενος βρίσκεται τώρα στην τρίτη και όχι στην τέταρτη έκτιση ποινής φυλάκισης. Σε κάθε περίπτωση, σημείωσε, η αρχή της επιείκειας επιτάσσει όπως κάθε αμφιβολία του εφαρμοστέου νόμου ερμηνεύεται υπέρ των προσώπων για το συμφέρον των οποίων τάχθηκε και εισηγήθηκε προς το Διευθυντή Τμήματος Φυλακών την επανεξέταση της απόφασής του.

Σε άλλο παράπονο, η κα L.T., κρατούμενη στις Κεντρικές Φυλακές, υπέβαλε στην Επίτροπο Διοικήσεως παράπονο (Α/Π 3031/2005) κατά του Τμήματος Φυλακών, αναφορικά με την άρνηση του Τμήματος να της επιτρέψει να δέχεται επισκέψεις από τον κ. Γ.Κ., με τον οποίο διατηρούσε ερωτικό δεσμό και ο οποίος ήταν έγγαμος, αλλά σε διάσταση με τη σύζυγό του.

Προέκυψε ότι ο λόγος για τον οποίο η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν επέτρεπε στην παραπονούμενη να δεχτεί επίσκεψη από τον κ. Γ.Κ. είναι ότι ο αυτός ήταν έγγαμος. Η θέση του Τμήματος Φυλακών ήταν ότι επιτρέποντας στον κ. Γ.Κ. να επισκεφθεί την παραπονούμενη παρενέβαινε στη σχέση που διατηρεί, έστω μέσω της τυπικής ύπαρξης του γάμου, με τη σύζυγό του.

Σύμφωνα με τους περί Φυλακών (Γενικούς) Κανονισμούς του 1997, *σε κάθε κρατούμενο επιτρέπεται να δέχεται επισκέψεις μελών της οικογένειάς του, συγγενών ή φίλων του μέχρι έξι φορές το μήνα.* Η Επίτροπος Διοικήσεως, στην έκθεση της ημερ. 24 Ιανουαρίου, 2006, παρατήρησε ότι με τον κανονισμό αυτό κατοχυρώνεται ένα ατομικό δικαίωμα του κρατουμένου, που συνίσταται και αποσκοπεί στο να διατηρεί προσωπική επαφή με συγγενικά και φιλικά του πρόσωπα. Παράλληλα, εξέφρασε την άποψη ότι ο όρος «φίλος» δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται στενά, αλλά με τέτοιο τρόπο που να περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο με το οποίο διατηρεί και θέλει να συνεχίσει να διατηρεί προσωπική επαφή ο κρατούμενος, στα οποία κατ' εξοχήν συμπεριλαμβάνονται τα πρόσωπα τα οποία συνδέονται με ερωτική σχέση.

Εν όψει των πιο πάνω, η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα πως η απόφαση του Τμήματος ήταν αδικαιολόγητη και εισηγήθηκε την άμεση αναθεώρησή της.

Σε μια άλλη περίπτωση(**Α/Π 402/2006**) σύζυγος κρατούμενου υπέβαλε παράπονο, εκ μέρους του συζύγου της κατά της απόφασης του Τμήματος Φυλακών να διακόψει την παραμονή τού συζύγου της στην Ανοιχτή Φυλακή, στη βάση πληροφορίας ότι αυτός είχε σχεδιάσει, κατά την επόμενη άδεια εξόδου, να αποδράσει στο εξωτερικό.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον τής Επιτρόπου, προέκυψε ότι η πληροφορία που επικαλείται η Αστυνομία ήταν γενική και αόριστη, δεδομένου ότι δε διευκρινιζόταν πώς σχεδιάστηκε και με ποιο τρόπο θα συντελεστεί η απόδραση τού παραπονούμενου, ενώ καμία έρευνα δεν έγινε από την Αστυνομία σε σχέση με τις προσωπικές και οικογενειακές περιστάσεις τού παραπονούμενου και το κατά πόσο αυτές θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν μια τέτοια ενέργεια. Επιπρόσθετα, στον παραπονούμενο δε δόθηκε καμία ευκαιρία να αμφισβητήσει τις εναντίον του πληροφορίες και να επιδιώξει να τις αντικρούσει. Η Επίτροπος εξέφρασε τη γνώμη ότι η ενέργεια της Αστυνομίας να προχωρήσει σε σχετική ενημέρωση του Διευθυντή Τμήματος Φυλακών ήταν βεβαιασμένη.

Παράλληλα, η Επίτροπος παρατήρησε ότι το Τμήμα Φυλακών δεν αξιολόγησε την πληροφορία που έλαβε στο πλαίσιο όλων των χαρακτηριστικών της περίπτωσης του παραπονούμενου, όπως την καθ' όλα άψογη συμπεριφορά του κατά τη διάρκεια της κράτησής του, την προσωπική του πορεία που αποτελεί πρότυπο κοινωνικής αποκατάστασης, τη θεμελιωμένη οικογενειακή ζωή του και την έκτιση, σχεδόν κατά το ήμισι, της ποινής του. Επίσης, η Επίτροπος σημείωσε ότι δεν είχε στοιχειοθετηθεί ότι ο παραπονούμενος είχε προβεί ή αποπειραθεί να προβεί σε επίμεμπτη πράξη, ώστε να δικαιολογείται η διακοπή της παραμονής του στην Ανοιχτή Φυλακή. Ούτε τηρήθηκε η προβλεπόμενη για την εκδίκαση πειθαρχικών αδικημάτων διαδικασία, δε δόθηκε, μάλιστα, στον παραπονούμενο η δυνατότητα να αμφισβητήσει τις εις βάρος του κατηγορίες, ενώ στο συνολικό χειρισμό του θέματος, τόσο από την Αστυνομία, όσο και από το Τμήμα Φυλακών δεν φαίνεται να λήφθηκε καθόλου υπόψη ο κίνδυνος διασάλευσης τής ψυχικής του ηρεμίας και ισορροπίας και το ενδεχόμενο υποτροπής του σε σχέση με τη χρήση ναρκωτικών.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόφαση, αφενός, δεν μπορούσε να τεκμηριωθεί με βάση το σύνολο των κρίσιμων στοιχείων και, αφετέρου, λήφθηκε κατά τρόπο αυθαίρετο. Ενόψει τούτου, σε έκθεση της ημερ. 26 Ιουνίου, 2006, εισηγήθηκε

στο Διευθυντή Τμήματος Φυλακών την επανεξέταση τής περίπτωσης και την αναθεώρηση τής στάσης του, ώστε ο παραπονούμενος να επανενταχθεί στην Ανοιχτή Φυλακή και να λάβει κανονικά τις άδειες εξόδου που δικαιούται.

Κρατούμενος στις Κεντρικές Φυλακές υπέβαλε στην Επίτροπο παράπονο **(Α/Π 3104/2005)** κατά του Τμήματος Φυλακών, υποστηρίζοντας ότι όλες οι ιατρικές εξετάσεις στις οποίες υποβλήθηκε κατά τη διάρκεια τής κράτησής του, από κυβερνητικό ή ιδιωτικό γιατρό, διενεργούνταν στην παρουσία δεσμοφυλάκων, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να επικοινωνήσει ελεύθερα με το γιατρό και να παραβιάζεται το ιατρικό του απόρρητο.

Ως προς τις περιπτώσεις που η εξέταση γίνεται μέσα στις φυλακές, η Επίτροπος υποστήριξε ότι αυτή δεν μπορεί να πραγματοποιείται εντός του οπτικού και ακουστικού πεδίου μέλους τού προσωπικού των φυλακών, εκτός στην περίπτωση που άλλως πώς ζητείται από το γιατρό, οπότε, κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτραπεί η οπτική και μόνο επαφή δεσμοφύλακα με τον κρατούμενο που εξετάζεται. Η μη στελέχωση του Τμήματος Φυλακών με νοσηλευτικό προσωπικό και η εκτέλεση χρεών νοσηλευτών από εκπαιδευμένους δεσμοφύλακες συνιστά επί μακρόν συνεχιζόμενη παραβίαση τής πιο πάνω αρχής. Σε αυτό συμφώνησε και ο Διευθυντής Τμήματος Φυλακών, ο οποίος ανέφερε ότι με τη στελέχωση τού Ιατρείου τών φυλακών με προσοντούχους νοσηλευτές, θα καταστεί δυνατή η πλήρης τήρηση τής αρχής τής εμπιστευτικότητας μεταξύ κρατουμένων και ιατρικού προσωπικού.

Όσον αφορά στις περιπτώσεις μεταφοράς κρατουμένων εκτός φυλακών για σκοπούς παροχής ιατροφαρμακευτικής φροντίδας, ο Διευθυντής Τμήματος Φυλακών υποστήριξε ότι, για λόγους ασφάλειας αυτό δεν μπορούσε να γίνει δεκτό. Η Επίτροπος, ωστόσο, παρατήρησε ότι το δικαίωμα των κρατουμένων στην εμπιστευτικότητα στις σχέσεις τους με το γιατρό δεν μπορεί να περιορίζεται με μόνη τη γενική και αόριστη επίκληση λόγων ασφαλείας και τόνισε ότι το Τμήμα Φυλακών δεν μπορεί δογματικά να υπερασπίζεται τη θέση ότι η ιατρική εξέταση των κρατουμένων που γίνεται εκτός φυλακών είναι αναπόφευκτο να γίνεται εντός του οπτικού και ακουστικού πεδίου δεσμοφυλάκων. Αντίθετα, όπως υπογράμμισε, το δικαίωμα των κρατουμένων σε εμπιστευτικότητα ισχύει και σε αυτή την περίπτωση, και μόνο κατ' εξαίρεση μπορεί να παραβλεφθεί, βάσει ειδικής και συγκεκριμένης κάθε φορά αιτιολογίας.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος σε έκθεση της ημερ. 27 Μαρτίου, 2006, εισηγήθηκε όπως προωθηθεί άμεσα η στελέχωση του Τμήματος Φυλακών με προσοντούχο νοσηλευτικό προσωπικό και, στο μεταξύ, όπου είναι δυνατή η εξέταση του κρατουμένου εντός των φυλακών χωρίς την παρουσία νοσηλευτή, αυτό να επιδιώκεται. Παράλληλα, στις περιπτώσεις μεταφοράς κρατουμένων εκτός των φυλακών για ιατρική περίθαλψη, η απόφαση για το κατά πόσο η εξέταση θα γίνεται εντός του οπτικού και ακουστικού πεδίου δεσμοφυλάκων, να λαμβάνεται με βάση τις ιδιάζουσες κάθε φορά συνθήκες.

4. Μαθητές

Δύο μαθητές Λυκείου με επιστολές τους υπέβαλαν στην Επίτροπο παράπονο **(Α/Π 2442/2006)** αναφορικά με τις εκλογές για ανάδειξη μαθητικού συμβουλίου στο Λύκειο Λινόπετρας στη Λεμεσό. Οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των εκλογών για ανάδειξη του Μαθητικού Συμβουλίου του Τμήματος Γ' 10 του σχολείου, υπήρξαν παρεμβάσεις μαθητών άλλων Τμημάτων με αποτέλεσμα ορισμένοι μαθητές που είχαν εκλεγεί να εξαναγκαστούν σε απόσυρση. Όπως ανέφεραν οι παραπονούμενοι, τα πιο πάνω γεγονότα οδήγησαν στην επανάληψη της διαδικασίας μετά από σχετική απόφαση της Διεύθυνσης του σχολείου, από την οποία προέκυψαν εντελώς διαφορετικά αποτελέσματα από αυτά της πρώτης. Θέση των παραπονουμένων ήταν ότι, η απόφαση για επανάληψη της διαδικασίας είναι αντιδημοκρατική, και ότι η ψηφοφορία για την εκλογή των μελών του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου έπρεπε να επαναδιεξαχθεί με τη συμμετοχή του Συμβουλίου του Τμήματος Γ' 10 όπως είχε αρχικά εκλεγεί.

Διαπιστώθηκε ότι η σημασία της εκλογής και λειτουργίας των Μαθητικών Συμβουλίων, πηγάζει αβίαστα από τους Κανονισμούς Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης. Οι εκλογές για την ανάδειξη των Μαθητικών Συμβουλίων έχουν, αδιαμφισβήτητα, δημοκρατικό περιεχόμενο, συνιστούν βασικό ποιοτικό στοιχείο του σύγχρονου σχολείου και πρέπει να διέπονται από το γενικότερο παιδευτικό χαρακτήρα των σχολικών ιδρυμάτων. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν ελεύθερα τη βούλησή τους και, υπό την έννοια αυτή, οι εκπρόσωποι τους είναι άτομα καταξιωμένα στη συνείδηση τους. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία η σαφής και λεπτομερής ρύθμιση της εκλογικής διαδικασίας καθώς και των εξουσιών της Διεύθυνσης των σχολείων, ώστε να προστατεύεται και να διασφαλίζεται η γνήσια και πραγματική επιθυμία των μαθητών.

Στην προκειμένη περίπτωση, από τη συνεκτίμηση όλων των συναφών στοιχείων, διαπιστώθηκε ότι, πράγματι, κατά την πρώτη εκλογική διαδικασία στο Τμήμα Γ' 10 σημειώθηκε σωρεία λαθών στην καταμέτρηση των ψήφων, στην κατάρτιση του Συμβουλίου Τμήματος και στη συμπλήρωση των σχετικών εντύπων. Μεγάλη ευθύνη φαίνεται να είχε ο υπεύθυνος καθηγητής του Τμήματος.

Όσον αφορά στην απόφαση της Διεύθυνσης του σχολείου για επανάληψη της εκλογικής διαδικασίας, η Επιτροπος, στην έκθεση που υπέβαλε στις 27 Οκτωβρίου, 2006, σημειώνει ότι, παρότι μπορούν να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτήν, δεν φαίνεται να συνεκτιμήθηκε η ουσιαστική εγκυρότητα των ψηφοδελτίων της πρώτης διαδικασίας, η εκφρασθείσα βούληση των μαθητών του Τμήματος, οι παγιωμένες καταστάσεις που είχαν δημιουργηθεί και οι προσδοκίες των παιδιών που συμμετείχαν στη διαδικασία είτε ως υποψήφιοι είτε ως ψηφοφόροι. Αφετηρία του προβλήματος ήταν λάθη στην καταμέτρηση των ψήφων που μπορούσαν εύκολα να διορθωθούν στα πλαίσια μιας νέας καταμέτρησης από μέλη της Διεύθυνσης του Σχολείου, τα αποτελέσματα της οποίας θα επικυρώνονταν. Η επανάληψη της διαδικασίας δεν ήταν ο ενδεδειγμένος τρόπος για την επανόρθωση των παρατυπιών, αφού ουσιαστικά αναιρούσε, άνευ λόγου, την ψηφοφορία η οποία, αφ' εαυτής, δεν φαίνεται να είχε επηρεαστεί από τα λάθη που σημειώθηκαν.

Έγιναν εισηγήσεις όπως η Διεύθυνση του σχολείου, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, λάβει όλα τα δέοντα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι, οι καθηγητές που εμπλέκονται ενεργά στις μαθητικές εκλογές γνωρίζουν και τηρούν τις σχετικές οδηγίες. Σε σχέση με τις διεξαχθείσες εκλογές, εισήγηση της Επιτροπής ήταν όπως γίνει νέα, προσεκτική και έγκυρη καταμέτρηση των ψήφων της πρώτης εκλογικής διαδικασίας και η κατοχύρωση των αποτελεσμάτων της και, βάσει αυτών, να επαναληφθούν οι εκλογές για ανάδειξη του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου.

Περαιτέρω, η Επιτροπος διαπίστωσε ότι από τους σχετικούς Κανονισμούς ελλείπουν πρόνοιες που είτε ρυθμίζουν διεξοδικά, είτε παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές για την επίλυση προβλημάτων που μπορούν να παρουσιαστούν κατά τη διαδικασία ανάδειξης των μαθητικών συμβουλίων. Η διαπίστωση αυτή τέθηκε υπόψη του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού σε προγενέστερη Έκθεση της Επιτροπής η οποία τόνισε ότι, η κανονιστική ρύθμιση όλων των θεμάτων που αφορούν στις μαθητικές εκλογές εκ μέρους του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, θα συνέτεινε ουσιαστικά στην αποφυγή του υπό εξέταση περιστατικού. Για το λόγο αυτό, έγινε εισήγηση όπως ληφθούν άμεσα τα

δέοντα μέτρα για ρύθμιση όλων των σχετικών με τη διενέργεια των μαθητικών εκλογών θεμάτων.

Σε μια άλλη περίπτωση μαθητές του Λυκείου Κοκκινόχωριών Φώτη Πίττα, υπέβαλαν παράπονο(**Α/Π 1015/2006**) κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο επελέγη το σχολείο που θα εκπροσωπούσε την Κύπρο στους Πανελλήνιους Καλλιτεχνικούς Αγώνες Σύγχρονου Θεάτρου.

Συγκεκριμένα, οι μαθητές διαμαρτυρήθηκαν για το γεγονός ότι, ενώ το Α' Βραβείο για τους Παγκύπριους Σχολικούς Αγώνες Σύγχρονου Θεάτρου απονεμήθηκε εξ ημισείας στη θεατρική παράσταση του σχολείου τους και σε αυτήν της Αγγλικής Σχολής, η επιλογή για το ποια παράσταση θα εκπροσωπήσει την Κύπρο στους Πανελλήνιους Αγώνες έγινε με κλήρωση, και όχι σύμφωνα με τους όρους του διαγωνισμού.

Διαπιστώθηκε ότι ο ρόλος της αρμόδιας κριτικής επιτροπής στη συγκεκριμένη διαδικασία ήταν διπλός: πρώτον, να απονείμει Α' Βραβείο Λυκείων και Α' βραβείο Γυμνασίων παγκύπρια, και, δεύτερον, να επιλέξει μεταξύ των δύο αυτών παραστάσεων την καλύτερη παράσταση, που θα εκπροσωπήσει την Κύπρο στους Πανελλήνιους Καλλιτεχνικούς Αγώνες Σύγχρονου Θεάτρου. Κατά την κρίσιμη συνεδρία της, η επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα να βραβεύσει τις παραστάσεις του Λυκείου Κοκκινόχωριών και της Αγγλικής Σχολής εξ ημισείας με το Α' Βραβείο Λυκείων παγκύπρια. Για να επιλέξει την παράσταση που θα συμμετείχε στους πανελλήνιους θεατρικούς αγώνες έκριναν ότι οι δύο αυτές παραστάσεις υπερτερούσαν σαφώς αυτής που κέρδισε το Α' Βραβείο Γυμνασίου. Επειδή, ωστόσο, έκρινε ότι και τα δύο σχολεία είχαν δικαίωμα να εκπροσωπήσουν την Κύπρο στην Ελλάδα, εισηγήθηκε πως το θέμα της εκπροσώπησης θα έπρεπε να λυθεί με κλήρωση. Έτσι κι έγινε και από την κλήρωση, προέκυψε ότι το σχολείο που θα εκπροσωπούσε την Κύπρο στην Πανελλήνια Μαθητική Εβδομάδα Καλλιτεχνικής Έκφρασης για το Σύγχρονο Θέατρο ήταν η Αγγλική Σχολή. Η Επίτροπος, στην έκθεση που υπέβαλε στις 10 Μαΐου, 2006, διατύπωσε τη θέση ότι η κριτική επιτροπή παρέλειψε να ασκήσει καθηκόντως τη διακριτική της ευχέρεια, παραβιάζοντας ουσιαστικά τους όρους των αγώνων που προέβλεπαν την υποχρέωση της για να επιλέξει την καλύτερη παράσταση που θα εκπροσωπήσει την Κύπρο στους Πανελλήνιους Αγώνες. Σημείωσε, μάλιστα, ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, οι οποίοι είχαν την αρμοδιότητα και την ευθύνη της διεξαγωγής τού διαγωνισμού, λανθασμένα αποδέχτηκαν την απόφαση της κριτικής

επιτροπής για εξ ημισείας απονομή των βραβείων και για επιλογή τής παράστασης που θα συμμετείχε στον πανελλήνιο διαγωνισμό μέσω κλήρωσης. Εισηγήθηκε, περαιτέρω, ότι οι αρμόδιες για τους αγώνες υπηρεσίες θα έπρεπε να καθορίσουν με τη μέγιστη δυνατή σαφήνεια τους όρους εντολής τής κριτικής επιτροπής, ούτως ώστε να αποφευχθούν στο μέλλον αμφισβητήσεις, όπως αυτή που προέκυψε στην υπό εξέταση περίπτωση.

Σημαντική ήταν επίσης η έκθεση που υπέβαλε η Επίτροπος με αφορμή το παράπονο **(Α/Π 1660/2005)** που υπέβαλε μαθητής κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, σε σχέση με τη μεταχείριση που υπέστη από το Λύκειο στο οποίο φοιτούσε, επειδή παραβίασε τον κανονισμό για την υποχρέωση των μαθητών να μην έχουν υπερβολική εμφάνιση.

Διαπιστώθηκε ότι στις τελικές εξετάσεις του σχολείου, ζητήθηκε από το μαθητή να εγκαταλείψει την τάξη και να πάει στην αίθουσα του καθηγητικού συλλόγου για να ξυρίσει το υπογένειο που έφερε. Επίσης, κατά την τελετή αποφοίτησης των τελειόφοιτων μαθητών, ο Διευθυντής του σχολείου αρνήθηκε να παραδώσει στο μαθητή το απολυτήριό του, επειδή στο επίπεδο τής μέσης, το παντελόνι του δεν περιέβαλλε το πουκάμισό του.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι και εάν ακόμη γινόταν δεκτό ότι ο μαθητής είχε διαπράξει παράπτωμα και άρα η παρέμβαση του σχολείου ήταν δικαιολογημένη, σίγουρα αυτή δεν είχε το χαρακτήρα της αρμονίας τού μέσου προς το σκοπό, αφού όχι μόνο δεν εξυπηρετούσε οποιοδήποτε παιδαγωγικό σκοπό, αλλά ούτε ήταν η λιγότερο επαχθής για το μαθητή.

Παράλληλα, η Επίτροπος εξέφρασε τις απόψεις της σε ευρύτερα ζητήματα που άπτονται των σχολικών κανονισμών για την εμφάνιση των μαθητών. Παρατήρησε, ειδικότερα, ότι παρόλο που οι ανάγκες ευταξίας και εύρυθμης λειτουργίας κάθε σχολικής κοινότητας μπορούν να δικαιολογήσουν την εισαγωγή περιοριστικών όρων σε συγκεκριμένα δικαιώματα των διδασκόντων και διδασκομένων, οι περιορισμοί αυτοί θα πρέπει να αφορούν μόνο στον τρόπο άσκησης των δικαιωμάτων και όχι να θίγουν την ουσία τους. Δεν μπορούν, ιδίως, να προσβάλλουν την προσωπικότητα των μαθητών. Παρέμβαση η οποία δεν περιορίζεται στο σχολικό περιβάλλον αλλά επεκτείνεται, είτε καθ' αυτή, είτε εξ αποτελέσματος, και στον καθαρά ελεύθερο και προσωπικό χρόνο των μαθητών σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται. Αλλά, ακόμη και όταν οι μαθητές παραβιάζουν έναν κανόνα

που αφορά την υποχρέωση μη υπερβολικής εμφάνισης, το σχολείο οφείλει να αντιδρά όχι με τρόπο δύσκαμπτο και εκδικητικό, αλλά με τρόπο παιδαγωγικό που δε θα πλήττει την αξιοπρέπεια των μαθητών και δε θα τους εξοντώνει από πλευράς συνεπειών.

Εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και οι εμπλεκόμενοι στο διάλογο που βρίσκεται σε εξέλιξη για το θέμα της σχολικής εμφάνισης καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξευρεθεί και να εφαρμοστεί μια κοινώς αποδεκτή λύση, στο πλαίσιο και των δικών της παρατηρήσεων.

5. Έλεγχος χώρων στάθμευσης Πανεπιστημίου Κύπρου

Η Φοιτητική Ένωση Πανεπιστημίου Κύπρου και δύο φοιτητές έθεσαν στην Επίτροπο Διοικήσεως **(Α/Π 2466/2005, Α/Π 2493/2005 και Α/Π 2588/2005)** το θέμα των μέτρων που υιοθέτησαν οι αρχές του Πανεπιστημίου Κύπρου για την αντιμετώπιση της παράνομης στάθμευσης οχημάτων στο χώρο του Πανεπιστημίου, και συγκεκριμένα τη μέθοδο της παγίδευσης τροχών και την αξίωση του ποσού των ΛΚ.5,00 για την απελευθέρωση των αυτοκινήτων που παγιδεύονται.

Στα πλαίσια της διερεύνησης των παραπόνων εξασφαλίστηκαν οι απόψεις του Πρύτανη του Πανεπιστημίου σύμφωνα με τις οποίες, η υιοθέτηση του μέτρου παγίδευσης τροχών εγκρίθηκε με απόφαση της Συγκλήτου ημερ. 15/12/2004, στα πλαίσια των σχετικών Πειθαρχικών Κανόνων Φοιτητών, με δεδομένο το σοβαρό πρόβλημα πρόσβασης στον Πανεπιστημιακό χώρο, που παρατηρείται λόγω της παραβίασης των κανόνων οδικής κυκλοφορίας. Σκοπός του μέτρου ήταν η διασφάλιση της στάθμευσης των ανάπηρων ατόμων και η ακώλυτη πρόσβαση στις εισόδους/εξόδους του πανεπιστημίου για λόγους ασφάλειας. Ο Πρύτανης ανέφερε ότι στον κεντρικό χώρο μπροστά από το κτίριο του Πανεπιστημίου παρουσιάστηκαν στο παρελθόν προβλήματα στη διέλευση λεωφορείων, πυροσβεστικών οχημάτων και ασθενοφόρων εξαιτίας παράνομης στάθμευσης.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος σημειώνει ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, που εξυπηρετεί, άμεσα, την ανάγκη παροχής ανώτατης παιδείας και εκπαίδευσης και απολαμβάνει αυτονομίας και αυτοδιοίκησης στα πλαίσια της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία του. Ως εκ τούτου, τα όργανα του Πανεπιστημίου ασκούν τα καθήκοντα και τις εξουσίες τους, όπως εξουσιοδοτούνται προς τούτο από την οικεία νομοθεσία. Διαπίστωσε δε ότι, η υιοθέτηση μέτρων για ρύθμιση της στάθμευσης

εντός του χώρου του Πανεπιστημίου εμπίπτει χωρίς αμφιβολία στις αρμοδιότητες της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου.

Κρίσιμη, στην προκειμένη περίπτωση, θεωρήθηκε η διαπίστωση του κατά πόσο έτυχε εφαρμογής, κατά τη λήψη της υπό εξέταση απόφασης της Συγκλήτου, η αρχή της αναλογικότητας, ως γενική αρχή που πρέπει να διέπει τη δράση κάθε προσώπου δημοσίου δικαίου. Η αρχή της αναλογικότητας προϋποθέτει τη συνάφεια του επιλεγόμενου μέσου, στην προκειμένη περίπτωση του μέτρου παγίδευσης των τροχών αυτοκινήτου, με τον επιδιωκόμενο σκοπό, δηλαδή την αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης στάθμευσης οχημάτων στους χώρους που έχει καθορίσει η Σύγκλητος με την απόφαση της. Το μέτρο που υιοθετήθηκε με την εν λόγω απόφαση της Συγκλήτου θα έπρεπε να ήταν το πιο αναγκαίο, πρόσφορο και κατάλληλο να υπηρετήσει τον επιδιωκόμενο σκοπό, και το λιγότερο επαχθές για τους άμεσα επηρεαζόμενους από αυτό.

Η Επίτροπος, συνεκτιμώντας όλες τις παραμέτρους του θέματος, συμπέρανε ότι η περιορισμένη κανονιστική εμβέλεια του μέτρου που λήφθηκε, δεδομένου ότι με αυτό επιδιώχθηκε η διασφάλιση της στάθμευσης των ανάπηρων ατόμων και η ακώλυτη πρόσβαση στις εισόδους/εξόδους του πανεπιστημίου για λόγους ασφάλειας, δεν δικαιολογούσε την εκ μέρους της οποιαδήποτε παρέμβαση και την υποβολή οποιασδήποτε εισήγησης. Σημείωσε, όμως ότι, επειδή το μέτρο αυτό έχει κυρωτικό χαρακτήρα η περαιτέρω επέκτασή του με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους χώρους του Πανεπιστημίου θα καθίστατο προβληματική και ασύμβατη με την αποστολή ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Χωρίς να παραγνωρίζει το υπαρκτό πρόβλημα της ανεξέλεγκτης στάθμευσης, η Επίτροπος τονίζει ότι η Πανεπιστημιακή κοινότητα θα πρέπει να αντιμετωπίσει το θέμα αυτό, πρωτίστως, ως θέμα παιδείας και κυκλοφοριακής αγωγής και νοοτροπίας που δεν αλλάζει μονομιάς με αποσπασματικές κυρώσεις και τιμωρητικά μέτρα. Ειδικότερα μάλιστα στον χώρο του Πανεπιστημίου, η επίλυση προβλημάτων όπως αυτό που εξετάστηκε στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορεί να επιτευχθεί με κυρωτικά μέτρα όσο καλοπροαίρετα και αν είναι αυτά. Έπειτα, η προσφυγή σε τέτοιου είδους μέτρα πρέπει να εντάσσεται σε ένα συνολικό πλαίσιο με στόχους και μέσα πραγματοποίησης και να αποτελεί την ύστατη λύση, αφού προηγουμένως εξαντληθούν όλα τα άλλα λιγότερο επαχθή μέτρα. Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, τα όσα διαλαμβάνονται στην Έκθεση, εξεταστούν στα πλαίσια των μέτρων που λαμβάνει το Πανεπιστήμιο για ρύθμιση της στάθμευσης στους χώρους του.

6. Άσκηση σκηνοθετικού έργου από ηθοποιούς του ΘΟΚ

Ηθοποιός του ΘΟΚ υπέβαλε στην Επίτροπο παράπονο **(Α/Π 2941/2005)** αναφορικά με την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου να μην επιτρέπει να ασκούν σκηνοθετικό έργο άτομα που απασχολούνται στον Οργανισμό ως τακτικοί ηθοποιοί. Η εν λόγω απόφαση ανέτρεπε την πρακτική του Οργανισμού να αναθέτει σε διακεκριμένους ηθοποιούς του και σκηνοθετικά καθήκοντα.

Από τη συνεκτίμηση και αξιολόγηση των στοιχείων και εγγράφων που τέθηκαν υπόψη τής Επιτρόπου, κρίθηκε ότι η πιο πάνω απόφαση μπορεί να λειτουργήσει περιοριστικά στην προσωπικότητα των επηρεαζόμενων από αυτήν ατόμων. Η Επίτροπος στην έκθεση της ημερ. 7 Ιουλίου, 2006, σημειώνει ότι η πολύχρονη σκηνοθετική πορεία του παραπονούμενου, η οποία αναπτύχθηκε και μέσα από τις δραστηριότητές του στον Θ.Ο.Κ, αποτελεί πλέον, για τον ίδιο, καλλιτεχνικό τρόπο έκφρασης που απορρέει άμεσα από τα προσωπικά του ερεθίσματα, εμπειρίες, ιδιότητες και ικανότητες. Τα στοιχεία αυτά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την προσωπικότητα του παραπονούμενου, όπως έχει διαμορφωθεί και αναπτυχθεί μέσα από τις ευκαιρίες που του είχαν δοθεί στο παρελθόν και μέσω του Οργανισμού. Στα πλαίσια αυτά, η Επίτροπος έκρινε ότι η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του εμπλεκόμενου Οργανισμού λειτουργεί ανασταλτικά στην περαιτέρω ανάπτυξη των ιδιοτήτων αυτών του παραπονούμενου, στη διαμόρφωση, αναγνώριση και κατοχύρωση των οποίων ο ίδιος συνεισέφερε στο παρελθόν.

Διαπίστωσε επίσης ότι, η εν λόγω απόφαση φαίνεται να μην εξυπηρετεί έναν από τους βασικούς σκοπούς του Οργανισμού, όπως αυτός διατυπώνεται στο άρθρο 6 (1) των περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου Νόμων του 1970 μέχρι 1999. Συγκεκριμένα, το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού οφείλει να μεριμνά για την προαγωγή της θεατρικής τέχνης, εν γένει, στην Κύπρο και της καλλιέργειας τής καλλιτεχνίας, μέσω τής εκπαίδευσης και κατάρτισης ηθοποιών. Η πρακτική που μέχρι πρόσφατα ακολουθούσε ο Οργανισμός, κινείτο σε αυτό το πνεύμα, αφού επέτρεπε και υποβοηθούσε την περαιτέρω κατάρτιση, ανάπτυξη της καλλιτεχνικής προσωπικότητας και ανέλιξη των ηθοποιών του. Αυτό έδινε τη δυνατότητα στο Θ.Ο.Κ. να λειτουργεί ως καλλιτεχνικό φυτώριο του τόπου.

Αντίθετα, τονίζει στην έκθεση της η Επίτροπος, με την υιοθέτηση της νεότερης απόφασης, η οποία αποτελεί και αντικείμενο τού παραπόνου, ο Οργανισμός φαίνεται να απομακρύνεται από τον πιο πάνω στόχο. Ειδικότερα, η ανάθεση σκηνοθετικού έργου σε

ηθοποιούς του Οργανισμού με ανησυχίες αλλά και ικανότητες ως προς τις σκηνοθετικές παραμέτρους μιας παράστασης, μπορούσε να συμβάλει στην καλλιτεχνική κατάρτιση των ηθοποιών και στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, με θετικές συνέπειες για το Κυπριακό θέατρο.

Έγινε εισήγηση όπως το Διοικητικό Συμβούλιο του Θ.Ο.Κ προχωρήσει σε επανεξέταση της απόφασής του, υπό το φως των όσων επισημαίνονται στην Έκθεση.

7. Παραχώρηση άδειας μητρότητας σε μέλος επιτόπιου προσωπικού πρεσβείας της Κύπρου

Η κ. Σ.Η. υπηρετεί ως επιτόπιο προσωπικό στην Πρεσβεία της Κύπρου στην Ουάσιγκτον και στις 23.6.2004. Εν αναμονή φυσιολογικού τοκετού στις 14.7.2004 - της παραχωρήθηκε άδεια μητρότητας δέκα εβδομάδων με πλήρεις απολαβές. Ωστόσο, στις 28.6.2004, μετά από προβλήματα που παρουσιάστηκαν στην εγκυμοσύνη της, το έμβρυο που κυοφορούσε γεννήθηκε νεκρό και η άδεια μητρότητας που της είχε παραχωρηθεί τερματίστηκε/ακυρώθηκε.

Η κ. Σ.Η. υπέβαλε παράπονο στην Επιτροπή (**Α/Π 2444/2005**) ισχυριζόμενη ότι η εν λόγω ενέργεια δεν ήταν σύμφωνη με τη νομοθεσία και είχε ως αποτέλεσμα, η παραπονούμενη να αναγκαστεί, πριν ακόμα αναλάβει σωματικά και ψυχολογικά, να επιστρέψει στην εργασία της.

Από την έρευνα της Επιτροπής προέκυψε ότι, μετά που η παραπονούμενη γέννησε πρόωρα νεκρό έμβρυο, η άδεια μητρότητας (δέκα εβδομάδων με πλήρεις απολαβές) που αρχικά της είχε παραχωρηθεί, τερματίστηκε/ακυρώθηκε και μετατράπηκε σε άδεια ασθενείας 28 ημερών. Ενόψει τούτου, η παραπονούμενη αναγκάστηκε να επιστρέψει στην εργασία της στις 2.8.04, παρά το ότι το γεγονός ότι, σύμφωνα με το θεράποντα ιατρό, θα έπρεπε να της παραχωρηθεί άδεια τοκετού για δύο με τρεις μήνες, ούτως ώστε να ξεπεράσει το ψυχολογικό τραύμα που υπέστη. Προέκυψε, επίσης, ότι, η υπό κρίση απόφαση είχε βασισθεί σε σχετικές πληροφορίες/οδηγίες που απέστειλε το Υπουργείο Εξωτερικών στην Πρεσβεία της Κύπρου στην Ουάσιγκτον, αναφορικά με τον τρόπο που θα έπρεπε να τύχει χειρισμού η συγκεκριμένη περίπτωση.

Ωστόσο, από τη μελέτη της σχετικής νομοθεσίας, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η γέννηση νεκρού εμβρύου μετά από τριάντα επτά εβδομάδες κύησης, όπως στην περίπτωση της παραπονούμενης, εμπίπτει στην έννοια του όρου «τοκετός», όπως αυτός ορίζεται στη νομοθεσία που διέπει την παροχή άδειας μητρότητας. Κατά συνέπεια, η ενέργεια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας να παραχωρήσει στην παραπονούμενη άδεια ασθενείας, αντί άδεια μητρότητας, δεν ήταν σύμφωνη με τη νομοθεσία.

Η Επίτροπος διαπίστωσε επίσης ότι, το Σεπτέμβριο του 2005, η εμπλεκόμενη υπηρεσία, μετά από επανεξέταση του θέματος, πίστωσε στην παραπονούμενη, υπό μορφή άδειας ανάπαυσης, τις ημέρες της άδειας μητρότητας που δεν της είχε παραχωρήσει το καλοκαίρι του 2004. Η Επίτροπος ανέφερε ότι τούτο συνιστά έμμεση παραδοχή ότι ο χειρισμός της υπό εξέταση υπόθεσης κατά τον ουσιώδη χρόνο δεν έγινε σύμφωνα με τη νομοθεσία.

Η Επίτροπος στην έκθεση που υπέβαλε στις 7 Ιουλίου, 2006, ανέφερε ότι, παρά το θετικό χαρακτήρα των διορθωτικών μέτρων που μεταγενέστερα λήφθηκαν, δυστυχώς, στη περίπτωση της παραπονούμενης, δεν εφαρμόστηκαν οι νομοθετικές διατάξεις που κατοχυρώνουν το δικαίωμα στην άδεια μητρότητας, με αποτέλεσμα να αναγκαστεί να επιστρέψει στη εργασία της πρόωρα και, εν πάση περιπτώσει, πριν από την παρέλευση του χρονικού διαστήματος που - σύμφωνα με τον θεράποντα ιατρό της - ήταν αναγκαίος για να μπορέσει να αναλάβει σωματικά και ψυχολογικά από την προσωπική περιπέτειά της.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι οι νόμοι που διέπουν τις αρμοδιότητές της, δεν της παρέχουν τη δυνατότητα να υποβάλλει εισηγήσεις για καταβολή χρηματικών αποζημιώσεων σε πολίτες που έχουν υποστεί ψυχική ή σωματική ζημιά από παραλείψεις της Διοίκησης. Γι' αυτό, κατέληξε στο ότι η μόνη ενέργεια που απαμβλύνει τις αρνητικές συνέπειες των παραλείψεων της Διοίκησης στην προκειμένη περίπτωση είναι αυτή στην οποία έχει ήδη προβεί η εμπλεκόμενη υπηρεσία, δηλαδή, να πιστώσει στην παραπονούμενη, υπό μορφή άδειας ανάπαυσης, τις ημέρες της άδειας μητρότητας που εσφαλμένα δεν της παραχώρησε τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 2004.

Καταληκτικά, η Επίτροπος σημείωσε την ιδιαίτερη σημασία που έχει η αποτελεσματική και πρακτική εφαρμογή των διατάξεων που κατοχυρώνουν ουσιώδη κοινωνικά δικαιώματα και εισηγήθηκε όπως οι πιο πάνω διαπιστώσεις/ παρατηρήσεις της ληφθούν

υπόψη από την εμπλεκόμενη υπηρεσία, ώστε, να αποφευχθούν στο μέλλον παρόμοια περιστατικά.

8. Χορήγηση άδειας διεξαγωγής τηλεοπτικού παιχνιδιού *Telebingo*

Συγκεκριμένη εταιρεία υπέβαλε παράπονο(**Α/Π 171/2005**) κατά του Υπουργείου Οικονομικών σε σχέση με τη μη ικανοποίηση τού αιτήματός της για χορήγηση άδειας διεξαγωγής τηλεοπτικού παιχνιδιού τύπου «Telebingo».

Διαπιστώθηκε ότι η εν λόγω άρνηση στηρίχθηκε στον περί Λαχείων Νόμο, Κεφ. 74, σύμφωνα με τον οποίο, ο Υπουργός Οικονομικών έχει την ευχέρεια να χορηγεί μόνο στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου άδεια για την οργάνωση και διεξαγωγή λαχείου, εντός των πλαισίων οποιασδήποτε ραδιοφωνικής ή οικονομικής εκπομπής του. Σκοπός της πρόβλεψης αυτής ήταν η διασφάλιση εσόδων για το ΡΙΚ, με παράλληλη μείωση της κρατικής χορηγίας και, βάσει τούτου, δόθηκε στο ΡΙΚ άδεια για τη διεξαγωγή του τηλεοπτικού παιχνιδιού «SUPER BINGO».

Η Επίτροπος παρατήρησε πως, παρότι η παροχή στο ΡΙΚ άδειας διεξαγωγής τηλεπαιχνιδιού αυτού του τύπου δε φαίνεται να συνιστά «δημόσια ενίσχυση για σκοπούς χρηματοδότησης τής αποστολής που ανατίθεται στο Ίδρυμα» με τη στενή του όρου έννοια, όπως διαλαμβάνεται στον περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμο, το αρμόδιο Υπουργείο θα όφειλε να εξετάσει κατά πόσο θα έπρεπε να τύχουν αναλογικής εφαρμογής οι συνάδουσες με την αρχή της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού πρόνοιες, που ισχύουν στην περίπτωση των δημόσιων ενισχύσεων του ΡΙΚ. Παρατήρησε, δε, ότι υπό την έννοια αυτή, θα έπρεπε να το είχε προβληματίσει ιδιαίτερα το γεγονός ότι ο περί Λαχείων Νόμος θεσπίστηκε πριν να τεθούν σε λειτουργία ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά κανάλια στην Κύπρο και δεν έχει τροποποιηθεί έκτοτε.

Ως εκ τούτου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, προ της λήψης τής σχετικής απόφασης, δεν προηγήθηκε ολοκληρωμένη έρευνα και δε σταθμίστηκαν επαρκώς όλες οι παράμετροι του θέματος, ούτε και οι μετά τη θέσπιση τού περί Λαχείων Νόμου εξελίξεις και εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο Οικονομικών επανεξετάσει την απόφασή του, υπό το φως όλων των πιο πάνω.

9. Περιβάλλον

Το Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών, με παράπονο που υπέβαλε (Α/Π 2404/2005) έθεσε ενώπιον της Επιτροπής το ζήτημα της παράλειψης του Υπουργού Υγείας να του παράσχει πλήρη ενημέρωση για τις εμπορικές ονομασίες των προϊόντων στα οποία εντοπίστηκαν τροποποιημένοι οργανισμοί, σύμφωνα με έλεγχο που διενήργησε το Κρατικό Χημείο.

Στην Έκθεση που υπέβαλε η Επιτροπή στις 20 Φεβρουαρίου, 2006, τονίζεται ότι το δικαίωμα της πληροφόρησης, αποτελεί δικαίωμα που συμβάλλει στην ελεύθερη ανάπτυξη της γνώμης και της προσωπικότητας του ατόμου. Βασικό συστατικό της ελευθερίας της πληροφόρησης αποτελεί η απρόσκοπτη πρόσβαση σε πηγές πληροφοριών, και στα πλαίσια αυτά εντάσσεται και η αρχή της φανεράς δράσης των διοικητικών οργάνων, με την οποία εξασφαλίζεται η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των διοικητικών αποφάσεων. Με τον τρόπο αυτό υλοποιείται η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Η Επιτροπή αναφέρει αναλυτικά στη Έκθεσή της το ευρύ, διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο που διέπει το δικαίωμα της πληροφόρησης γενικά και ειδικότερα για θέματα περιβάλλοντος. Η Επιτροπή, επισημαίνει, επίσης, ότι συνιστά θέμα άμεσης προτεραιότητας η θεσμική αντιμετώπιση του θέματος που άπτεται ζητημάτων πρόσβασης του κοινού σε έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των διοικητικών αρχών. Για το λόγο αυτό, έγινε εισήγηση να εξεταστεί άμεσα η τροποποίηση, κατά τρόπο συμβολικό και ουσιαστικό, των προνοιών του άρθρου 67 του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου που αφορά στο πλέγμα των σχέσεων και την εμπιστοσύνη του πολίτη προς τη διοίκηση. Περιορισμοί που ανάγονται, μεταξύ άλλων, στην ανάγκη για την προστασία της εθνικής ασφάλειας ή των προσωπικών δεδομένων του ατόμου είναι επιτρεπτοί στο μέτρο που είναι κατάλληλοι και αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Στην Έκθεση, σημειώνεται επίσης, ότι στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες, η δράση της διοίκησης υπόκειται σε περιορισμούς σχετιζόμενους με τον προληπτικό και κατασταλτικό έλεγχο που ασκούν οι πολίτες. Για να ασκηθεί όμως ο έλεγχος αυτός, απαραίτητος για τη νομιμοποίηση της δράσης της δημόσιας διοίκησης στα μάτια των πολιτών, θα πρέπει να έχουν οι πολίτες τη δυνατότητα ενημέρωσης και συμμετοχής σε όλο το φάσμα της διοικητικής διαδικασίας. Ειδικότερα, στα θέματα περιβάλλοντος και

υγείας η αναγκαιότητα πληροφόρησης των πολιτών καθίσταται επιτακτικότερη αφού η ευαισθητοποίηση και εγρήγορση τους αποτελούν τη μόνη εναλλακτική λύση απέναντι στη γραφειοκρατία διαχείρισης του θέματος. Μόνο μέσα από την πληροφόρηση και τον ελεγκτικό τους ρόλο οι πολίτες μπορούν να δράσουν προληπτικά, παιδαγωγικά και κατασταλτικά, συμβάλλοντας στην ενημέρωση της ευρύτερης κοινής γνώμης και στην υλοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής.

Έγιναν εισηγήσεις όπως ο Υπουργός Υγείας προχωρήσει στην άμεση ικανοποίηση του αιτήματος του παραπονούμενου, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την εφαρμογή των σχετικών νομοθετικών ρυθμίσεων.

Το Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών έθεσε ενώπιον της Επιτροπής **(Α/Π 3136/05)** το θέμα της παράλειψης κοινοποίησης των αποτελεσμάτων της ιατρικής έρευνας που έγινε, από το Υπουργείο Υγείας, για τη διαπίστωση τυχόν αρνητικών επιδράσεων στην υγεία των κατοίκων της περιοχής από το παρακείμενο μεταλλείο Αμιάντου.

Το 1999 διεξήχθη συζήτηση στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με θέμα την αναγκαιότητα οργάνωσης τακτικών εξειδικευμένων ιατρικών εξετάσεων στους πρώην αμιαντωρύχους του μεταλλείου Αμιάντου, με σκοπό την πρόληψη και έγκαιρη διάγνωση περιστατικών καρκίνου από αμιάντο και άλλες επαγγελματικές ασθένειες. Κατά τη συζήτηση που έγινε, οι κοινοτάρχες της περιοχής (Κυπερούντας, Πελενδρίου, Κάτω Αμιάντου) έθεσαν θέμα για ευρύτερη εξέταση όλων των κατοίκων των κοινοτήτων, που γειτνιάζουν με το μεταλλείο Αμιάντου.

Ενόψει των πιο πάνω ανατέθηκε στο Υπουργείο Υγείας η διεξαγωγή ιατρικής έρευνας, για τη διαπίστωση τυχόν αρνητικών επιδράσεων στην υγεία των κατοίκων από το παρακείμενο μεταλλείο Αμιάντου. Η έρευνα διενεργήθηκε την περίοδο μεταξύ των μηνών Απριλίου και Ιουνίου 2000.

Διαπιστώθηκε, ότι έξι χρόνια μετά την ολοκλήρωση της έρευνας που διεξήγαγε το Υπουργείο Υγείας και ένα χρόνο μετά την αξιολόγηση της από ειδικούς συμβούλους, τα αποτελέσματα της δεν είχαν ακόμα γνωστοποιηθεί στους επηρεαζόμενους κατοίκους της περιοχής Αμιάντου. Η Επιτροπή Διοικήσεως σημείωσε στην Έκθεσή της ότι η σημειούμενη καθυστέρηση είναι, δεδομένης και της σοβαρότητας του θέματος,

παντελώς αδικαιολόγητη και εισηγήθηκε όπως, το αρμόδιο Υπουργείο προχωρήσει άμεσα στην ενημέρωση των παραπονουμένων.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1404/2006** αφορούσε στην αποδοχή από την Περιβαλλοντική Αρχή της τμηματικής εξέτασης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από τη βελτίωση / αναβάθμιση του παρακαμπτήριου δρόμου Λεμεσού Αγρού.

Το Τμήμα Δημοσίων Έργων προγραμμάτισε τη βελτίωση / αναβάθμιση τμημάτων του εν λόγω δρόμου ο οποίος έχει συνολικό μήκος 40 χιλιόμετρα, αλλά επειδή δεν επρόκειτο να εκτελέσει εργασίες σε όλο το μήκος, έκρινε ότι δεν ήταν απαραίτητο να υποβάλει Προκαταρκτική Έκθεση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ) της περιοχής από την οποία θα διέρχεται ο δρόμος, αλλά μόνο αναφορικά με σημεία της από τα οποία θα διέλθουν τα υπό βελτίωση / αναβάθμιση τμήματα του.

Η προσέγγιση αυτή, αρχικά αποδοκιμάστηκε από την Περιβαλλοντική Αρχή η οποία υπέδειξε στο Τμήμα ότι οι επιπτώσεις στο περιβάλλον στο υπόλοιπο μήκος του δρόμου θα εξεταστούν ως σύνολο και όχι αποσπασματικά. Ωστόσο, δεν παρέμεινε σταθερή σ' αυτήν τη σαφή δέσμευση της, επειδή, όπως υποστήριξε αργότερα, κατέληξε πως κάθε τμήμα του δρόμου Λεμεσού – Αγρού, αποτελεί ξεχωριστό / αυτόνομο έργο.

Στην έκθεση σημειώνεται ότι ο ξεχωριστός / αυτόνομος χαρακτήρας των έργων, διατυπώθηκε εξ αρχής από το Τμήμα Δημοσίων Έργων, αλλά κρίσιμο ζήτημα αποτελούσε κυρίως ο χαρακτήρας της περιοχής στην οποία θα εκτελεστούν τα έργα, η οποία, διαπιστώθηκε ότι είναι ενιαία και ομοιογενής από άποψη φυσικών χαρακτηριστικών στοιχείων. Ακριβώς για το λόγο αυτό, η εκτίμηση των επιπτώσεων τους σ' αυτήν, θα έπρεπε να γίνει συνολικά, όπως υπαγορεύει η αρχή της σφαιρικής αντιμετώπισης, για να υπάρχει δυνατότητα συνολικής / σφαιρικής αντίληψης και συνεκτίμησης όλων των πτυχών τους.

Σύμφωνα με την έκθεση, με τον κατακερματισμό της ενιαίας / ομοιογενούς περιοχής, ανάλογα με τον αριθμό των επιμέρους έργων που θα εκτελεστούν σε τμήματα της, ταυτίστηκε το κάθε έργο με το αντίστοιχο τμήμα της, όπως τεχνοκρατικά μπορεί να είναι ορθό, παράλληλα όμως περιορίστηκε η Περιβαλλοντική Αρχή στην ξεχωριστή / τμηματική εκτίμηση των επιπτώσεων τους, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να υπεισέλθει στο σύνολο των τυχόν επιπτώσεων όλων των έργων μαζί στην περιοχή, ούτε να

εξακριβώσει κατά πόσον υπάρχουν παράγοντες που μπορεί να επιδράσουν αρνητικά ακόμα και στα τμήματα της που κανένα έργο δεν θα εκτελεστεί.

Η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι η επιτυχία του θεσμού της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εκτέλεση έργων, εξαρτάται από το βαθμό συμμόρφωσης με τις αρχές στις οποίες βασίζεται, της έγκαιρης εκτίμησης των επιπτώσεων, δηλαδή πριν από την εκτέλεση του έργου, της σφαιρικής συνεκτίμησης όλων των πτυχών και συνεπειών στις επιμέρους συνιστώσες του περιβάλλοντος και της διαβάθμισης των επιπτώσεων, ανάλογα με την έκτασή τους. Προς την κατεύθυνση αυτή, ο ρόλος της Περιβαλλοντικής Αρχής είναι εξαιρετικά σημαντικός, πρέπει να τον αξιοποιεί ικανοποιητικά με προσήλωση στην εφαρμογή των εν λόγω αρχών και να επιδιώκει με τις παρεμβάσεις της την ουσιαστική αποδοχή του θεσμού της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον ως του μοναδικού εργαλείου για να εντάσσονται σ' αυτό ορθά και λειτουργικά τα έργα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε η Περιβαλλοντική Αρχή να μην προχωρήσει στην εξέταση Προκαταρκτικής Έκθεσης Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον για άλλο τμήμα του δρόμου Λεμεσού – Αγρού και να ζητήσει από το Τμήμα Δημοσίων Έργων, να υποβάλει Έκθεση για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον σε ολόκληρο το μήκος του.

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή εμπίπτουν δικαιώματα που έχουν ως περιεχόμενο την αξίωση του πολίτη κατά του κράτους με αντικείμενο οικονομικές ή κοινωνικές παροχές με σκοπό την εξασφάλιση της συμμετοχής όλων των πολιτών στην απόλαυση των αναγκαίων βιοτικών και κοινωνικών αγαθών, όπως θέματα υγείας, κοινωνικών παροχών, δικαιώματα στην οικογένεια.

Οι αξιώσεις των πολιτών στρέφονται κυρίως κατά του Υπουργείου Υγείας και των τμημάτων που εμπίπτουν στον έλεγχο του και του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Το 2006 τα παράπονα που υποβλήθηκαν κατά του Υπουργείου Υγείας αφορούσαν κυρίως στην κάλυψη των εξόδων θεραπείας ασθενών στο εξωτερικό, περιπτώσεις ιατρικών σφαλμάτων, καταγγελίες για απρεπή ή ανάρμοστη συμπεριφορά από μέρους ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού έναντι ασθενών ή/και συγγενών τους και μη παραχώρηση σε ασθενείς συγκεκριμένων φαρμάκων από τα κυβερνητικά φαρμακεία.

Τα παράπονα που απασχόλησαν και αφορούσαν στο Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στρέφονταν, κατά κύριο λόγο, εναντίον αποφάσεων των Επαρχιακών Γραφείων Ευημερίας να απορρίψουν αιτήσεις για καταβολή δημοσίου βοηθήματος, τον αιφνιδιαστικό και σε πολλές περιπτώσεις αδικαιολόγητο τερματισμό καταβολής δημοσίων βοηθημάτων και επιδομάτων, τη μη παραχώρηση σε δικαιούχους διαφόρων ωφελημάτων και την καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που οι πολίτες είχαν άμεση ανάγκη.

Τόσο η υγεία όσο και η κοινωνική πρόνοια αποτελούν δύο ιδιαίτερα ευαίσθητα πεδία δράσης της δημόσιας διοίκησης αφού η ικανότητα των αρμοδίων υπηρεσιών να λειτουργήσουν αποτελεσματικά για την παροχή τους προσδιορίζει εν πολλοίς και τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα του κράτους.

Από τον απολογισμό του έτους προκύπτει ότι και στους δύο τομείς οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα οργανωτικής και στελεχιακής

ανεπάρκειας. Με αποτέλεσμα, να μην προσφέρουν στους πολίτες καλής ποιότητας υπηρεσίες αφού σε πολλές περιπτώσεις οι αρμόδιοι λειτουργούν είτε αποσπασματικά, είτε κατά τρόπο που συντηρεί αρνητική για τις ικανότητες τους εικόνα μέσα στην κοινή γνώμη.

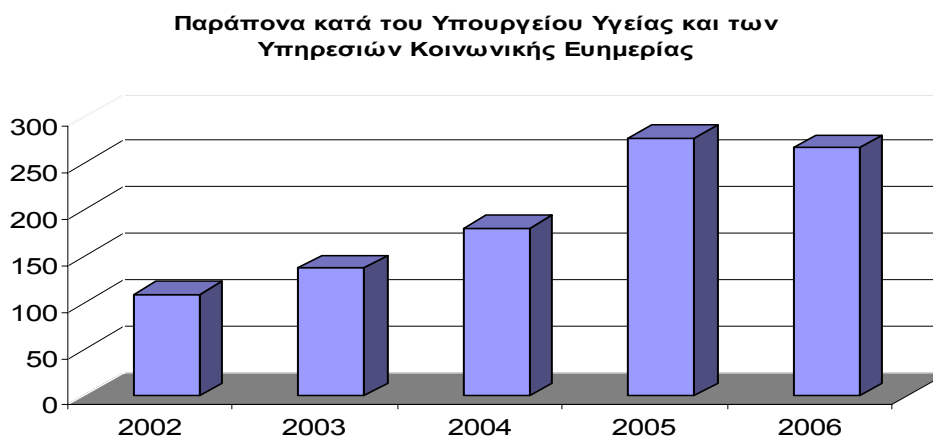
Μέχρι σήμερα και παρά τις κατά καιρούς υποδείξεις και εισηγήσεις του Γραφείου μου ελάχιστη πρόοδος έχει σημειωθεί στη βελτίωση του χειρισμού μιας σειράς ταυτόσημων θεμάτων αφού, οι ίδιες παραλείψεις και κενά φαίνεται να επαναλαμβάνονται συστηματικά. Προβλήματα επικοινωνίας, έλλειψη συντονισμού, βραδείες και αχρείαστες γραφειοκρατικές διαδικασίες, που σε ορισμένες περιπτώσεις οδηγούν σε ασυνεννοησία, είναι μόνο μερικά από τα συμπτώματα που χαρακτηρίζουν τη δράση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Αίσθηση προκαλεί η πρακτική αξιολόγησης αιτήσεων είτε για παροχή βοήθειας ή για αποστολή για θεραπεία στο εξωτερικό στη βάση αποκλειστικά και μόνο οικονομικών και τεχνικών κριτηρίων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ή να συνεκτιμούνται στον ίδιο βαθμό και άλλες παράμετροι.

Από τις Εκθέσεις που έχουν υποβληθεί κατά το 2006 σχετικά με θέματα υγείας ιδιαίτερη μνεία γίνεται σε τρεις που ξεχωρίζουν ως οι σημαντικότερες. Η πρώτη αφορά στο «*Σχέδιο Αποστολής Ασθενών με Φροντίδα της Κυβέρνησης*» και στη διαπίστωση ότι ο τρόπος που λειτουργεί είναι αναχρονιστικός και ότι το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να προωθήσει άμεσα την αναθεώρησή του. Η δεύτερη αφορά στην παράνομη απόφαση του Ιατρικού Συμβουλίου να αναγνωρίσει την ειδικότητα Γενικής Ιατρικής σε γιατρούς που δεν έχουν θητεύσει στις απαραίτητες ειδικότητες για τον απαιτούμενο χρόνο και δεν έχουν υποβληθεί σε διαδικασία εξετάσεων από αρμόδιο σώμα. Και η Τρίτη, στην τροποποίηση του άρθρου 67 του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου ώστε η πρόσβαση των πολιτών σε επίσημα έγγραφα και πληροφορίες να καταστεί ευχερέστερη.

Στην κατηγορία των υποθέσεων που αφορούν στα θέματα κοινωνικής πρόνοιας αξιοσημείωτη είναι η Έκθεση για την ανάγκη αναθεώρηση απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, που είχε ληφθεί πριν από είκοσι χρόνια, και η οποία, λόγω της συγκεκριμένης μορφής χορηγίας που προέβλεπε για όσες οικογένειες αποκτούσαν ταυτόχρονα τρία ή και περισσότερα παιδιά, δημιουργούσε συνθήκες δυσμενούς διάκρισης για τους υπαλλήλους που δεν εργάζονται στο δημόσιο και ημιδημόσιο τομέα. Ιδιαίτερης σημασίας είναι και η Έκθεση αναφορικά με τη μη συμπερίληψη παιδιών με τετραπληγία στους δικαιούχους που είχαν λάβει το πακέτο κοινωνικής συνοχής το οποίο το Υπουργικό Συμβούλιο είχε εγκρίνει για το έτος 2005.

2. Αριθμητική και Στατιστική Ανάλυση

Όπως φαίνεται και στο σχεδιάγραμμα πιο κάτω, την τελευταία πενταετία υπήρξε μια σημαντική άνοδος στις υποθέσεις που αφορούν Κοινωνικά Δικαιώματα με τα νέα παράπονα να φτάνουν τα 266 το 2006 σε σύγκριση με 109 το 2002. Ιδιαίτερα ανοδική τάση παρουσίασαν τα παράπονα που αφορούν στο Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας όπου η μέση ετήσια αύξηση τα τελευταία πέντε χρόνια ήταν γύρω στο 35% ενώ, τα παράπονα που αφορούσαν στα θέματα υγείας είχαν αυξηθεί 21% κατά μέσο όρο το χρόνο.

Συγκριτικά ο ρυθμός αύξησης των υποθέσεων για την περίοδο 2002 – 2006, ήταν μεγαλύτερος του ρυθμού αύξησης των παραπόνων που είχαν υποβληθεί στο Γραφείο συνολικά αφού, ο αριθμός των καταγγελιών για τις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής ευημερίας είχε μια μέση άνοδο 26% το χρόνο σε σύγκριση με 20% που είχε το σύνολο των αναφορών που υποβλήθηκαν στο Γραφείο.

3. Υπουργείο Υγείας

Από αφορμή δύο παράπονα που είχαν υποβληθεί, η Επίτροπος τοποθετήθηκε τόσο σε σχέση με την ερμηνεία του όρου «*αποτελεσματική θεραπεία*» που αναφέρει το Σχέδιο Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό με Φροντίδα της Κυβέρνησης όσο και για την ανάγκη άμεσου εκσυγχρονισμού του τρόπου λειτουργίας του Ιατρικού Συμβουλίου και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για την αποστολή ασθενών στο εξωτερικό.

Στην υπόθεση αρ. **A/Π 2176/2004** η Επιτροπος διαπίστωσε ότι η παραπονούμενη είχε υποβληθεί σε επείγουσα εγχείρηση αμφιβληστροειδούς του αριστερού ματιού της σε ιδιώτη οφθαλμίατρο στην Κύπρο, τον Ιανουάριο του 2004, χωρίς ωστόσο η επέμβαση να αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Λίγες ημέρες αργότερα ο θεράπων ιατρός της διαπίστωσε ότι η κατάσταση του ματιού της είχε, αντιθέτως, επιδεινωθεί και ότι υπήρχε σοβαρός κίνδυνος απώλειας της όρασής της. Της υπέδειξε την ανάγκη δεύτερης εγχείρησης από εξειδικευμένο στις αποκολλήσεις αμφιβληστροειδούς χειρουργό και της συνέστησε να μεταβεί εσπευσμένα προς τούτο στην Αγγλία. Η παραπονούμενη υποβλήθηκε στην εγχείρηση αυτή στην Αγγλία, με ικανοποιητικά αποτελέσματα και όταν επέστρεψε στην Κύπρο ζήτησε την (μερική τουλάχιστον) κάλυψη των εξόδων θεραπείας της. Στην αίτησή της, επισύναψε τα σχετικά δικαιολογητικά των εξόδων της, την Ιατρική Έκθεση του χειρουργού της Αγγλίας και βεβαίωση από τον ιατρό που τη χειρούργησε την πρώτη φορά στην Κύπρο. Στη βεβαίωση αυτή ρητά αναφερόταν ότι *«λόγω της σοβαρότητας της περίπτωσης, η εγχείρηση δεν μπορούσε να επαναληφθεί στην Κύπρο.»*

Η περίπτωση παραπέμφθηκε στο Ιατρικό Συμβούλιο για γνωμάτευση και το τελευταίο, αφού έλαβε υπόψη τη γνώμη της αρμόδιας Υποεπιτροπής Οφθαλμολογίας, απάντησε ότι *«η επέμβαση που έγινε (στην παραπονούμενη), ήταν δυνατή και στην Κύπρο, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον κυβερνητικό τομέα»*. Η απάντηση του Υπουργείου στην αίτηση της παραπονούμενης ήταν, ένεκα τούτου, αρνητική, επειδή, όπως ανέφερε ο Γενικός Διευθυντής του στην επιστολή του ημερ. 21 Μαΐου 2004 προς την παραπονούμενη, *«η συγκεκριμένη χειρουργική επέμβαση μπορούσε να γίνει στην Κύπρο.»*

Στην Έκθεση σημειώνεται ότι το Σχέδιο Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό με Φροντίδα της Κυβέρνησης καθορίζει ότι ασθενής μπορεί να ενταχθεί στο Σχέδιο εφόσον η πάθησή του δεν μπορεί να τύχει *«αποτελεσματικής διάγνωσης ή θεραπείας»* στην Κύπρο και τόνισε ότι το Ιατρικό Συμβούλιο, κατά την εξέταση αιτήσεων ένταξης στο Σχέδιο, δεν θα πρέπει να αρκείται στη θεμελίωση των αποφάσεών του με το αιτιολογικό που επικαλέστηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση, ταυτίζοντας ουσιαστικά την αποτελεσματικότητα μιας χειρουργικής επέμβασης (για τους σκοπούς εφαρμογής του Σχεδίου), με τη δυνατότητα διενέργειάς της στην Κύπρο. Παρατήρησε, επίσης, ότι η χρήση μιας αόριστης έννοιας όπως αυτή της *«αποτελεσματικής διάγνωσης ή θεραπείας»*, θα πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα στις περιπτώσεις επείγουσας αντιμετώπισης ενός προβλήματος.

Σχετικά με την απορριπτική απόφαση η Επίτροπος επεσήμανε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν προσμέτρησε όλες τις παραμέτρους της υπόθεσης που της προσέδιδαν χαρακτηριστικά ιδιαιτερότητας όπως, ο επείγων χαρακτήρας του περιστατικού, το γεγονός ότι η παραπονούμενη είχε ήδη υποβληθεί σε παρόμοια επέμβαση στην Κύπρο χωρίς επιτυχία, την σαφή υπόδειξη του θεράποντος γιατρού της για μετάβαση στο εξωτερικό και την κακή ψυχολογική κατάσταση στην οποία η παραπονούμενη είχε περιέλθει προ του κινδύνου απώλειας της όρασης της. Με βάση τα πιο πάνω η Επίτροπος εισηγήθηκε η περίπτωση της παραπονούμενης να επανεξεταστεί υπό το φως των παρατηρήσεών της. Αυτό πράγματι συνέβη και η παραπονούμενη έλαβε σημαντικό μέρος των δαπανών που είχε υποστεί.

Στην υπόθεση με αρ. **A/Π 940/2005** το Υπουργείο Υγείας απέρριψε την αίτηση του παραπονούμενου για κάλυψη των εξόδων θεραπείας της κόρης του στο εξωτερικό όταν διαπίστωσε ότι αυτός τη μετέφερε σε κλινική στη Γερμανία χωρίς την έγκριση του Ιατρικού Συμβουλίου. Σημειώνεται ότι η κόρη του παραπονούμενου είχε ήδη υποβληθεί σε ανεπιτυχή εγχείρηση ανοικτού κρανίου στο Νευροχειρουργικό Τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας και ο παραπονούμενος δεν ήταν διατεθειμένος να υποβάλει το παιδί του ξανά στην ίδια δοκιμασία και μάλιστα με αβέβαιο και πάλι αποτέλεσμα.

Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η εγχείρηση στη Γερμανία ήταν επιτυχής. Η τεχνική που χρησιμοποίησαν εκεί οι γιατροί σε αντίθεση με τη μέθοδο στην Κύπρο ήταν σωματικά και ψυχολογικά λιγότερο επώδυνη και τραυματική για την ασθενή ενώ, με την επέμβαση αφαιρέθηκε και η βαλβίδα που είχαν τοποθετήσει με την πρώτη εγχείρηση οι γιατροί του Γενικού Νοσοκομείου. Η θέση που διατυπώθηκε ήταν ότι το Ιατρικό Συμβούλιο δεν ανέλυσε σε βάθος το ιστορικό και τα δεδομένα που αφορούσαν στην περίπτωση της κόρης του παραπονούμενου, δεν εξέτασε επαρκώς τις θέσεις και τα επιχειρήματά του και δεν προέβη σε οποιαδήποτε επιστημονική αξιολόγηση της θεραπείας και των ενεργειών στην οποία οι γιατροί της Νευροχειρουργικής Κλινικής είχαν υποβάλει την ασθενή. Τόσο το Συμβούλιο όσο και η αποτελούμενη από νευροχειρουργούς Υποεπιτροπή παρέλειψαν να θέσουν υπόψη του Γενικού Διευθυντή τις θέσεις, απόψεις και εισηγήσεις τους κατά το πρότυπο που υπαγορεύουν οι σχετικοί κανονισμοί. Κυρίως όμως, δεν επιχείρησαν πουθενά, όταν κλήθηκαν, να τις τεκμηριώσουν. Ως εκ τούτου, προέκυπτε το ερώτημα πως ο Γενικός Διευθυντής άσκησε την αρμοδιότητά του και απέρριψε την αίτηση τη στιγμή που η απόφασή του όφειλε να είναι αποτέλεσμα δέουσας έρευνας και εκτίμησης

όλων των ιατρικών και μη παραγόντων. Σύμφωνα με τους κανονισμούς, ο Γενικός Διευθυντής δεν δεσμεύεται από την εισήγηση του Ιατρικού Συμβουλίου.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι δικαιολογημένα ο παραπονούμενος μετέφερε την κόρη του στο εξωτερικό για θεραπεία και κάλεσε το Υπουργείο να επανεξετάσει την θέση του. Με αφορμή δε το συγκεκριμένο περιστατικό κι επειδή στο στάδιο που η Έκθεση είχε υποβληθεί το Σχέδιο Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό με Φροντίδα της Κυβέρνησης ήταν υπό αναθεώρηση, η Επίτροπος προέβη σε μια σειρά από εισηγήσεις/επισημάνσεις με σκοπό τον εκσυγχρονισμό των προνοιών του Σχεδίου και τη βελτίωση των διαδικασιών και του τρόπου εφαρμογής του. Οι επισημάνσεις/εισηγήσεις αυτές είναι:

- Οι αιτήσεις για μετάβαση στο εξωτερικό να εξετάζονται από Υποεπιτροπές, οι οποίες στελεχώνονται αποκλειστικά από γιατρούς του δημοσίου με συγκεκριμένη ειδικότητα. Κατά κανόνα οι γιατροί αυτοί αποτελούν την ομάδα που, πέραν του ότι καλείται να κρίνει κατά πόσο ο ασθενής θα πρέπει να σταλεί ή όχι στο εξωτερικό, είτε έχει αναλάβει ή δυνατόν να αναλάβει τη θεραπεία του. Η απόφασή τους, συνεπώς, η οποία, στις πλείστες των περιπτώσεων, υιοθετείται αυτόματα από το Ιατροσυμβούλιο και στη συνέχεια από τον Υπουργό ή το Γενικό Διευθυντή δεν έχει τα εχέγγυα της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας, αφού είναι δυνατό να επηρεάζεται από ιδιοτελή ή/και υποκειμενικά κριτήρια.
- Τα μέλη του αναθεωρητικού οργάνου που αναμένεται να συσταθεί με την τροποποίηση του Σχεδίου δεν πρέπει να συνδέονται με οποιονδήποτε άμεσο ή έμμεσο τρόπο με τα μέλη του πρωτοβάθμιου σώματος που έχει ήδη εξετάσει την αίτηση. Στο σώμα αυτό θα πρέπει να μετέχουν και γνωσμένου κύρους γιατροί από τον ιδιωτικό τομέα, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν απαραίτητα τη σχετική με το υπό εξέταση θέμα ιατρική ειδικότητα.
- Πέραν από το πόσο αποτελεσματική είναι η προτεινόμενη στην Κύπρο σε σχέση με την προσφερόμενη στο εξωτερικό θεραπεία, η αρμόδια Υποεπιτροπή όπως και το Ιατροσυμβούλιο θα πρέπει να αξιολογούν εκτός από το οικονομικό κόστος που η Κυβέρνηση θα κληθεί να επωμιστεί και άλλες παραμέτρους. Όπως για παράδειγμα το πόσο σύγχρονη είναι η μέθοδος ή η τεχνική που εφαρμόζεται στην Κύπρο σε σχέση με το εξωτερικό, το πόσο επίπονη ή επώδυνη είναι η κάθε μέθοδος θεραπείας για τον ασθενή, το πόσο ευαίσθητο είναι το μέρος του

σώματος που αφορά, τους κινδύνους που η κάθε μέθοδος μπορεί να έχει, το χρόνο που θα χρειαστεί ο ασθενής να αναρρώσει σε κάθε περίπτωση, άλλες τυχόν σωματικές ή ψυχολογικές παρενέργειες που μπορεί να υπάρξουν από τις θεραπείες που προσφέρονται κ.λ.π.

- Οι εκθέσεις που υποβάλλονται στα επιμέρους στάδια εξέτασης της αίτησης από το Ιατροσυμβούλιο οφείλουν να είναι εμπεριστατωμένες και στο βαθμό που αυτό είναι ευλόγως δυνατό θα πρέπει να απαντούν στα επιχειρήματα, τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς του ασθενή και/ή του γιατρού του.
- Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, η απάντηση που θα λάβει ο ασθενής θα πρέπει να είναι πλήρης, επεξηγηματική, σαφής και κατανοητή.
- Η όλη διαδικασία θα πρέπει να διέπεται από διαφάνεια και ο ασθενής να μπορεί, εάν το επιθυμεί, να έχει πλήρη πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου του.

Ομάδα Γενικών Ιατρών του Δημοσίου και ομάδα Ιατρών με ειδικότητα Γενικής Ιατρικής προσέφυγαν **(Α/Π 3111/2005 και Α/Π 1636/2006)** κατά του Υπουργείου Υγείας και του Ιατρικού Συμβουλίου Κύπρου, αναφορικά με την αναγνώριση ειδικότητας Γενικής Ιατρικής.

Από τη έρευνα προέκυψε ότι οι προϋποθέσεις χορήγησης ειδικότητας σε ιατρούς καθορίζονται τόσο στο Κοινοτικό όσο και στο εσωτερικό δίκαιο. Η Οδηγία 93/16/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2001/19/ΕΚ, προνοεί ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. οφείλουν από 1-1-1995 κι έπειτα να απονέμουν την ειδικότητα του Γενικού Ιατρού σε όσους κατέχουν τουλάχιστον τριετή εκπαίδευση. Παράλληλα, κατοχυρώθηκαν τα δικαιώματα εκείνων, οι οποίοι, πριν από την εφαρμογή της Οδηγίας, ασκούσαν τη Γενική Ιατρική χωρίς να έχουν τύχει ειδικής εκπαίδευσης και χωρίς να κατέχουν σχετικό τίτλο, εργάζονταν όμως ως Γενικοί Ιατροί στα πλαίσια του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων πριν από την 1-1-1995. Σε αυτούς απονέμεται «πιστοποιητικό» περί του δικαιώματός τους να ασκούν δραστηριότητες με την ιδιότητα του Γενικού Ιατρού. Δηλαδή, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του Κοινοτικού δικαίου, η ειδίκευση στη Γενική Ιατρική δεν αποκτάται χωρίς εξειδικευμένη εκπαίδευση. Στην εσωτερική έννομη τάξη, σύμφωνα με τους περί Ιατρών (Ειδικά Προσόντα) Κανονισμούς του 2003 (ΚΔΠ 357/2003), η μεταπτυχιακή εκπαίδευση για αναγνώριση ειδικότητας στη Γενική Ιατρική είναι διάρκειας 4 χρόνων, ενώ απαιτείται η ελάχιστη χρονική διάρκειά της να είναι 3 έτη. Οι ρυθμίσεις των

Κανονισμών αυτών, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν μεταβατικές διατάξεις για κατηγορίες ιατρών, οι οποίοι, αν και δεν κατέχουν τα προσόντα για αναγνώριση ειδικότητας, εντούτοις πλασματικά θεωρούνται ότι κατέχουν την ειδικότητα, αν κριθεί από το Ιατρικό Συμβούλιο ότι πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Το άρθρο 7(στ) της Κ.Δ.Π. 357/2003 παρέχει το έρεισμα για τη χορήγηση ειδικότητας στη Γενική Ιατρική σε όσους ιατρούς δεν κατέχουν τίτλο ειδικότητας, οι οποίοι ασκούσαν καθήκοντα Γενικής Ιατρικής στην Κύπρο και έχουν μεταπτυχιακή εκπαίδευση διάρκειας όχι μικρότερης των 24 μηνών.

Στην προκειμένη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι, το Ιατρικό Συμβούλιο, στο κατώφλι της ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. και της ενσωμάτωσης του ευρωπαϊκού κεκτημένου, έχοντας γνώση των προβλημάτων που θα προέκυπταν σε σχέση με ορισμένες κατηγορίες ιατρών και στοχεύοντας στη διασφάλιση συμφερόντων, σύστησε προς το Υπουργικό Συμβούλιο την έκδοση της Κ.Δ.Π 357/2003. Βάσει του περί Εγγραφής Ιατρών Νόμου, το Ιατρικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο για αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων των ιατρών και όχι για έκδοση τίτλων ειδικότητας. Συνεπώς, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εν λόγω διάταξη φωτογραφίζει τους άνευ ειδικότητας ιατρούς, οι οποίοι, ολοκληρώνοντας τον εξαετή κύκλο σπουδών και συμπληρώνοντας την δεκαοκτάμηνη άσκηση, διορίζονταν σε κρατικά νοσοκομεία στη θέση Ιατρικού Λειτουργού 2^{ης} τάξης και με την παρέλευση της διετούς περιόδου δοκιμασίας τους, ανελίσσονταν στη θέση Ιατρικού Λειτουργού 1^{ης} τάξης (θέσεις μη ειδικού ιατρού) εκτελώντας καθήκοντα Γενικής Ιατρικής, χωρίς, ωστόσο, να έχουν ποτέ αποκτήσει τη συγκεκριμένη ειδικότητα. Το Ιατρικό Συμβούλιο, μπροστά στο ενδεχόμενο, αυτή η κατηγορία των γιατρών να βρεθεί εκτός Γενικού Σχεδίου Υγείας και υπό την πίεση της υποχρέωσης της Δημοκρατίας να ενσωματώσει το Κοινοτικό κεκτημένο στην κυπριακή έννομη τάξη, προχώρησε σε μεθόδευση της διαδικασίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόφαση του Ιατρικού Συμβουλίου να χορηγήσει τίτλο ή πιστοποιητικό αναγνώρισης ειδικότητας στη Γενική Ιατρική χωρίς εκπαίδευση, αντίκειται στην Οδηγία 93/16/ΕΟΚ, αλλά και στις διατάξεις του περί Εγγραφής Ιατρών Νόμου. Οι ενέργειες του Ιατρικού Συμβουλίου, για απόδοση τίτλων ειδικότητας Γενικής Ιατρικής σε άνευ ειδικότητας ιατρούς, φαίνεται να παραγνωρίζουν την ειδικότητα της Γενικής Ιατρικής, εξισώνοντας, μέσω της χορήγησης πιστοποιητικού τέτοιας ειδικότητας, τους άνευ ειδικότητας ιατρούς με τους ειδικευμένους ιατρούς Γενικής Ιατρικής. Οι άνευ ειδικότητας ιατροί, έστω κι αν ασκούν κάποια από τα αντικείμενα της Γενικής Ιατρικής, δεν μπορούν να αποκαλούνται ιατροί Γενικής Ιατρικής, αφού δε συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για το σκοπό αυτό. Αντίθετα, ο

ειδικευμένος ιατρός γενικής ιατρικής αποκτά επαγγελματικά δικαιώματα, βάσει καθορισμένου εκπαιδευτικού προγράμματος που παρακολούθησε και του τίτλου ειδικότητας που του απονεμήθηκε νόμιμα. Διαφορετική προσέγγιση του ζητήματος θα οδηγούσε στην παράλογη αντίληψη ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος δημιουργίας και ύπαρξης των ιατρικών ειδικοτήτων.

Προβλήματα συντονισμού και έλλειψη καλής συνεννόησης μεταξύ της Διεύθυνσης και των Τμημάτων του Υπουργείου Υγείας διαπίστωσε η Επιτροπος με αφορμή παράπονο **(Α/Π 754/2006)** που της υποβλήθηκε για άρνηση παραχώρησης σε ασθενή συγκεκριμένου φαρμάκου. Η παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι το Τμήμα Φαρμακευτικών Υπηρεσιών αρνήθηκε να της παραχωρήσει το φάρμακο Modional (Modafinil) το οποίο, όπως υποστήριξε, διατίθετο στα κυβερνητικά φαρμακεία και προσφέρετο ήδη δωρεάν σε άλλους τριάντα ασθενείς. Η παραπονούμενη υποφέρει από κατά πλάκας σκλήρυνση και το συγκεκριμένο φάρμακο τής το είχε συστήσει ο γιατρός που την παρακολουθεί στο Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής. Λόγω κόστους, όμως, δεν ήταν σε θέση να εξακολουθήσει να το προμηθεύεται από τα ιδιωτικά φαρμακεία.

Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Υγείας απαντώντας στους ισχυρισμούς της παραπονούμενης ανέφερε ότι το συγκεκριμένο φάρμακο χορηγείτο με απόφαση της Επιτροπής Φαρμάκων μόνο σε ασθενείς που πάσχουν από υπνοαπνοϊκό σύνδρομο ή ναρκοληψία. Η χορήγηση του εν λόγω φαρμάκου σε ασθενείς με κατά πλάκας σκλήρυνση είχε εξεταστεί από την Επιτροπή, αλλά δεν εγκρίθηκε εφόσον η χρήση του σε περιστατικά ασθενών με την πάθηση αυτή που παρουσιάζουν σύνδρομο κόπωσης δεν εμπίπτει στις εγκεκριμένες ενδείξεις του. Όπως όμως η Επιτροπος πληροφορήθηκε, η παραπονούμενη είχε αρχίσει να λαμβάνει το συγκεκριμένο φάρμακο από το Σεπτέμβριο του 2006 μετά που ο γιατρός της έθεσε αίτημα για κατ' εξαίρεση έγκρισή του ενώπιον της Επιτροπής. Για την εξέλιξη αυτή, το Υπουργείο δεν φρόντισε να την ενημερώσει γιατί, όπως προέκυψε από την έρευνα, οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες παρέλειψαν να ενημερώσουν σχετικά τη Διεύθυνση του Υπουργείου.

Από αφορμή το συγκεκριμένο περιστατικό η Επιτροπος έκρινε σκόπιμο να επισημάνει ότι ανάλογα φαινόμενα ασυνεννοησίας μεταξύ της Διεύθυνσης και των Τμημάτων του Υπουργείου δεν πρέπει να επαναληφθούν και εισηγήθηκε όπως το ζήτημα που έχει προκύψει απασχολήσει το Γενικό Διευθυντή ο οποίος θα πρέπει να εξεύρει λύση που θα διασφαλίζει ότι όσες πληροφορίες διαβιβάζονται στο Γραφείο της είναι ακριβείς και

αξιόπιστες και ότι για κάθε ενδεχόμενη αλλαγή τόσο η Διεύθυνση του Υπουργείου όσο και η Επίτροπος τηρούνται ενήμεροι.

Αδικοιολόγητη καθυστέρηση και απουσία διαδικασιών παρακολούθησης υλοποίησης των δεσμεύσεων που το Υπουργείο Υγείας είχε αναλάβει διέγνωσε η Επίτροπος με αφορμή παράπονο **(Α/Π 2407/2006)** που της υποβλήθηκε αναφορικά με την παράλειψη του Τμήματος Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας να καλύψει τα έξοδα θεραπείας του παραπονούμενου για απευαισθητοποίηση από το κέντρισμα μέλισσας, με αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως αφού διαπίστωσε ότι το αίτημα του παραπόνου, έτυχε έγκρισης από το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου από τις 12 Μαΐου 2006, σημείωσε ότι έκτοτε, το Τμήμα Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, στο οποίο δόθηκαν οι οδηγίες να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες, δεν είχε προχωρήσει σε υλοποίηση της απόφασης, σημειώνοντας επίσης ότι, μέχρι τη λήψη της προαναφερόμενης απόφασης, μεσολάβησε ένα διάστημα πέραν των δύο ετών, από τη μέρα που ο παραπονούμενος αποτάθηκε για πρώτη φορά στο Υπουργείο ζητώντας επίλυση του προβλήματός του.

Η Επίτροπος υπέδειξε ότι, η καθυστέρηση στην εξέταση και υλοποίηση αποφάσεων ιδιαίτερα αν αφορούν θέματα υγείας, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί δικαιολογημένη και εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία προχωρήσει σε υλοποίηση της απόφασής της το συντομότερο δυνατό, εφόσον αυτή δεν έχει με οποιοδήποτε τρόπο διαφοροποιηθεί, καταλήγοντας τέλος με τη διαπίστωση ότι, η καθυστέρηση που παρατηρείται, θέτει σε αυξημένο κίνδυνο την υγεία του παραπονούμενου και παραβιάζει συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματά του.

Με αφορμή άλλο παράπονο που υποβλήθηκε **(Α/Π 420/2005)** η Επίτροπος εξέτασε καταγγελίες για ελλιπή ιατρική φροντίδα που πατέρα παραπονούμενης έτυχε από ιατρό/ους στο Τμήμα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ) του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας. Το θέμα απασχόλησε την Επίτροπο Διοικήσεως όχι από την άποψη της ιατρικής αμέλειας, αφού αυτό δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της, αλλά για να εξετάσει κατά πόσο, στο Τμήμα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ) του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας, ο πατέρα της παραπονούμενης έτυχε της δέουσας μεταχείρισης και φροντίδας.

Η παραπονούμενη είχε μεταφέρει τον πατέρα της στο ΤΑΕΠ με ενδείξεις εγκεφαλικού, όμως, ύστερα από σχετικά σύντομη παραμονή εκεί ο γιατρός που τον εξέτασε του έδωσε εξιτήριο, χορηγώντας του δύο ασπιρίνες. Επειδή τα συμπτώματα του πατέρα της δεν είχαν υποχωρήσει και επειδή η παραπονούμενη έκρινε ότι η μεταχείριση που έτυχε στο ΤΑΕΠ ήταν ελλιπής, αποφάσισε και τον μετέφερε την ίδια νύχτα σε ιδιωτικό νοσοκομείο στη Λευκωσία όπου, σύμφωνα με την ίδια, έτυχε κατάλληλης θεραπείας.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι η περίπτωση με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά έπρεπε να προβληματίσει περισσότερο το γιατρό και ο χειρισμός της υπόθεσης θα έπρεπε να ήταν διαφορετικός ώστε να καθησυχάσει τους φόβους του ασθενούς και των οικείων του. Η Επίτροπος παρατήρησε, επίσης, ότι στο έντυπο εξέτασης του ασθενή, που ο γιατρός είχε συμπληρώσει, υπήρχαν κενά και παραλείψεις. Τέλος, κάλεσε τη Διεύθυνση του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας να αξιολογήσει τα όσα είχε επισημάνει και να εκδώσει σχετικές οδηγίες προς το ιατρικό προσωπικό, ώστε παρόμοια περιστατικά να τύχουν καταλληλότερου χειρισμού στο μέλλον.

Στη προϊστάμενη του Τμήματος αλλά και στη Διεύθυνση του Νοσοκομείου η Επίτροπος συνέστησε, επίσης, όπως βεβαιώνονται ότι όλα τα έντυπα που αφορούν τους ασθενείς είναι επαρκώς και κατάλληλα συμπληρωμένα και ότι, κατά την αποχώρησή τους, δίδεται είτε στους ίδιους είτε στους οικείους τους αντίγραφο του σχετικού εντύπου ή σύντομη έκθεση για τη διάγνωση και τις οδηγίες του γιατρού.

Θέμα ασφάλειας και υγείας στο χώρο εργασίας εξέτασε η Επίτροπος από αφορμή παράπονο **(Α/Π 2042/2005)** που υπέβαλε ο Βουλευτής του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών κατά του Τμήματος Υγειονομικών Υπηρεσιών και του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Σύμφωνα με τα ενώπιον της στοιχεία, υπάλληλος του Τμήματος Υγειονομικών Υπηρεσιών προέβη σε ψεκασμό των κτιρίων που στεγάζουν τα Επαρχιακά Γραφεία του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας στη Λευκωσία με αποτέλεσμα, η υγεία υπαλλήλου να επηρεαστεί σοβαρά.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι η Υγειονομική Υπηρεσία ως καθ' ύλην αρμόδια είχε την ευθύνη για την επιλογή του εντομοκτόνου που επρόκειτο να χρησιμοποιήσει και συνεπώς η προσπάθεια να μετακυλίσει την ευθύνη για την επιλογή άλλου εντομοκτόνου από αυτό που είχε συστήσει δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να δικαιολογηθεί. Το ενδιαφερόμενο Τμήμα, σημείωσε, ούτε την εμπειρία αλλά ούτε και την γνώση διέθετε για να επιλέξει το κατάλληλο σκεύασμα. Υπογράμμισε δε ότι πριν από τον ψεκασμό, η

Υγειονομική Υπηρεσία όφειλε να είχε προμηθεύσει το Τμήμα με το κατάλληλο ενημερωτικό υλικό σχετικά με το σκεύασμα που επρόκειτο να χρησιμοποιήσει ώστε όλοι οι υπάλληλοι που εργάζονται στα δύο υπό ψεκασμό κτίρια να ελάμβαναν γνώση για τις παρενέργειες που το σκεύασμα μπορεί να προκαλέσει. Περαιτέρω η Επιτροπος υπογράμμισε ότι έπρεπε να δοθούν σε όλους του επηρεαζόμενους γραπτές οδηγίες, για τις ενέργειες στις οποίες θα έπρεπε να προβούν, αμέσως μετά το ψεκασμό, ώστε οι οποιεσδήποτε τυχόν αρνητικές συνέπειες να εκμηδενιστούν ή να ελαχιστοποιηθούν. Η Έκθεση κοινοποιήθηκε και στις δύο εμπλεκόμενες υπηρεσίες με την εισήγηση, όπως θέματα που αφορούν ή μπορούν να επηρεάσουν την υγεία των εργαζομένων, τυγχάνουν στο μέλλον καταλληλότερου χειρισμού.

Ασθενής ο οποίος υποφέρει από την νόσο Gaucher, μια εξαιρετικά σπάνια ασθένεια για τα ιατρικά δεδομένα, ζήτησε από την Επιτροπο Διοικήσεως **(Α/Π 1617/2005)** να μεσολαβήσει ώστε ένα καινούριο, αλλά ιδιαίτερα ακριβό φάρμακο, που είχε κυκλοφορήσει σχετικά με την πάθηση του τού παραχωρηθεί δωρεάν. Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Υγείας ενημέρωσε την Επιτροπο ότι το κόστος για παραχώρηση του συγκεκριμένου φαρμάκου στον παραπονούμενο για ένα χρόνο θα ανέρχεται στις £325.000, και ότι για το χειρισμό τέτοιων πολυδάπανων περιπτώσεων δεν υπήρχε σαφής και ξεκάθαρη πολιτική. Ανέφερε επίσης ότι το θέμα θα τίθετο ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου για να αποφασίσει. Μετά την παρέμβαση της Επιτροπής οι Υπουργοί Υγείας και Οικονομικών κατέληξαν να ικανοποιήσουν το αίτημα του παραπονούμενου.

Ζευγάρι το οποίο υποβλήθηκε σε εξωσωματική γονιμοποίηση σε ιατρικό κέντρο στο εξωτερικό προσέφυγε στην Επιτροπο Διοικήσεως **(Α/Π/ 1088/2006)** μετά που το Υπουργείο Υγείας απέρριψε την αίτησή του για κρατική επιχορήγηση. Όπως προέκυψε, στις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για την επιχορήγηση υπογόνιμων ζευγαριών τόσο η χώρα όσο και το ιατρικό κέντρο το οποίο επιλέγει ένα ζευγάρι για την πραγματοποίηση της εξωσωματικής γονιμοποίησης δεν αποτελούν κριτήριο ή προϋπόθεση για το εάν θα τους παραχωρηθεί η χορηγία ή όχι. Μετά την παρέμβαση της Επιτροπής και τη διαπίστωση ότι ανάλογου χειρισμού και απόρριψης είχαν τύχει και άλλες παρόμοιες περιπτώσεις το Υπουργείο Υγείας ανέλαβε να επανεξετάσει το θέμα με διάθεση να αναθεωρήσει την απόφασή του για αιτήσεις που προηγουμένως είχε απορρίψει και πληρούν τα κριτήρια.

4. Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Παρόλο που αποφάσεις γενικής κυβερνητικής πολιτικής που λαμβάνονται από το Υπουργικό Συμβούλιο δεν υπόκεινται στον εξωδικαστικό έλεγχο της Επιτροπής εντούτοις, με αφορμή παράπονο (Α/Π 475/2006) που υποβλήθηκε αναφορικά με το ύψος του επιδόματος που λαμβάνουν οι οικογένειες που αποκτούν τρία ή περισσότερα παιδιά ταυτόχρονα, η Επιτροπή Διοικήσεως έκρινε ότι η σχετική απόφαση που είχε ληφθεί πριν από είκοσι χρόνια και την οποία το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας εξακολουθούσε να εφαρμόζει, έπρεπε να επανεξεταστεί αφού δημιουργούσε συνθήκες δυσμενούς μεταχείρισης σε υπαλλήλους που δεν εργάζονται στο δημόσιο ή τον ημιδημόσιο τομέα. Η εν λόγω απόφαση είχε ληφθεί το 1987 και για τους δημοσίους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους των Ημικρατικών Οργανισμών προέβλεπε άδεια με πλήρεις απολαβές για περίοδο 12 μηνών και επίδομα ΑΚ 50 για την ίδια περίοδο ενώ, για όλες τις άλλες περιπτώσεις, την παραχώρηση ενός εφάπαξ ποσού ύψους £3.000.

Τον Οκτώβριο 2005, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε «πακέτο μέτρων κοινωνικής συνοχής», το οποίο απέβλεπε στην οικονομική ενίσχυση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού στο πλαίσιο των δημοσιονομικών δυνατοτήτων. Μετά από σχετικό παράπονο **(Α/Π 36/2006)** που υπέβαλε ο Σύνδεσμος Γονέων Κέντρου Σπαστικών και Αναπήρων Παιδιών αναφορικά με την απόφαση να μη χορηγηθεί το εφ'επάζ επίδομα, που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στα παιδιά που εκπροσωπεί, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το θέμα προέκυψε επειδή το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας δεν ανταποκρίθηκε στον ρόλο του ικανοποιητικά και δεν ενήργησε με τη δέουσα επιμέλεια όταν κλήθηκε να υποβάλει στο Υπουργείο Οικονομικών τα απαραίτητα στοιχεία για τους δικαιούχους.

Συγκεκριμένα, ενώ το Τμήμα όφειλε να διερευνήσει διεξοδικά τις περιπτώσεις που έκρινε ότι ανήκαν στην εν λόγω κατηγορία, περιορίστηκε στην υιοθέτηση των αποτελεσμάτων προηγούμενης έρευνας που είχε διεξάγει αναφορικά με τον αριθμό των τετραπληγικών ατόμων που λάμβαναν δημόσιο βοήθημα και για το λόγο αυτό, η πρότασή του στο Υπουργείο Οικονομικών και που τέθηκε ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου και εγκρίθηκε, αφορούσε μόνο σε 68 άτομα. Μετά την έγκριση του πακέτου από το Υπουργικό Συμβούλιο, το Τμήμα διαπίστωσε ότι στην ευπαθή ομάδα ανήκαν περισσότερα άτομα, μεταξύ των οποίων και παραπληγικά και άρα θα έπρεπε να θέσει κριτήρια για την επιλογή των δικαιούχων του επιδόματος. Με τις σχετικές διορθωτικές ενέργειες και εισηγήσεις του, που εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών και

κατέληξαν στη λήψη του επιδόματος των £1000 από 168 άτομα, το Τμήμα ουσιαστικά αναγνώρισε ότι η αρχική του πρόταση δεν ήταν πλήρης. Παρόλο που τελικά το επίδομα χορηγήθηκε σε σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό ατόμων από εκείνο που αρχικά είχε αποφασίσει το Υπουργικό Συμβούλιο, το γεγονός ότι τα κριτήρια που υιοθετήθηκαν από το Τμήμα λειτούργησαν σε βάρος των τετραπληγικών ατόμων που, λόγω της ηλικίας τους (κάτω των 12 χρόνων), δεν πληρούσαν ένα από αυτά, παρέμεινε, με αποτέλεσμα να στερηθούν του επιδόματος των £1000, ενώ άλλα παραπληγικά άτομα το είχαν λάβει. Η Επίτροπος διευκρίνισε ότι με την παρατήρηση αυτή δεν επιδιώκετο να υποβαθμιστεί η σοβαρότητα της παραπληγίας, αλλά να τονιστεί πως η τετραπληγία είναι σοβαρότερης μορφής αναπηρία και δεν ήταν εύλογο να αγνοηθεί. Αντίθετα, ο παράγοντας αυτός όφειλε να είχε συνεκτιμηθεί και τα κριτήρια έπρεπε να είχαν καθοριστεί κατά τρόπο που τα τετραπληγικά άτομα να μην διαχωρίζονταν σε δικαιούχα και μη, εξαιτίας της ηλικίας τους.

Στην Έκθεση σημειώνεται ότι τα πιο πάνω, κατέδειξαν ότι το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας δεν κατάφερε να συμβάλει έγκαιρα και με την απαιτούμενη επάρκεια στην ετοιμασία του πακέτου μέτρων κοινωνικής συνοχής και ούτε η εκ των υστέρων διορθωτική του παρέμβαση κατέληξε σε ενιαία αντιμετώπιση των τετραπληγικών ατόμων ως μέρος της ευπαθούς ομάδας του πληθυσμού, που με βάση τη κυβερνητική πολιτική θα έπρεπε να τύχουν οικονομικής ενίσχυσης. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε, το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να μελετήσει το ζήτημα που προέκυψε σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών και να μεριμνήσουν για τη χορήγηση επιδόματος στα παιδιά που εκπροσωπεί ο Σύνδεσμος.

Με αφορμή την απόρριψη αίτησης που παραπονούμενος υπέβαλε για καταβολή επιδόματος αναπηρίας στην ανήλικη κόρη του **(Α/Π 298/2005)**, η Επίτροπος υπενθύμισε τις γενικότερες παθογένειες αλλά και αδυναμίες που είχε επισημάνει στις διαδικασίες που το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ακολουθεί για την παραχώρηση ή τον τερματισμό των δημοσίων βοηθημάτων και επιδομάτων.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η πεντάχρονη κόρη τού παραπονούμενου, σύμφωνα με ιατρικά πιστοποιητικά, παρουσίαζε «σοβαρές διαταραχές λόγου τύπου δυσφασίας έκφρασης και μαθησιακές δυσκολίες που οφείλονται σε οργανική, μόνιμη διαταραχή της εγκεφαλικής λειτουργίας προγεννητικής προέλευσης». Για αντιμετώπιση/βελτίωση της περίπτωσης, παρακολουθούσε ειδικό πρόγραμμα συστηματικής λογοθεραπείας. Ο παραπονούμενος πίστευε ότι η κατάσταση της υγείας τής κόρης του καλυπτόταν από το

(νέο, διευρυμένο) ορισμό του όρου «ανάπηρος» που δίνεται στο άρθρο 2 των περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμων και ότι, ένεκα τούτου, είχε δικαίωμα σε δημόσιο βοήθημα (αναπηρίας). Η εμπλεκόμενη υπηρεσία, ωστόσο, είχε διαφορετική γνώμη.

Σε σχετική επιστολή της προς την Επίτροπο Διοικήσεως, η Αν. Διευθύντρια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας αναγνώρισε ότι η κόρη του παραπονούμενου «παρουσιάζει διαταραχές στην ανάπτυξη του λόγου», ανέφερε όμως, μεταξύ άλλων, ότι «στη σχετική ιατρική βεβαίωση δε γίνεται αναφορά για νοητική υστέρηση ή για άλλη πάθηση που να προκαλεί ουσιώδη μείωση των ικανοτήτων της ... ώστε να κριθεί ως ανάπηρη» και ότι «με βάση την προσκομισθείσα ιατρική βεβαίωση, τις εκτιμήσεις της Λειτουργού που εξέτασε την αίτηση και την συνεκτίμηση της όλης κατάστασης, κρίθηκε ότι η περίπτωση της ανήλικης δεν εμπίπτει στην έννοια του όρου «ανάπηρος».

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι με βάση τη σχετική γνωμάτευση της θεράποντος ιατρού της κόρης του παραπονούμενου, αυτή μπορούσε, κατά την άποψή της, να περιληφθεί στην κατηγορία των αναπήρων. Σημείωσε επίσης ότι η θέση της υπηρεσίας την προβλημάτισε έντονα. Ο νόμος, όμως, όπως ανέφερε, δεν απαιτεί την ύπαρξη νοητικής υστέρησης για να καταβληθεί το δημόσιο βοήθημα· απαιτεί την ύπαρξη *«οποιασδήποτε μορφής ανεπάρκειας ή μειονεξίας, η οποία μειώνει ουσιωδώς ή αποκλείει τη δυνατότητα εκτέλεσης μίας ή περισσότερων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών που θεωρούνται φυσιολογικές και ουσιώδεις για την ποιότητα ζωής κάθε ατόμου της ίδιας ηλικίας που δεν έχει τέτοια ανεπάρκεια ή μειονεξία»* και διερωτήθηκε μήπως οι σοβαρές διαταραχές λόγου και τα μαθησιακά προβλήματα που οφείλονται σε οργανική, μόνιμη διαταραχή της εγκεφαλικής λειτουργίας, προγεννητικής προέλευσης, δε συνιστούν μειονεξίες και δεν αποκλείουν το παιδί από το να εκτελεί λειτουργίες που θεωρούνται φυσιολογικές για άλλα παιδιά. Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία προβεί σε άμεση επανεξέταση της περίπτωσης, λαμβάνοντας υπόψη τις επιστημονικές της και το περιεχόμενο της σχετικής ιατρικής βεβαίωσης.

Με αφορμή παράπονο **(Α/Π 1440/2005)** που αφορούσε την άρνηση του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να εγκρίνει την παροχή δημοσίου βοηθήματος σε 49χρονη, η οποία είχε κριθεί ανίκανη για εργασία, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η διαδικασία που ακολουθείται για την εξέταση των αιτήσεων δε διασφαλίζει την αμεροληψία και την ορθότητα των σχετικών αποφάσεων. Σημείωσε, επίσης, ότι αφήνει μάλιστα μεγάλο περιθώριο υποκειμενικής κρίσης στους Κοινωνικούς Λειτουργούς οι

οποίοι, χωρίς να έχουν τις απαιτούμενες ιατρικές γνώσεις, καλούνται να ερμηνεύσουν ιατρικές γνωματεύσεις για να κρίνουν κατά πόσο ένας αιτητής εμπίπτει στην κατηγορία του ανάπηρου ατόμου. Η Επίτροπος επέκρινε τη σημαντική καθυστέρηση που παρουσιάζει η ολοκλήρωση της διαδικασίας σύστασης αρμόδιων Συμβουλευτικών Πολυθεματικών Ομάδων που θα εξετάζουν αιτήσεις δημοσίων βοηθημάτων, όπως προνοεί η σχετική νομοθεσία, τονίζοντας ότι η τροχιοδρόμηση της σύστασής τους θα συνεισφέρει σημαντικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρατηρούνται. Σχετικά με τη συγκεκριμένη περίπτωση έγινε εισήγηση στην Αναπληρώτρια Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, όπως η αίτηση επανεξεταστεί υπό το φως των όσων επισημαίνονται στην Έκθεση.

Σε άλλη περίπτωση (**A/Π 1516/ 2005**), η Επίτροπος Διοικήσεως διαπίστωσε ότι το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας αγνόησε τις συνθήκες που επέβαλαν την παραμονή αλλοδαπού αιτητή ασύλου στην Κύπρο και τις ανεπιτυχείς προσπάθειες που είχε καταβάλει για εξεύρεση εργασίας και ως εκ τούτου, έκρινε ότι κακώς τερμάτισε την παροχή του δημοσίου βοηθήματος.

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΛΙΤΩΝ (ΑΥΤ 2/2005)

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της δυνάμει των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 μέχρι 2004 η Επίτροπος Διοικήσεως αποφάσισε να διενεργήσει αυτεπάγγελτη έρευνα για το θέμα της παροχής Πρωτοβάθμιας Ιατρικής Φροντίδας από τα κρατικά νοσοκομεία και την εξυπηρέτηση των πολιτών

Κατά την έρευνα διαπιστώθηκε ότι παρά τα βήματα ανάπτυξης στον τομέα της υγείας γενικότερα, και της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας ειδικότερα, που έχουν γίνει, με τη δημιουργία σύγχρονων κέντρων υγείας, τη δόμηση νέων κρατικών Νοσοκομείων, το σχεδιασμό μηχανογράφησης των αρχείων των εξωτερικών ιατρείων, τη νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ασθενών και την καθιέρωση Λειτουργιών για τα Δικαιώματα των Ασθενών, η συνολική εικόνα των εξωτερικών ιατρείων αποπνέει αίσθηση αναχρονιστικότητας και στασιμότητας. Τα βασικότερα προβλήματα που καταγράφηκαν ήταν η μακρά αναμονή για εξέταση, ο ελάχιστος χρόνος διενέργειας της εξέτασης, η έλλειψη βασικών διευκολύνσεων, ο συνωστισμός και συγχρωτισμός πολλών ανθρώπων σε ανεπαρκείς χώρους, η απώλεια των ιατρικών καρτών, η μη ικανοποιητική εξυπηρέτηση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στα πλαίσια των εισηγήσεων της, υπογράμμισε τα ακόλουθα:

1. Η αρχή του σεβασμού της αξιοπρέπειας των ασθενών θα πρέπει να διαπνέει τη λειτουργία του συστήματος υγείας.
2. Οι υπηρεσίες παροχής πρωτοβάθμιας φροντίδας θα πρέπει να λαμβάνουν ιδιαίτερα υπόψη τον κύκλο των προσώπων στα οποία στρέφονται.
3. Η μετεγκατάσταση σε νέα νοσοκομειακά συγκροτήματα θα πρέπει να συνοδεύεται με μέτρα, όπως π.χ. στελέχωση με επαρκή αριθμό προσωπικού, θεσμοθέτηση συστήματος ραντεβού, αναδιαμόρφωση και εξωραϊσμό των χώρων αναμονής και εγγραφής, μηχανογράφηση των αρχείων και των πληροφοριών, αλλιώς η κατάσταση θα παραμένει απλώς αναλλοίωτη.

4. Δεν θα πρέπει να αποδίδεται στη «νοοτροπία του κόσμου» η ατολμία των αρμόδιων υπηρεσιών να προχωρήσουν στη λήψη και εφαρμογή τέτοιων μέτρων. Δε συνιστά απλώς λάθος, αλλά και υποτίμηση προς τον κόσμο αυτό.
5. Η θέσπιση ενός συστήματος ραντεβού δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να οδηγήσει σε αδικαιολόγητες καθυστερήσεις και σε λίστες αναμονής. Αντίθετα, στόχος του νέου συνολικού σχεδιασμού των υπηρεσιών θα πρέπει ακριβώς να είναι η συντόμευση του συνολικού χρόνου παροχής των υπηρεσιών.
6. Οι μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις, που παρατηρούνται ιδίως στις επισκέψεις στους ειδικούς γιατρούς, πλήττουν τα δικαιώματα των ασθενών, αλλά και αποτελούν δυνητικά εστίες ανάπτυξης σχέσεων αθέμιτης συναλλαγής και διαφθοράς.
7. Η εισαγωγή του θεσμού του «Λειτουργού για τα Δικαιώματα των Ασθενών» είναι ένα ελλιπές, και τελικά ατελέσφορο, μέτρο από τη στιγμή που δεν εξοπλίζεται με την κατάλληλη επιμόρφωση και διευκολύνσεις, ώστε να μπορεί στην πράξη να επιτελεί τα καθήκοντα και το ρόλο του.
8. Η παράλειψη του αρμόδιου υπουργείου να αξιολογήσει τις εισηγήσεις των γενικών ιατρών, να αποφασίσει επί αυτών και να ενημερώσει σχετικά τους γιατρούς συνιστά ένδειξη αδιαφορίας ως προς την εξεύρεση τρόπων που θα μπορούσαν να επιδράσουν θετικά στην παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως τα πορίσματα της Έκθεσης προβληματίσουν το Υπουργείο Υγείας και μελετηθεί το πρόβλημα και εκπονηθεί σχέδιο αναβάθμισης των Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Ιατρικής Φροντίδας, για να εκπληρώνεται η σύγχρονη κοινωνική αποστολή του κράτους και να ικανοποιούνται τα δικαιώματα των ασθενών.

II. ΤΟΜΕΑΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

1. *Εισαγωγή*

Τα παραπόνια που υποβλήθηκαν κατά το 2006 στον Τομέα Αλλοδαπών κινήθηκαν αριθμητικά στα ίδια επίπεδα με τα παράπονα του 2005. Η φύση τους, ωστόσο, διέφερε ουσιαστικά, εξαιτίας δύο κυρίως παραγόντων: Από τη μια, οι διαδικασίες εξέτασης αιτήσεων ασύλου, οι οποίες θεσπίστηκαν και τέθηκαν σε εφαρμογή το 2004, άρχισαν, μετά και από τις έντονες παρεμβάσεις του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, να λειτουργούν με πιο ορθολογιστικό τρόπο, στη βάση σαφέστερων και απλούστερων όρων, με αποτέλεσμα τα παράπονα που λήφθηκαν από αιτητές ασύλου να είναι περιορισμένα σε σύγκριση με αυτά των δύο προηγούμενων χρόνων. Από την άλλη, η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η διαμόρφωση ενός καινούριου δικαίου χώρου στα θέματα μετανάστευσης έδωσε έρεσμα για διεκδίκηση νέων δικαιωμάτων τόσο από Ευρωπαίους πολίτες, όσο και αλλοδαπούς, που διαμένουν στην Κύπρο.

Στα πλαίσια διερεύνησης των παραπόνων που προέκυψαν από το νέο αυτό πλέγμα αρχών και ρυθμίσεων αναδείχθηκε έντονη η ανετοιμότητα και η απροθυμία του κράτους να υιοθετήσει τη νέα φιλοσοφία στον τομέα της μετανάστευσης και να προσαρμόσει τις πρακτικές και τις αντιλήψεις του στα νέα αυτά δεδομένα. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά παράλληλα, παρατηρήθηκε η όξυνση ενός κλίματος εχθρικού, τόσο προς το μεταναστευτικό ρεύμα προς την Κύπρο, όσο και προς κατηγορίες προσώπων που βρίσκονταν ήδη στη χώρα.

Στην προσπάθεια αυτή χρησιμοποιήθηκαν αυθαίρετα μέσα και μέθοδοι αμφιβόλου νομιμότητας και υπήρξε περιχαράκωση πίσω από αδικαιολόγητα στενές και δογματικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις, πέρα από κάθε λογική χρηστής, φιλικής και συναινετικής διοίκησης. Αυτό, δε, που επιλέχθηκε ήταν κυρίως μία απρόσωπη και αποστασιοποιημένη αντιμετώπιση των ζητημάτων και μια γραφειοκρατικού τύπου διεκπεραίωση των υποθέσεων, από την οποία απουσίαζαν οποιαδήποτε στοιχεία εξατομίκευσης και απόδοσης βαρύτητας στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε μεμονωμένης περίπτωσης.

Καταδείχθηκε, εντέλει, ότι στο θέμα της μετανάστευσης δεν έχει γίνει αποδεκτό το γεγονός ότι με την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση η Κύπρος αποποιήθηκε σε ένα μεγάλο βαθμό των κυριαρχικών της δικαιωμάτων και υποχρεούται να λειτουργεί ως

μέρος ενός συνόλου με κοινή ταυτότητα, κοινές αξίες και κοινούς στόχους, το οποίο προσδιορίζεται και οριοθετείται από κοινούς κανόνες δικαίου. Σε αυτό το επίπεδο η Κύπρος δεν μπορεί ούτε να στοχεύει στη μηδενική μετανάστευση, ούτε να αντιμετωπίζει το ζήτημα της μετανάστευσης ως θέμα εισόδου και εξόδου προσώπων στην Κύπρο. Αντίθετα, θα πρέπει να συνειδητοποιήσει και να ερμηνεύσει τις νέες μορφές σχέσεων και τις νέες δυναμικές που αναπτύσσονται και να επιδιώξει όχι την κατάργησή τους, κάτι που είναι ούτως ή άλλως ανέφικτο, αλλά τη ρύθμισή τους, στη βάση των αρχών της ανεκτικότητας, της κοινωνικής ενσωμάτωσης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2. Κατηγορίες παράπονων

(i) Διαδικαστικά

Πολλά παράπονα που υποβάλλονται από αλλοδαπούς σχετίζονται με γραφειοκρατικό χειρισμό των υποθέσεων τους, κακή συνεννόηση μεταξύ συναρμοδίων υπηρεσιών ή και λειτουργών της ίδια υπηρεσίας και παράλειψη των υπηρεσιών να ενημερώνουν επαρκώς και να καθοδηγούν τους ενδιαφερομένους για τις διαδικασίες και τα δικαιώματά τους.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του παραπόνου με αρ. **A/Π 352/2006**, αναφορικά με την απόφαση της Διευθύντριας Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης να απορρίψει την αίτηση αλλοδαπού, ενήλικου με Κύπριο γονέα, για παραχώρηση άδειας παραμονής. Από την έρευνα προέκυψε ότι στον όλο χειρισμό τής περίπτωσης υπήρχαν αντιφατικές μεταξύ τους διοικητικές ενέργειες. Αρχικά το αίτημα του παραπονούμενου για παράταση της άδειας παραμονής του εγκρίθηκε, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν σ' αυτόν εύλογες προσδοκίες. Στη συνέχεια, αυτό απορρίφθηκε για νομοτυπικούς και μόνο λόγους και οι οποίοι, με τη σωστή καθοδήγηση, θα μπορούσαν να διορθωθούν ή και να αποφευχθούν.

Το όλο πρόβλημα ανέκυψε όταν ο παραπονούμενος παρουσιάσθηκε, όπως του είχε ζητηθεί, στην Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (YAM) Πάφου, για να διευθετήσει την άδεια παραμονής του, όπου διαπιστώθηκε ότι οι αρμόδιοι λειτουργοί δεν ήταν ενήμεροι για το καθεστώς με βάση το οποίο θα εκδιδόταν η άδεια. Μετά από συνεννόηση αρμόδιου μέλους της YAM και υπαλλήλου του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, στον παραπονούμενο υποδείχθηκε να υποβάλει, μαζί με

την αίτηση του για άδεια προσωρινής παραμονής, και αίτηση για άδεια εργασίας, παρά το ότι δεν ενδιαφερόταν να εργασθεί. Η αίτηση απορρίφθηκε τελικά, με την αιτιολογία ότι δεν υπήρχε σφραγισμένο από το Τμήμα Εργασίας συμβόλαιο. Εναντίον του παραπονουμένου εκδόθηκε διάταγμα απέλασης και τα στοιχεία του τοποθετήθηκαν στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων, ο ίδιος όμως είχε ήδη αναχωρήσει οικειοθελώς από την Κύπρο.

Η Επίτροπος παρατήρησε ότι η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί, εάν ο παραπονούμενος είχε ενημερωθεί και καθοδηγηθεί σωστά από τα αρμόδια διοικητικά όργανα, τόσο για τις διοικητικές διαδικασίες όσο και για την πολιτική που εφαρμόζεται σε παρόμοιες με τη δική του περιπτώσεις. Παράλληλα, σημείωσε ότι η έκδοση διατάγματος απέλασης εναντίον του παραπονούμενου και η απαγόρευση της εισόδου του στην Κύπρο ήταν περιττή και αδικαιολόγητη, τόσο επειδή ο παραπονούμενος εγκατέλειψε οικειοθελώς την Κύπρο, όσο και για το ότι δεν είχε διαπιστωθεί ότι αυτός είχε παραμείνει παράνομα για οποιοδήποτε χρόνο. Έγινε εισήγηση για επανεξέταση της αίτησης του παραπονουμένου για άδεια παραμονής, και συνάμα, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της επανεξέτασης, για αφαίρεση των στοιχείων του παραπονούμενου από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων, όπως και έγινε.

(ii) Επί μακρόν διαμένοντες μετανάστες

Μια σημαντική κατηγορία παραπόνων προερχόταν από υπηκόους τρίτων χωρών που διέμεναν νόμιμα στην Κύπρο για μεγάλη χρονική περίοδο, οι οποίοι διεκδίκησαν να τους αναγνωριστεί καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, βάσει της Οδηγίας 109/2003/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Οδηγία αποσκοπεί στο να διασφαλίσει το δικαίωμα διαμονής των μακρόχρονων μεταναστών στην επικράτεια των κρατών μελών και να τους παράσχει αυξημένα δικαιώματα, παραπλήσια με αυτά των Ευρωπαίων πολιτών. Βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας είναι η νόμιμη και αδιάλειπτη παραμονή στο κράτος κατά τα πέντε χρόνια αμέσως πριν από την υποβολή της αίτησης. Η ημερομηνία κατά την οποία η Οδηγία θα έπρεπε να είχε ενσωματωθεί στις εθνικές έννομες τάξεις ήταν η 23 Ιανουαρίου 2006, ενώ η Κύπρος εξασφάλισε παράταση της προθεσμίας αυτής μέχρι τις 4 Δεκεμβρίου 2007. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου, τα κράτη κατά τη διάρκεια αυτής της προθεσμίας δεν μπορούν να αγνοούν τις πρόνοιες της Οδηγίας, αλλά έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για επίτευξη του

επιδιωκόμενου σκοπού και να απέχουν από οποιεσδήποτε ενέργειες μπορούν να υπονομεύσουν το σκοπό αυτό.

Η Επιτροπος Διοικήσεως διερευνώντας ένα μεγάλο αριθμό σχετικών παραπόνων (**A/Π 1558/ 2006, 755/ 2006, 347/ 2006, 412/ 2006, 472/ 2006, 1673/ 2006, 1565/ 2006, 1528/ 2006, 1050/ 2006, 1275/ 2006, 1525/ 2006, 1442/ 2006, 1327/ 2006, 1153/ 2006, 1225/ 2006, 2129/ 2006**), αναφορικά είτε με καθυστερήσεις στη λήψη τελικής απόφασης, είτε με απόρριψη σχετικών αιτημάτων, είτε με προώθηση εναντίον προσώπων με μεγάλη παραμονή στη χώρα μέτρων σύλληψης και απέλασης, διαπίστωσε ότι η μη έγκαιρη εναρμόνιση της εσωτερικής νομοθεσίας με την κοινοτική Οδηγία επέτρεψε την εφαρμογή για ένα μεγάλο διάστημα μιας πρακτικής σκοπιμότητας, με απελάσεις ή άλλως, σε βάρος πολλών υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τις πρόνοιες της Οδηγίας λόγω της μακρόχρονης παραμονής τους, κατά παράβαση του πνεύματος και των σκοπών της.

Η Επιτροπος Διοικήσεως στη βάση των παραπάνω υπέβαλε στη Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης τις ακόλουθες εισηγήσεις:

- (1) Τον καθορισμό κριτηρίων που να μην αποκλίνουν από τις κατευθυντήριες γραμμές της σχετικής Οδηγίας και με βάση τα οποία θα εξετάζονται μέχρι τη θέσπιση του εναρμονιστικού Νόμου οι αιτήσεις για περαιτέρω άδεια παραμονής αλλοδαπών λόγω της προγενέστερης μακρόχρονης διαμονής τους, και,
- (2) Τη διακοπή των εκκρεμουσών διαδικασιών απέλασης αλλοδαπών τρίτων χωρών που συμπλήρωσαν τα 5 χρόνια παραμονής και εργασίας στη Κύπρο, και των οποίων το αίτημα για περαιτέρω άδεια παραμονής απορρίφθηκε παρά το ότι εκ πρώτης όψεως πληρούσαν τα κριτήρια της Οδηγίας 109/2003/EK.

Ας σημειωθεί, ότι σήμερα παρά το ότι η εν λόγω Οδηγία έχει ενσωματωθεί στο εσωτερικό μας δίκαιο, δεν έχει ακόμη ξεκινήσει η εξέταση σχετικών αιτήσεων, αφού δεν έχουν διαμορφωθεί οι κατάλληλες δομές.

Συναφές με το ζήτημα αυτό ήταν και το παράπονο με αρ. **A/Π 2319/2005**, αναφορικά με την απόρριψη αιτήματος για ανανέωση άδειας παραμονής σε οικογένεια μακρόχρονων μεταναστών, κατά παράβαση των δικαιωμάτων των παιδιών της οικογένειας. Η Επιτροπος διαπίστωσε συγκεκριμένα, ότι, στον όλο διοικητικό χειρισμό τής περίπτωσης, τα δικαιώματα των δύο παιδιών αγνοήθηκαν παντελώς. Σημειώνεται, ότι τα παιδιά, δεκαέξι και δεκαεπτά χρονών, φοιτούσαν σε ελληνόφωνα δημόσια σχολεία στην Κύπρο

τα τελευταία έξι χρόνια και χωρίς αμφιβολία είχαν ενσωματωθεί πλήρως στο κοινωνικό και σχολικό περιβάλλον. Ενδεικτικά, η Επίτροπος ανέφερε, ότι οι συμμαθητές τους προέβησαν σε μαζικές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας και συμπαράστασης, και ότι είχε δεχθεί στο Γραφείο της δεκάδες τηλεφωνήματα διαμαρτυρίας από γονείς συμμαθητών τους για το ενδεχόμενο εκδίωξης των παιδιών.

Επιπρόσθετα, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η Διοίκηση αγνόησε παντελώς τις επιπτώσεις που θα είχε στα παιδιά η απέλαση και η σύλληψη, για σκοπούς απέλασης, πρώτα του πατέρα και στη συνέχεια της μητέρας τους. Παρά τη βίαιη διάσπαση της οικογενειακής συμβίωσης με την απομάκρυνση και των δύο γονιών, κανένα ικανοποιητικό μέτρο δεν ελήφθη για την επαρκή φροντίδα και, κυρίως, προστασία των παιδιών, τα οποία, ουσιαστικά, παρέμειναν μόνα τους στην Κύπρο. Ούτε λήφθηκε οποιοδήποτε για την αποτελεσματική στήριξη τους, ψυχολογική, οικονομική ή άλλη, ενόσω ζούσαν μόνα τους.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Διοίκηση απέτυχε να συμμορφωθεί με τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με βάση τις οποίες είχε υποχρέωση, πριν λάβει οποιαδήποτε απόφαση που θα επηρέαζε τα παιδιά της παραπονούμενης, να εξετάσει κατά κύριο λόγο το συμφέρον τους. Εισήγησή της ήταν όπως η μητέρα των παιδιών αφεθεί ελεύθερη και η αίτησή της για άδεια παραμονής επανεξετασθεί, υπό το πρίσμα του συνόλου των παρατηρήσεων της και χωρίς να αγνοηθεί το μακρόχρονο της παραμονής της οικογένειας στην Κύπρο.

Η Διευθύντρια αρνήθηκε να συμμορφωθεί προς τις πιο πάνω υποδείξεις και ενέμεινε στην αρχική της απόφαση, με αποτέλεσμα η παραπονούμενη να παραμείνει υπό κράτηση και στη συνέχεια να εγκαταλείψει την Κύπρο. Τα δύο ανήλικα παιδιά παρέμειναν στην Κύπρο, υπό τη φροντίδα συγγενών και φίλων.

(iii) Δικαιώματα των παιδιών

Και σε άλλα παράπονα διαπιστώθηκε η παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών εξαιτίας της εφαρμογής της μεταναστευτικής πολιτικής στους γονείς τους.

Συγκεκριμένα, **Α/Π 1817/2006**, ημερομηνίας 25 Ιουλίου 2006, από τον κ. Α.Υ., κατά του **Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης**, σε σχέση με την απόφαση της Πρεσβείας της Κύπρου στο Βελιγράδι να μην εκδώσει άδεια εισόδου στην

Κύπρο, της πρώην συζύγου του, και της κόρης τους, οι οποίες επρόκειτο να τον επισκεφθούν, βάσει διατάγματος γονικής μέριμνας του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λεμεσού.

Ο παραπονούμενος είναι αιτητής ασύλου, ο οποίος διαμένει νόμιμα στην Κύπρο από το 1999. Όταν ήλθε στην Κύπρο ήταν παντρεμένος με ομοεθνή του και από το γάμο αυτό απέκτησε ένα παιδί. Στη συνέχεια, ο γάμος λύθηκε με διαζύγιο και το Οικογενειακό Δικαστήριο Λεμεσού, εξέδωσε διάταγμα, το οποίο αναθέτει την άσκηση της γονικής μέριμνας του παιδιού στη μητέρα και παρέχει σε αυτό δικαίωμα επικοινωνίας με τον πατέρα του, προβλέποντας για μεταφορά του παιδιού στην Κύπρο. Βάσει του πιο πάνω διατάγματος, η πρώην σύζυγος τού παραπονουμένου και η κόρη τους ήρθαν στην Κύπρο τρεις φορές, κατά το 2001, το 2003 και το 2005. Ακολουθώντας τη συνήθη διαδικασία, η πρώην σύζυγος του παραπονουμένου υπέβαλε προς την Πρεσβεία της Κύπρου στο Βελιγράδι αίτηση για παραχώρησης άδειας εισόδου για τον Ιούλιο του 2006.

Ωστόσο, αυτή τη φορά, η Κυπριακή Πρεσβεία αρνήθηκε να της την εγκρίνει, για το λόγο ότι έφερε ένσταση το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Η Διευθύντρια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας στήριξε την απόφασή της στον περί Προσφύγων Νόμο, επικαλούμενη ότι ο παραπονούμενος, ως αιτητής ασύλου, δεν έχει δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης.

Η Επίτροπος, εξέφρασε την άποψη ότι το αίτημα της πρώην συζύγου του παραπονουμένου και της κόρης τους, δεν έχει καμία σχέση με το θεσμό της οικογενειακής επανένωσης του προσφυγικού δικαίου. Τόνισε, δε, ότι από τη στιγμή που αρμόδιο δικαστήριο έκρινε ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού να έχει επικοινωνία με τον πατέρα του και κατέστησε υποχρεωτική τη μεταφορά του παιδιού στον τόπο διαμονής του πατέρα, που είναι η Κύπρος, δημιουργήθηκε αυτόματα δικαίωμα εισόδου στη Δημοκρατία του παιδιού και της μητέρας του. Η άρνηση, επομένως, της Διευθύντριας Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης όχι μόνο δεν αιτιολογείτο βάσει του νόμου, αλλά και παραβίαζε τόσο την υποχρέωσή της να συμμορφώνεται στις δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες είναι δεσμευτικές έναντι πάντων, όσο και το καθήκον της να αποφασίζει, σε κάθε περίπτωση που αφορά παιδί, λαμβάνοντας υπόψη το συμφέρον του παιδιού. Υπό τις πιο πάνω περιστάσεις, η Επίτροπος χαρακτήρισε ακατανόητη και εκτός δικαίου τη στάση της Διευθύντριας.

Εισηγήθηκε όπως η απόφαση που είχε ληφθεί από το εμπλεκόμενο Τμήμα ανακληθεί άμεσα. Δεδομένου, επίσης, ότι η απόφαση του εμπλεκόμενου Τμήματος παραβίασε το δικαίωμα του παιδιού τού παραπονουμένου για επικοινωνία με το γονέα του, κοινοποίησε την Έκθεση στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, με βάση το εδάφιο (9) του άρθρου 6 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 έως 2004, καθώς και στον Πρόεδρο του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λεμεσού, για σκοπούς ενημέρωσής του.

Η Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης διαφώνησε με τα συμπεράσματα της Έκθεσης και αρνήθηκε να συμμορφωθεί. Το θέμα έχει παραπεμφθεί και εκκρεμεί ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών.

Στο παράπονο με αρ. **Α/Π 2033/2006**, φοιτήτρια από τη Νιγηρία ανέφερε ότι δύο αιτήσεις της να επιτραπεί στο σύζυγό της να παραμείνει προσωρινά στην Κύπρο για να αναλάβει τη φροντίδα του νεογέννητου παιδιού της, ώστε η ίδια να μπορέσει να συνεχίσει τις σπουδές της, απορρίφθηκαν αδικαιολόγητα. Υποστηρίχθηκε, επίσης, ότι Ανώτερος Διοικητικός Λειτουργός του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, που είχε χειρισθεί την περίπτωση της, είχε δώσει οδηγίες να της χορηγηθεί άδεια παραμονής χωρίς δυνατότητα ανανέωσης παρά το ότι οι σπουδές της αναμένεται να ολοκληρωθούν το 2008.

Από τα περιστατικά που συνέθεταν την περίπτωση προέκυψε ότι υπήρχε πραγματική ανάγκη παραμονής του συζύγου της παραπονούμενης στην Κύπρο, τόσο για να μπορέσει να συνεχίσει τις σπουδές της όσο και λόγω της κατάστασης της υγείας του νεογέννητου παιδιού της η οποία, όπως από το Υπουργείο Υγείας επιβεβαιώθηκε, ήταν πρακτικά αδύνατο να αντιμετωπισθεί στη Νιγηρία. Εντούτοις, το σχετικό αίτημα, το οποίο υποβλήθηκε έγκαιρα, ουδέποτε εξετάσθηκε, με αποτέλεσμα το καθεστώς παραμονής του συζύγου της παραπονούμενης να μείνει για μήνες αδιευκρίνιστο και να θεωρείται «παράνομο» για λόγους που δεν οφείλονται σε δική του υπαιτιότητα.

Ως προς την ανανέωση της άδειας παραμονής της παραπονούμενης με την ένδειξη ότι ήταν «Τελική», διαπιστώθηκε ότι η σχετική απόφαση δεν εδικοιολογείτο ούτε με βάση τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου ούτε με βάση την ισχύουσα ως προς το θέμα αυτό νομοθετική ρύθμιση. Συναφώς, η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι η υπό αναφορά απόφαση στόχευε στην απομάκρυνση και μόνο του συζύγου της παραπονούμενης από την Κύπρο, επενεργώντας, έτσι, εκβιαστικά.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε στη Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης να λάβει τα ενδεδειγμένα κατά την κρίση της διορθωτικά μέτρα καθώς, επίσης, και να γίνουν οι αναγκαίες ενέργειες ώστε η παραπονούμενη να μπορέσει να υποβάλει αίτηση για ανανέωση της άδειας παραμονής της.

Στο παράπονο με αρ. **Α/Π 727/2006**, αντιμετωπίστηκε η άρνηση της **Επαρχιακής Διοίκησης Λευκωσίας**, να εκδώσει πιστοποιητικό γεννήσεως στο νεογέννητο παιδί αλλοδαπής, επειδή η ίδια δεν έχει άδεια παραμονής. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι ο Έπαρχος Λευκωσίας αρνήθηκε να εγγράψει το παιδί της παραπονούμενης στο Ληξιαρχικό Μητρώο Γεννήσεων, ακολουθώντας σχετικές οδηγίες της Διευθύντριας Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι η εξουσία του Ληξιαρχου είναι δέσμια, υποχρεούται, δηλαδή, στην καταχώρηση τής γέννησης ενός παιδιού εφόσον πεισθεί ότι συντρέχουν οι καθορισμένες από το νόμο προϋποθέσεις. Η ύπαρξη άδειας παραμονής του γονέα ή των γονέων του παιδιού, δεν αποτελεί προβλεπόμενη από το νόμο προϋπόθεση για την εγγραφή τής γέννησής του. Μια τέτοια ρύθμιση θα ήταν εξάλλου και αδιανόητη και αντινομική, γιατί θα εξαρτούσε την υπαγωγή του παιδιού σε ορισμένη έννομη τάξη από το καθεστώς παραμονής του γονέα ή των γονέων του.

Εν προκειμένω, παρά την πάροδο σχεδόν τεσσάρων μηνών από τη γέννηση του παιδιού της παραπονούμενης, αυτό παρέμενε ουσιαστικά ανύπαρκτο για την κυριακή έννομη τάξη. Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η καταχώρηση της γέννησης του στο σχετικό ληξιαρχικό μητρώο γίνει αμέσως και χωρίς να επιβληθεί στη μητέρα του το προβλεπόμενο σε περίπτωση καθυστέρησης τής εγγραφής πρόστιμο, δεδομένου ότι η καθυστέρηση αυτή προκλήθηκε από παράλειψη όχι της ίδιας αλλά της Διοίκησης.

Η Επίτροπος υπέβαλε την Έκθεση και στη Διευθύντρια Τμήματος Πληθυσμού και Μετανάστευσης, με την εισήγηση όπως αλλάξει το περιεχόμενο των σχετικών οδηγιών που έδωσε στους Επάρχους, με βάση τις ισχύουσες ως προς το θέμα τής καταχώρησης των γεννήσεων νομοθετικές ρυθμίσεις.

Ο Έπαρχος προχώρησε σε υλοποίηση της εισήγησης για έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως στο παιδί της παραπονούμενης και έδωσε οδηγίες στο προσωπικό του Αρχείου Πληθυσμού του Γραφείου του να προχωρούν άμεσα στην εγγραφή των νεογέννητων παιδιών ανεξάρτητα από το αν έχουν ή όχι οι γονείς τους νόμιμη παραμονή

στην Κύπρο. Το ζήτημα, ωστόσο, δεν φαίνεται να έχει διευθετηθεί, αφού παράπονα με παρόμοιο περιεχόμενο εξακολουθούν να υποβάλλονται στην Επίτροπο Διοικήσεως και βρίσκονται υπό διερεύνηση.

(iv) Γάμοι

Μία άλλη μεγάλη κατηγορία παραπόνων που υποβλήθηκε και εξετάστηκε κατά το 2006, αφορούσε την αντιμετώπιση από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης των γάμων μεταξύ Κυπρίων ή Ευρωπαίων με υπηκόους τρίτων χωρών. Συγκεκριμένα, τα παράπονα αυτά είχαν κατά κανόνα ως αντικείμενό τους την παράλειψη ή την άρνηση του Τμήματος να παραχωρήσει στους υπηκόους τρίτων χωρών δικαιώματα που απέρρεαν ή συνδέονταν από το γάμο τους, με κύριο δικαίωμα αυτό της παραμονής στην Κύπρο με το σύζυγό τους.

Στο παράπονο με αρ. **A/Π 2059/2005** ο παραπονούμενος είχε έρθει στην Κύπρο και είχε υποβάλει αίτηση ασύλου, η οποία απορρίφθηκε. Στη συνέχεια, ο παραπονούμενος παντρεύτηκε με Κύπρια, το δε Τμήμα έκρινε ότι επρόκειτο για περίπτωση γνήσιου και όχι εικονικού γάμου. Ωστόσο, η Διευθύντρια, επικαλούμενη λόγους δημοσίου συμφέροντος, εξέδωσε διατάγματα κράτησης και απέλασης τού παραπονούμενου, τα οποία και εκτελέστηκαν.

Η Επίτροπος παρατήρησε ότι δεν είχαν συγκεκριμενοποιηθεί οι λόγοι για τους οποίους έπρεπε να περιοριστεί το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της οικογενειακής ζωής του παραπονουμένου και της συζύγου του, παρά το γεγονός ότι ο γάμος κρίθηκε γνήσιος, με αποτέλεσμα το μέτρο της απέλασης να είχε χαρακτήρα ανεπιεική και εκδικητικό. Τόνισε, επίσης, ότι η απόφαση της Διευθύντρια να επαναξετάσει το θέμα μετά την παρέλευση ενός έτους δεν ήταν ορθή, γιατί υπό συνθήκες μη συμβίωσης για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, η οποιαδήποτε σχέση θα μπορούσε να επηρεασθεί ή και ακόμη να διαλυθεί.

Στο **A/Π 2780/2005**, η παραπονούμενη είχε διαμείνει στο παρελθόν στην Κύπρο και είχε παντρευτεί Κύπριο υπήκοο. Απελάθηκε όμως, ένα χρόνο αργότερα όταν αρνήθηκε να εγκαταλείψει την Δημοκρατία έχοντας εγκαταλείψει το σύζυγό της. Αργότερα της δόθηκε ειδική άδεια εισόδου για να παραστεί στη συζήτηση του διαζυγίου της και κατά την παραμονή της χορηγήθηκε παράταση της παραμονής της για να παντρευτεί άλλο Κύπριο πολίτη. Όταν, ωστόσο, ζήτησε μετά την τέλεση του γάμου άδεια παραμονής η

Διευθύντρια την απέρριψε κρίνοντας την παραπονούμενη ως αναξιόπιστη και της ζήτησε να εγκαταλείψει τη Δημοκρατία.

Η Επίτροπος έκρινε ότι η Διευθύντρια δεν συνυπολόγισε τα επιμέρους περιστατικά της υπόθεσης και ειδικότερα την έλλειψη κακοπιστίας της παραπονούμενης καθώς και το γεγονός ότι από την ημέρα εισόδου της στην Κύπρο μέχρι και την ημέρα τέλεσης του γάμου παρεμβλήθηκε η άδεια παράτασης της παραμονής που η ίδια είχε εγκρίνει. Η Επίτροπος έκανε εκτενή αναφορά στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε σχέση με το δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής στις περιπτώσεις μικτών γάμων.

Στο παράπονο με αρ. **A/Π 3081/2005**, όταν αλλοδαπή παρουσιάστηκε σε Επαρχιακό Κλιμάκιο Αλλοδαπών και Μετανάστευσης μαζί με τον Κύπριο σύζυγο της, για να διευθετήσουν την εγγραφή του γάμου τους και την άδεια παραμονής της, συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση επειδή, είχε παραμείνει στην Κύπρο χωρίς άδεια παραμονής για 25 ημέρες. Η παραπονούμενη βρισκόταν κατά το χρόνο εκείνο στο δεύτερο μήνα εγκυμοσύνης.

Η Επίτροπος Διοίκησης σημείωσε ότι η αίτηση της παραπονούμενης για άδεια παραμονής θα έπρεπε να είχε διαβιβασθεί από την Αστυνομία στη Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, που ήταν και το αποκλειστικά αρμόδιο όργανο για να αποφασίσει σχετικά. Αντί τούτου, συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση, χωρίς να ληφθεί υπόψη ούτε το γεγονός ότι ήταν σύζυγος Κύπριου πολίτη, ούτε και το ότι ήταν έγκυος και το παιδί που θα γεννούσε θα είχε αυτοδικαίως την Κυπριακή ιθαγένεια και άρα η παραμονή και της μητέρας του στην Κύπρο κατ' αρχήν δεν θα μπορούσε να αποκλεισθεί.

Παράλληλα, η Επίτροπος τόνισε ότι, ούτε ο χειρισμός της όλης περίπτωσης από τη Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ήταν ικανοποιητικός, αφού παρά το ότι είχε άμεσα ενημερωθεί για τα γεγονότα δεν προέβη σε καμιά ενέργεια, παρά μόνο έδωσε οδηγίες για απελευθέρωση της παραπονουμένης όταν αυτή εισήχθηκε στο Νοσοκομείο λόγω αιμορραγίας, δηλαδή όταν ήδη τέθηκε σε κίνδυνο η υγεία της εγκύου και ίσως και η βιωσιμότητα του εμβρύου.

Στο **A/Π 363/ 2006**, Κύπριος κατήγγειλε την απέλαση και απαγόρευση εισόδου στην Κύπρο της αλλοδαπής συζύγου του. Η αλλοδαπή είχε συλληφθεί όταν αποτάθηκε για να αποσύρει την αίτηση ασύλου που είχε στο παρελθόν υποβάλει και να διευθετήσει την

παραμονή της ως σύζυγος Κυπρίου. Στη συνέχεια απελάθηκε και τα στοιχεία της τοποθετήθηκαν στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων. Το διάταγμα απέλασης στηρίχθηκε στο ότι από την απόσυρση του αιτήματός της για άσυλο δεν είχε νόμιμο λόγο παραμονής στη Δημοκρατία.

Η Επίτροπος Διοικήσεως παρατήρησε ότι στην απόφαση δεν συνυπολογίστηκε το γεγονός του γάμου της αλλοδαπής με Κύπριο πολίτη ούτε εξετάστηκε η γνησιότητα ή μη του γάμου. Ούτε έγινε επίκληση σε συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος που συνηγορούσαν στη λήψη της εν λόγω απόφασης, αλλά και ούτε επιδιώχθηκε η συμβατότητα των ενεργειών της διοίκησης με την αρχή της αναλογικότητας. Υπό αυτές τις συνθήκες η επέμβαση στο δικαίωμά της για σεβασμό της οικογενειακής της ζωής ήταν αδικαιολόγητη.

Τα παράπονα με αρ. **Α/Π 1958/2005** και **Α/Π 2061/2005**, αφορούσε γάμους μεταξύ αλλοδαπών και Ευρωπαίων πολιτών. Η Επίτροπος ανέφερε ότι το φαινόμενο τέλεσης γάμων μεταξύ Ευρωπαίων και ατόμων από τρίτες χώρες παρουσιάζεται αυξημένο και δικαιολόγησε ως ένα βαθμό τις ανησυχίες της Διευθύντριας του εμπλεκόμενου Τμήματος. Τόνισε, όμως, ότι οι υπηκόοι τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας κοινοτικού υπηκόου, με βάση νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, χαρακτηρίζονται ως ειδικές περιπτώσεις-*leges speciales*-. Αντλούν, συνεπώς, προστασία από το κοινοτικό δίκαιο, όπως, επίσης και τα μέλη της οικογένειάς τους. Κατά συνέπεια, κάθε εμπόδιο που τίθεται και επηρεάζει τα μέλη τής οικογένειας του υπηκόου κράτους μέλους ισοδυναμεί με παραβίαση των δικαιωμάτων των υπηκόων των κρατών μελών που ανήκουν στην ίδια οικογένεια.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι, όπου υπάρχει νόμιμος γάμος αλλά υπάρχουν υπόνοιες για την γνησιότητα ή μη του γάμου, τότε θα πρέπει να διεξάγεται ενδελεχής διοικητική έρευνα, ώστε να διαπιστώνεται κατά πόσον ο γάμος είναι εικονικός. Ειδικότερα, ως προς το χειρισμό αιτήσεων ευρωπαίων πολιτών για χορήγηση άδειας παραμονής, τόνισε ότι με βάση της σχετική νομοθεσία η διαδικασία εξέτασης πρέπει να ολοκληρώνεται εντός έξι μηνών. Σε περίπτωση που υπάρχουν υποψίες ότι ο γάμος είναι εικονικός, η διοίκηση οφείλει στο διάστημα των έξι αυτών μηνών να εξετάσει και αυτό το ζήτημα ώστε να διασαφηνισθεί αν πράγματι ο σύζυγος του Ευρωπαίου έχει βάσει τούτου δικαίωμα διαμονής. Παράλληλα, έχει υποχρέωση, σε περίπτωση που πρόκειται να ληφθεί απόφαση δυσμενής, να δώσει τη δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να ακουστούν ή με άλλα λόγια να υποβάλουν τα σχόλια τους και να εκφράσουν άποψη.

Το θέμα του χαρακτηρισμού ενός γάμου ως εικονικού εξετάστηκε στο **Α/Π 2368/2005**, που αφορούσε στην απόρριψη αίτησης για ανανέωση της άδειας παραμονής της αλλοδαπής παραπονούμενης έως την εκδίκαση αίτησης διαζυγίου της με τον Ε/Κύπριο σύζυγό της. Η εμπλεκόμενη Υπηρεσία απέλασε την παραπονούμενη, έχοντας κρίνει ότι ο εν λόγω γάμος ήταν εικονικός και στηριζόμενη στο άρθρο 19 των περί Γάμων Νόμων, υποστήριξε ότι όταν ο γάμος είναι ανυπόστατος δεν είναι απαραίτητη η έκδοση διαζυγίου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως διαφώνησε με την πιο πάνω προσέγγιση και εξέφρασε την άποψη ότι με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο, εικονικός γάμος που τελείται μεταξύ πολίτη της Κυπριακής Δημοκρατίας και αλλοδαπού δύναται να κηρυχθεί άκυρος ή να αναγνωρισθεί ως ανυπόστατος, ανάλογα με την περίπτωση, μόνο με απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, νομιμοποιείται να εγείρει αγωγή για την κήρυξη του γάμου ως άκυρου η ίδια η Κυπριακή Δημοκρατία.

Συνεπώς, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η διοίκηση, θεωρώντας ότι δεν απαιτείται δικαστική απόφαση κήρυξης του γάμου ως ανυπόστατου σε περίπτωση που αυτός κριθεί ως εικονικός, είτε αγνοεί είτε παρερμηνεύει το σχετικό νόμο, με αποτέλεσμα να τον παραβιάζει. Η προσέγγιση αυτή, τόνισε, είναι και εξαιρετικά επικίνδυνη, αφού η διοίκηση καθιστά εαυτήν αρμόδια για λύση του γάμου με απλή διοικητική απόφαση.

Τα προβλήματα που ανακύπτουν στα πλαίσια της αντιμετώπισης των μικτών γάμων από τις μεταναστευτικές αρχές δεν έχουν μέχρι σήμερα επιλυθεί. Ως εκ τούτου, η Επίτροπος Διοικήσεως εξακολουθεί να παρακολουθεί το θέμα και να παρεμβαίνει ώστε να επιτευχθεί η συμβατότητα των ενεργειών των μεταναστευτικών αρχών με το σχετικό νομικό πλαίσιο.

(v) Απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας

Με βάση την κυπριακή έννομη τάξη, και συγκεκριμένα τον Περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμο, δύο είναι οι τρόποι απόκτησης της ιδιότητας του πολίτη της Κυπριακής Δημοκρατίας από αλλοδαπό πρόσωπο: (α) δυνάμει εγγραφής, εφόσον είναι σύζυγος ή χήρος Κύπριου πολίτη, και (β) δυνάμει πολιτογράφησης, εφόσον συμπληρώσει μια καθορισμένη περίοδο παραμονής στην Κύπρο. Και στις δύο περιπτώσεις, απαιτείται η

πλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων οι οποίες δηλώνονται σαφώς και εξαντλητικά στο Νόμο.

Τα παράπονα που υποβάλλονται στον Επίτροπο Διοικήσεως σε σχέση με αυτό το θέμα αφορούν συνήθως είτε στην καθυστέρηση λήψης απόφασης είτε στην απόρριψη των σχετικών αιτήσεων. Ως προς τις καθυστερήσεις, η Επίτροπος Διοικήσεως κατ' επανάληψη διαπίστωσε ότι η διαδικασία εξέτασης των σχετικών αιτήσεων θα μπορούσε να ήταν συντομότερη, εάν το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ανταποκρινόταν με μεγαλύτερη ταχύτητα στο μέρος των ευθυνών που του ανήκουν. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι, ιδίως σε θέματα καθοριστικά για τη ζωή και τα δικαιώματα του ενδιαφερομένου, η Διοίκηση οφείλει να υποδεικνύει μεγαλύτερη συνέπεια και ευαισθησία και συνέστησε στο αρμόδιο Τμήμα να κάνει την αυτοκριτική του, ώστε να προχωρήσει στην αντιμετώπιση όσων από τις υποθέσεις για τις οποίες έχει σημειωθεί καθυστέρηση να μπορούν να αντιμετωπιστούν και το ενδεχόμενο άλλων καθυστερήσεων να αποφευχθεί στο μέλλον.

Ζήτημα το οποίο αποτέλεσε για πρώτη φορά αντικείμενο έρευνας κατά το 2006 είναι η ερμηνεία της δεύτερης επιφύλαξη του εδαφίου 2 του άρθρου 110 του Ν. 141(I)/2002, η οποία προνοεί ότι, οι διατάξεις που αφορούν στις προϋποθέσεις και στη διαδικασία εγγραφής δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ο αλλοδαπός εισέρχεται ή παραμένει παράνομα στη Δημοκρατία.

Το θέμα τέθηκε για πρώτη φορά με το παράπονο με αρ. **Α/Π 1019/2005**. Ο παραπονούμενος είχε στο παρελθόν παραμείνει στην Κύπρο παράνομα για τρία περίπου χρόνια. Γι αυτή του τη συμπεριφορά τιμωρήθηκε με απέλαση και με απαγόρευση εισόδου στην Κύπρο. Στη συνέχεια, όμως, εξαιτίας προτιθέμενου γάμου με Κύπρια πολίτιδα, οι αρμόδιες μεταναστευτικές αρχές του παρείχαν άδεια εισόδου και διαμονής στη Δημοκρατία, και ακολούθως, ενόψει της οικογενειακής ζωής που θεμελιώθηκε στην Κύπρο, έπαψε να θεωρείται απαγορευμένος μετανάστης και τα στοιχεία του αφαιρέθηκαν από τον κατάλογο ανεπιθύμητων προσώπων. Για τα τελευταία πέντε χρόνια πριν από την υποβολής αίτησής του για εγγραφή του ως Κύπριου πολίτη, διαπιστώθηκε ότι διέμενε νόμιμα στη χώρα, συμβίωνε αρμονικά με την Κύπρια σύζυγό του, με την οποία απέκτησε παιδί που θεωρείται Κύπριος πολίτης και επένδυσε τόσο πρακτικά, με την αγορά ακινήτου, όσο και συναισθηματικά, στη νέα του πατρίδα. Η Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, ωστόσο, απέρριψε την αίτησή του, στηριζόμενη στην προαναφερόμενη διάταξη του Νόμου.

Με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι ο τρόπος με τον οποίο ερμηνεύθηκε η διάταξη αυτή ήταν λανθασμένος. Σημείωσε, ειδικότερα, ότι το αρμόδιο όργανο προσέδωσε στην εν λόγω διάταξη την έννοια ότι κανένας αλλοδαπός, ο οποίος ήλθε ή παρέμεινε οποτεδήποτε παράνομα στην Κύπρο, δεν εγγράφεται ως Κύπριος, ανεξάρτητα από το αν η παραμονή του νομιμοποιήθηκε σε μετέπειτα στάδιο, με αποτέλεσμα να αποκλείονται επ' άπειρο από την απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας δυνάμει εγγραφής όσοι αλλοδαποί υπήρξαν κάποια στιγμή «παράνομοι», έστω και αν στη συνέχεια έγιναν «νόμιμοι» και απέκτησαν μόνιμους οικογενειακούς και άλλους δεσμούς με την Κύπρο.

Κατά την άποψη της Επιτροπής Διοικήσεως, η ερμηνευτική αυτή τοποθέτηση εκφεύγει τόσο του γραμματικού όσο και του τελολογικού νοήματος της σχετικής διάταξης, ενώ παράλληλα μπορεί να οδηγήσει σε παράλογα και ιδιαίτερα ανεπιεική αποτελέσματα κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της επιείκειας και της προστατευόμενης ή δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος. Η Επιτροπή τόνισε, επίσης, ότι η διοίκηση δεν έχει την ευχέρεια να αγνοεί ή να υποτιμά μια διαμορφωμένη, και μάλιστα με τη δική της συγκατάθεση, πραγματική κατάσταση, ενώ, αντίθετα, οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου της επιβάλλουν να συνεκτιμά τις ιδιάζουσες συνθήκες κάθε περίπτωσης, να σέβεται τις προσδοκίες που η ίδια καλλιέργησε στον ενδιαφερόμενο και να επιλέγει τη λιγότερο επαχθή για αυτόν λύση. Με βάση τα πιο πάνω, εισηγήθηκε την επανεξέταση της αίτησης του παραπονουμένου.

Ίδια ήταν και η υπόθεση στο παράπονο με αρ. **Α/Π 726/2007**, η οποία οδήγησε εκ νέου στην υποβολή Έκθεσης με το πιο πάνω περιεχόμενο. Σε αυτή μάλιστα την περίπτωση, η προγενέστερη παράνομη διαμονή της παραπονούμενης στην Κύπρο, που αποτέλεσε και την αιτιολογία απόρριψης της αίτησης της να εγγραφεί ως Κύπρια, αφορούσε σε διάστημα 11 μόνο ημερών, όταν η ίδια είχε εγκαταλείψει το χώρο εργασίας της και παρουσιάσθηκε οικιοθελώς στην αρμόδια μεταναστευτική αρχή για να αιτηθεί να της χορηγηθεί άδεια να παραμείνει για σκοπούς τέλεσης γάμου.

Το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης εξακολουθεί να εμμένει στην ερμηνευτική του προσέγγιση επί της επίμαχης διάταξης, ενώ μεγάλος αριθμός παρόμοιων παραπόνων εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Διοικήσεως, η οποία παρακολουθεί το ζήτημα και έχει προβεί σε σημαντικές παραστάσεις στις αρμόδιες αρχές σε σχέση με αυτό.

Στο παράπονο με αρ. **A/Π 1019/2005**, παρατηρήθηκε, επίσης, ότι η Αστυνομία δε συγκατατέθηκε στην έγκριση της αίτησης του παραπονουμένου για εγγραφή, θεωρώντας ότι χρειάζεται χρόνος για να εξακριβωθεί η βιωσιμότητα του γάμου του, εξαιτίας τού γεγονότος ότι ο παραπονούμενος, ο οποίος είναι Μουσουλμάνος, δεν παρέστη στη βάπτιση τού γιου του. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τοποθέτηση της Αστυνομίας σε σχέση με την αίτηση τού παραπονουμένου βρισκόταν σε αναντιστοιχία με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και, παράλληλα, έμοιαζε να απορρέει από μία εις βάρος του προκατάληψη, λόγω των θρησκευτικών του πεποιθήσεων. Συνεπώς, είπε, προσβάλλει την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησής του και την αρχή της θρησκευτικής ισότητας. Συναφώς, εισηγήθηκε όπως ο Αρχηγός Αστυνομίας προχωρήσει στην ενίσχυση τής εκπαίδευσης των αστυνομικών σε θέματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προς αποφυγή στάσεων και συμπεριφορών που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως μισαλλόδοξες.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το **A/Π 2949/2005**, αναφορικά με την απόρριψη της αίτησης αλλοδαπού για απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας, λόγω προηγούμενου κακού χαρακτήρα, καθώς στο παρελθόν είχε απελαθεί από την Κύπρο κατηγορούμενος για σύναψη εικονικού γάμου, και γιατί υπήρχαν υπόνοιες ότι παράλληλα σύναψε γάμο στη Συρία. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι αν και η απόφαση της Διευθύντριας ήταν εύλογη, εντούτοις οι πληροφορίες που τον έφεραν ως δίγαμο δεν ευσταθούσαν αφού στηρίζονταν σε πιστοποιητικό γάμου όχι του ιδίου αλλά του αδερφού του. Η Επίτροπος εισηγήθηκε να διευκρινιστεί το θέμα ώστε να μην επηρεάσει αρνητικά και αδικαιολόγητα τον όλο χειρισμό της περίπτωσης του εάν ο παραπονούμενος υποβάλει νέα αίτηση για εγγραφή του ως Κυπρίου.

(vi) Κράτηση

Ένα άλλο ζήτημα, το οποίο είχε απασχολήσει πολύ έντονα το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως κατά τον προηγούμενο χρόνο και παρέμεινε άλυτο και κατά το 2006 ήταν αυτό της μακρόχρονης κράτησης αλλοδαπού βάσει διαταγμάτων απέλασης, εξαιτίας αδυναμίας εκτέλεσης του διατάγματος αυτού.

Χαρακτηριστική περίπτωση που καταδεικνύει όλες τις πτυχές του προβλήματος είναι αυτή Ινδού ο οποίος εκρατείτο, βάσει διατάγματος απέλασης, για ένα περίπου χρόνο στα Αστυνομικά κρατητήρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης Λεμεσού. Σύμφωνα με την

Αστυνομία, η παρατεταμένη κράτησή του οφείλετο στο ότι αυτός δεν ήταν κάτοχος ταξιδιωτικών εγγράφων και οι Ινδικές Αρχές δεν αποδέχονταν το ότι ήταν Ινδός υπήκοος, ώστε να εκδώσουν τέτοια έγγραφα, με αποτέλεσμα η απέλασή του να είναι αδύνατη.

Η Επίτροπος σημείωσε ότι το ζήτημα της μακρόχρονης κράτησης υπό απέλαση αλλοδαπών, μετά από έκδοση δικαστικής ή διοικητικής απόφασης, καθώς και τα μέτρα και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες κρατούνται τα πρόσωπα αυτά αφορά σε σημαντικές πτυχές του συστήματος σεβασμού και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για τη συνολική θεώρηση και την ορθότερη κατανόηση του προβλήματος, θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αλματώδης αύξηση του αριθμού των αλλοδαπών που κρατούνται σε αστυνομικά κρατητήρια, πολλοί από τους οποίους, λόγω αναπόφευκτων καθυστερήσεων στις διατυπώσεις απομάκρυνσης, μετατρέπονται, δυστυχώς, σε μόνιμο πληθυσμό των κατά τόπους χώρων κράτησης.

Εντούτοις, παρατήρησε, παρά τα υπάρχοντα προβλήματα θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση να γίνονται σεβαστές από τις αρμόδιες αρχές, κατά κανόνα μεταναστευτικές και αστυνομικές, οι θεσμοθετημένες εγγυήσεις προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να διασφαλίζεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια των υπό απέλαση αλλοδαπών, αφού η κράτηση, από τη φύση της, συνιστά περιορισμό της ανθρώπινης ελευθερίας και συνεπιφέρει αναπόφευκτους περιορισμούς πολλών άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Επιπλέον, τις πιο πολλές φορές, ο συνωστισμός στα αστυνομικά κρατητήρια του υπό απέλαση αλλοδαπών και η μεγάλης διάρκειας κράτηση τους έχουν σαν συνέπεια την υποβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης τους σε άσχημα επίπεδα και τη βαριά προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Ειδικότερα, σε περιπτώσεις όπως η συγκεκριμένη, με τη μακρόχρονη παραμονή στα αστυνομικά κρατητήρια λόγω, αντικειμενικών έστω, καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση της απέλασής τους, η συνέχιση της κράτησης υπό τέτοιες συνθήκες προσλαμβάνει το χαρακτήρα απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης η οποία απαγορεύεται αυστηρά από το Σύνταγμα.

Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι ο χρόνος κράτησης του παραπονούμενου με βάση διοικητική πράξη υπερβαίνει κατά πολύ τις ποινές που εκτίει στις Κεντρικές Φυλακές, μετά από έκδοση καταδικαστικής απόφασης, ένας μεγάλος αριθμός κρατουμένων. Μάλιστα, υπό την έννοια αυτή, η κράτηση στα Αστυνομικά κρατητήρια αποκτά ένα είδος αυτοτέλειας καθώς οι κρατούμενοι βρίσκονται σε μια ιδιαίτερη κατάσταση μακρόχρονης κράτησης

υπό συνθήκες που δεν προσιδιάζουν στους όρους του υφιστάμενου ποινικού και σωφρονιστικού συστήματος. Είναι για το λόγο αυτό που η κράτηση για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα εμφανίζει ιδιαίτερη προβληματικότητα, αφού η κράτηση δεν υποβάλλεται σε δικαστική εξέταση της νομιμότητας ή της αναγκαίας αναλογίας της με τυχόν αξιόποινη πράξη.

Έγινε η εισήγηση όπως, ενόψει των πιο πάνω και στη βάση της νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπό το φως μάλιστα της πρόνοιας του Άρθρου 11(2)(στ) του Συντάγματος, το ζήτημα αυτό τύχει άμεσης νομοθετικής ρύθμισης. Η Επίτροπος συνέστησε όπως καθοριστεί ανώτατο χρονικό διάστημα κράτησης, το οποίο να προσδιοριστεί στο όριο των τριών μηνών, μετά την παρέλευση του οποίου η κράτηση θα μπορεί να αντικαθίσταται με επιβολή περιοριστικών όρων. Μέχρι δε την νομοθετική ρύθμιση του θέματος η αρμόδια αρχή θα πρέπει να ασκεί συχνότερα τη διακριτική εξουσία που της παρέχει η νομοθεσία για απόλυση με περιοριστικούς όρους των υπό απέλαση αλλοδαπών που κρατούνται για παρατεταμένη περίοδο χωρίς άμεση προοπτική απέλασης.

Ειδικότερα, ως προς την περίπτωση του παραπονούμενου, λαμβάνοντας υπόψη το υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα κράτησης του αλλά και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες κρατείται, έγινε η εισήγηση όπως αυτός απολυθεί άμεσα, με επιβολή περιοριστικών όρων. Ο παραπονούμενος αφέθηκε τελικά ελεύθερος υπό όρους μετά από την πάροδο άλλου ενός χρόνου (δύο χρόνια συνολικής κράτησης), με οδηγίες του Υπουργού Εσωτερικών, κ. Νεοκλή Συλικιώτη. Το γενικό ζήτημα, ωστόσο, δεν έχει ρυθμιστεί νομοθετικά ή στην πράξη, με αποτέλεσμα πολλά υπό απέλαση πρόσωπα να παραμένουν υπό κράτηση για μεγάλα χρονικά διαστήματα που συχνά υπερβαίνουν το ένα ή ακόμη και τα δύο έτη.

Σε μια άλλη υπόθεση (**Α/Π 2262/2006**), ανήλικος αλλοδαπός, ηλικίας δεκαεπτά ετών, υπέβαλε παράπονο κατά της κράτησής του για σκοπούς απέλασης στα Αστυνομικά Κρατητήρια Αραδίππου, παρά το γεγονός ότι διέμενε στην Κύπρο, με τον πατέρα και τον αδελφό του, για τα τελευταία επτά χρόνια και παρά το ότι φοιτούσε σε δημόσια Τεχνική Σχολή. Ο παραπονούμενος εκρατείτο για περίοδο ενός μήνα κατά την οποία δεν δεχόταν επισκέψεις από τον πατέρα και τον αδελφό του, οι οποίοι φοβούνταν πιθανή σύλληψή τους.

Για το θέμα, η Επίτροπος Διοικήσεως, απέστειλε επιστολή στη Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και επικοινωνήσε, κατ' επανάληψη, μαζί της τηλεφωνικώς. Της επισήμανε, συγκεκριμένα, ότι ο χώρος των αστυνομικών κρατητηρίων ως χώρος προσωρινής κράτησης είναι εξ ορισμού ακατάλληλος για την κράτηση προσώπων για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ιδίως όταν πρόκειται για περιπτώσεις ανηλίκων. Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις αυτές, οι συνθήκες κράτησης θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες της ηλικίας του ανηλίκου, ενώ απαιτείται ο διαχωρισμός του από τους ενήλικους συγκρατούμενούς του.

Οι όροι αυτοί, υπογράμμισε, η Επίτροπος Διοικήσεως, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για τη διαφύλαξη της αξιοπρέπειας και προστασίας της σωματικής και ψυχικής υγείας ενός παιδιού, αγνοήθηκαν στην περίπτωση του. Βάσει τούτου, ζήτησε την επανεξέταση της απόφασής της Διευθύντριας για κράτησή του, στα πλαίσια και της αρχής της επιείκειας. Ένα μήνα αργότερα, η Διευθύντρια συμμορφώθηκε προς τις υποδείξεις της Επιτρόπου και ο παραπονούμενος αφέθηκε ελεύθερος.

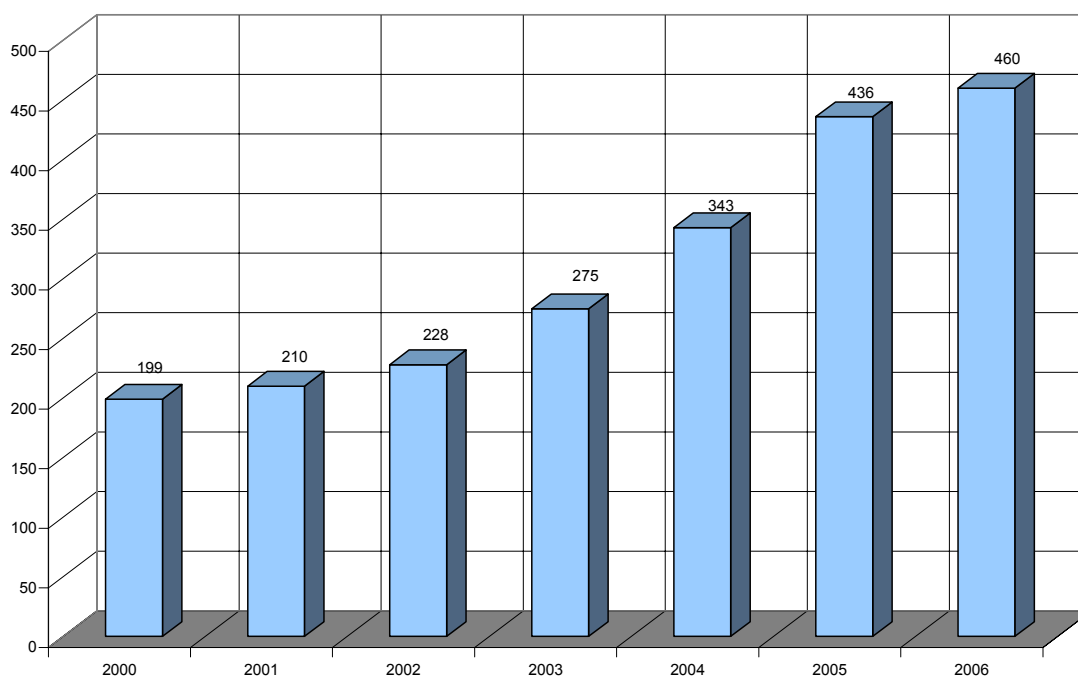
III. ΤΟΜΕΑΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

A. ΘΕΜΑΤΑ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1. *Εισαγωγή*

Τα παράπονα που εμπίπτουν στην ενότητα αυτή κατά κανόνα στρέφονται κατά των Υπουργείων Εσωτερικών, Συγκοινωνιών και Έργων, Παιδείας και Πολιτισμού, των Τμημάτων Πολεοδομίας και Οικήσεως, Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και των Επαρχιακών Διοικήσεων και αφορούν ενέργειες, αποφάσεις και παραλείψεις των αρχών αυτών άμεσα ή έμμεσα σχετικές με την ιδιωτική ακίνητη ιδιοκτησία και την ανάπτυξή της.

Ο αριθμός των εν λόγω παραπόνων, ανήλθε το 2006 στα 460, σημειώθηκε δηλαδή μια αύξηση κατά 1.06% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος κατά το οποίο είχαν υποβληθεί 436 παράπονα.

2. Υπουργείο Εσωτερικών

Η έρευνα συγκεκριμένων παραπόνων κατέδειξε ότι εξαιτίας χρονοβόρων και μη αποτελεσματικών διαδικασιών που υιοθετήθηκαν την προηγούμενη δεκαετία, εξακολουθούν να ταλαιπωρούνται οι πολίτες που ασκούν τα καθορισμένα στη νομοθεσία δικαιώματα της ένστασης και της ιεραρχικής προσφυγής.

Στο Υπουργείο Εσωτερικών ανατέθηκε η αρμοδιότητα της εξέτασης τόσο των ενστάσεων εναντίον των Τοπικών Σχεδίων και των Σχεδίων Πολεοδομικών Ζωνών της Δήλωσης Πολιτικής όσο και των ιεραρχικών προσφυγών εναντίον πολεοδομικών αποφάσεων.

Ωστόσο, και ενώ παρήλθαν 17 περίπου χρόνια αφότου τέθηκε σε εφαρμογή η σχετική νομοθεσία, το Υπουργείο Εσωτερικών δεν μπόρεσε να αναπροσαρμόσει τις ακολουθητέες διαδικασίες, να αξιοποιήσει την εμπειρία που αποκτήθηκε και την τεχνολογία, με αποτέλεσμα η συμπλήρωση του ιεραρχικού διοικητικού ελέγχου, στον οποίο αποβλέπουν οι ενστάσεις και ιεραρχικές προσφυγές, να μην επιτυγχάνεται σε εύλογο χρόνο.

Για το λόγο αυτό, το δικαίωμα υποβολής ένστασης και ιεραρχικής προσφυγής αποδυναμώνεται, η νομοθεσία που ορίζει εξέταση τους το ταχύτερο παραβιάζεται και οι ενδιαφερόμενοι ταλαιπωρούνται, αναμένοντας επί μακρόν τις σχετικές αποφάσεις και αναβάλλοντας την ανάπτυξη της ιδιοκτησίας τους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της για το παράπονο με αρ. **Α/Π 2710/2005**, που αφορούσε στη καθυστέρηση εξέτασης ενστάσεων που υποβλήθηκαν εναντίον του Σχεδίου Πολεοδομικών Ζωνών Στενής, επεσήμανε ότι υφίσταται γενικότερη αδυναμία του Υπουργείου Εσωτερικών να διαχειριστεί ικανοποιητικά την αρμοδιότητα του στο συγκεκριμένο τομέα, ενώ δεν φαίνεται να υπήρξε προβληματισμός για τα μέτρα που θα επιφέρουν άρση της κακοδιοίκησης και των συνεπειών της στους πολίτες.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, με σκοπό την αποκατάσταση της πραγματικής διάστασης του δικαιώματος ένστασης εναντίον των διοικητικών ρυθμίσεων που αφορούν στην ιδιωτική ακίνητη ιδιοκτησία, εισηγήθηκε το Υπουργείο Εσωτερικών να επανεξετάσει το συντομότερο τη διαδικασία που ακολουθεί στην εξέταση των ενστάσεων, να υιοθετήσει μέτρα συστηματοποίησης και απλοποίησης της, να καθορίσει αυστηρά χρονοδιαγράμματα εντός οποίων πρέπει να συμπληρώνεται κάθε στάδιο της, μηχανισμό

ελέγχου της προόδου της και άμεσης αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων που την παρακωλύουν **(Α/Π 1763/2006)**.

Παρόμοια εισήγηση η Επίτροπος Διοικήσεως υπέβαλε στο Υπουργείο Εσωτερικών και σε σχέση με τη διαδικασία εξέτασης των ιεραρχικών προσφυγών, τονίζοντας ότι, η διοικητική πρακτική, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να χαρακτηρίζεται από ευελιξία και να απολήγει στην αποδοτικότητα προς όφελος των πολιτών **(Α/Π 169/2006, Α/Π 862/2006)**.

Το δικαίωμα στη λήψη πληροφοριών που αφορούν ιδιωτική ακίνητη ιδιοκτησία, ήταν το αντικείμενο των παραπόνων με αρ. **Α/Π 332/2005** και **Α/Π 333/2005**, τα οποία υποβλήθηκαν από Τουρκοκύπριους ιδιοκτήτες, με αφορμή την παράλειψη του Υπουργείου Εσωτερικών και της Υπηρεσίας Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών να ανταποκριθούν ικανοποιητικά σε σχετικό αίτημα τους.

Οι παραπονούμενοι είχαν ζητήσει μέσω της δικηγόρου τους, περί τα μέσα του 2004, να πληροφορηθούν αν συγκεκριμένη ακίνητη ιδιοκτησία τους, που τελεί υπό τη διαχείριση του Υπουργού Εσωτερικών, ως Κηδεμόνα των τουρκοκυπριακών περιουσιών, απαλλοτριώθηκε, τότε, για ποιο λόγο και έναντι ποιας αποζημίωσης.

Στη δικηγόρο των παραπονούμενων απάντησε ο Αν. Διευθυντής της πιο πάνω Υπηρεσίας, χωρίς να θέσει υπόψη της τις πληροφορίες που ζητήθηκαν. Στη σχετική επιστολή του περιορίστηκε στην ενημέρωση της για την νομοθεσία που ισχύει, τις δυνατότητες που παρέχει στον Κηδεμόνα και σε γενική αναφορά στην παρούσα χρήση της ιδιοκτησίας. Ουσιαστικά στο αίτημα των παραπονούμενων να τους δοθούν οι προαναφερθείσες πληροφορίες δεν υπήρξε ικανοποιητική ανταπόκριση και το παράπονο τους κρίθηκε βάσιμο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι ο περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος, δεν απαγορεύει την παροχή πληροφοριών στους Τουρκοκύπριους αναφορικά με την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η ακίνητη ιδιοκτησία τους. Ο Κηδεμόνας των τουρκοκυπριακών περιουσιών υποκαθιστά μεν τους Τουρκοκύπριους ιδιοκτήτες στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τον Νόμο αυτό και ενόσω διαρκεί η έκρυθμη κατάσταση, στερείται όμως του βασικού πυρήνα του δικαιώματος ιδιοκτησίας, την κυριότητα, την οποία διατηρούν οι ίδιοι ως εγγεγραμμένοι ιδιοκτήτες και παρά την

αποψίλωση της κυριότητας από το πρωτεύον συστατικό της μέρος, την κατοχή και τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτήν, στο κράτος δικαίου εξακολουθεί να παραμένει όχι ως τυπική έννοια, αλλά ως πραγματική νομική κατάσταση, από την οποία απορρέει δικαίωμα λήψης των πληροφοριών που αφορούν στο αντικείμενο με το οποίο συνδέεται.

Η στέρηση του δικαιώματος λήψης πληροφοριών, υπογράμμισε η Επίτροπος Διοικήσεως, είναι ασύμβατη με την αρχή της διαφάνειας και τον σύγχρονο προβληματισμό που αναπτύχθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο να επιτευχθεί άνοιγμα της διοίκησης και προσβασιμότητα στη δράση της. Η εν λόγω αρχή και το δικαίωμα στην πληροφόρηση αποτελούν απαραίτητα προαπαιτούμενα για την ακεραιότητα και την αξιοπιστία των πολιτικών θεσμών, τη διασφάλιση της χρηστής διοίκησης και κατ'επέκταση του κράτους δικαίου.

Εξάλλου, τεκμαίρεται ότι η διοίκηση δεν έχει να αποκρύψει οτιδήποτε για οποιοδήποτε ζήτημα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της. Αντίθετα, αναμένεται από την ίδια να αναζητά ευκαιρίες «λογοδοσίας» για να ενισχύεται η εμπιστοσύνη έναντι της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να δοθούν στη δικηγόρο των παραπονούμενων όλες οι πληροφορίες που ζητήθηκαν.

Σχετικό είναι και το παράπονο με αρ. **Α/Π 2372/2005**. Ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι το Υπουργείο Εσωτερικών παρέλειψε να τον πληροφορήσει κατά πόσον θα μπορούσε να μεταβιβάσει οικόπεδα του που βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές σε ενδιαφερόμενους Βρετανούς αγοραστές.

Ο παραπονούμενος απέφυγε να συμβληθεί με τους ενδιαφερόμενους για την πώληση της ιδιοκτησίας του, προτού ενημερωθεί υπεύθυνα για το χειρισμό που θα τύγχανε η δήλωση μεταβίβασης της. Όμως, το Υπουργείο Εσωτερικών παρέλειψε να του απαντήσει γραπτώς, επειδή ο παραπονούμενος είχε σχετική συνάντηση με τον Υπουργό, κατά την οποία του αναφέρθηκε ότι αποτελεί προσωπικό του θέμα αν θα πωλήσει ή όχι την ιδιοκτησία του και του επεστήθη η προσοχή στη νομοθεσία που επιτρέπει στον Υπουργό να αποφασίζει αν η σκοπούμενη απόκτηση ακίνητης ιδιοκτησίας από τον δικαιοδόχο ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο ή να επηρεάσει με οποιοδήποτε τρόπο τη δημόσια ασφάλεια.

Όπως σημειώνεται στην έκθεση, το ερώτημα που υπέβαλε ο παραπονούμενος, δεν έπαυσε να υφίσταται επειδή ο Υπουργός τον ενημέρωσε προφορικά για την αρμοδιότητα που του παρέχει η νομοθεσία. Αντίθετα, η αναφορά στην αρμοδιότητα αυτή, η οποία δεν φαίνεται να ασκείται σε σχέση με δηλώσεις μεταβίβασης ακίνητης ιδιοκτησίας στις ελεύθερες περιοχές, ανέδειξε την κρισιμότητα του ερωτήματος του παραπονούμενου και τη σημασία που θα είχε στις περαιτέρω ενέργειες του να λάβει γραπτή και σαφή απάντηση.

Στην έκθεση υπογραμμίζεται ότι, αν το Υπουργείο Εσωτερικών είχε τη γνώμη ότι για να απαντήσει στον παραπονούμενο θα έπρεπε να τεθούν ενώπιον του περαιτέρω στοιχεία, όφειλε να τον ενημερώσει και να τον καλέσει να τα προσκομίσει. Ανεξάρτητα δε από την απάντηση που εν τέλει θα του έδιδε, ο παραπονούμενος οπωσδήποτε θα ήταν σε καλύτερη θέση να αποφασίσει πως θα διαχειριστεί τα προσωπικά ζητήματα και συμφέροντα του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε το Υπουργείο Εσωτερικών να απαντήσει στο ερώτημα του παραπονούμενου.

3. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

Για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, σε αρκετές περιπτώσεις επιβάλλεται η απαλλοτρίωση ακίνητης ιδιοκτησίας, η οποία μπορεί να μην αντιμετωπιστεί θετικά από τους ιδιοκτήτες της, ανεξάρτητα αν σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, θα τύχουν της αποζημίωσης που θα υπολογιστεί ότι τους αναλογεί. Για το λόγο αυτό, παρέχεται στους ιδιοκτήτες το δικαίωμα υποβολής ένστασης εναντίον της γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης, στην οποία μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις και θέσεις τους για να ασκηθεί στα πλαίσια της εξέτασης τους, ιεραρχικός διοικητικός έλεγχος στην σχετική απόφαση της απαλλοτριούσας αρχής. Ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων δεν διαβιβάζει στους ενδιαφερόμενους τις αποφάσεις που λαμβάνονται από την αρμόδια Υπουργική Επιτροπή στις ενστάσεις τους εναντίον γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης, παρά μόνο μεριμνά για τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, του διατάγματος απαλλοτρίωσης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της αναφορικά με το παράπονο με αρ. **Α/Π 2907/2005**, ανέφερε ότι αν και ο περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμος, δεν

καθορίζει ρητά σχετική υποχρέωση της απαλλοτριούσας αρχής, τούτο δεν δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται τέτοια υποχρέωση, αντίθετα, μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο νομοθέτης δεν έκρινε αναγκαίο να ορίσει το αυτονόητο, ότι δηλαδή από το δικαίωμα υποβολής της ένστασης προκύπτει και το δικαίωμα στη γνώση της απόφασης που λήφθηκε. Εξάλλου, από το περιεχόμενο και ειδικότερα την αιτιολογία της απόφασης, εξαρτάται η άρση της αμφισβήτησης της απαλλοτρίωσης την οποία ενδείκνυται να επιδιώκει η απαλλοτριούσα αρχή, επειδή, αποτρέπει τη διατήρηση αρνητικών σε βάρος της εντυπώσεων σε σχέση με την εργασία που επιτέλεσε και συμβάλλει στη δημιουργία εμπιστοσύνης έναντι της.

Υπό το φως της προσέγγισης αυτής και της αρχής διαφάνειας που πρέπει να διέπει τη δράση της σύγχρονης διοίκησης, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να κοινοποιεί σε κάθε ενιστάμενο κατά γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης την απόφαση που λαμβάνεται από την αρμόδια Υπουργική Επιτροπή.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 761/2006**, προέκυψε μια άλλη πτυχή σχετική με το θεσμό της απαλλοτρίωσης, που αφορά στην έγκαιρη ολοκλήρωση της, ώστε να καταστεί δυνατή η αποζημίωση του ιδιοκτήτη της ακίνητης ιδιοκτησίας.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων έκρινε αναγκαία την απαλλοτρίωση τεμαχίων του παραπονούμενου για τη διατήρηση και προστασία αρχαιολογικών καταλοίπων, ωστόσο, η σχετική διαδικασία παρέμεινε σε εκκρεμότητα από τα μέσα σχεδόν της προηγούμενης δεκαετίας με αποτέλεσμα ο παραπονούμενος να μην λάβει καμία αποζημίωση, ενώ το δικαίωμα του στην ανάπτυξη της ιδιοκτησίας του αδρανοποιήθηκε.

Στην έκθεση της, η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η αδρανοποίηση του δικαιώματος στην ιδιοκτησία, κατά τον τρόπο που συνέβη στη προκειμένη περίπτωση, με τη ρητή και σαφή δήλωση του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων ότι δεν επιτρέπει την ανάπτυξη των τεμαχίων του παραπονούμενου, για να μην επηρεαστούν τα αρχαιολογικά κατάλοιπα, ισοδυναμεί με στέρηση της ιδιοκτησίας, η οποία δεν είναι επιτρεπτή με βάση το άρθρο 23 του Συντάγματος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε το Τμήμα Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να μεριμνήσουν για τη συμπλήρωση της διαδικασίας

απαλλοτρίωσης πριν από το τέλος του έτους 2006, για να τερματιστεί η εκ μέρους τους συνταγματική παραβίαση.

4. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Εξακολουθεί να ταλαιπωρεί πολίτες το ζήτημα της επιλογής τεμαχίων τους ως κατάλληλων για την ανέγερση στο μέλλον σχολικών κτιρίων που θα εξυπηρετήσουν τις προβλεπόμενες ανάγκες συγκεκριμένων περιοχών. Η μελέτη των μελλοντικών αναγκών σε σχολικά κτίρια διεξάγεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και η επιλογή των κατάλληλων τεμαχίων γίνεται σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσεως. Ακολουθεί ο καθορισμός του στα Τοπικά Σχέδια και η όλη καθόλα νόμιμη διαδικασία, αποβλέπει στον προγραμματισμό των έργων και την ορθολογική χωροθέτηση τους. Ωστόσο, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού παραλείπει να συμπληρώσει έγκαιρα την απαλλοτρίωση των τεμαχίων αυτών και να αποζημιώσει τους ιδιοκτήτες τους, με αποτέλεσμα την ταλαιπωρία τους εξαιτίας της επ'αόριστο μακρόχρονης αναμονής τους.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 732/2005**, διαπιστώθηκε ότι, η επιλογή και ο καθορισμός τμήματος τεμαχίου εταιρείας ως κατάλληλου για ανέγερση σχολικού κτιρίου δεν ήταν το αποτέλεσμα μιας ευρείας, συνολικής και σε βάθος έρευνας από όλους τους διοικητικούς φορείς που κατά κανόνα εμπλέκονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων εκτέλεσης παρόμοιων έργων.

Το Γραφείο Προγραμματισμού δεν είχε εγκρίνει την απόκτηση του τμήματος του τεμαχίου από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Η έρευνα του αναφορικά με το συνεπαγόμενο κόστος άρχισε το έτος 2003 και δυο χρόνια μετά εξακολουθούσε να ζητά πρόσθετα στοιχεία από το Υπουργείο, που προφανώς έκρινε απαραίτητα για να αποφασίσει κατά πόσον θα εγκρίνει ή όχι τις αναγκαίες πιστώσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού φέρει την ευθύνη άρσης της προσβολής του δικαιώματος ιδιοκτησίας της εταιρείας και εισηγήθηκε να εξεύρει τους τρόπους διευθέτησης των εκκρεμοτήτων που πιθανόν εξακολουθούν να υφίστανται και συμπλήρωσης της διαδικασίας που θα καταλήξει στην αποζημίωση της το συντομότερο.

Σχετικά είναι επίσης τα παράπονα με αρ. **Α/Π 2253/2005** και **Α/Π 2330/2005**. Η διερεύνηση τους κατέδειξε ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, άρχισε την προώθηση της διαδικασίας απαλλοτρίωσης, όταν είχε ήδη παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα αφότου καθορίστηκαν ως αναγκαία για την ανέγερση σχολικού κτιρίου, ενώ ανέμενε ακόμα να εξασφαλίσει έγκριση από το Γραφείο Προγραμματισμού.

Όπως επισημάνθηκε στις εκθέσεις, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει ασφαλώς καθήκον να προγραμματίζει τις μελλοντικές ανάγκες σε σχολικά κτίρια και να διασφαλίζει τα τεμάχια που επιλέγονται ως κατάλληλα. Ταυτόχρονα όμως, η κατά τον τρόπο αυτό εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος δεν μπορεί να αποβαίνει σε βάρος του συμφέροντος των ιδιοκτητών τους. Στο πλαίσιο αυτό, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να επικεντρωθεί στην έγκαιρη, επαρκή και σαφή διατύπωση των μελλοντικών εκπαιδευτικών αναγκών κάθε περιοχής, στον προσδιορισμό του χρόνου που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με νέα σχολικά κτίρια και στην εξασφάλιση των αναγκαίων πιστώσεων σε συνεργασία με το Γραφείο Προγραμματισμού. Συστήνεται δηλαδή η υιοθέτηση δέουσας προδικασίας μέσω της οποίας θα επιτυγχάνεται η έγκαιρη απαλλοτρίωση των τεμαχίων, ειδικότερα εκείνων που βρίσκονται σε ζώνες ανάπτυξης και η αποζημίωση των ιδιοκτητών τους σε εύλογο χρόνο αφότου κρίνονται αναγκαία.

5. Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως

Συναφής με το πιο πάνω ζήτημα, είναι η αντιμετώπιση που τυγχάνει από τις Πολεοδομικές Αρχές η πρόθεση των ιδιοκτητών τεμαχίων που προορίζονται για την ανέγερση σχολικών κτιρίων, να προβούν στην ανάπτυξη τους (**Α/Π 732/2005, Α/Π 2253/2005, Α/Π 2330/2005, Α/Π 2548/2005**).

Οι Πολεοδομικές Αρχές, με αιτιολογία ότι υποχρεούνται κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους να εφαρμόζουν τις ισχύουσες διατάξεις των Τοπικών Σχεδίων, απορρίπτουν τις αιτήσεις με τις οποίες ζητούνται πολεοδομικές άδειες ανάπτυξης των τεμαχίων αυτών.

Ωστόσο, το Ανώτατο Δικαστήριο ακύρωσε κατ'επανάληψη τις απορριπτικές αποφάσεις των Πολεοδομικών Αρχών που προσβλήθηκαν ενώπιον του με προσφυγές, επισημαίνοντας ότι, η αποτροπή της ανάπτυξης της ιδιοκτησίας, με την αιτιολογία ότι

πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον για την ανέγερση σχολικών κτιρίων, συνεπάγεται αδρανοποίηση της ιδιοκτησίας η οποία ισοδυναμεί με στέρηση της από τον ιδιοκτήτη της, κατά παράβαση του άρθρου 23 του Συντάγματος. Επίσης, σύμφωνα με την νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ακόμα και η έκδοση διατάγματος απαλλοτρίωσης δεν αποτελεί νόμιμη αιτιολογία άρνησης χορήγησης πολεοδομικής άδειας, επειδή το ιδιοκτησιακό καθεστώς δεν μεταβάλλεται μέχρι την αποζημίωση του ιδιοκτήτη της απαλλοτριωθείσας ιδιοκτησίας.

Το Ανώτατο Δικαστήριο με την πιο πάνω προσέγγιση του κατέδειξε την υπεροχή της συνταγματικής διάταξης έναντι της νομοθεσίας και των διοικητικών πράξεων, όπως τα Τοπικά Σχέδια και κατέστησε αυτονόητο ότι δεν νομιμοποιούνται οι Πολεοδομικές Αρχές να αγνοούν την ιεράρχηση των κανόνων δικαίου και να εμμένουν στην κατά παράβαση των αρχών του κράτους δικαίου διοικητική αντίληψη των πραγμάτων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επέκρινε τις Πολεοδομικές Αρχές για τη συνεχιζόμενη πρακτική τους να αγνοούν την νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου και να εμμένουν στην παραβίαση του άρθρου 23 του Συντάγματος και εισηγήθηκε, οι διαστάσεις του όλου ζητήματος, που ανατρέχουν στη δεκαετία του 1990 και στη θεσμοθέτηση των Τοπικών Σχεδίων, να αποτελέσουν την αφετηρία ανάπτυξης προβληματισμού και διαλόγου μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, με στόχο να τερματιστούν οι μακροχρόνιες συνέπειες τους σε βάρος των επηρεαζόμενων πολιτών και η συνταγματική παραβίαση.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 298/2006**, διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή Πάφου παρέλειπε να λάβει απόφαση σε αίτηση εταιρείας για τροποποίηση πολεοδομικής άδειας, αναμένοντας να οριστικοποιηθεί η τελική όδευση προβλεπόμενου οδικού δικτύου της περιοχής. Η εταιρεία, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, είχε δικαίωμα στη λήψη θετικής απόφασης στην αίτηση της, αν πληρούσε τις προϋποθέσεις της ισχύουσας στην περιοχή πολεοδομικής ζώνης, χωρίς όρους για διαφύλαξη ή παραχώρηση μέρους του στο δημόσιο για την υλοποίηση του προβλεπόμενου οδικού δικτύου.

Η προσέγγιση αυτή, όπως διευκρίνισε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, βασίζεται στη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία, η διοίκηση νομιμοποιείται να επιβάλλει στις πολεοδομικές άδειες, όρους παραχώρησης μέρους των υπό ανάπτυξη τεμαχίων για την δημιουργία νέων ή τη βελτίωση υφιστάμενων οδικών

δικτύων, μόνο όταν έχει προηγηθεί η δημοσίευση των σχετικών σχεδίων και έχει δοθεί η δυνατότητα στους επηρεαζόμενους ιδιοκτήτες να υποβάλουν τις τυχόν ενστάσεις τους.

Στην εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως για λήψη απόφασης στην εκκρεμούσα αίτηση της εταιρείας υπήρξε συμμόρφωση.

Σε άλλη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή Λευκωσίας απέρριψε αίτηση της παραπονούμενης για πολεοδομική άδεια με μοναδικό έρεισμα την άρνηση των συνιδιοκτητών του υπό ανάπτυξη τεμαχίου να αποδεχθούν τον επηρεασμό του από προβλεπόμενο οδικό δίκτυο **(Α/Π 296/2005)**.

Αναμφισβήτητα η Πολεοδομική Αρχή οφείλει να μεριμνά για την υλοποίηση των σχεδίων που ετοιμάζει ως προς το μελλοντικό οδικό δίκτυο τα οποία αποβλέπουν στη διασφάλιση των απαραίτητων συνθηκών ανάπτυξης της περιοχής. Σύμφωνα εντούτοις με την ερμηνεία της εφαρμοστέας νομοθετικής διάταξης, όπως διατυπώθηκε στη νομολογία, όταν για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο μέρος ιδιωτικού τεμαχίου, συνεπάγεται ότι θα περιοριστεί το δικαίωμα ιδιοκτησίας του ιδιοκτήτη και επομένως απαιτείται να έχει προηγηθεί συγκεκριμένη και σαφής ενημέρωση του για να μπορέσει, αν το επιθυμεί, να αντιταχθεί και να διεκδικήσει.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της τόνισε ότι η Πολεοδομική Αρχή επιβάλλεται να καθοδηγείται στη δράση της από την νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, να αποφεύγει την παράκαμψη της με οποιοδήποτε τρόπο ή τη μη συμμόρφωση της με αυτήν και να επικεντρώνεται στα μέτρα που είναι αναγκαίο να ληφθούν για να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα που ανακύπτουν.

Στο συγκεκριμένο ζήτημα, που αφορά ουσιαστικά το πώς θα επιτυγχάνεται στο πλαίσιο της νομιμότητας η διασφάλιση των απαραίτητων συνθηκών ανάπτυξης ορισμένης περιοχής και ειδικότερα η υλοποίηση προβλεπόμενου οδικού δικτύου, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε οι Πολεοδομικές Αρχές να μεριμνήσουν σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και το Υπουργείο Εσωτερικών για την υιοθέτηση σχετικών ρυθμίσεων.

Από τη διερεύνηση άλλου παραπόνου διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή Πάφου παρέλειψε να υιοθετήσει έγκαιρα κατάλληλο σχέδιο οδικού δικτύου που θα εξυπηρετούσε συγκεκριμένη περιοχή και θα συνέβαλλε στην ανάπτυξη περικλειστων

τεμαχίων. Σε ιδιοκτήτη δε τεμαχίου χορήγησε πολεοδομική άδεια διαχωρισμού του σε τρία οικοπέδα, όμως απέρριψε αίτηση της παραπονούμενης για πολεοδομική άδεια προσθηκών στην υφιστάμενη κατοικία της, η έκταση των οποίων ήταν περιορισμένη σε σχέση με το μέγεθος του τεμαχίου της, επειδή δεν ανταποκρίθηκε στην εισήγηση της να αποδεχθεί την παραχώρηση στο δημόσιο μέρους του τεμαχίου της για τη δημιουργία νέου δρόμου εξυπηρέτησης των περικλειστων τεμαχίων της περιοχής.

Στη έκθεση σημειώνεται ότι, ο χειρισμός της εν λόγω αίτησης από την Πολεοδομική Αρχή, εκτός από το ότι είναι αντίθετος με τη προαναφερθείσα νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, έδωσε την εντύπωση στην παραπονούμενη, ότι ο ιδιοκτήτης του τεμαχίου στον οποίο χορηγήθηκε πολεοδομική άδεια διαχωρισμού του χωρίς κανένα όρο παραχώρησης μέρους του στο δημόσιο για το μελλοντικό οδικό δίκτυο, έτυχε ευνοϊκής μεταχείρισης σε σχέση με την ίδια **(Α/Π 2450/2005)**.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στη Πολεοδομική Αρχή την επανεξέταση της αίτησης της παραπονούμενης στη βάση της νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Με την εισήγηση υπήρξε συμμόρφωση.

Το ζήτημα της διεύρυνσης υφιστάμενου δρόμου απασχόλησε την Επίτροπο Διοικήσεως στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου με αρ. **Α/Π 77/2005**. Το Κοινοτικό Συμβούλιο που υπέβαλε το παράπονο υποστήριξε ότι η Πολεοδομική Αρχή προέβλεπε μεν ως τελικό πλάτος του δρόμου τα 11 μέτρα, ωστόσο, αργότερα και χωρίς να εξασφαλίσει τη συγκατάθεση του, μείωσε το πλάτος του στα 9.10 μέτρα και αποφάσισε την μετατροπή του σε πεζόδρομο.

Διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή παρέλειψε να υιοθετήσει έγκαιρα σταθερή πολιτική σε σχέση με το συνολικό πλάτος του δρόμου και τη διέξοδο του στο ευρύτερο οδικό δίκτυο. Για να αιτιολογήσει δε την οριστικοποίηση του πλάτους του δρόμου στα 9.10 μέτρα κατά τα έτη 2003 – 2004, επικαλέστηκε τις ιδιαιτερότητες του δρόμου, τα υφιστάμενα δέντρα και την επιτόπου κατάσταση, αγνοώντας ότι στη δεκαετία που προηγήθηκε, επιδίωξε κατ' επανάληψη το πλάτος των 11 μέτρων με όρους που έθεσε σε πολεοδομικές άδειες, κρίνοντας το τότε απαραίτητο και προφανώς εφαρμόσιμο.

Όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, η απόφαση της Πολεοδομικής Αρχής να οριστικοποιήσει το πλάτος του δρόμου στα 9.10 μέτρα, δεν ήταν το αποτέλεσμα αντικειμενικής τεχνικής μελέτης βασισμένης στα πραγματικά επιτόπου

δεδομένα, όπως τα υφιστάμενα δέντρα, αλλά υπαγορεύθηκε από στοιχεία που διαμορφώθηκαν πριν από την εφαρμογή του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου και των οποίων η νομιμότητα δεν εξακριβώθηκε καθώς και από όσα σταδιακά στη συνέχεια προέκυψαν με την ανοχή της Πολεοδομικής Αρχής στην παραβίαση όρων πολεοδομικών αδειών που χορήγησε.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την επανεξέταση του όλου θέματος του πλάτους του δρόμου και της διεξόδου του στο ευρύτερο οδικό δίκτυο, σε συνεργασία με το Κοινοτικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη ότι προέχει η δημιουργία ασφαλούς και λειτουργικού οδικού δικτύου.

Η διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1059/2005** κατέδειξε ότι η Πολεοδομική Αρχή Πάφου παρέλειψε να διασφαλίσει δημόσια πρόσβαση στη περιοχή που βρίσκεται η κατοικία του παραπονούμενου. Ο Επαρχιακός Λειτουργός του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως παραδέχθηκε ότι το θέμα έτυχε λανθασμένου χειρισμού το έτος 1996, αλλά και το έτος 2004, οι τότε ρυθμίσεις στις οποίες προέβη η Πολεοδομική Αρχή δεν ήταν αρκούντως ικανοποιητικές.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Πολεοδομική Αρχή να μελετήσει τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν για να τερματιστεί η πρόσβαση μέσω πεζόδρομου.

Από τη διερεύνηση αριθμού παραπόνων διαπιστώθηκε ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα καθυστερήσεων στην έκδοση πολεοδομικών αδειών. Σ' αυτό συντέινει η αύξηση του αριθμού των αιτήσεων που υποβάλλονται για χορήγηση πολεοδομικών αδειών ανάπτυξης, με αποτέλεσμα οι Πολεοδομικές Αρχές να αντιμετωπίζουν φόρτο εργασίας και να μην ανταποκρίνονται στην υποχρέωση τους για λήψη των σχετικών αποφάσεων και κοινοποίηση τους στους αιτητές εντός 3 μηνών, όπως επιβάλλει η ισχύουσα νομοθεσία.

Κατά συνέπεια, η σχετική νομοθετική διάταξη παραβιάζεται, οι αιτητές ταλαιπωρούνται επειδή αναμένουν για μακρό χρονικό διάστημα τις αποφάσεις στις αιτήσεις τους, ενώ το οικοδομικό κόστος αυξάνεται.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι αίτηση που υπέβαλε παραπονούμενος τον Μάρτιο 2004 άρχισε να εξετάζεται 11 μήνες αργότερα. Η Πολεοδομική Αρχή Πάφου απέδωσε την καθυστέρηση στο φόρτο εργασίας της και στην έλλειψη προσωπικού. Η Επίτροπος

Διοικήσεως στην έκθεση της σημείωσε ότι για το ζήτημα αυτό ο παραπονούμενος είχε δικαίωμα ενημέρωσης, επειδή ήταν το άμεσα ενδιαφερόμενο και επηρεαζόμενο πρόσωπο, η δε Πολεοδομική Αρχή είχε υποχρέωση να ζητήσει τη συγκατάθεση του στην παράταση της προθεσμίας λήψης απόφασης, εφόσον αδυνατούσε να ανταποκριθεί εντός των 3 μηνών από την υποβολή της αίτησης.

Στην έκθεση σημειώνεται επίσης ότι η παράλειψη συμμόρφωσης με νομοθετική διάταξη συνιστά κακοδιοίκηση. Έγινε εισήγηση η Πολεοδομική Αρχή να αναλάβει πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών που αναπόφευκτα επιφέρει ο αυξανόμενος αριθμός των αιτήσεων, διαφορετικά θα διαιωνίζονται σε βάρος των πολιτών και της εύρυθμης λειτουργίας της υπηρεσίας της.

Συναφές με το ζήτημα του φόρτου εργασίας των Πολεοδομικών Αρχών είναι και εκείνο που αφορά στον έλεγχο των αναπτύξεων που εξουσιοδοτούνται με πολεοδομικές άδειες για να διασφαλίζεται η τήρηση των όρων τους. Έχει παρατηρηθεί ότι στις πλείστες περιπτώσεις οι Πολεοδομικές Αρχές ενημερώνονται για τις παράνομες ενέργειες από καταγγελίες περιοίκων και όταν ήδη έχουν ολοκληρωθεί. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις, οι Πολεοδομικές Αρχές επιδεικνύουν ανοχή έναντι παρανομιών με αποτέλεσμα την παγίωση τους.

Στη περίπτωση που αφορούσε το παράπονο με αρ. **Α/Π 1971/2006**, για οχληρία από τη χρήση τεμαχίου ως εργοταξίου χωματουργικών εργασιών, οι παραπονούμενοι είχαν διαμαρτυρηθεί στην Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου και η Πολεοδομική Αρχή έλαβε γνώση της παράνομης χρήσης ένα χρόνο αργότερα, ενώ η ταλαιπωρία των παραπονούμενων συνεχιζόταν. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι η δημιουργία και διατήρηση προϋποθέσεων με τις οποίες θα επιτυγχάνεται ποιοτικός περιβαλλοντικός χώρος εξαρτάται μεταξύ άλλων και από την αμεσότητα της παρέμβασης των Πολεοδομικών Αρχών στις περιπτώσεις που παρατηρούνται παράνομες ενέργειες επισφαλείς για την πολεοδομική και περιβαλλοντική ισορροπία. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στη Πολεοδομική Αρχή Αμμοχώστου να μεριμνήσει για την άρση της παράνομης ανάπτυξης. Με την εισήγηση υπήρξε συμμόρφωση.

Από τη διερεύνηση άλλου παραπόνου διαπιστώθηκε ότι σε κτίριο διεξάγετο λιανικό εμπόριο, ενώ οι όροι πολεοδομικών αδειών που χορηγήθηκαν το έτος 2000, παραβιάστηκαν, γεγονός που ήταν σε γνώση της Πολεοδομικής Αρχής από τις αρχές του 2001. Επιδόθηκε ειδοποίηση επιβολής, η οποία προσβλήθηκε με ιεραρχική προσφυγή και

απορρίφθηκε. Η Πολεοδομική Αρχή ενημερώθηκε για την απόφαση στην ιεραρχική προσφυγή από τις αρχές του 2004, αλλά παρέλειψε για δυο χρόνια να ενημερώσει το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ώστε να προωθηθεί η λήψη δικαστικών μέτρων. Περαιτέρω, η Πολεοδομική Αρχή από το τέλος τουλάχιστο του Μαρτίου του 2005, παρέλειψε να εξετάσει το ενδεχόμενο επιβολής διοικητικού πρόστιμου στον ιδιοκτήτη του κτιρίου, όπως είχε αρμοδιότητα να κάνει.

Όπως επεσήμανε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, η διαμορφωθείσα από το 2001, παράνομη κατάσταση, εξακολουθούσε να υφίσταται επειδή δεν υπήρξε η δέουσα διοικητική βούληση για άρση της. Αντίθετα, υπερίσχυσαν η ανοχή της και σειρά παραλείψεων νόμιμων οφειλόμενων ενεργειών **(Α/Π 3151/2005)**.

Σε άλλη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή Λευκωσίας ήταν ενήμερη για ανέγερση παράνομων οικοδομών και περιφραξης σε κοντινή απόσταση από την κατοικία του παραπονούμενου, αλλά παρέλειψε να προβεί στην επίδοση ειδοποίησης επιβολής στους παρανομούντες **(Α/Π 1570/2004)**.

6. Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων

Η εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας κατά παρέκκλιση σχεδίου ανάπτυξης, θα πρέπει να διέλθει της καθορισμένης διαδικασίας μέσω του Συμβουλίου Μελέτης Παρεκκλίσεων, που εξουσιοδοτήθηκε να υποβάλλει για κάθε αίτηση την εισήγηση του στο Υπουργικό Συμβούλιο, στο οποίο ανατέθηκε η αρμοδιότητα λήψης απόφασης. Ωστόσο, από την εξέταση σχετικών παραπόνων προέκυψε ότι οι αιτήσεις που υποβάλλονται παραμένουν σε εκκρεμότητα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι δημόσιες αρχές από τις οποίες ζητούνται απόψεις σε σχέση με τις αιτήσεις δεν ανταποκρίνονται έγκαιρα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την ενεργοποίηση του Συμβουλίου Μελέτης Παρεκκλίσεων προς τη κατεύθυνση του συστηματικού ελέγχου της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων ώστε να επιλύει τα τυχόν προβλήματα που συμβάλλουν στη καθυστέρηση της συμπλήρωσης της, να την καταστήσει αποδοτική και αποτελεσματική και να τηρεί ενήμερους τους αιτητές για τους λόγους που ενδεχομένως η εξέταση των αιτήσεων τους μπορεί να μην συμπληρώνεται σε εύλογο χρόνο.

7. Επαρχιακές Διοικήσεις

Τα παράπονα που στρέφονται κατά των Επαρχιακών Διοικήσεων κατά κανόνα έχουν αντικείμενο διαφορετικά ζητήματα εξαιτίας της ευρύτητας των αρμοδιοτήτων τους και σε αρκετές περιπτώσεις έχουν άμεση σχέση και με τη δράση των Κοινοτικών Αρχών.

Σχετικά είναι τα παράπονα με αρ. **A/Π 1655/2005** και **A/Π 498/2005**. Το πρώτο αφορούσε στη παράνομη διάνοιξη δυο δρόμων από συνεργεία της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού και κρίθηκε βάσιμο. Οι δρόμοι διανοίχθηκαν κατά τα έτη 1986 και 2001. Ο παραπονούμενος αποδέχθηκε εκ των υστέρων την νομιμοποίηση του δρόμου που διανοίχθηκε το 1986 και ζήτησε την κατάργηση του δεύτερου. Η Επαρχιακή Διοίκηση αντιμετώπισε θετικά τη λύση αυτή, ωστόσο, το Κοινοτικό Συμβούλιο εξέφρασε τη διαφωνία του.

Στη δεύτερη περίπτωση, η ιδιοκτήτρια τεμαχίου συγκατατέθηκε στην παραχώρηση μέρους τεμαχίου της για τη διάνοιξη δρόμου, ο οποίος ενεγράφη ως δημόσιος, αλλά επιτόπου, όπως επιβεβαίωσε το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού, καταλαμβάνει μεγαλύτερο μέρος από εκείνο που η ιδιοκτήτρια του τεμαχίου παραχώρησε και ουσιαστικά, ο εγγεγραμμένος δρόμος δεν αντιστοιχεί στην επιτόπου κατάσταση.

Σχετικό είναι επίσης το παράπονο με αρ. **A/Π 754/2005**. Κατασκευάστηκε πριν από 30 χρόνια δρόμος που χρησιμοποιείται από οχήματα, χωρίς να απαλλοτριωθεί το μέρος της ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας που καταλαμβάνει.

Κατά συνέπεια, φαίνεται ότι η διάνοιξη δρόμων που κρίνεται αναγκαία στις Κοινότητες, δεν αντιμετωπίζεται με τη δέουσα σοβαρότητα, παρόλον ότι κατά κανόνα προϋποθέτει τη χρησιμοποίηση ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας και πρέπει να προηγείται προεργασία που θα διασφαλίζει την αποφυγή παράνομων επεμβάσεων. Η ετοιμασία σχεδίου διάνοιξης δρόμου ή βελτίωσης υφιστάμενου, ο ακριβής υπολογισμός του επηρεασμού που θα προκύψει για το κάθε ιδιωτικό τεμάχιο, η εξασφάλιση της συγκατάθεσης του ιδιοκτήτη του στο καθορισμένο έντυπο με συγκεκριμένη αναφορά στην επηρεαζόμενη έκταση, ή η απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας όταν δεν εξασφαλίζονται οι συγκαταθέσεις των ιδιοκτητών της, η συμπλήρωση της σχετικής διαδικασίας με την καταβολή της αποζημίωσης, συνιστούν το πλαίσιο στο οποίο πρέπει να επικεντρώνονται οι Επαρχιακές Διοικήσεις και να παρέχουν επαρκή καθοδήγηση στις Κοινοτικές Αρχές, όπου απαιτείται.

Στις εκθέσεις της για τα πιο πάνω παράπονα, η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι η απαλλοτρίωση της αναγκαίας ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας πρέπει να προηγείται της εκτέλεσης του έργου που αφορά και όχι να ακολουθεί κατά παράβαση του άρθρου 23 του Συντάγματος. Εξάλλου, σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η εκ των υστέρων προσπάθεια νομιμοποίησης παράνομης ενέργειας αντιβαίνει των αρχών του διοικητικού δικαίου.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι με ρυμοτομικούς όρους που επέβαλε η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού σε άδεια οικοδομής δεν υπήρξε συμμόρφωση. Οι παραπονούμενοι, ιδιοκτήτες γειτονικού τεμαχίου, ζήτησαν την παρέμβαση της Επαρχιακής Διοίκησης από το έτος 2000, η οποία ωστόσο, ζήτησε από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο να εξακριβώσει τυχόν παραβίαση τους, 5 χρόνια αργότερα. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεσή της, σημείωσε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση παρέλειψε να επιληφθεί έγκαιρα του ζητήματος που έθεσαν υπόψη της οι παραπονούμενοι και εισηγήθηκε, να προχωρήσει στις τυχόν αναγκαίες ενέργειες μόλις εξασφαλίσει από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο το αποτέλεσμα της έρευνας του **(Α/Π 359/2005)**.

Από τη διερεύνηση άλλου παραπόνου, προέκυψε ότι ενώ ο Έπαρχος Λευκωσίας ενημερώθηκε το 2003 από τον Επαρχιακό Κτηματολογικό Λειτουργό, ότι μέρος δρόμου προς το τεμάχιο του παραπονούμενου καλιεργείτο από ιδιοκτήτη γειτονικού τεμαχίου, παρέλειψε να παρέμβει κατά τον τρόπο και με τα μέτρα που θα οδηγούσαν στην άρση της επέμβασης. Αντίθετα, το Γραφείο του συνεργάστηκε με το Κοινοτικό Συμβούλιο στη διάνοιξη δρόμου όταν ο παραπονούμενος απέτρεψε με τη φύτευση δέντρων σε μέρος άλλου τεμαχίου του, τη διέλευση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεσή της επεσήμανε ότι υπήρξε διαφορετική μεταχείριση των δυο σχετικά παρόμοιων καταστάσεων που διαμορφώθηκαν επιτόπου, η οποία προκάλεσε την εύλογη εντύπωση στο παραπονούμενο για μεροληπτική συμπεριφορά έναντι του, από την Επαρχιακή Διοίκηση και το Κοινοτικό Συμβούλιο, την οποία απέδωσε στη θέση που κατείχε στη δημόσια υπηρεσία ένας από τους επηρεαζόμενους και στη συγγενική σχέση άλλης, επίσης επηρεαζόμενης, με μέλος του Κοινοτικού Συμβουλίου. Πέραν τούτου, στην έκθεση σημειώνεται ότι, καταδεικνύεται πως όταν οι δημόσιες αρχές δεν ασκούν πάντα με συνέπεια τα καθήκοντά τους και η δράση / παρέμβαση τους δεν χαρακτηρίζονται από σταθερότητα και αμεσότητα, προς την κατεύθυνση της άρσης όλων των παρανομιών και της διευθέτησης των ζητημάτων

που απασχολούν και ταλαιπωρούν οποιοδήποτε πολίτη, παραμένουν εκτεθειμένες σε επικρίσεις σε σχέση με την αντικειμενικότητα και αμεροληψία τους (**Α/Π 1425/2004**).

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2459/2005** διαπιστώθηκε ότι απαλλοτριώθηκε μέρος ιδιωτικής ιδιοκτησίας για να εγγραφεί υφιστάμενος αγροτικός δρόμος ως δημόσιος καθόλον το μήκος του, αλλά το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως επεσήμανε ότι πρόκειται για προσωρινή διευθέτηση και ότι στο μέλλον τμήμα του δρόμου θα πρέπει να υποβαθμιστεί σε πεζόδρομο, επειδή γειτνιάζει με άλλη δημόσια συμβολή και ενέχει οδικούς κινδύνους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της τόνισε ότι η οδική ασφάλεια επιβάλλεται να διασφαλιστεί άμεσα και όχι να αναβληθεί για το αόριστο μέλλον και μέχρι να καταστεί δυνατή η συμπλήρωση της κατασκευής νέου δρόμου στη περιοχή. Οι διατάξεις που αφορούν στην εγγραφή υφιστάμενων αγροτικών δρόμων, μπορεί να εφαρμόζονται για να επιτυγχάνεται η ανάπτυξη της ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας, νοουμένου, όμως, ότι ο κάθε δημόσιος δρόμος που εγγράφεται ως τέτοιος θα πληροί τις προϋποθέσεις ασφαλούς διακίνησης. Διαφορετικά παράλληλα με την ανάπτυξη θα υπάρχει και ο κίνδυνος ατυχημάτων που θα είναι δυνατό να αποδίδονται στο οδικό δίκτυο και την ευθύνη των οποίων θα φέρει η διοίκηση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας να μεριμνήσει για την επανεξέταση της προωθούμενης εγγραφής επιδιώκοντας σε συνεργασία με το Κοινοτικό Συμβούλιο και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως την εξεύρεση της καταλληλότερης για την οδική ασφάλεια λύσης.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1971/2006** είχε αντικείμενο την οχληρία που προκαλείτο από τη χρήση τεμαχίου ως εργοταξίου χωματουργικών εργασιών. Οι παραπονούμενοι διαμαρτυρήθηκαν στην Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου με δύο επιστολές τους κατά το έτος 2005, η οποία όμως παρέλειψε για ένα περίπου χρόνο να ενημερώσει την Πολεοδομική Αρχή ώστε να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες αντιμετώπισης του ζητήματος που αφορούσε στις αρμοδιότητες της.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι παράνομη κατοικία, παράνομα υποστατικά σε τεμάχιο και επεμβάσεις στη ζώνη προστασίας της παραλίας, υφίσταντο από τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Στα 20 περίπου χρόνια που μεσολάβησαν, μέχρι το 2000, που το τεμάχιο περιήλθε στην ιδιοκτησία του παραπονούμενου, η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας

στους φακέλους της οποίας ήταν καταχωρημένα τα σχετικά δεδομένα, παρέλειψε να μεριμνήσει για την άρση τους. Η μοναδική ποινική δίωξη εναντίον των τότε ιδιοκτητριών του τεμαχίου, μετά την άσκηση της, περιορίστηκε στη κατηγορία της ανέγερσης τοίχου αντιστήριξης εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας. Με το δικαστικό διάταγμα που εκδόθηκε, δεν υπήρξε συμμόρφωση, ούτε και ακολούθησε αίτηση στο Δικαστήριο για την παρακοή του. Ακόμα και όταν σε σημείωμα Λειτουργού της Επαρχιακής Διοίκησης κατά το 2000 έγινε καταγραφή των παρανομιών στο τεμάχιο, η ανοχή τους συνεχίστηκε.

Τον Δεκέμβριο του 2004, ο Έπαρχος Λάρνακας, μετά από καταγγελίες που έλαβε, άρχισε έρευνα για τις οικοδομές / κατασκευές στο τεμάχιο προκειμένου να εξασφαλίσει, όπως ανέφερε, λεπτομερή και ακριβή στοιχεία, ιδιαίτερα για την έκταση και τον χαρακτήρα των επεμβάσεων εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας. Έτσι, έστω και αργά, διανοίχθηκε η προοπτική αποκατάστασης της νομιμότητας.

Ο παραπονούμενος όμως, που ενημερώθηκε για τις ενέργειες της Επαρχιακής Διοίκησης από ρεπορτάζ ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού και έλαβε αργότερα σχετική επιστολή από την Επαρχιακή Διοίκηση, εξέφρασε αντίθετη άποψη. Υποστήριξε, επικαλούμενος το περιεχόμενο της επιστολής, το οποίο χαρακτήρισε ανεπαρκές, ότι η Επαρχιακή Διοίκηση δεν επεδίωξε πρωτίστως την αποκατάσταση της νομιμότητας αλλά την καταδίωξη του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι στην επιστολή που εστάλη στον παραπονούμενο δεν περιέχοντο το ιστορικό των παρανομιών στο τεμάχιο και τη ζώνη προστασίας της παραλίας, τα εμπεριστατωμένα ευρήματα της έρευνας που διεξήχθη, τα όρια της ζώνης προστασίας της παραλίας, η θέση των παράνομων επεμβάσεων, ούτε υποδείξεις για τις ενέργειες στις οποίες ήταν απαραίτητο να προβεί για να επιτευχθεί η άρση τους στη προθεσμία του ενός μηνός που τέθηκε ως χρονικό περιθώριο. Παράλληλα, από τη διατύπωση της επιστολής φαινόταν να επιρρίπτεται στον παραπονούμενο η αποκλειστική ευθύνη για την υφιστάμενη κατάσταση, ως εάν αυτή να περιήλθε αιφνιδίως σε γνώση της Επαρχιακής Διοίκησης και να μην προϋπήρξε η μακρόχρονη από μέρους της ανοχή.

Σε συνάρτηση δε με το γεγονός ότι προηγήθηκε της επιστολής στον παραπονούμενο ενημέρωση του ευρύτερου κοινού από τηλεοπτικά ρεπορτάζ, τα οποία έκαναν λόγο και για επικείμενη ποινική δίωξη του, η δυσaréσκεια που εξέφρασε ο παραπονούμενος έναντι της Επαρχιακής Διοίκησης, οι εντυπώσεις που διαμόρφωσε και οι απόψεις που εξέφρασε, κρίθηκαν από την Επίτροπο Διοικήσεως ως εύλογα δικαιολογημένες.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον Έπαρχο να μεριμνήσει για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του παραπονούμενου στο Γραφείο του και της νομιμότητας στο τεμάχιο και τη ζώνη προστασίας της παραλίας χωρίς καθυστέρηση **(Α/Π 1281/2005)**.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2936/2005** προέκυψε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας συνέστησε στο Κηδεμόνα Τουρκοκυπριακών Περιουσιών την παραχώρηση σε αιτητή, άδειας χρήσης τουρκοκυπριακού τεμαχίου για επαγγελματικούς σκοπούς, ενώ κατ'επανάληψη αντιμετώπισε αρνητικά παρόμοια αίτηση του παραπονούμενου, επικαλούμενη απόφαση μη παραχώρησης τουρκοκυπριακών ανοικτών χώρων για ανέγερση επαγγελματικών υποστατικών.

Η διαφορετική μεταχείριση που έτυχαν οι δυο αιτήσεις από την Επαρχιακή Διοίκηση, επισημάνθηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως στην έκθεση της και σημειώθηκε, επίσης, ότι κανένα στοιχείο δεν τέθηκε υπόψη της που να την αιτιολογεί επαρκώς. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση να υποβάλει έκθεση στον Κηδεμόνα Τουρκοκυπριακών Περιουσιών σε σχέση με την αίτηση του παραπονούμενου, όπως ακριβώς έπραξε και στην περίπτωση του άλλου αιτητή ώστε να ληφθεί εκ μέρους του απόφαση. Η Επαρχιακή Διοίκηση ανταποκρίθηκε.

8. Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

Τα παράπονα που υποβάλλονται κατά του Τμήματος αυτού και των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων εξακολουθούν να έχουν κυρίως ως αντικείμενο τη σοβαρή καθυστέρηση εξέτασης αιτήσεων.

Το πρόβλημα αυτό υφίσταται τις τελευταίες δυο τουλάχιστον δεκαετίες χωρίς να έχει επιλυθεί ούτε καν μετριαστεί, προφανώς επειδή προϋποθέτει αποτελεσματικές αποφάσεις που θα επιφέρουν ριζικές τομές στη στελέχωση, την οργάνωση, τις διαδικασίες που ακολουθούνται και στην πλήρη αξιοποίηση της τεχνολογίας, οι οποίες δεν έχουν προωθηθεί.

9. Συμπεράσματα

Η εξέλιξη της οικονομίας δημιουργεί ολοένα νέες αναπτυξιακές ανάγκες και προοπτικές σε θέματα ακίνητης ιδιοκτησίας χωρίς ο διοικητικός μηχανισμός να έχει προσαρμοστεί ανάλογα για να συμβάλει στην απρόσκοπτη εκτέλεση των ιδιωτικών και δημόσιων έργων στο πλαίσιο της νομιμότητας.

Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, το δικαίωμα στην ανάπτυξη της και εφόσον η νομοθεσία ορίζει τη διοίκηση ρυθμιστή της και την εξαρτά από συγκεκριμένες αποφάσεις της, υποχρεούται να επιλαμβάνεται άμεσα των λόγων που δεν επιτρέπουν την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων της, εντός λογικού χρόνου. Σε διαφορετική περίπτωση, παρακωλύεται έμμεσα η άσκηση του δικαιώματος αυτού, αναστέλλεται ο προγραμματισμός των ενδιαφερομένων, ενώ το οικοδομικό κόστος αυξάνεται και την επιβάρυνση του την υφίστανται οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες όταν εν τέλει καθίσταται δυνατό να αρχίσουν νόμιμα τις εργασίες τους.

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την ανάπτυξη της ακίνητης ιδιοκτησίας, περιλαμβάνει πρόνοιες που αποβλέπουν στη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, ωστόσο, δεν μπορεί να αποδοθεί ευθέως σ' αυτές και στον σκοπό τους η σταθερή αδυναμία έγκαιρης λήψης αποφάσεων. Εξάλλου, η νομοθεσία καθορίζει ρητά την υποχρέωση εξέτασης των ενστάσεων και ιεραρχικών προσφυγών το ταχύτερο και εντός τρίμηνης προθεσμίας των αιτήσεων για πολεοδομικές άδειες.

Οι παράνομες οικοδομικές δραστηριότητες, οι οποίες οφείλονται στην ανεπάρκεια του ελέγχου και την ανοχή τους, επιβαρύνουν το δομημένο περιβάλλον, ανατρέπουν τον πολεοδομικό και χωροθετικό σχεδιασμό, επηρεάζουν τις γειτονικές χρήσεις, διαμορφώνουν σταδιακά την πεποίθηση ότι τυγχάνουν ανοχής, παγιώνονται και σε πολλές περιπτώσεις, η έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας των οικοδομών είναι αδύνατη.

Η εμμονή της διοίκησης στην άρνηση άσκησης του δικαιώματος ανάπτυξης της ιδιοκτησίας που προορίζεται για την εκτέλεση έργων δημόσιας ωφέλειας, ενώ δεν έχει απαλλοτριωθεί, ούτε καν έχουν εξασφαλιστεί τα κονδύλια αποζημίωσης των ιδιοκτητών της, η παράλειψη εμβάθυνσης στο πώς θα τερματιστεί η επιβολή όρων παραχώρησης μέρους ιδιοκτησίας για τη διάνοιξη ή τη βελτίωση νέων δρόμων, ο σχεδιασμός των οποίων δεν έχει δημοσιευθεί ώστε να ενημερωθούν οι ιδιοκτήτες της έγκαιρα και να

ασκήσουν ενδεχομένως το δικαίωμα ένστασης, καταδεικνύουν ότι ελάχιστη ή καθόλου σημασία αποδίδεται στον ερμηνευτικό και καθοδηγητικό ρόλο της νομολογίας.

Η απροθυμία ή διστακτικότητα της διοίκησης να υιοθετήσει την αρχή της διαφάνειας και της πλήρους ενημέρωσης των πολιτών σε ζητήματα που τους απασχολούν και η συνύπαρξη της με δυσλειτουργίες που οφείλονται στις ακολουθητέες διαδικασίες, στην οργάνωση των υπηρεσιών, στην έλλειψη προσωπικού και στην μη αξιοποίηση της τεχνολογίας, συνθέτουν το πλαίσιο εντός του οποίου η κακοδιοίκηση και η άρση της παραμένουν κρίσιμα ζητήματα.

Στο λόγο αυτό και στη μη ικανοποιητική συμμόρφωση με τις εισηγήσεις της Επιτροπής Διοικήσεως που περιέχονται στις εκθέσεις της, οφείλεται κυρίως και η επανάληψη της θεματολογίας των παραπόνων που εμπίπτουν στην ενότητα αυτή.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εκφράζει την ικανοποίηση της για την έναρξη προσπάθειών από το Υπουργείο Εσωτερικών να επιτευχθεί μείωση του χρόνου λήψης αποφάσεων στις αιτήσεις για πολεοδομικές άδειες και την προσδοκία ότι θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα.

Εκτός της προσπάθειας που η Επίτροπος Διοικήσεως θα συνεχίσει να καταβάλλει για την επίλυση των ατομικών προβλημάτων που εγείρουν οι πολίτες στα παράπονα τους, θα επιδιώξει να αναδείξει εκ νέου συγκεκριμένα ζητήματα που απασχολούν ευρύτερα με την διοργάνωση συναντήσεων με εκπροσώπους των αρμοδίων αρχών και την ετοιμασία και υποβολή των πορισμάτων και εισηγήσεων της.

B. ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1. Εισαγωγή

Η αυξητική τάση που παρατηρήθηκε και φέτος στον αριθμό των παραπόνων που υποβλήθηκαν και αφορούσαν σε θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης, αντικατοπτρίζει την πάγια πλέον απαίτηση του δημότη για μια αποτελεσματικότερη διοίκηση σε τοπικό επίπεδο, η οποία όχι μόνο αντιδρά άμεσα και έγκαιρα σε θέματα που το απασχολούν, αλλά είναι επίσης προληπτική και προνοητική.

Εκτός από τα τυπικά παράπονα, τα οποία αφορούν κυρίως σε παραβιάσεις της πολεοδομικής και οικοδομικής νομοθεσίας, αυξημένα τέλη και φορολογίες, ο Τομέας είχε την ευκαιρία να διερευνήσει και άλλα θέματα τα οποία τέθηκαν για πρώτη φορά κάτω από το φακό του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια για άμεση και ταχεία διερεύνηση των παραπόνων, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου οποιαδήποτε καθυστέρηση θα οδηγούσε στη δημιουργία τετελεσμένων. Επίσης, αξιοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό η μέθοδος της διαμεσολάβησης και οι προσωπικές επαφές με την Διοίκηση με σκοπό να μειωθεί το χρονικό διάστημα διεκπεραίωσης των παραπόνων. Αν και ένας σχετικά ικανοποιητικός αριθμός παραπόνων διεκπεραιώθηκε στα πλαίσια προσωπικών επαφών, στις πλείστες περιπτώσεις κρίθηκε αναγκαία η γραπτή τοποθέτηση της Διοίκησης, λόγω κυρίως της πολυπλοκότητας και της πολύπλευρης φύσης των ισχυρισμών που διατυπώνονταν από πλευράς των παραπονούμενων.

2. Δήμοι

Ο ρόλος των Δήμων στην ανάπτυξη της διοικητικής τους περιφέρειας, ιδιαίτερα αυτών που έχουν νομοθετική εξουσία να ενεργούν ως Πολεοδομικές Αρχές, αποτέλεσε και φέτος μία από τις συνήθεις αιτίες προσφυγής στον Επίτροπο Διοικήσεως.

Τα παράπονα κατά το πλείστον αφορούσαν θέματα πολύ γνωστά στην Επίτροπο, όπως είναι η καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων ανάπτυξης, η επιβολή όρων με τους

οποίους οι αιτητές δεν ήταν σύμφωνοι, η απόρριψη αιτήσεων ανάπτυξης και η χορήγηση αδειών για την ανάπτυξη γειτονικών τεμαχίων.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 542/2006**, αφορούσε παράλειψη του Δήμου Λευκωσίας να υλοποιήσει απόφασή του και να χορηγήσει στους παραπονούμενους πολεοδομική άδεια για αλλαγή χρήσης των καταστημάτων τους σε εστιατόριο, παρά το γεγονός ότι υπήρξε συμμόρφωση με όλους τους όρους που είχαν τεθεί. Κατά τη διερεύνηση του παραπόνου, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι ο Δήμος Λευκωσίας είχε προβεί σε εξέταση της αίτησης για αλλαγή χρήσης και την ενέκρινε, αφού ικανοποιήθηκε ότι, βάσει των προνοιών του ισχύοντος Τοπικού Σχεδίου, ήταν δυνατή η λειτουργία εστιατορίου στην περιοχή. Για την απόφασή του αυτή ο Δήμος, ενημέρωσε σχετικά τους παραπονούμενους, προχώρησε στην είσπραξη από αυτούς ποσού ύψους £35,000 που αντιστοιχούσε στην εξαγορά 7 χώρων στάθμευσης, προέβη σε έλεγχο των μέτρων περιορισμού των οσμών τα οποία είχε ζητήσει προηγουμένως από τους παραπονούμενους να λάβουν και τα οποία έκρινε ως ικανοποιητικά.

Παρά τα πιο πάνω θετικά, για τους παραπονούμενους, βήματα, ο Δήμος όχι μόνο παρέλειψε να χορηγήσει την ζητούμενη άδεια, αλλά σε μεταγενέστερο στάδιο και για άγνωστους λόγους, διαφοροποίησε πλήρως την αρχική του προσέγγιση στην αίτηση, με βάση τα αποτελέσματα νέας έρευνας που διεξήγαγε για την αποτελεσματικότητα των μέτρων περιορισμού των οσμών.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Δήμος δεν ανταποκρίθηκε ικανοποιητικά κατά τον ουσιώδη χρόνο στην ευθύνη του να διεξάγει τη δέουσα έρευνα και να συνεκτιμήσει δεόντως τα αποτελέσματά της, ώστε να λάβει ορθή απόφαση. Εξαιτίας δε της αδυναμίας του να ασκήσει με επάρκεια τις – αυξημένες – αρμοδιότητές του ως Πολεοδομική Αρχή, επέφερε σε βάρος των παραπονούμενων άδικες και δυσμενείς συνέπειες κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης. Υπό το φως της διαπίστωσης ότι ο Δήμος υπέχει ευθύνη έναντι των παραπονούμενων, η Επίτροπος εισηγήθηκε να αποφασιστούν, εντός 15 ημερών, τα μέτρα που θα ληφθούν για αποκατάσταση των σε βάρος τους συνεπειών.

Καθυστερήση στην εξέταση αίτησης για έκδοση πολεοδομικής αποτέλεσε επίσης τον ισχυρισμό που εξετάστηκε στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου με αρ. φακ.: **Α/Π 1508/2006** κατά του Δήμου Λεμεσού. Οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι ο Δήμος καθυστέρησε σκόπιμα να εξετάσει αίτηση τους για ανέγερση αποθήκης εντός του

τεμαχίου τους, με αποτέλεσμα να τροποποιηθεί η πολεοδομική ζώνη της περιοχής και να μην επιτρέπεται πλέον η αιτούμενη ανάπτυξη.

Διαπιστώθηκε ότι η αίτηση για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας υποβλήθηκε στο Δήμο τον Μάρτιο του 2005, ενώ η απόφαση αλλαγής της ζώνης, από βιομηχανική σε οικιστική, δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα τον Οκτώβριο του 2006.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι, σύμφωνα με τον Κανονισμό 5 των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές) Κανονισμών, η Πολεοδομική Αρχή έχει υποχρέωση να κοινοποιεί την απόφασή της στον αιτητή, εντός τριών μηνών από την ημέρα υποβολής της αίτησής του. Στην υπό αναφορά περίπτωση, όπου η περίοδος εξέτασης της αίτησης των παραπονούμενων κατά την ημερομηνία υποβολής της Έκθεσης είχε ξεπεράσει τους 20 μήνες, η Επίτροπος έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας που προστατεύει το Άρθρο 23 του Συντάγματος, εξαιτίας της οποίας απώλεσαν την ευκαιρία να αναπτύξουν το τεμάχιο κατά τον τρόπο επιλογής τους και να υποστούν οικονομικές συνέπειες.

Η Επίτροπος υπέδειξε ότι το κρίσιμο νομοθετικό καθεστώς για λήψη απόφασης είναι αυτό που ισχύει κατά το χρόνο έκδοσής της. Ωστόσο, εάν η διοίκηση δεν ενεργήσει μέσα σε εύλογο χρόνο, τότε το ισχύον δίκαιο είναι αυτό που ισχύει κατά το χρόνο που θα έπρεπε να ληφθεί η σχετική απόφαση.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε στον Δήμαρχο Λεμεσού την άμεση λήψη απόφασης στην αίτηση των παραπονούμενων, στη βάση των παρατηρήσεών της.

Παρόμοια παράλειψη άσκησης αρμοδιοτήτων σε εύλογο χρόνο διαπιστώθηκε και στην περίπτωση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 574/2006**, κατά του Δήμου Πάφου. Η αίτηση του παραπονούμενου για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας για την ανέγερση 5 διαμερισμάτων και ενός γραφείου, υποβλήθηκε στο Δήμο τον Φεβρουάριο του 2003, όταν τα τεμάχια βρισκόντουσαν σε οικιστική περιοχή. Προτού παρέλθει η τρίμηνη προθεσμία, στην οποία η Πολεοδομική Αρχή υποχρεούται να ολοκληρώσει την εξέταση της αίτησης, δημοσιεύθηκε το αναθεωρημένο Τοπικό Σχέδιο Πάφου, με βάση το οποίο τα τεμάχια του παραπονούμενου εντάχθηκαν σε ζώνη δημόσιας χρήσης και προορίστηκαν για την ανέγερση Λυκείου.

Όπως πληροφόρησε την Επιτροπο ο Δήμαρχος, εναντίον της ένταξης των τεμαχίων σε ζώνη δημόσιας χρήσης, είχε υποβληθεί, από πλευράς του Δήμου, ένσταση η οποία αντιμετωπίστηκε από την Επιτροπή θετικά. Επίσης είχαν γίνει επαφές με διάφορα Τμήματα και Υπηρεσίας αλλά λόγω «*νομικών κωλυμάτων*» δεν ήταν δυνατή η άμεση λήψη απόφασης.

Η Επιτροπος επεσήμανε ότι η αίτηση τελούσε σε αδράνεια για 3 περίπου χρόνια, λόγω κωλυμάτων που θα μπορούσαν να ξεπεραστούν με αναφορά στην αρκούντως διαφωτιστική και καθοδηγητική νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, με βάση την οποία ο προορισμός ακίνητης ιδιοκτησίας για σκοπό δημόσιας ωφέλειας – όπως είναι η ανέγερση σχολείου – δεν νομιμοποιεί την απαγόρευση ανάπτυξής της, επειδή κάτι τέτοιο συνεπάγεται παραβίαση του Άρθρου 23 του Συντάγματος. Η Επιτροπος εισηγήθηκε την άμεση λήψη απόφασης στην αίτηση του παραπονούμενου.

Μια άλλη μεγάλη κατηγορία παραπόνων αφορούσε ισχυρισμό για μη έγκαιρη επέμβαση των Δήμων σε περιπτώσεις ανέγερσης οικοδομών χωρίς να έχουν προηγουμένως εξασφαλιστεί οι απαραίτητες άδειες ή κατά τρόπο που παραβιάζονταν σημαντικοί όροι αυτών, θέμα με το οποίο η Επιτροπος ασχολήθηκε και στο παρελθόν. Για πρώτη φορά διαπιστώθηκε μεγαλύτερη προθυμία από πλευράς των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης να προχωρήσουν στη λήψη μέτρων, χωρίς να προηγηθεί Έκθεση από την Επιτροπο, γεγονός που συντέινε στην ταχύτερη και εγκυρότερη αντιμετώπιση περιπτώσεων παραβίασης της οικοδομικής νομοθεσίας.

Τα προβλήματα που απορρέουν από τη λειτουργία του Γυμνασίου Αγίας Φύλας αποτέλεσαν το λόγο προσφυγής στην Επιτροπο ατόμου που διαμένει σε γειτονική, με το Γυμνάσιο, κατοικία. Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι η έλλειψη χώρων στάθμευσης προκαλεί κυκλοφοριακή συμφόρηση στην περιοχή, αφού ιδιωτικά οχήματα και λεωφορεία που μεταφέρουν μαθητές σταθμεύουν παράνομα και μπροστά από την κατοικία, του με αποτέλεσμα να εμποδίζεται η ελεύθερη πρόσβασή του προς αυτήν. Επίσης, ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι νεαροί που εισέρχονται κατά τη διάρκεια της μέρας και της νύκτας στο χώρο του σχολείου προκαλούν οχληρία και ρυπαίνουν την περιοχή.

Ο Δήμος Λεμεσού ουσιαστικά επιβεβαίωσε τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου και εντόπισε ως την αιτία του προβλήματος, την ανεπάρκεια ή και έλλειψη χώρων

στάθμευσης. Όσον αφορά το θέμα της καθαριότητας, ο Δήμος έδωσε διαβεβαιώσεις ότι θα γινόταν συχνότερος και συστηματικότερος καθαρισμός από τις Υπηρεσίες του Δήμου.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι πριν την εκτέλεση μεγάλης εμβέλειας έργων δημόσιας ωφέλειας θα πρέπει να επιδιώκεται η στενή συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκομένων αρχών, ώστε να λαμβάνονται μέτρα αντιμετώπισης προβλημάτων που είναι προβλέψιμο ότι θα προκύψουν. Στην προκείμενη περίπτωση, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η ανέγερση του Γυμνασίου στη συγκεκριμένη περιοχή έγινε χωρίς να υπάρχει η απαραίτητη υποδομή, με αποτέλεσμα τον επηρεασμό των ανέσεων των περιοίκων.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε τη συνεργασία όλων των εμπλεκομένων Υπηρεσιών – Δήμου Λεμεσού, Αστυνομίας και Σχολικής Εφορείας – για απόμβλυνση του προβλήματος της κυκλοφοριακής συμφόρησης και για την εντατικοποίηση των ελέγχων που θα πρέπει να διενεργούνται για διατήρηση της τάξης, της ασφάλειας και της καθαριότητας.

Τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται κατά την άσκηση της αρμοδιότητας των Δήμων να προβαίνουν σε καθαρισμούς, ψεκασμούς για διατήρηση της δημόσιας υγείας, πραγματοποιήθηκε Έκθεση που υποβλήθηκε μετά τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/Π 2397/2006**, κατά του Δήμου Λεμεσού.

Μεταξύ του παραπονούμενου και του Δήμου υπήρχε διάσταση όσον αφορά τα γεγονότα όπως διαδραματίστηκαν και οδήγησαν στην υποβολή του παραπόνου. Κοινή τοποθέτηση και των δύο, ωστόσο, ήταν, ότι υπάλληλος του Δήμου επισκέφθηκε την κατοικία του παραπονούμενου και τοποθέτησε στην αυλή του σακουλάκια με ποντικοφάρμακο, χωρίς να ενημερώσει τον παραπονούμενο ώστε να προφυλαχθεί από τυχόν παρενέργειες.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι ο περί Δήμων Νόμος και οι Κανονισμοί που ψηφίστηκαν βάσει αυτού, καθορίζουν εξαντλητικά τη διαδικασία δυνάμει της οποίας υπάλληλοι του Δήμου αποκτούν δικαίωμα εισόδου σε υποστατικά. Σε όλες τις περιπτώσεις απαιτείται η προηγούμενη ενημέρωση του ιδιοκτήτη. Στην προκειμένη περίπτωση και όπως κατέληξε η Επίτροπος, ο υπάλληλος του Δήμου μετέβη στην περιοχή με σκοπό να τοποθετήσει ποντικοφάρμακο σε συγκεκριμένη κατοικία, εκ παραδρομής τοποθέτησε ποντικοφάρμακο στην κατοικία του παραπονούμενου και ενώ είχε συνομιλήσει με τον τελευταίο και αντιλήφθηκε έγκαιρα το λάθος του, δεν ενημέρωσε τον παραπονούμενο για τις ενέργειές του.

Η Επιτροπος εισηγήθηκε σε παρόμοιες περιπτώσεις στο μέλλον, ο Δήμος, μετά τη λήψη γραπτού παραπόνου για αντιμετώπιση προβλήματος ύπαρξης τρωκτικών, να ενημερώνει γραπτώς τον ιδιοκτήτη για την μέρα και ώρα που προγραμματίζεται η λήψη μέτρων. Παράλληλα, να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για εντοπισμό του κατόχου της και να τοποθετείται ειδικό έντυπο με πληροφορίες ως προς τα μέτρα που λήφθηκαν σε περίπτωση που η επικοινωνία με τον κάτοχο δεν καταστεί δυνατή. Ο εμπλεκόμενος Δήμος ανταποκρίθηκε άμεσα στις συστάσεις της Επιτροπής, πληροφορώντας την ότι οι εισηγήσεις της θα ακολουθούνται στο μέλλον.

Ιδιαίτερα χρονοβόρα και δύσκολη υπήρξε η διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1783/2004**, κατά του Δήμου Πόλεως Χρυσοχούς. Ο παραπονούμενος, ιδιοκτήτης εστιατορίου επί της οδού Γρίβα Διγενή στην Πόλη Χρυσοχούς, υποστήριξε ότι η πρακτική του Δήμου να χορηγεί άδειες σε ιδιοκτήτες υποστατικών για την τοποθέτηση τραπεζιών και καρεκλών επί της οδού Γρίβα Διγενή, ήταν παράνομη. Συγκεκριμένα, και όπως διευκρίνισε ο παραπονούμενος, η κατάσταση όπως διαμορφώθηκε όχι μόνο επέτρεπε σε καταστηματαρχες να αυξήσουν το αρχικά μικρό εμβαδό των καταστημάτων τους και να δέχονται περισσότερους θαμώνες, αλλά δημιουργεί επίσης προβλήματα στην ελεύθερη διακίνηση των πεζών.

Πριν την ολοκλήρωση της έρευνας της Επιτροπής, ο παραπονούμενος προχώρησε στην καταχώρηση αγωγής εναντίον του Δήμου Πόλεως Χρυσοχούς αξιώνοντας αποζημιώσεις για την ζημιά που – όπως υποστήριξε – υπέστη λόγω της απόφασης παραχώρησης αδειών χρήσης της οδού Γρίβα Διγενή. Αντίδραση του Δήμου ήταν να προχωρήσει σε ανάκληση των αδειών, όχι όμως στη λήψη μέτρων εναντίον όσων ιδιοκτητών υποστατικών συνέχιζαν να χρησιμοποιούν τον δημόσιο δρόμο για σκοπούς υπαίθριας εστίασης των πελατών τους.

Η Επιτροπος επεσήμανε ότι η οδός Γρίβα Διγενή ήταν και παραμένει δημόσιος δρόμος για χρήση από το κοινό, όπως προνοεί το άρθρο 8 του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου, παρά το γεγονός ότι έχει πεζοδρομηθεί. Αρμοδιότητα των Δήμων είναι η διασφάλιση της ελεύθερης χρήσης των δημοσίων δρόμων από το κοινό και η ποινική δίωξη ατόμων που παρακωλύουν την άσκηση αυτού του δικαιώματος.

Η Επιτροπος διαφώνησε με τη θέση του Δημάρχου ότι η πρακτική χορήγησης αδειών είχε τεθεί σε εφαρμογή πριν από πολλά χρόνια και οποιαδήποτε ανατροπή της θα σήμαινε την οικονομική καταστροφή μεγάλου αριθμού ατόμων. Όπως σημείωσε η

Επίτροπος, η ανοχή που ο Δήμος επέδειξε καθώς και η χρήση λανθασμένων και παράνομων πρακτικών, δεν μπορεί να αποτελεί λόγο μη εφαρμογής της νομοθεσίας. Υπό το φως των επισημάνσεών της, η Επίτροπος εισηγήθηκε την άμεση λήψη δικαστικών μέτρων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 124 του περί Δήμων Νόμου, εναντίον ατόμων που τοποθετούν αντικείμενα στο δημόσιο δρόμο.

3. Κοινοτικά Συμβούλια

Αν και έχουν ήδη περάσει 8 χρόνια από την θέσπιση του περί Κοινοτήτων Νόμου, η εξάρτηση των κοινοτήτων από την Κεντρική Διοίκηση και τις Επαρχιακές Διοικήσεις, δεν έχει ακόμα τερματιστεί. Η αδυναμία των Κοινοτικών Συμβούλιων να διαχειριστούν τοπικά θέματα και να τα επιλύσουν καταδείχθηκε σε δύο περιπτώσεις που διερευνήθηκαν από την Επίτροπο.

Η πρώτη περίπτωση (παράπονο με αρ. φακ.: **Α/Π 187/2005**) αφορούσε την κατασκευή πεζόδρομου από το Κοινοτικό Συμβούλιο Τσάδας για χρήση από οχήματα. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο είχε επιστρώσει με μπετόν τμήμα τεμαχίων που ανήκαν στη μητέρα του παραπονούμενου και το οποίο θα έπρεπε να διαμορφωθεί σε πεζόδρομο. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι είχε απορριφθεί από την Πολεοδομική Αρχή αίτημα του Κοινοτικού Συμβουλίου για μετατροπή του πεζόδρομου σε δημόσιο δρόμο για συγκεκριμένους λόγους που αφορούσαν στην ασφάλεια και την καταλληλότητα του.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι, με δεδομένες τις θέσεις της καθ' ύλην αρμόδιας Πολεοδομικής Αρχής, και της Αστυνομίας, το Κοινοτικό Συμβούλιο θα έπρεπε να αποφεύγει ενέργειες που ενδεχομένως να έθεταν σε κίνδυνο τη δημόσια ασφάλεια. Η Επίτροπος εισηγήθηκε τον τερματισμό της χρήσης του πεζόδρομου από οχήματα και τη μελέτη, σε συνεργασία με την Πολεοδομική Αρχή, του ενδεχομένου διαμόρφωσης του πεζόδρομου σε αναβαθμίδες για διευκόλυνση της διακίνησης των πεζών.

Σε άλλη περίπτωση, η Επίτροπος εξέτασε ισχυρισμό των παραπονούμενων ότι, ενώ ο Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Γερίου είχε εγκρίνει αίτημά τους για βελτίωση του δρόμου που οδηγεί στις κατοικίες τους, όταν το έργο ολοκληρώθηκε, με έξοδα των ιδίων των παραπονούμενων, ο Πρόεδρος απέσυρε τη συγκατάθεση του καλώντας τους να επαναφέρουν το δρόμο στην αρχική του κατάσταση.

Η Επίτροπος έθεσε τους ισχυρισμούς των παραπονούμενων υπόψη του Προέδρου του Κοινοτικού Συμβουλίου, χωρίς να υπάρξει εκ μέρους του οποιαδήποτε ανταπόκριση. Κατά συνέπεια, δεν εξασφαλίστηκε απάντηση στο ερώτημα του γιατί σε έγγραφο προσφοράς ιδιωτικής εργοληπτικής εταιρείας, η οποία ανέλαβε τελικά το έργο βελτίωσης του δρόμου, υπήρχε η σφραγίδα του Κοινοτικού Συμβουλίου καθώς και η υπογραφή του Προέδρου του.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι η αρχή της καλής πίστης απαγορεύει στη Διοίκηση να ενεργεί κατά τρόπο ασυνεπή, αντιφατικό και κακόπιστο, που να εξαπατά ή να ταλαιπωρεί χωρίς λόγο τον διοικούμενο. Το κρίσιμο, για την Επίτροπο, θέμα ήταν η ενέργεια του Προέδρου του Κοινοτικού Συμβουλίου να εγκρίνει έμπρακτα την πρόταση των παραπονούμενων, ενώ θα έπρεπε να γνώριζε ότι δεν είχε αρμοδιότητα για τη λήψη τέτοιας απόφασης, ήταν δε υπό τις περιστάσεις λογικό για τους παραπονούμενους να υποθέσουν ότι η διαδικασία που ακολουθούσαν για τη βελτίωση του δρόμου ήταν αυτή που προνοεί η νομοθεσία.

Δεδομένου ότι η βελτίωση του δρόμου είχε γίνει χωρίς να εξασφαλιστούν οι απαραίτητες άδειες, γεγονός που συνιστούσε και ποινικό αδίκημα, η Επίτροπος έκρινε ότι δεν υπήρχε περιθώριο υποβολής οποιασδήποτε εισήγησης σε ότι αφορά το αίτημα των παραπονούμενων για απόσυρση της απαίτησης επαναφοράς του δρόμου στην αρχική του κατάσταση. Ωστόσο, η Επίτροπος υπέβαλε εισήγηση για αποφυγή παρόμοιων λανθασμένων χειρισμών στο μέλλον.

4. Απαλλοτριώσεις

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1569/2005** αφορούσε ισχυρισμό για παράλειψη επιστροφής τεμαχίων που απαλλοτριώθηκαν από το Δήμο Παραλιμνίου για σκοπούς ανέγερσης κλειστής αίθουσας αθλοπαιδιών, τα οποία δεν χρησιμοποιήθηκαν.

Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι για τα τεμάχια δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης το 1987. Αν και το θέμα της αποζημίωσης διευθετήθηκε, εντούτοις τα τεμάχια δεν χρησιμοποιήθηκαν για το σκοπό για τον οποίο απαλλοτριώθηκαν και οι παραπονούμενες ζήτησαν την επιστροφή τους για πρώτη φορά το 1996. Το αίτημά τους απορρίφθηκε από το Δήμο, ο οποίος πληροφόρησε την

Επίτροπο ότι τα τεμάχια χρησιμοποιούνται ενώ παράλληλα μελετάται η ανέγερση Αίθουσας Αθλοπαιδιών, η οποία ωστόσο, όπως επιβεβαίωσε ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός Αμμοχώστου δεν είχε ανεγερθεί.

Η Επίτροπος υπέδειξε ότι ακίνητη ιδιοκτησία δύναται να απαλλοτριωθεί για εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού και κάτω από ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις. Σε περίπτωση, όμως, που ο σκοπός δεν καταστεί εφικτός, η απαλλοτριούσα αρχή είναι υποχρεωμένη να επιστρέψει την ιδιοκτησία στο πρόσωπο που ήταν προηγουμένως ιδιοκτήτης της. Το εφικτό του σκοπού δεν κρίνεται με ανάλογα με τις υποκειμενικές προϋποθέσεις, διαθέσεις ή επιθυμίες της διοίκησης, αλλά πρέπει να αποδεικνύεται αντικειμενικά ότι, εντός 3 χρόνων, έγιναν οι αναγκαίες ενέργειες για πραγματοποίηση του σκοπού της απαλλοτρίωσης, δεδομένου ότι η διατήρηση ιδιοκτησίας που απαλλοτριώθηκε, χωρίς να πραγματοποιείται ο σκοπός της, ισοδυναμεί με συνεχιζόμενη δέσμευσή της, κατά παράβαση του Άρθρου 23 του Συντάγματος και των διατάξεων του περί Αναγκαστικής Απαλλοτρίωσης Νόμου. Η Επίτροπος εισηγήθηκε την προώθηση της διαδικασίας για επιστροφή των τεμαχίων στις παραπονούμενες.

Άλλη πτυχή του θέματος, αυτή της καθυστέρησης στην καταβολή αποζημίωσης για ιδιοκτησία που απαλλοτριώθηκε, εξετάστηκε στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1011/2006** κατά του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοκκινотριμιθιάς. Όπως προέκυψε κατά τη διερεύνηση του παραπόνου, η γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης του τεμαχίου του παραπονούμενου για σκοπούς κατασκευής δρόμου προσπέλασης προς το Περιφερειακό Γυμνάσιο Κοκκινотριμιθιάς, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα τον Μάιο του 2002, ενώ το ύψος της αποζημίωσης που θα καταβαλλόταν συμφωνήθηκε τον Ιούλιο του 2005. Λίγες μέρες αργότερα, ο Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου ζήτησε από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας την κάλυψη του κονδυλίου της αποζημίωσης από το Υπουργείο, αίτημα το οποίο δεν έγινε αποδεκτό. Κατόπιν επιμονής του Κοινοτικού Συμβουλίου, το θέμα τέθηκε από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου υπόψη του Γενικού Διευθυντή του Γραφείου Προγραμματισμού, ο οποίος ωστόσο δεν ανταποκρίθηκε μέχρι την ημέρα υποβολής της Έκθεσης.

Η Επίτροπος υπογράμμισε στην Έκθεση της ότι υπάρχει συνταγματική επιταγή για προκαταβολική πληρωμή δίκαιης και εύλογης αποζημίωσης από την απαλλοτριούσα αρχή στον επηρεαζόμενο ιδιοκτήτη. Στην προκειμένη περίπτωση, κατέληξε η Επίτροπος, η απαλλοτριούσα αρχή ήταν το Κοινοτικό Συμβούλιο το οποίο είχε εν τω μεταξύ, και χωρίς

να καταβάλει την αποζημίωση, προχωρήσει στην εκτέλεση του σκοπού της απαλλοτρίωσης, κατασκευάζοντας το δρόμο.

Δεδομένου ότι η αποζημίωση δεν είχε καταβληθεί, η Επίτροπος έκρινε ότι ο δρόμος υφίσταται παράνομα, οι δε οικονομικές δυσχέρειες που αντιμετώπιζε το Κοινοτικό Συμβούλιο ουδόλως το απάλλασσαν από την ευθύνη της καταβολής της αποζημίωσης. Εξάλλου, το Κοινοτικό Συμβούλιο όφειλε, προτού υπεισέλθει στη διαδικασία της απαλλοτρίωσης και προχωρήσει στην κατασκευή του δρόμου, να συνεκτιμήσει όλες τις σχετικές παραμέτρους ώστε να αποφευχθεί η παρατηρούμενη εμπλοκή και η συνακόλουθη παραβίαση της ισχύουσας νομοθεσίας η οποία είχε ως αντίκτυπο τον επηρεασμό των δικαιωμάτων του παραπονούμενου. Η Επίτροπος διατύπωσε την άποψη ότι το Υπουργείο, δεδομένου του σκοπού τη απαλλοτρίωσης, δεν θα έπρεπε να απαλλάσσεται εντελώς οποιασδήποτε ευθύνης και θα έπρεπε να συνεργάζεται στενότερα με το Κοινοτικά Συμβούλια για εξεύρεση των απαιτούμενων κονδυλίων.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Κοινοτικό Συμβούλιο την άμεση καταβολή της αποζημίωσης στον παραπονούμενο.

5. Εκλογικοί Κατάλογοι

Κατά το 2006, το οποίο ήταν και το έτος διεξαγωγής εκλογών για την ανάδειξη των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων, η Επίτροπος εξέτασε αριθμό παραπόνων για θέματα που αφορούν την εκλογική διαδικασία.

Το παράπονο με αρ. **A/Π 1671/2005** υποβλήθηκε από δύο μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου Συκόπετρας εκ μέρους, όπως υποστήριξαν, όλων των κατοίκων του Συνοικισμού Προφήτη Ηλία. Οι παραπονούμενοι εξήγησαν ότι ο Συνοικισμός του Προφήτη Ηλία είναι μία απομακρυσμένη περιοχή της κοινότητας Συκόπετρας, στην οποία ωστόσο διαμένει ο μεγαλύτερος αριθμός εκλογέων. Όμως, επειδή στους Εκλογικούς Καταλόγους της κοινότητας συμπεριλαμβάνονται άτομα που δεν διαμένουν πλέον σε αυτή, στο Κοινοτικό Συμβούλιο αναδεικνύονται ως επί το πλείστον κάτοικοι της Συκόπετρας και όχι του Οικισμού. Αυτό έχει, σύμφωνα με τους παραπονούμενους, ως αποτέλεσμα η περιοχή τους να παραμελείται, αφού κοινωφελή έργα εκτελούνται μόνο στην περιοχή Συκόπετρας λόγω πλειοψηφίας των κατοίκων της στο Κοινοτικό Συμβούλιο. Οι παραπονούμενοι ζήτησαν την παρέμβαση της Επιτροπής για διαχωρισμό

της κοινότητας και δημιουργία δύο ξεχωριστών Κοινοτικών Συμβουλίων ή/και για διόρθωση των Εκλογικών Καταλόγων.

Διαπιστώθηκε ότι οι παραπονούμενοι είχαν θέσει κατά καιρούς τα πιο πάνω αιτήματά τους υπόψη του Επάρχου Λεμεσού. Όσον αφορά το πρώτο αίτημα των παραπονούμενων, η Επίτροπος επεσήμανε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 114 του περί Κοινοτήτων Νόμου, αρμόδιο για τη λήψη απόφασης για την ίδρυση νέας κοινότητας είναι το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από αιτιολογημένη Έκθεση του Υπουργού Εσωτερικών. Εφόσον η Επίτροπος δεν έχει αρμοδιότητα ελέγχου των αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, έκρινε ότι δεν υπήρχε περιθώριο υποβολής εκ μέρους της εισήγησης επί του προκειμένου.

Σχετικά με το δεύτερο θέμα που εγέρθηκε από τους παραπονούμενους, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση είχε προβεί σε κάποιες έρευνες, με σκοπό να διαπιστώσει κατά πόσον υπήρχαν ανακρίβειες στις εγγραφές των Εκλογικών Καταλόγων. Το αποτέλεσμα των ερευνών αυτών ήταν η λήψη απόφασης της Διευθυντριάς του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης να:

- διαγράψει 3 εκλογείς από τον Εκλογικό Κατάλογο Συκόπετρας,
- επιτρέψει την παραμονή 4 εκλογέων στον Εκλογικό Κατάλογο Συκόπετρας,
- δεχθεί το αίτημα 7 εκλογέων που παρουσιάστηκαν οικιοθελώς και ζήτησαν τη διαγραφή τους από τον Εκλογικό Κατάλογο Συκόπετρας και την εγγραφή τους στον Εκλογικό Κατάλογο της περιοχής μόνιμης διαμονής τους,
- μην προβεί σε οποιοσδήποτε αλλαγές όσον αφορά 16 εκλογείς για τους οποίους δεν υπήρχαν οποιαδήποτε στοιχεία για την αλλαγή της διεύθυνσης της κατοικίας τους, γεγονός που καθιστούσε αδύνατη τη διεξαγωγή της απαραίτητης έρευνας.

Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαγε η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού τέθηκαν υπόψη της Διευθύντριας Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης στις 8 Δεκεμβρίου 2005, για λήψη απόφασης βάσει του άρθρου 100 του περί Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης Νόμου. Η συγκεκριμένη διάταξη ωστόσο δεν τυγχάνει εφαρμογής κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο που προηγείται των εκλογών για την ανάδειξη Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβούλιων (σχετική είναι η επιφύλαξη του άρθρου 100). Συνεπώς, και δεδομένου ότι οι εκλογές είχαν προγραμματιστεί να διεξαχθούν περί τα μέσα Δεκεμβρίου 2006, η δε τελική απόφαση λήφθηκε από την Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου τον Φεβρουάριο του 2006, η Επίτροπος έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 100 και εισηγήθηκε την ανάκληση της απόφασης

διαγραφής των τριών εκλογέων από τον Εκλογικό Κατάλογο Συκόπετρας, παρά το ότι δεν αμφισβητείτο ότι δεν διαμένουν πλέον στην κοινότητα.

Όσον αφορά τους τέσσερεις εκλογείς των οποίων αποφασίστηκε η παραμονή Εκλογικό Κατάλογο Συκόπετρας, η Επιτροπος σημείωσε ότι η εκτίμηση των πραγματικών γεγονότων αποτελεί αρμοδιότητα της Διοίκησης και παρέμβασή της χωρεί μόνο στις περιπτώσεις όπου διαπιστώνεται ότι υπήρξε πλάνη περί το νόμο ή τα πράγματα ή υπέρβαση των ορίων της διακριτικής ευχέρειας. Στην προκειμένη περίπτωση ωστόσο, η Επιτροπος σημείωσε την παράλειψη της Διοίκησης να θέσει υπόψη της όλα τα στοιχεία που θα καταδείκνυαν τη διενέργεια επαρκούς έρευνας, με αποτέλεσμα να καθίσταται αδύνατος ο έλεγχος των αποφάσεων.

Αποτέλεσμα ανεπαρκούς έρευνας ήταν επίσης, σύμφωνα με τα ευρήματα της Επιτροπής, και η απόφαση παραμονής στον Εκλογικό Κατάλογο των δεκαέξι εκλογέων, με μόνη αιτιολογία το ότι δεν υπήρχαν στοιχεία νέας διεύθυνσης κατοικίας. Όπως επεσήμανε η Επιτροπος, στον Εκλογικό Κατάλογο υπήρχαν εγγεγραμμένοι 135 εκλογείς, ήταν δε παράλογο το ότι δεν μπορούσαν να εξασφαλιστούν στοιχεία για 16 από αυτούς.

Η διαδικασία διαγραφής εκλογέων από ένα κατάλογο και εγγραφής τους σε άλλον ήταν η αιτία προσφυγής στην Επιτροπο του Κοινοτικού Συμβουλίου Ενορίας Αποστόλου Ανδρέα [Κολοσσίου] κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού και του Υπουργείου Εσωτερικών (παράπονο με αρ. φακ.: **A/Π 3008/2007**).

Η κοινότητα Κολοσσίου αποτελείται από δύο Ενορίες για τις οποίες καθιδρύθηκαν δύο ξεχωριστά Κοινοτικά Συμβούλια – το Κοινοτικό Συμβούλιο Ενορίας Αποστόλου Ανδρέα, εντός των διοικητικών ορίων του οποίου διαμένουν κυρίως προσφυγικές οικογένειες σε προσφυγικούς οικισμούς και το Κοινοτικό Συμβούλιο Ενορίας Αποστόλου Λουκά, εντός των διοικητικών ορίων του οποίου διαμένουν, κατά το πλείστον, οικογένειες αυτοχθόνων.

Αρχικά, οι κατοικημένες περιοχές των δύο ενοριών ήταν σε μακρινή απόσταση η μία από την άλλη. Ωστόσο, με την ανάπτυξη της κοινότητας και την αύξηση του πληθυσμού των προσφύγων, οικισμοί που ανεγέρθηκαν σε κατοπινό στάδιο ενέπιπταν σχεδόν εξολοκλήρου στα διοικητικά όρια της Ενορίας του Αποστόλου Λουκά, παρότι επρόκειτο για προσφυγικές οικογένειες, οι οποίες συνέχιζαν με την ανοχή της Διοίκησης, να είναι εγγεγραμμένες στους Εκλογικούς Καταλόγους της Ενορίας Αποστόλου Ανδρέα. Το

γεγονός αυτό αποτελούσε συχνά αιτία προστριβών μεταξύ των δύο Συμβουλίων, στις οποίες η Διοίκηση παρέμεινε απλός διαμεσολαβητής, υποβάλλοντας σωρεία προτάσεων μη αποδεκτών από τα δύο Συμβούλια.

Κατά το 2005, το Υπουργείο Εσωτερικών προχώρησε στη διαγραφή αριθμού εκλογέων, οι οποίοι διέμεναν στην Ενορία Αποστόλου Λουκά αλλά συμπεριλαμβάνονταν στους Εκλογικούς Καταλόγους της Ενορίας Αποστόλου Ανδρέα, και τους συμπεριέλαβε στους Εκλογικούς Καταλόγους της Ενορίας διαμονής τους, γεγονός που αποτέλεσε και το λόγο υποβολής του παραπόνου στην Επίτροπο.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης Νόμου, ο Εκλογικός Κατάλογος αποτελείται από τους εκλογείς των οποίων η μόνιμη κατοικία βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων της Ενορίας για την οποία ο κατάλογος καταρτίζεται. Με αυτό ως δεδομένο, η Επίτροπος έκρινε ότι η επιθυμία των παραπονούμενων να συμπεριληφθούν σε κατάλογο που δεν συνάδει με την ενορία διαμονής τους, δεν βρίσκει έρεισμα στη νομοθεσία. Ωστόσο, και παρά το γεγονός ότι η Επίτροπος συμφώνησε με την απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών να προχωρήσει στην τροποποίηση των Εκλογικών Καταλόγων, άσκησε κριτική αναφορικά με την αδικαιολόγητη καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην προώθηση της διαδικασίας, και η οποία συνέτεινε μόνο στο να δυσχεραίνει την ίδια τη Διοίκηση να πείσει τους εκλογείς για την ορθότητα των ενεργειών της. Παράλληλα, η Επίτροπος σημείωσε ότι η χρόνια εκκρεμότητα του θέματος, ενδεχομένως να ήταν και η αιτία που οι κάτοικοι επέμεναν, 32 χρόνια μετά την Τούρκικη Εισβολή, να διαχωρίζονται σε πρόσφυγες και αυτόχθονες.

Ένα διαφορετικό παράπονο (αρ. φακ. 852/2006 και 1281/2006), πάλι σχετικό όμως με τη διαδικασία εκλογών, υποβλήθηκε από ομάδα τριάντα εκπαιδευτικών Μέσης Εκπαίδευσης. Όπως οι παραπονούμενοι ισχυρίστηκαν, το άρθρο 16(2)(β) του περί Δήμων Νόμου και το αντίστοιχο άρθρο 16(2)(α) του περί Κοινοτήτων Νόμου, τους αποκλείει από το δικαίωμα να εκλέγονται ή να διατελούν ως μέλη Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων.

Αναλύοντας τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι τα πιο πάνω άρθρα δεν αποκλείουν τη **διεκδίκηση** του αιρετού αξιώματος του δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου από άτομα που κατέχουν θέσεις στο δημόσιο. Αυτό που απαγορεύεται είναι η **ανάληψη** του αξιώματος από τα άτομα αυτά, εκτός εάν

παραιτηθούν από τη θέση που ήδη κατέχουν. Καθιερώνεται, δηλαδή, το ασυμβίβαστο της κατοχής των δύο θέσεων, το οποίο δεν αντίκειται – όπως έκρινε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την ιδιότητά του ως Εκλογοδικείο - στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας και στο δικαίωμα συμμετοχής στη διαχείριση των δημόσιων υποθέσεων.

Παρά την κατάληξη ότι το θέμα πηγάζει ευθέως από ρητές διατάξεις νομοθεσίας, οι οποίες μπορούν να αλλάξουν μόνο με τη διαδικασία της νομοθετικής τροποποίησης, για σκοπούς προβληματισμού και μόνο και χωρίς να αμφισβητεί τη νομιμότητα του πλαισίου το οποίο διέπει τις εκλογές, η Επίτροπος επισήμανε ότι ο σχετικός περιορισμός των δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων συνιστά μοναδική αν όχι σπάνια περίπτωση σε σχέση με το τί ισχύει σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως σημείωσε η Επίτροπος, στις πιο πολλές περιπτώσεις, τα κωλύματα εκλογιμότητας σε δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια συντρέχουν μόνο για όσους δημόσιους υπάλληλους εργάζονται στο δήμο/κοινότητα που θέλουν να εκλεγούν ή ασκούν συναφή με αυτόν καθήκοντα. Το ασυμβίβαστο, επομένως, είναι πολύ πιο ειδικό, συγκεκριμένο και περιορισμένο.

6. Υπαλληλικά Θέματα

Αντικείμενο του παραπόνου με αρ. **Α/Π 3014/2005** ήταν η μη υλοποίηση απόφασης του Δήμου Λευκωσίας για αλλαγή του τίτλου της θέσης που κατείχε ο παραπονούμενος. Ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι η μη εφαρμογή της απόφασης καθυστέρησε την μισθολογική αναβάθμισή του.

Διαπιστώθηκε ότι η απόφαση του εμπλεκόμενου Δήμου λήφθηκε το 2002, περίοδο κατά την οποία ενημερώθηκε και ο παραπονούμενος. Η Επίτροπος σημείωσε ότι η απόφαση δεν μπορεί παρά να δεσμεύει το όργανο που την έλαβε και να γεννά υπέρ του διοικούμενου, προσδοκία και αξίωση για εφαρμογή της. Δεν μπορεί, ένα διοικητικό όργανο να επικαλείται εκ των υστέρων λόγους μη εφαρμογής ληφθείσας απόφασης, επειδή αντιμετωπίστηκαν δυσκολίες στην εφαρμογή της.

Καταληκτικά, η Επίτροπος επεσήμανε ότι από τη λήψη της, κάθε απόφαση φέρει το τεκμήριο της νομιμότητας και δεσμεύει το διοικητικό όργανο για την εφαρμογή της, χωρίς οποιαδήποτε καθυστέρηση. Η Επίτροπος υπέβαλε εισήγηση για λήψη μέτρων για υλοποίηση της απόφασης.

Στην Επίτροπο προσέφυγε και ο Δήμαρχος Παραλιμνίου², ισχυριζόμενος ότι το Δημοτικό Συμβούλιο, μείωσε κατακόρυφα, *«χωρίς κανένα νόμιμο λόγο και καμία τεκμηρίωση»* την αντιμισθία του και το ποσό που δικαιούται για τη συντήρηση του αυτοκινήτου του. Διαπιστώθηκε ότι η επίδικη απόφαση λήφθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο τον Δεκεμβρίου του 2004 και παρέμενε αναλλοίωτη παρά τις συστάσεις του Υπουργού Εσωτερικών για επανεξέταση.

Είναι γεγονός, σημείωσε η Επίτροπος στην Έκθεσή της, ότι το άρθρο 52 των περί Δήμων Νόμων, παρέχει στο Δημοτικό Συμβούλιο ευρεία διακριτική ευχέρεια να καθορίζει το ύψος της αντιμισθίας του Δημάρχου, χωρίς να καθορίζει ανώτατα ή κατώτατα όρια ή κριτήρια για τον υπολογισμό της. Ωστόσο, η διακριτική αυτή εξουσία του Δημοτικού Συμβουλίου δεν μπορεί να ασκείται κατά το δοκούν ή εκτός των επιτρεπόμενων, υπό τις δεδομένες περιστάσεις, ορίων αφού η αρχή της νομιμότητας, διέπει και τις πράξεις διακριτικής εξουσίας καθώς και τον τρόπο άσκησής τους. Η Επίτροπος, έκρινε ότι η συγκεκριμένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, ενώ παραπέμπει, κατά τρόπο ανεξήγητο και αναιτιολόγητο στη διακριτική του εξουσία για καθορισμό της αντιμισθίας του Δημάρχου, εντούτοις εύλογα δημιουργεί την εντύπωση ότι γίνεται προδήλως για σκοπό άλλο από αυτόν για τον οποίο νομοθετήθηκε η συγκεκριμένη δυνατότητα.

Δεδομένης της διαπίστωσης της Επιτρόπου ότι της απόφαση για μείωση της αντιμισθίας του Δημάρχου - η οποία λήφθηκε μεσούσης της θητείας του – δεν προηγήθηκε η ανάλογη μελέτη ή προβληματισμός για τα προκύπτοντα θέματα και τις συνέπειες τους για τον ίδιο το Δήμαρχο, υποβλήθηκε εισήγηση για άμεση επανεξέτασή της.

7. Επιβολή Τελών

Τα ετήσια τέλη που επιβάλλουν οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης αποτέλεσαν και πάλι αιτία παραπόνου για αριθμό επηρεαζόμενων πολιτών. Αν και στις πλείστες περιπτώσεις, η δυνατότητα παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως είναι περιορισμένη – ιδιαίτερα όταν το τέλος δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που θέτει η νομοθεσία – η Επίτροπος έκρινε ότι δικαιολογείτο η υποβολή Έκθεσης σε τρεις περιπτώσεις:

² Σήμερα πρώην Δήμαρχος Παραλιμνίου

Η πρώτη περίπτωση αφορούσε το παράπονο με αρ. **Α/Π 302/2006**, κατά του Δήμου Αγλαντζιάς. Ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι ο Δήμος του επέβαλε τέλη σκυβάλων, τόσο για διαμέρισμα που κατέχει ο ίδιος ως ενοικιαστής όσο και για διαμέρισμα του οποίου είναι ιδιοκτήτης αλλά κατέχεται από άλλο πρόσωπο. Αφού αναφέρθηκε στις διατάξεις των Κανονισμών που διέπουν το θέμα, η Επίτροπος κατέληξε ότι το Δημοτικό Συμβούλιο έχει διακριτική ευχέρεια να επιλέξει σε ποιόν – ιδιοκτήτη ή κάτοχο – θα επιβάλει το τέλος σκυβάλων. Παρά την κατάληξη της αυτή ωστόσο, η Επίτροπος έκρινε σκόπιμο να υποδείξει ότι η δικαιότερη λύση είναι σίγουρα η επιβολή του τέλους στο άτομο που πραγματικά χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες που παρέχει ο Δήμος.

Η δεύτερη Έκθεση (παράπονα με αρ. **Α/Π 1854/2004, Α/Π 52/2005, Α/Π 85/2005** και **Α/Π 3162/2005**) που υποβλήθηκε και αφορούσε θέμα φορολογιών πραγματεύτηκε ζήτημα που, όπως φάνηκε, απασχόλησε αριθμό πολιτών, που διαμένουν σε διάφορους Δήμους και κοινότητες. Οι παραπονούμενοι, κατά το πλείστον συνταξιούχοι και ένας πολύτεκνος, μη μόνιμοι κάτοικοι των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης εναντίον των οποίων υποβλήθηκαν τα παράπονα, ισχυρίστηκαν ότι δεν τους παρέχονταν οι φορολογικές εκπτώσεις που παρέχονταν στους συνταξιούχους και πολύτεκνους μόνιμους κατοίκους.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι, σε κανένα από τα σχετικά νομοθετήματα δεν περιέχονται διατάξεις που να αναγκάζουν τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια να παραχωρούν φορολογικές εκπτώσεις σε συγκεκριμένες τάξεις φορολογουμένων. Αυτό, ωστόσο, σημείωσε η Επίτροπος, δεν αναιρεί το γεγονός ότι ο καθορισμός του ύψους της φορολογίας συνιστά άσκηση διακριτικής ευχέρειας, εναπόκειται επομένως στα ίδια τα Συμβούλια να επιλέξουν τη μείωση των τελών για συγκεκριμένες κατηγορίες φορολογουμένων. Όσον αφορά την παραβίαση της αρχής της ισότητας που διασφαλίζει το Άρθρο 28 του Συντάγματος, η Επίτροπος διατύπωσε την άποψη ότι η δημιουργία δύο κατηγοριών, με μόνο κριτήριο βάσει του οποίου ένας συνταξιούχος ή ένας πολύτεκνος εντάσσεται στην μία ή στην άλλη κατηγορία, τη συνήθη διαμονή, είναι ατυχής. Η Επίτροπος εισηγήθηκε την χρήση του κριτηρίου των συνολικών μηνιαίων αποδοχών, αντί του κριτηρίου της μόνιμης διαμονής, για τις περιπτώσεις εκείνες που οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης επιθυμούν να προβαίνουν σε φορολογικές εκπτώσεις.

Η τρίτη περίπτωση, για την οποία κρίθηκε σκόπιμη η υποβολή Έκθεσης, αφορούσε παράπονο κατά του Κοινοτικού Συμβουλίου Χλώρακας. Μεταξύ των πολλών ισχυρισμών που τέθηκαν από πλευράς του παραπονούμενου ήταν και οι εξής:

- Το Συμβούλιο, παράνομα, απαιτεί την καταβολή ποσού ύψους £140, ως προκαταβολή για τη σύνδεση υποστατικού με το δίκτυο υδατοπρομήθειας της κοινότητας.
- Αν οποιοσδήποτε ιδιοκτήτης παραλείψει να καταβάλει τις φορολογίες του στο Συμβούλιο, τότε η παροχή νερού προς το υποστατικό του διακόπτεται και επανασυνδέεται μόνο με την εξόφληση των οφειλομένων.
- Το Συμβούλιο δεν επιβάλλει το φόρο ενοικίου σύμφωνα με τις σχετικές κανονιστικές διατάξεις οι οποίες μιλούν για ποσοστό 5% επί των εισπραχθέντων ενοικίων. Αντίθετα το Συμβούλιο καθόρισε ότι ο φόρος θα ανέρχεται στις £30 για κάθε διαμέρισμα και στις £80 για κάθε έπαυλη.

Αφού εξασφάλισε τις απόψεις του Προέδρου του Κοινοτικού Συμβουλίου και του Επάρχου Πάφου, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι τακτικές / πολιτικές που το Συμβούλιο φαίνεται να ακολουθεί δεν έχουν καμία σχέση, ούτε είναι συμβατές, με το πνεύμα και το γράμμα της νομοθεσίας. Ενόψει αυτής της διαπίστωσης, η Επίτροπος εισηγήθηκε τη λήψη των πιο κάτω μέτρων:

- Τροποποίηση της πολιτικής του Συμβουλίου που αφορά στην απαίτηση προκαταβολής για τη σύνδεση υποστατικού με το δίκτυο υδατοπρομήθειας της κοινότητας. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, το Συμβούλιο δικαιούται να εισπράττει μόνο, ως εγγύηση πληρωμής, το ποσό των £20.
- Κατάργηση της τακτικής αποκοπής της παροχής νερού, στις περιπτώσεις όπου υπάρχει παράλειψη εξόφλησης φορολογιών.
- Επιβολή του φόρου ενοικίου σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας.

8. Κεντρική Επιτροπή Παραλιών

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από Βουλευτή, η Επίτροπος είχε την ευκαιρία να εξετάσει θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Προστασίας Παραλιών. Οι ισχυρισμοί που εξετάστηκαν αφορούσαν παράλειψη της Επιτροπής να καθορίσει παραλία στην οποία να επιτρέπεται το λούσιμο ζώων, να μεριμνήσει για τη δημιουργία προσβάσεων στις παραλίες για άτομα με αναπηρίες και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για άρση παράνομων επεμβάσεων στις παραλίες Άσπρου Ποταμού στην Πέγεια και Ασπρόκρεμμου στο Νέο Χωριό, που αφορούν στην τοποθέτηση ομπρελών και κρεβατιών θάλασσας.

Διαπιστώθηκε παράλειψη της Κεντρικής Επιτροπής Παραλιών να προβεί στον καθορισμό ειδικών περιοχών για το λούσιμο σκύλων. Η Επίτροπος στην Έκθεσή της, εισηγήθηκε να καθοριστεί άμεσα πλαίσιο δράσης, το οποίο θα αποβλέπει στην άρση δυσχερειών που υπάρχουν, ώστε να καταστεί δυνατός ο καθορισμός τους σε εύλογο χρόνο.

Επίσης η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η Κεντρική Επιτροπή Παραλιών εξετάσει τη νομιμότητα και καταλληλότητα των υφιστάμενων προσβάσεων στις παραλίες για ανάπηρα άτομα, προβεί σε συστάσεις και υποδείξεις που θα κρίνει απαραίτητες προς τις Τοπικές Αρχές και, όπου τέτοιες προσβάσεις, ενώ είναι αναγκαίες, δεν υπάρχουν, να ζητήσει την υπόδειξη των σημείων διάνοιξης τους στα σχέδια χρήσης της παραλίας και να παρακολουθεί στενά την πρόοδο των ενεργειών των Τοπικών Αρχών, μέχρι τη συμπλήρωση των απαραίτητων εργασιών.

Στην παραλία Ασπρόκρεμμου, μπροστά από το ξενοδοχείο «Άνασσα», διαπιστώθηκε ότι δεν εγκρίθηκε από την Κεντρική Επιτροπή Παραλιών η παροχή υπηρεσιών και / ή διευκολύνσεων και, επομένως, δεν είναι δυνατό αυτές να παρέχονται νόμιμα. Για το λόγο αυτό η Επίτροπος, εισηγήθηκε όπως η Επιτροπή συμβάλει στην άρση οποιασδήποτε τυχόν παρανομίας.

Επίσης, η Επίτροπος επεσήμανε ότι, εξαιτίας των σημαντικών αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν στην Κεντρική Επιτροπή Παραλιών και άπτονται ευαίσθητων ζητημάτων, ενδείκνυται να εξεταστεί το ενδεχόμενο να υιοθετηθεί μηχανισμός στήριξής της, με προσωπικό και πόρους, διαφορετικά πιθανόν η ορθολογιστική διαχείριση της παραλίας να παραμένει μια απλή προσδοκία, με επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής.

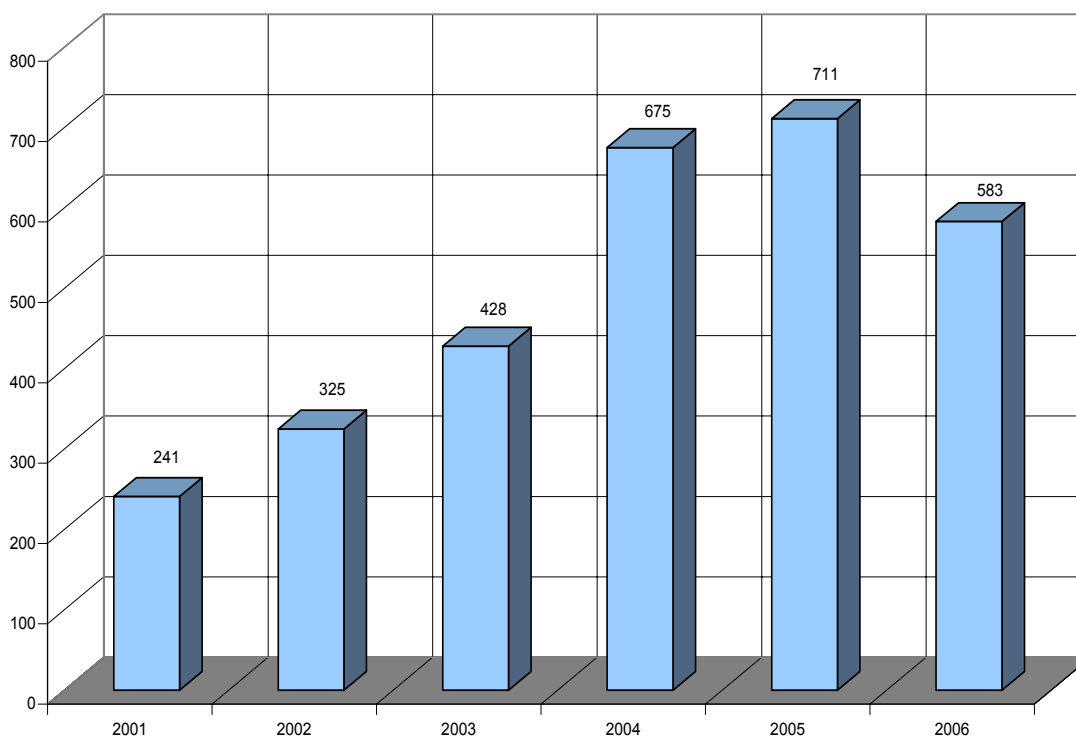
IV. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

1. *Εισαγωγή*

Ο Τομέας περιλαμβάνει τρεις θεματικές ενότητες: θέματα παιδείας και μαθητών (π.χ. παράπονα εκ μέρους μαθητών κατά των καθηγητικών συλλόγων των σχολείων στα οποία φοιτούν), παράπονα εκπαιδευτικών κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (π.χ. μετακινήσεις, μεταθέσεις) και παράπονα υπαλλήλων του δημόσιου και ημιδημόσιου τομέα, αναφορικά με ενέργειες οργανισμών που εμπίπτουν σ' αυτούς, ως εργοδοτών των εν λόγω υπαλλήλων.

Πιο κάτω παρατίθεται πίνακας, όπου φαίνεται ο αριθμός των παραπόνων που, κατά έτος, υποβλήθηκαν τα τελευταία χρόνια.

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΤΟ 2006 ΚΑΤΑ ΘΕΜΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Πεντακόσια ογδόντα τρία παράπονα, από το σύνολο των υποβληθέντων ενέπιπταν, θεματικά, στον Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων.

Σε μεγάλο βαθμό τα παράπονα αυτά ήταν της ίδιας φύσης με εκείνα του προηγούμενου έτους. Αυτό είναι ενδεικτικό του ότι οι υπηρεσίες δε συμμορφώνονται ή συμμορφώνονται εν μέρει μόνο με τις εισηγήσεις του Επιτρόπου, με αποτέλεσμα να διατυπώνονται ξανά θέσεις και απόψεις του τελευταίου, για θέματα όπως η επιβολή πειθαρχικών ποινών σε μαθητές, οι αξιολογήσεις εκπαιδευτικών, οι μεταθέσεις και μετακινήσεις αυτών κ.α.

Και κατά το έτος αυτό έγιναν διαπιστώσεις για κατ' οικονομία λύσεις, τις οποίες επέλεξαν υπηρεσίες για ζητήματα καίριας, από κάθε άποψη, σημασίας και ευρύτατου ενδιαφέροντος. Παράδειγμα τέτοιων επιλογών, οι οποίες έτυχαν της οξείας κριτικής της Επιτροπής ήταν η απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να παραχωρήσει το σύνολο των μονάδων, με το οποίο βαθμολογείτο άσκηση στο μάθημα της Φυσικής, σε όλους τους υποψήφιους στις παγκύπριες εξετάσεις του έτους 2006.

Διαπιστώσεις για ύπαρξη προβλημάτων έγιναν και σε σχέση με τη δράση επαγγελματικών συμβουλίων και σωμάτων. Η άρνηση των εν λόγω σωμάτων να εφαρμόσουν ευρωπαϊκές οδηγίες και η καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων ήταν μερικά από τα θέματα των παραπόνων αυτών.

Ήταν, τέλος, με ικανοποίηση της Επιτροπής που διαπιστώθηκε ότι, μετά την υποβολή σχετικής Έκθεσης λαμβάνονται πλέον υπόψη λόγοι υγείας και άλλοι σοβαροί λόγοι, κατά τη λήψη αποφάσεων τοποθέτησης/μετακίνησης εκτάκτων, με συνέπεια συγκεκριμένα ατομικά δικαιώματα των τελευταίων να τυχάνουν της μεγαλύτερης δυνατής προστασίας.

2. Θέματα Παιδείας και Μαθητών

Κριτική στην απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, να παραχωρήσει το σύνολο των μονάδων της άσκησης 9 (β) στο μάθημα της Φυσικής, σε όλους τους υποψηφίους που παρακάθησαν στις Παγκύπριες Εξετάσεις 2006, με το αιτιολογικό ότι αυτή ήταν εκτός διδακτέας/ εξεταστέας ύλης, άσκησε η Επίτροπος σε Έκθεση που υπέβαλε στο εν λόγω Υπουργείο **(Α/Π 1385/2006, Α/Π 1561/2006, Α/Π 1574/2006, Α/Π 1586/2006, Α/Π 1609/2006, Α/Π 1706/2006, Α/Π 1797/2006)**. Η Επίτροπος επισήμανε την αδυναμία του εμπλεκόμενου Υπουργείου να

αντεπεξέλθει στο έργο της διεξαγωγής των Παγκύπριων Εξετάσεων, κατά τρόπο που να μην κλονίζει την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων στο εφαρμοζόμενο σύστημα, έκρινε, δε, ότι η πριμοδότηση όλων των υποψηφίων που παρακάθησαν στο δοκίμιο της φυσικής ήταν μια κατ' οικονομία λύση που δεν οδήγησε στην ορθή αντιμετώπιση του προβλήματος, εφόσον λειτούργησε ισοπεδωτικά για τους υποψήφιους, δημιουργώντας τετελεσμένα γεγονότα, τα οποία ευνοούν μερίδα υποψηφίων έναντι άλλων. Η Επίτροπος τόνισε, περαιτέρω, ότι η διαδικασία επιλογής των θεμάτων και ο αυστηρός έλεγχος τους είναι θέμα ύψιστης σημασίας, γι' αυτό θα πρέπει να επιδεικνύεται κάθε δυνατή προσοχή και επιμέλεια, εκ μέρους του εμπλεκόμενου Υπουργείου, ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των προνοιών της νομοθεσίας και να παρέχονται εχέγγυα ασφάλειας και αμεροληψίας. Η Επίτροπος, καταλήγοντας, εισηγήθηκε όπως η Υπηρεσία Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού συνεκτιμήσει και λάβει σοβαρά υπόψη τα όσα έχουν αναφερθεί, στα πλαίσια της μελλοντικής θεσμικής πλαισίωσης της διαδικασίας ελέγχου και εξέτασης των δοκιμών για σκοπούς εισδοχής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ώστε να μην επιτραπεί η επανάληψη παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, που το μόνο που επιτυγχάνουν είναι την υπόσκαψη του κύρους του συστήματος και τη διασάλευση της εμπιστοσύνης και, κατ' ακολουθία, του αισθήματος ασφάλειας των εξεταζόμενων.

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού **(Α/Π 1406/2005)**, η Επίτροπος Διοικήσεως είχε την ευκαιρία να επαναλάβει τις θέσεις της, όσον αφορά το γενικότερο θέμα των πειθαρχικών ποινών που επιβάλλονται στους μαθητές και των επιπτώσεων που αυτές έχουν.

Βασικός ισχυρισμός ήταν ο αποκλεισμός συγκεκριμένων μαθητών από την εκδρομή στην Ελλάδα, ως τιμωρία, χωρίς ο Καθηγητικός Σύλλογος που έλαβε τη σχετική απόφαση να έχει πλήρη γνώση των γεγονότων, αφού, δε δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να ακουστούν για να παρουσιάσουν τα γεγονότα και από τη δική τους πλευρά.

Από την έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε, ότι ο ισχυρισμός αυτός ευσταθούσε και ότι ο Καθηγητικός Σύλλογος χειρίστηκε το όλο θέμα με προχειρότητα και συνοπτικές διαδικασίες, περιοριζόμενος, απλώς, στην τιμωρία των μαθητών, με μια απόφαση που δεν αιτιολογείτο επαρκώς.

Επισημάνθηκε ότι η συγκεκριμένη εξωσχολική δραστηριότητα δεν είναι αμιγώς ψυχαγωγική, αλλά, αντίθετα, εντάσσεται στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος και έχει εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Συνεπώς, ο αποκλεισμός μαθητών από την εκδρομή θα

πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη περίσκεψη και μόνο στις περιπτώσεις εκείνες, όπου με βάση κριτήρια που τίθενται στους σχετικούς Κανονισμούς, ο αποκλεισμός από την εκδρομή είναι το μόνο ενδεδειγμένο, υπό τις περιστάσεις, μέτρο.

Ανεπάρκεια αιτιολογίας κρίθηκε ότι υπήρχε και σε σχέση με την απόφαση Καθηγητικού Συλλόγου να χαρακτηρίσει τη διαγωγή μαθητή ως κοσμία για το α' τρίμηνο του έτους 2002-2003 (**Α/Π 876/2003**). Η Επίτροπος έκρινε ότι η μείωση της διαγωγής μαθητή συνιστά ιδιαίτερα δυσμενές μέτρο και γι' αυτό η απόφαση του Καθηγητικού Συλλόγου θα πρέπει να λαμβάνεται μετά από εκτίμηση όλων των ουσιωδών γεγονότων και αφού δοθεί η δυνατότητα στον μαθητή να ακουστεί. Σημειώθηκε ότι η μείωση της διαγωγής έχει να κάνει με την εικόνα του μαθητή προς τα έξω και τη διαμόρφωση γνώμης γι' αυτόν στο σχολικό και κοινωνικό του περιβάλλον.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ο συγκεκριμένος Καθηγητικός Σύλλογος προβληματιστούν επί των επισημάνσεων που γίνονται στην Έκθεση, ώστε να αποφευχθούν παρόμοια περιστατικά στο μέλλον.

Με αφορμή το παράπονο με αρ. **Α/Π 3053/2005**, η Επίτροπος, πραγματεύθηκε εκ νέου το θέμα της ευπρεπούς εμφάνισης των μαθητών. Στην προκειμένη περίπτωση μαθητής προσήλθε αξύριστος στο σχολείο και βρέθηκε αντιμέτωπος με την ποινή της αποβολής, η οποία, τελικά, δεν του επιβλήθηκε, επειδή δέχτηκε την εισήγηση που του έγινε, να ξυριστεί στο σχολείο.

Η Επίτροπος σημείωσε ότι οι πράξεις και οι συμπεριφορές των μαθητών, που αποτελούν παράπτωμα, καθορίζονται στους περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμούς, στις διατάξεις των οποίων καθορίζονται, περιοριστικά τα παιδαγωγικά μέτρα τα οποία επισύρει το κάθε παράπτωμα. Τα παιδαγωγικά μέτρα μπορούν να επιβληθούν διαζευκτικά, αφού ληφθεί σοβαρά υπόψη η συμπεριφορά του μαθητή στο σύνολο της. Στο κείμενο των ίδιων Κανονισμών αναφέρεται, επίσης, ότι τα παιδαγωγικά μέτρα αποβλέπουν στη βελτίωση του μαθητή και στην ενίσχυση της υπευθυνότητας και της αυτοπειθαρχίας του, καθώς και στη διασφάλιση, μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα, της δημοκρατικής ζωής, που αποτελεί προϋπόθεση για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία της σχολικής μονάδας. Η ερμηνεία όμως και η εφαρμογή των πιο πάνω, πρέπει να γίνεται υπό το φως των προνοιών του περί της Συμβάσεως περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικού) Νόμου του 1990, όπου αναφέρεται ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα,

ώστε η σχολική πειθαρχία να εφαρμόζεται κατά τρόπο συμβατό με την αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος και σύμφωνα με τις πρόνοιες της Σύμβασης αυτής.

Η Επίτροπος επανέλαβε την άποψη που είχε ήδη διατυπώσει και σε παλαιότερη Έκθεση, ότι τα παιδαγωγικά μέτρα δεν αποτελούν ποινές υπό την έννοια της τιμωρίας και μόνο, αλλά εναλλακτικό τρόπο διαπαιδαγώγησης των μαθητών με διαφορετική συμπεριφορά, με στόχο να δημιουργηθούν τέτοιες δυναμικές στις σχολικές μονάδες, ώστε να μειωθούν τα ποσοστά της παραβατικής συμπεριφοράς στο σχολικό χώρο, να ενθαρρυνθούν τα παιδιά σε τακτική φοίτηση και να μειωθεί, έτσι, το ποσοστό της εγκατάλειψης των σπουδών.

3. Θέματα Εκπαιδευτικών

(i) Αξιολογήσεις Εκπαιδευτικών Λειτουργιών

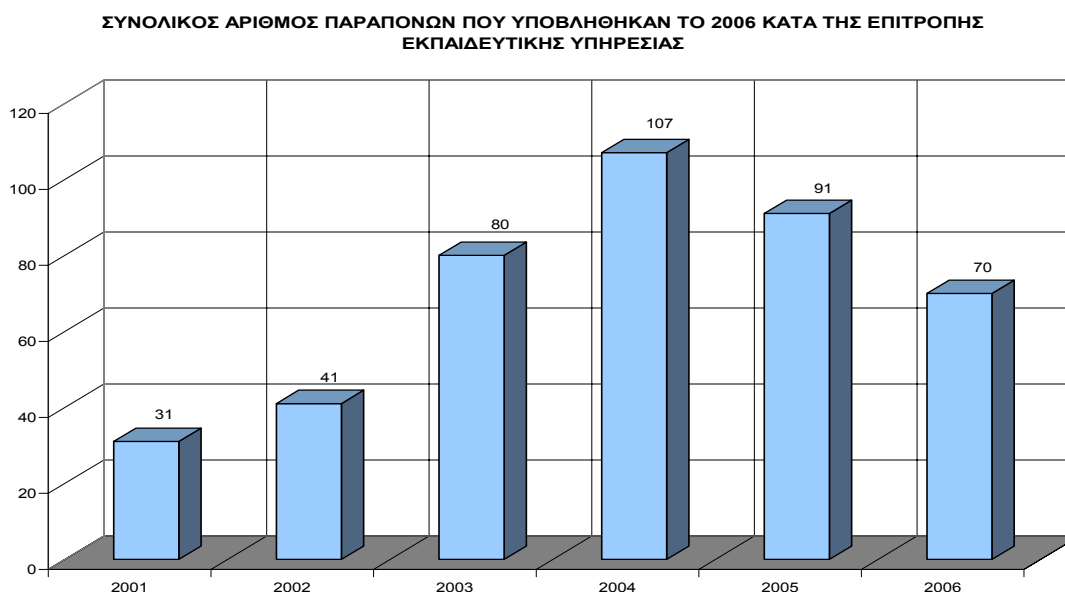
Κατά το έτος 2006 υπήρξε ελαφρά αύξηση, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, των παραπόνων που υποβλήθηκαν και αφορούσαν τις αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών λειτουργιών. Ποσοστό 25,5% των παραπόνων αυτών διαπιστώθηκε ότι ήταν βάσιμα, επειδή, κατά κύριο λόγο, έπασχε η αιτιολογία της απόφασης, η οποία δόθηκε μετά την εξέταση των ενστάσεων που υποβλήθηκαν. Η έλλειψη επαρκούς και δέουσας αιτιολογίας στις αποφάσεις διοικητικών οργάνων που εκδίδονται έπειτα από άσκηση διακριτικής εξουσίας, συνιστά παράβαση του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου. Τέτοιες παραβάσεις προσλαμβάνουν ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις εκείνες, όπου, από τις αποφάσεις των διοικητικών οργάνων, εξαρτάται η επαγγελματική σταδιοδρομία αλλά και η ανέλιξη των προσώπων που αφορούν. Οι υπό αξιολόγηση λειτουργοί θα πρέπει να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους απορρίφθηκε η ένστασή τους, πολύ δε περισσότερο πρέπει να γνωρίζουν σε ποιους τομείς υστερούν και σε ποιο βαθμό, ώστε να επιδείξουν μεγαλύτερη προσοχή και επιμέλεια στο μέλλον. Γι' αυτό η Επίτροπος εισηγήθηκε την επανεξέταση των ενστάσεων των παραπονουμένων με βάση τις πιο πάνω παρατηρήσεις τις (**A/Π 2194/2004, A/Π 2217/2004, A/Π 236/2005, A/Π 401/2005, A/Π 402/2005, A/Π 552/2005, A/Π 1626/2005, A/Π 1974/2005, A/Π 3077/2005, A/Π 121/2006, A/Π 413/2006, A/Π 790/2006 και A/Π 1781/2006**).

Σε μία περίπτωση διαπιστώθηκε ότι η ένσταση του παραπονούμενου εξετάστηκε επτά μήνες μετά την υποβολή της από κλιμάκιο που δεν ήταν νόμιμα συντεθειμένο **(Α/Π 997/2005)**. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως επανεξεταστεί άμεσα η ένσταση του παραπονούμενου, τονίζοντας, ταυτόχρονα, τη σημασία της πιστής εφαρμογής των προνοιών του νόμου και της ταχείας ολοκλήρωσης των διαδικασιών αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι το κλιμάκιο αξιολόγησης προέβη στην αξιολόγηση του παραπονούμενου, χωρίς να ερευνήσει επαρκώς όλα τα σχετικά στοιχεία, με αποτέλεσμα να εμφιλοχωρήσει πλάνη περί τα πράγματα στην κρίση του **(Α/Π 1750/2005)**. Διαπιστώθηκε, περαιτέρω, ότι η σχετική ένσταση του παραπονούμενου απορρίφθηκε γι' αυτό και η Επίτροπος εισηγήθηκε την επανεξέτασή της.

(ii) Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Πτώση σημείωσε και ο αριθμός των παραπόνων εναντίον της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας κατά το υπό αναφορά έτος, σε σχέση με το προηγούμενο, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Τα υποβληθέντα παράπονα ήταν, και πάλιν, εναντίον αποφάσεων της Επιτροπής που λήφθηκαν στα πλαίσια όλου του φάσματος των αρμοδιοτήτων της (κατάλογοι διοριστέων, διορισμοί κλπ).

Σε διαπίστωση για αδυναμία της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει ορθά και κατά τρόπο εύλογα επιτρεπτό τους Περί Εκπαιδευτικών Λειτουργιών (Τοποθετήσεις, Μετακινήσεις, Μεταθέσεις) Κανονισμούς προέβη η Επίτροπος, μετά την υποβολή παραπόνου από δάσκαλο, αναφορικά με την απόρριψη του αιτήματός του για μετάθεση **(Α/Π 2056/2005)** γι' αυτό και εισηγήθηκε την επανεξέταση του.

Σε παρόμοια περίπτωση, η ίδια Επιτροπή απέρριψε αίτημα για μη μετάθεση, παρά την ύπαρξη αποδεδειγμένων, με απόφαση ιατροσυμβουλίου, λόγων υγείας **(Α/Π 2257/2006)**.

Η Επίτροπος σημείωσε ότι αρμόδιο όργανο για να κρίνει τη σοβαρότητα των προβλημάτων υγείας και το κατά πόσον αυτά δικαιολογούσαν την ικανοποίηση του αιτήματος ήταν το ιατροσυμβούλιο. Η εμπλεκόμενη Επιτροπή δεν εδικαιούτο να έχει άλλη άποψη, για να αποστασιοποιηθεί, δε, από τη γνωμοδότηση του τελευταίου, έπρεπε να αιτιολογήσει ειδικά την απόφασή της. Η Επίτροπος διαπίστωσε παράβαση ουσιώδους τύπου και έλλειψη αιτιολογίας, γι' αυτό και εισηγήθηκε επανεξέταση του θέματος.

Το θέμα της εγγραφής υποψηφίων στον πίνακα διοριστέων καθηγητών, υπό τον όρο να προσκομίσουν από το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. πιστοποιητικό ισοτιμίας των τίτλων τους προς πτυχίο πανεπιστημιακού επιπέδου ήταν το αντικείμενο παραπόνου που εξέτασε η Επίτροπος **(Α/Π 95/2006)**.

Η εμπλεκόμενη Επιτροπή, σύμφωνα με την πάγια νομολογία, έχει, ως το διορίζον όργανο, την ευθύνη ερμηνείας του Σχεδίου Υπηρεσίας της θέσης Καθηγητή. Από την έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε οποιαδήποτε έρευνα αναφορικά με τα προσόντα του παραπονούμενου και στην υπαγωγή των τελευταίων στις πρόνοιες του εν λόγω Σχεδίου, ώστε να εξαχθεί το συμπέρασμα κατά πόσον αυτά πληρούσαν τις εν λόγω πρόνοιες. Αντ' αυτού, η Επιτροπή παρέπεμψε τον παραπονούμενο στο ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ., στο οποίο, αν εκρίνετο αναγκαίο, όφειλε η ίδια να αποταθεί, χωρίς να μεταθέσει την ευθύνη στον παραπονούμενο.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο τρόπος με τον οποίο η εμπλεκόμενη Επιτροπή ενήργησε, συνιστά παράλειψη άσκησης των αρμοδιοτήτων που της παρέχει ο σχετικός νόμος. Εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία προχωρήσει σε έρευνα

αναφορικά με τα προσόντα του παραπονούμενου και λάβει οριστική απόφαση επί της αίτησής του, στη βάση, πάντοτε, των προνοιών της νομοθεσίας.

(iii) Ενέργειες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Ισχυρισμούς για ανυπαρξία κριτηρίων για τις τοποθετήσεις των Βοηθών Διευθυντών στα σχολεία περιλάμβανε παράπονο που υποβλήθηκε από εκπαιδευτικό η οποία κατέχει τέτοια θέση **(Α/Π 2598/2005)**.

Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι οι μετακινήσεις/τοποθετήσεις των Βοηθών Διευθυντών πράγματι δε διέπονται από νομοθετικές ρυθμίσεις. Εφαρμόζονται, απλώς, συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία συμφωνήθηκαν μεταξύ τής αρμόδιας αρχής και της ΟΕΛΜΕΚ.

Η Επίτροπος, υπό τις περιστάσεις, το μέγιστο που θα μπορούσε να εισηγηθεί και που προχώρησε σε κάτι τέτοιο, ήταν η έγκαιρη διενέργεια των μεταθέσεων των Βοηθών Διευθυντών εκ μέρους της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, ώστε να υπάρχει, τουλάχιστον, χρόνος για συμπλήρωση του ειδικού εντύπου που υποβάλλεται προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού από τους εν λόγω εκπαιδευτικούς και με το οποίο δηλώνεται η προτίμησή τους να υπηρετήσουν σε συγκεκριμένο/α σχολείο/ά της περιφέρειας στην οποία μετατίθενται.

Η άρνηση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να εκδώσει πιστοποιητικό που να καθορίζει το επίπεδο των μαθημάτων της αγγλικής γλώσσας που παρακολούθησε ο παραπονούμενος ήταν το αντικείμενο παραπόνου κατά του εν λόγω Υπουργείου **(Α/Π 2584/2005)**.

Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος παρακολούθησε σειρά μαθημάτων αγγλικής γλώσσας, για τρία συνεχόμενα σχολικά έτη στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, τα οποία απευθύνονταν μόνο σε αστυνομικούς. Στο τέλος κάθε σχολικού έτους συμμετείχε σε γραπτές τελικές εξετάσεις και του παραχωρήθηκαν τρία πιστοποιητικά επιτυχίας, ένα για κάθε έτος. Το τελευταίο αναφέρει ότι αυτός παρακολούθησε τα μαθήματα του «Intermediate έτους στα Αγγλικά Αστυνομίας» και παρακάθισε επιτυχώς στις τελικές ενιαίες εξετάσεις.

Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι το εν λόγω πιστοποιητικό δεν καθορίζει το βαθμό γνώσης της γλώσσας για τους σκοπούς του Κανονισμού 7(2)(γ)(ii) των περί Αστυνομίας (Προαγωγές) Κανονισμών του 2004. Γι' αυτό εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο διευκρινίσει σε ποιο επίπεδο αγγλικών ανταποκρίνονται τα μαθήματα που διδάσκονται ως «Αγγλικά Αστυνομίας» και καθορίσει, στη συγκεκριμένη περίπτωση, κατά πόσο το επίπεδο «Intermediate έτους στα Αγγλικά Αστυνομίας» αποτελεί μέτρια, καλή, πολύ καλή ή άριστη γνώση της γλώσσας, για να είναι δυνατή η χρήση του σχετικού πιστοποιητικού για τους σκοπούς που αυτό εκδίδεται.

Παράπονα για τη διαφοροποίηση των όρων υπηρεσίας των δασκάλων που υπηρετούν στα παροικιακά σχολεία, ως μέλη της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Αποστολής (ΚΕΑ) Μεγάλης Βρετανίας εξέτασε η Επίτροπος **(Α/Π 999/2004, Α/Π 1027/2004, Α/Π 1727/2005 και Α/Π 488/2006).**

Από τη διερεύνηση των παραπόνων προέκυψε ότι, με συγκεκριμένη απόφαση των Υπουργών Παιδείας & Πολιτισμού και Οικονομικών, τροχοδρομήθηκε η δημιουργία δύο ομάδων εκπαιδευτικών στην ΚΕΑ, οι οποίοι, παρά το γεγονός ότι έχουν τα ίδια καθήκοντα, ευθύνες και υποχρεώσεις στην εργασία τους, αμείβονται διαφορετικά. Βασικός άξονας και γενεσιουργός αιτία για τη δημιουργία των δύο αυτών κατηγοριών ήταν η ανάγκη εξοικονόμησης δημοσίου χρήματος, με την κατάργηση, σταδιακά, των επιδομάτων εξωτερικού για τους αποσπασθέντες στην ΚΕΑ εκπαιδευτικούς.

Η Επίτροπος έκρινε τις αντιδράσεις των επηρεαζόμενων εκπαιδευτικών δικαιολογημένες, γι' αυτό και εισηγήθηκε όπως τα εμπλεκόμενα Υπουργεία επανεξετάσουν άμεσα το θέμα της καταβολής επιδομάτων εξωτερικού και τη διαδικασία που ακολουθείται.

Η απόφαση του Τμήματος Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης να αποτελεί μέρος του καταλόγου διοριστέων στην Ηλεκτρολογία, ο κατάλογος διοριστέων εκπαιδευτών – κατόχων προσόντων Μηχανολογίας προοριζομένων να διδάξουν το μάθημα «Ψύξη – Κλιματισμός» ήταν το αντικείμενο παραπόνου κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού **(Α/Π 1633/2006).** Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου, η εν λόγω απόφαση έχει δυσμενείς συνέπειες σε βάρος των εκπαιδευτών της ειδικότητας Ηλεκτρολογίας, καθότι στις προαγωγές Βοηθών Διευθυντών Ηλεκτρολογίας προήχθη υποψήφιος καθηγητής με προσόντα Μηχανολογίας, ο οποίος είχε διοριστεί από τους καταλόγους διοριστέων της ειδικότητας «Ψύξη – Κλιματισμός».

Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι ο κλάδος της Ηλεκτρολογίας περιλαμβάνει την ειδικότητα «Οικιακές Συσκευές- Ψύξη - Κλιματισμός» και ότι το μάθημα «Ψύξη - Κλιματισμός» δεν απαντάται βασικά μεταξύ των αποφοίτων με προσόντα Ηλεκτρολογίας, αλλά μεταξύ των αποφοίτων με προσόντα Μηχανολογίας. Η κατανομή των κενών θέσεων Βοηθών Διευθυντών γίνεται μεταξύ των διαφόρων κλάδων της Μέσης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με βασικό κριτήριο τον αριθμό των ήδη υπηρετούντων Βοηθών Διευθυντών σε κάθε κλάδο και με τρόπο που ο τελικός αριθμός να συμβαδίζει ανάλογα με τον αριθμό των εκπαιδευτικών που υπηρετεί σε κάθε κλάδο.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι με βάση τα Σχέδια Υπηρεσίας της θέσης του Εκπαιδευτή και του Βοηθού Διευθυντή Σχολείων Μέσης Γενικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης, ο καταλληλότερος τρόπος αντιμετώπισης του ζητήματος, ενδεχομένως, να ήταν η τοποθέτηση των εν λόγω υποψηφίων εκπαιδευτών στον κλάδο Μηχανολογίας αντί Ηλεκτρολογίας, με ανάθεση σε αυτούς της διδασκαλίας του μαθήματος «Ψύξη-Κλιματισμός». Η άποψη αυτή ενισχύεται, όπως είπε, και από τη θέση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού ότι ο υφιστάμενος πίνακας διοριστέων στην ειδικότητα «Ψύξη – Κλιματισμός» αποτελείται από υποψηφίους με προσόντα Μηχανολογίας. Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο εξετάσει το ενδεχόμενο αυτό.

4. Υπαλληλικά θέματα

(i) Διαδικασία Προσλήψεων

Την Επίτροπο απασχόλησε και η μη συμμόρφωση του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας σε ακυρωτική απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η οποία εκδόθηκε μετά από άσκηση προσφυγής από τον παραπονούμενο, με αντικείμενο την απόφαση του Οργανισμού να διορίσει στη θέση του Γενικού Διευθυντή ανθυποψήφιο **(2447/2005)**. Αφού διαπιστώθηκε ότι οι ισχυρισμοί του παραπονούμενου ευσταθούσαν και ότι ο λόγος που η εμπλεκόμενη Υπηρεσία δεν είχε συμμορφωθεί ήταν το γεγονός ότι η ακυρωτική απόφαση εφεσιβλήθηκε, η Επίτροπος στην Έκθεσή της τόνισε πως το Σύνταγμα ρητά ορίζει την υποχρέωση κάθε Αρχής και κάθε οργάνου σε ενεργό συμμόρφωση προς τις ακυρωτικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, χωρίς να προβλέπει οποιαδήποτε εξαίρεση σχετικά. Συνεπώς, μια τέτοια απόφαση είναι δεσμευτική και άμεσα εκτελεστή, είτε έχει εφεσιβληθεί είτε όχι και ανεξάρτητα από τις συνέπειες τις οποίες τυχόν θα έχει η άμεση εφαρμογή της. Όπως ανέφερε η Επίτροπος, η εκτέλεση μιας απόφασης που έχει

εφεσιβληθεί μπορεί να ανασταλεί μόνο αν υποβληθεί σχετική αίτηση και ληφθεί απόφαση αυτού του περιεχομένου από το αρμόδιο δικαστήριο. Τέτοια αίτηση στην προκειμένη περίπτωση δεν είχε υποβληθεί. Η Επίτροπος εισηγήθηκε την άμεση εφαρμογή της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ανεξαρτήτως των συνεπειών της εφαρμογής αυτής. Και τούτο, γιατί αυτό επιτάσσει το Σύνταγμα.

(ii) Τοποθετήσεις-Μετακινήσεις

Θέμα άνισης μεταχείρισης Οδοντοτεχνίτη σε σχέση με ομότεχνους συναδέλφους του απασχόλησε την Επίτροπο κατά την εξέταση παραπόνου εναντίον του Υπουργείου Υγείας (**A/Π 2522/2005**). Ο παραπονούμενος ήταν μόνιμος κάτοικος Λευκωσίας και από την ημερομηνία διορισμού του (15/4/1992) υπηρετούσε εκτός Λευκωσίας, εν αντιθέσει με τους δύο άλλους ομότεχνους συναδέλφους του που επίσης διέμεναν στη Λευκωσία, οι οποίοι, όμως, παρόλο που είχαν προσληφθεί πριν από τον παραπονούμενο δεν υπηρέτησαν εκτός της Πόλης αυτής. Ο παραπονούμενος είχε επανειλημμένα αποταθεί στο εμπλεκόμενο Υπουργείο ζητώντας όπως τοποθετηθεί στη Λευκωσία. Το Υπουργείο έδιδε την απάντηση ότι το αίτημά του θα εξεταστεί όταν το επιτρέψουν οι υπηρεσιακές ανάγκες. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι η αναφορά στις υπηρεσιακές ανάγκες είναι γενική και αόριστη και δεν επεξηγεί πώς οι συγκεκριμένες υπηρεσιακές ανάγκες εξυπηρετούνται μόνο από τον παραπονούμενο και όχι από οποιοδήποτε άλλο ομότεχνο συνάδελφό του. Συνεπώς, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι αποφάσεις του Υπουργείου έπασχαν. Για το λόγο αυτό εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία προχωρήσει άμεσα σε επανεξέταση του αιτήματος του παραπονούμενου κατά τρόπο που να συνάδει με την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Θέμα άνισης μεταχείρισής της σε σχέση με συναδέλφους της ήγειρε Ειδική Αστυνομικός (**A/Π 1308/2005**). Διαπιστώθηκε ότι ενώ οι πρώτες παρέμεναν για σειρά ετών στον ίδιο αστυνομικό σταθμό και εργάζονταν με ωράριο γραφείου, η παραπονούμενη, μητέρα δύο ανήλικων παιδιών, κατά τη διάρκεια της δεκάχρονης υπηρεσίας της είχε μετατεθεί συνολικά εννέα φορές και εργαζόταν πάντοτε με σύστημα βάρδιας. Η Αστυνομία απέτυχε να δώσει την όποια εξήγηση για το φαινόμενο αυτό, αφού περιορίστηκε στη γενική και αόριστη επίκληση της κάλυψης υπηρεσιακών αναγκών. Η Επίτροπος επισήμανε ότι κάθε διοικητικό όργανο οφείλει, κατά την άσκηση της διακριτικής εξουσίας του, να δίνει σαφή αιτιολογία, ώστε να μην αφήνει αμφιβολίες ως προς το ποιος είναι ο πραγματικός λόγος που το οδήγησε στη λήψη απόφασης. Επιπλέον, ότι δεν αποτελεί επαρκή αιτιολογία η αναφορά σε γενικούς χαρακτηρισμούς που μπορούν να τύχουν

εφαρμογής σε οποιαδήποτε περίπτωση. Σημείωσε, περαιτέρω, ότι μεταθέσεις της παραπονούμενης έγιναν χωρίς να γίνει προηγουμένως συνεκτίμηση των υπηρεσιακών αναγκών και των προσωπικών δυσκολιών που, ενδεχομένως, θα αντιμετώπιζε, κατά παράβαση συγκεκριμένης Αστυνομικής Διάταξης και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι σχετικές αποφάσεις της Αστυνομίας έπασχαν. Πριν από την ολοκλήρωση της έρευνας, η Αστυνομία ανέθεσε στην παραπονούμενη καθήκοντα με ωράριο γραφείου, ικανοποιώντας, με αυτό τον τρόπο το αίτημά της για μετάθεση σε άλλο σταθμό. Γι' αυτό, η Επίτροπος περιορίστηκε στην εισήγηση όπως οι παρατηρήσεις της ληφθούν υπόψη για το μέλλον.

(iii) Αξιολογήσεις

Καθηγήτρια Παιδαγωγικής στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο υπέβαλε παράπονο αναφορικά με την αξιολόγηση της οποίας έτυχε για το έτος 2004 (**Α/Π 1220/2005**). Ήταν, συγκεκριμένα, ισχυρισμός της ότι η ετήσια υπηρεσιακή έκθεσή της για το έτος αυτό έπασχε, για το λόγο ότι είχε ετοιμασθεί όχι από τριμελή ομάδα, αλλά από ένα μόνο πρόσωπο, τον Αναπληρωτή Διευθυντή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ενώ στη διαδικασία της αξιολόγησής της έπρεπε να είχε συμμετάσχει και ο προϊστάμενος του τομέα επιμόρφωσης, ως άμεσα προϊστάμενός της. Διαπιστώθηκε ότι, πράγματι, η αξιολόγηση της παραπονούμενης για το υπό αναφορά έτος έπασχε λόγω μη νόμιμης συγκρότησης του οργάνου που την ετοίμασε. Συναφώς, έγινε εισήγηση όπως ανακληθεί η συγκεκριμένη έκθεση και όπως η διαδικασία αξιολόγησης της παραπονούμενης επαναληφθεί, με τη συμμετοχή των πιο πάνω προϊσταμένων της.

(iv) Οικονομικά και άλλα ωφελήματα

Πρώην υπάλληλος του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου υπέβαλε παράπονο για την άρνηση του Ρ.Ι.Κ. να καταβάλει στον ίδιο αμοιβή για δεδουλευμένα του (**Α/Π 2356/2004**). Με βάση το πόρισμα της έρευνας που διεξήγαγε, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω άρνηση στερείτο νόμιμης βάσης και παραβίαζε την αρχή της καλής πίστης. Επισήμανε, δε, ότι το δικαίωμα αμοιβής των εργαζομένων για τα δεδουλευμένα τους παραμένει αναπαλλοτρίωτο και με κανένα τρόπο δεν καταργείται και εισηγήθηκε όπως το Ίδρυμα καταβάλει στον παραπονούμενο την αμοιβή που δικαιούτο.

Εναντίον του Ρ.Ι.Κ. υπέβαλε παράπονο και ομάδα εξήντα έξι τακτικών συνεργατών του Ιδρύματος, οι οποίοι προσλήφθηκαν μετά την 1^η Ιανουαρίου του 2000 (**Α/Π 832/2005**). Το παράπονο τους επικεντρώθηκε, αφενός, στην άρνηση και/ή παράλειψη του Ιδρύματος να τους καταβάλλει το επίδομα βάρδιας που καταβάλλετο στο προσωπικό που είχε προσληφθεί πριν από την ημερομηνία αυτή, και, αφετέρου, στην παράλειψή του να ενημερώσει κάποιους από αυτούς για τους όρους απασχόλησής τους.

Αναφορικά με την πρώτη πτυχή του παραπόνου, διαπιστώθηκε ότι, με την εφαρμογή του νέου Οργανογράμματος του Ρ.Ι.Κ., δημιουργήθηκαν δυο ομάδες υπηρετούντων υπαλλήλων, οι οποίοι, παρά το γεγονός ότι τελούσαν υπό τις ίδιες συνθήκες υπηρεσιακής κατάστασης και προσφοράς υπηρεσιών, αμείβονταν διαφορετικά, με μοναδικό και καθοριστικό κριτήριο την ημερομηνία πρόσληψής τους. Η Επίτροπος έκρινε ότι το κριτήριο αυτό οδηγούσε σε αθέμιτη διάκριση, επειδή ως τέτοιο δε θα μπορούσε να αναχθεί σε εγγενές χαρακτηριστικό ή ιδιότητα που να δικαιολογεί ανόμοια μεταχείριση των δυο αυτών ομάδων και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόφαση τής εμπλεκόμενης υπηρεσίας, να μην καταβάλλει επίδομα βάρδιας στους προσληφθέντες μετά την 1^η Ιανουαρίου 2000, αντίκειται στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, παραβιάζοντας, έτσι, το Άρθρο 28 του Συντάγματος. Για την άρση της διάκρισης, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Ρ.Ι.Κ. προχωρήσει στις αναγκαίες διευθετήσεις, ώστε να ενταχθεί το επίδομα βάρδιας στο μισθολόγιο των παραπονούμενων, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τους προσληφθέντες προ της 1^{ης} Ιανουαρίου 2000.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό για παράλειψη του Ρ.Ι.Κ. να ενημερώσει αριθμό παραπονούμενων για τους όρους απασχόλησής τους, το Ίδρυμα δεν έδωσε οποιαδήποτε απάντηση. Για το θέμα αυτό, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Ρ.Ι.Κ. συμμορφώνεται στο εξής με τις διατάξεις του περί Ενημέρωσης του Εργοδοτουμένου από τον Εργοδότη για τους Όρους που διέπουν τη Σύμβαση ή τη Σχέση Εργασίας Νόμου και όπως προβεί άμεσα στις αναγκαίες ενέργειες, ώστε να ενημερώσει και τους παραπονούμενους που δεν είχαν ενημερωθεί σχετικά.

Κατά παράβαση της σχετικής νομοθεσίας κρίθηκε ότι λήφθηκε η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου να μην επιτρέψει στον παραπονούμενο, ο οποίος θα τερμάτιζε την απασχόλησή του στον Οργανισμό, να χρησιμοποιήσει τη συσσωρευμένη από τα προηγούμενα έτη άδειά του και να μην του καταβάλει το μέρος του 13^{ου} μισθού που αντιστοιχούσε στη χρονική περίοδο που είχε εργαστεί κατά τη διάρκεια του έτους (**Α/Π 1606/2004**). Η Επίτροπος εισηγήθηκε

όπως καταβληθεί στον παραπονούμενο το αντίτιμο της άδειας που είχε σε πίστη του και το μέρος του 13^{ου} μισθού που δικαιούτο.

Ως ανατιολόγητη κρίθηκε η απόφαση του Διευθυντή Τμήματος Αρχαιοτήτων να μην εγκρίνει την καταβολή της αμοιβής που αντιστοιχούσε σε υπερωριακή απασχόληση των παραπονουμένων για αντικατάσταση συναδέλφων τους και, για το λόγο αυτό, έγινε εισήγηση για επανεξέτασή της (**A/Π 681/2005** και **A/Π 682/2005**).

Σε άλλη περίπτωση, η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Υπουργείο Υγείας να προβεί, χωρίς άλλη καθυστέρηση, στις ενέργειες που απαιτούνται για την οριστική επίλυση του θέματος της αναβάθμισης της κλίμακας της παραπονούμενης, το οποίο ηγέρθη για πρώτη φορά το έτος 1991 και παρέμενε στάσιμο από το Μάιο του 2003 (**A/Π 2541/2005**).

Την Επίτροπο απασχόλησε και παράπονο εναντίον της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κινηματογράφου (ΣΕΚιν) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (**A/Π 333/2006**). Διαπιστώθηκε ότι, ενώ ο παραπονούμενος είχε εξασφαλίσει από την Υπουργική Επιτροπή Κινηματογράφου έγκριση χρηματοδότησης για την παραγωγή ταινίας μικρού μήκους, δικού του σεναρίου, υπό συγκεκριμένους όρους, η ΣΕΚιν έθεσε εκ των υστέρων επιπρόσθετους όρους για τη χρηματοδότηση, μεταξύ των οποίων και την υποβολή αναθεωρημένου σεναρίου, το οποίο θα έπρεπε να μην περιέχει συμβολισμούς που, κατά την άποψή της, άγγιζαν τα όρια της ύβρεως κατά της θρησκείας. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι οι σχετικοί Κανονισμοί δε ρύθμιζαν με σαφήνεια το θέμα της μεταγενέστερης υποβολής αναθεωρημένων σεναρίων και ότι η ΣΕΚιν δεν ενημέρωσε τον παραπονούμενο για οποιουσδήποτε χρονικούς περιορισμούς στα πλαίσια των οποίων όφειλε να υποβάλει το αναθεωρημένο σενάριο του. Όταν, όμως, ο παραπονούμενος υπέβαλε το σενάριο αυτό, η ΣΕΚιν τον πληροφόρησε ότι η απόφαση έγκρισης της χορηγίας ήταν ανίσχυρη, εξαιτίας του μεγάλου χρονικού διαστήματος (4 χρόνια) που παρήλθε από την περίοδο κατά την οποία δόθηκε η έγκριση μέχρι την υποβολή του αναθεωρημένου σεναρίου. Η Επίτροπος επέκρινε τη στάση της ΣΕΚιν στην όλη διαδικασία και ιδιαίτερα την απόφασή της για αναθεώρηση του σεναρίου. Επιπρόσθετα, ανέφερε ότι η απόφαση αυτή όχι μόνο στερείτο νομικού ερείσματος, αλλά παραβίαζε και το δικαίωμα της καλλιτεχνικής έκφρασης του παραπονούμενου, θίγοντας τον πυρήνα της ελευθερίας της τέχνης. Λόγω της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος από τότε που υποβλήθηκε η αρχική αίτηση του παραπονούμενου (2001), της διαφοροποίησης στο κόστος παραγωγής ταινιών από τότε που εγκρίθηκε η χορηγία (2002) και της επιστροφής της εγκριθείσας

χορηγίας στο πάγιο ταμείο του κράτους, η Επίτροπος έκρινε ότι δεν υπήρχαν περιθώρια επανεξέτασης της απόφασης της ΣΕΚιν. Ανέφερε, όμως, ότι ο παραπονούμενος μπορούσε, εάν το επιθυμούσε, να υποβάλει νέα αίτηση για να εξεταστεί εκ νέου η δυνατότητα παροχής χορηγίας. Καταλήγοντας, εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης των πιο πάνω Κανονισμών, υπό το φως της σχετικής διαπίστωσής της.

Μέλος της Αστυνομίας υποστήριξε ότι τύγχανε άνισης μεταχείρισης σε σχέση με άλλα μέλη της Δύναμης αναφορικά με την αποζημίωση που λάμβανε για την υπερωριακή του απασχόληση, καθώς και ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία αυθαίρετα, ανατιολόγητα και κατά τρόπο που δε συνάδει με τις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις, απέρριψε αίτημά του για συσσώρευση άδειας ανάπαυσης (**Α/Π 929/2005**).

Όπως διαπιστώθηκε, ο παραπονούμενος κατείχε τη θέση Ανώτερου Υπαστυνόμου, ήταν Διοικητής της Μονάδας Προεδρικής Φρουράς και Υπασπιστής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των συγκεκριμένων καθηκόντων του, εργάζετο καθημερινά, συμπεριλαμβανομένων εορτών, αργιών, Σαββάτου και Κυριακής, για δεκαέξι μέχρι δεκαοχτώ, περίπου, ώρες ημερησίως. Για τη συγκεκριμένη υπερωριακή εργασία αμείβετο μόνο με το συντετμημένο κατ' αποκοπή υπερωριακό επίδομα που ανερχόταν, για το βαθμό του Ανώτερου Υπαστυνόμου, στις £310 μηνιαίως. Με το εν λόγω επίδομα αμείβονταν και τα υπόλοιπα μέλη της συνοδείας ασφαλείας του Προέδρου της Δημοκρατίας, κάποια από τα οποία λάμβαναν επιπρόσθετα και επίδομα βάρδιας, επειδή τα ωράρια εργασίας τους ενέπιπταν στην κατηγορία του εναλλασσόμενου ωραρίου. Το ωράριο του παραπονούμενου δεν ενέπιπτε στην κατηγορία αυτή και, για το λόγο αυτό, το αίτημά του να του παραχωρηθεί το επίδομα βάρδιας απερρίφθη. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι τα καθήκοντα του παραπονούμενου αποτελούσαν ιδιαίτερη και ξεχωριστή περίπτωση, η οποία διαφοροποιείτο από τα συνήθη προγράμματα εργασίας, επειδή, ακριβώς, ήταν συνυφασμένη με τις άκρως ιδιάζουσες απαιτήσεις, οι οποίες συνέθεταν το έργο του Υπασπιστή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Κατά συνέπεια, ανέφερε η Επίτροπος, το όλο θέμα θα έπρεπε να εξεταστεί κάτω από το πρίσμα αυτό, δηλαδή ως ξεχωριστή και ιδιαίτερη περίπτωση, αφού ο παραπονούμενος δεν εκτελούσε, απλώς, υπερωρίες αλλά ειδικά καθήκοντα. Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει το αίτημα του παραπονούμενου, με βάση τα δικά του ιδιαίτερα δεδομένα και χαρακτηριστικά, με κύριο γνώμονα τη δίκαιη και ισόρροπη αντιμετώπιση του. Προς εξεύρεση και διαμόρφωση της καλύτερης δυνατής φόρμουλας, ανέφερε ότι θα μπορούσε να ζητηθεί και η γνώμη του Γενικού Εισαγγελέα της

Δημοκρατίας.

Όσον αφορά τη δεύτερη πτυχή του παραπόνου, ο Αρχηγός Αστυνομίας απέρριψε το αίτημα του παραπονούμενου για συσσώρευση 29 ημερών άδειας ανάπαυσης που του είχαν απομείνει για το έτος 2004, με την αιτιολογία ότι, σύμφωνα με σχετικές εγκυκλίους, θα έπρεπε η άδεια ανάπαυσης να είχε ληφθεί σταδιακά, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και όχι να συσσωρευτεί το μήνα Δεκέμβριο. Σύμφωνα με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας, κάθε μέλος της Αστυνομίας δικαιούται, εκτός αν ο Αρχηγός λόγω ειδικών περιστάσεων εγκρίνει διαφορετικά, να μεταφέρει από την ετήσια άδεια ανάπαυσής του, από το ένα έτος στο άλλο, δεκαέξι εργάσιμες ημέρες στην περίπτωση εξαήμερης εβδομάδας και δεκατρείς εργάσιμες ημέρες, στην περίπτωση πενθήμερης εβδομάδας εργασίας, με ανώτατο όριο συσσώρευσης τις εκατόν και ογδόντα τρεις ημέρες αντίστοιχα. Στη σχετική Έκθεσή της η Επιτροπος σημείωσε ότι η άδεια ανάπαυσης δεν παραχωρείται αλλά κερδίζεται. Η βασική αυτή αρχή απέρριψε μέσα από όλα τα νομοθετήματα που πραγματεύονταν το θέμα αυτό. Κατά συνέπεια, ο συνολικός αριθμός ημερών άδειας ανάπαυσης, που έχει σε πίστη του κάθε εργαζόμενος, αποτελεί κεκτημένο που δεν απαλλοτριώνεται. Ως εκ τούτου, οι εγκύκλιοι που εκδίδονται και αφορούν το θέμα αυτό θα πρέπει να αποσκοπούν στη διατήρηση και/ή εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της κάθε υπηρεσίας, κατά την άσκηση του δικαιώματος της άδειας των εργαζομένων, και όχι στη με οποιοδήποτε τρόπο εξουδετέρωσή του. Προς εξυπηρέτηση, δε, του σκοπού τούτου, ο νομοθέτης έδωσε στον Αρχηγό Αστυνομίας διακριτική ευχέρεια ως προς το χειρισμό αιτήσεων για συσσώρευση άδειας λόγω ειδικών περιστάσεων, ευχέρεια που κατά την άποψη της Επιτροπής έπρεπε να ασκηθεί και στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως ιδιάζουσα, με βάση τα δικά της δεδομένα. Σε καμία όμως περίπτωση δεν προβλέπεται στον σχετικό Κανονισμό ότι η άδεια απουσίας θα πρέπει να λαμβάνεται σταδιακά κατά τη διάρκεια του έτους και να μη συσσωρεύεται το μήνα Δεκέμβριο και πουθενά δεν αναφέρεται ότι η άδεια, η οποία δε λαμβάνεται, χάνεται. Επίσης, καμία εγκύκλιος ή άλλες διοικητικές οδηγίες δεν μπορούν να υπερισχύσουν του νόμου και, για το λόγο αυτό, όλες οι σχετικές οδηγίες, που έχουν εκδοθεί και που δε συνάδουν με τις πρόνοιες της ισχύουσας νομοθεσίας, στερούνται νόμιμης βάσης. Για όλους τους πιο πάνω λόγους, η Επιτροπος έκρινε ότι η απόρριψη του σχετικού αιτήματος του παραπονούμενου, για συσσώρευση της άδειας ανάπαυσής του, έπασχε και εισηγήθηκε την επανεξέτασή του με βάση τις πιο πάνω παρατηρήσεις της.

Θέματα υπερωριακής απασχόλησης πραγματεύθηκε η Επιτροπος και με αφορμή παράπονο που υπέβαλε υπάλληλος του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, αναφορικά

με την άρνηση του Οργανισμού να της καταβάλει αμοιβή για την υπερωριακή της απασχόληση 20 ωρών εβδομαδιαίως, κατά την περίοδο 14 Μαρτίου 2004 μέχρι 14 Φεβρουαρίου 2005 (**A/Π 1104/2005**). Διαπιστώθηκε ότι ο Οργανισμός αρνήθηκε να καταβάλει την πιο πάνω αμοιβή επειδή δεν είχε εξασφαλιστεί η εκ των προτέρων έγκριση της υπερωριακής απασχόλησης από το Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού. Περαιτέρω, ότι, παρά το γεγονός πως η παραπονούμενη είχε θέσει από τις 29 Νοεμβρίου 2004 υπόψη του Οργανισμού αίτημα υπερωριακής αποζημίωσης για τον επιπλέον χρόνο απασχόλησής της, ο Οργανισμός δε ζήτησε από την παραπονούμενη να τερματίσει την υπερωριακή της απασχόληση. Η Επίτροπος έκρινε ότι ο Οργανισμός αντιμετώπισε το θέμα κατά τρόπο που συνιστούσε σιωπηρή έγκριση για συνέχιση της υπερωριακής απασχόλησης, τουλάχιστον από τις 29 Νοεμβρίου 2004, και εισηγήθηκε την καταβολή της σχετικής αποζημίωσης για την περίοδο από την ημερομηνία αυτή μέχρι τις 14 Φεβρουαρίου 2005.

Ομάδα Ιατρών του Νοσοκομείου Κυπερούντας υπέβαλε παράπονο εναντίον του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, αναφορικά με τον τρόπο αποζημίωσης της ενεργού εφημερίας των Ιατρών (**A/Π 605/2004**). Ήταν ισχυρισμός των Ιατρών ότι δεν αποζημιώνονται δεόντως για το χρόνο που βρίσκονται σε ενεργό εφημερία και ότι, με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο χρόνος ενεργού εφημερίας θα έπρεπε να θεωρείται ως κανονικός χρόνος εργασίας και να αποζημιώνεται ανάλογα. Με βάση τη σχετική νομοθεσία και τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Δ.Ε.Κ.), η Επίτροπος έκρινε ότι ο χρόνος ενεργού εφημερίας ισοδυναμεί με χρόνο κανονικής εργασίας και θα έπρεπε να αποζημιώνεται ως τέτοιος. Εισηγήθηκε, σχετικά, όπως το εμπλεκόμενο Τμήμα προχωρήσει άμεσα στις αναγκαίες ρυθμίσεις, για πλήρη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία και τη νομολογία του Δ.Ε.Κ.

(v) Πειθαρχικές διαδικασίες

Η παράλειψη διερεύνησης καταγγελιών, εκ μέρους της Διεύθυνσης του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου, για πιθανή διάπραξη πειθαρχικού αδικήματος, οι οποίες υποβλήθηκαν από υπάλληλό του εναντίον συναδέλφου του, ήταν το αντικείμενο παραπόνου κατά του Ιδρύματος αυτού (**A/Π 867/2003**).

Διαπιστώθηκε ότι ο Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος δεν προχώρησε στη διερεύνηση των πιο πάνω καταγγελιών, παρά μόνο μετά την πάροδο τριών μηνών από τότε που του υποβλήθηκαν και αφού ο παραπονούμενος κατέφυγε στο Γραφείο της Επιτρόπου. Κί'

αυτό, παρόλο που ήταν ο ίδιος ο Γενικός Διευθυντής αυτός που εισηγήθηκε στον παραπονούμενο να εκθέσει γραπτώς τις καταγγελίες του.

Εν πάση περιπτώσει, όπως ανέφερε η Επίτροπος, η έρευνα, η οποία, εν τέλει, διατάχθηκε από το Γενικό Διευθυντή, διενεργήθηκε και, μάλιστα, σε σύντομο χρόνο. Ο λειτουργός που την διεξήγαγε, απέστειλε στον εν λόγω Διευθυντή προκαταρκτική έκθεση, στην οποία κατέληγε στο συμπέρασμα ότι οι καταγγελίες τού παραπονούμενου στοιχειοθετούντο. Παρόλ' αυτά, όχι μόνο καμία περαιτέρω ενέργεια δεν έγινε, προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία, αλλά ούτε και οποιασδήποτε ενημέρωσης έτυχε ο παραπονούμενος σχετικά, παρόλες τις επανειλημμένες οχλήσεις του.

Με βάση όλα τα πιο πάνω, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε απροθυμία από μέρους του Γενικού Διευθυντή στο να ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία διερεύνησης των καταγγελιών τού παραπονούμενου και, ακόμα, όταν αυτές αποδείχτηκαν εκ πρώτης όψεως, δεν προέβη σε καμία περαιτέρω ενέργεια. Η δίωξη τού πειθαρχικού αδικήματος, όπως ανέφερε η Επίτροπος, αποτελεί υπηρεσιακό καθήκον για το Γενικό Διευθυντή, σύμφωνα με τον Πειθαρχικό Κώδικα του Ιδρύματος. Η διαδικασία της δίωξης, δε, δεν ολοκληρώνεται με τη διερεύνηση των καταγγελιών που υποβάλλονται. Η διερεύνηση αποτελεί το πρώτο στάδιο τής πειθαρχικής διαδικασίας. Αν αυτή κατέληξε σε θετικό εύρημα, τότε πρέπει να ακολουθηθεί και η περαιτέρω, εκ του νόμου προβλεπόμενη, διαδικασία. Συνεπώς, η παράλειψη τού Γενικού Διευθυντή να προχωρήσει σε ολοκλήρωση τής αρξαμένης διαδικασίας συνιστά παράλειψη εκτέλεσης υπηρεσιακού καθήκοντος εκ μέρους του, χωρίς η επίκληση του φόρτου εργασίας να διαφοροποιεί τα πράγματα. Ενόψει τούτου, ανέφερε η Επίτροπος, εισήγηση προς το Γενικό Διευθυντή, να προχωρήσει στην ολοκλήρωση τής διαδικασίας πειθαρχικής δίωξης τού καταγγελλόμενου, χωρίς η αφυπηρέτηση τού τελευταίου να αποτελεί κώλυμα, αφού η διαδικασία είχε ήδη αρχίσει ενόσω ο ίδιος ήταν στην υπηρεσία, θα ήταν, κατ' αρχήν, σύμφωνη με το νόμο. Ωστόσο, το μεγάλο χρονικό διάστημα που παρήλθε από τότε που υπεβλήθη η καταγγελία μέχρι την υποβολή της Έκθεσης, επέβαλλε να ληφθεί υπόψη και το δικαίωμα τού πειθαρχικώς διωκόμενου για περάτωση τής όλης διαδικασίας εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Το ενδεχόμενο παραβίασης τού δικαιώματος αυτού του καταγγελλόμενου θα ήταν υπαρκτό, όπως σημείωσε η Επίτροπος, στην περίπτωση που η διαδικασία δίωξης του συνεχίζετο μετά τη μακρόχρονη διακοπή της. Ενόψει τούτου, εισήγηση αυτού του περιεχομένου δεν έγινε.

(vi) Εγγραφή σε Μητρώα Επαγγελματιών

Κριτική στην απόφαση του Συμβουλίου Γεωπόνων να απορρίψει τις αιτήσεις των παραπονουμένων για εγγραφή των ονομάτων τους στο Μητρώο Γεωπόνων άσκησε η Επίτροπος σε Έκθεση που υπέβαλε στο εν λόγω Συμβούλιο **(Α/Π 1083/2004, Α/Π 2013/2005 και Α/Π 2309/2005)**. Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η απόφαση αυτή λήφθηκε χωρίς να έχει προηγηθεί επαρκούς έρευνα και εισηγήθηκε όπως το Συμβούλιο επανεξετάσει τις αιτήσεις των παραπονουμένων, προβαίνοντας σε δέουσα έρευνα.

(vii) Προσλήψεις –Τοποθετήσεις Εκτάκτων

Παράπονα για τα κριτήρια που τέθηκαν από την τριμελή Επιτροπή, που συστάθηκε για την αξιολόγηση των αιτήσεων των υποψηφίων εκτάκτων Αρχαιολόγων (Α8), εξέτασε η Επίτροπος **(Α/Π 1058/2005 και Α/Π 1068/2005)**. Διαπιστώθηκε ότι τα εν λόγω κριτήρια δεν ευνοούσαν την πρόσληψη των καταλληλότερων υποψηφίων, επειδή έδιδαν υπέρμετρη βαρύτητα σε δευτερεύουσας σημασίας προσόντα. Περαιτέρω, ότι κάποια από τα κριτήρια αυτά δε συμπεριλήφθηκαν στη σχετική προκήρυξη για την πλήρωση των θέσεων, με αποτέλεσμα μερίδα των υποψηφίων που κατείχε τέτοια προσόντα να μην τα δηλώσει και να μην πιστωθεί, εν τέλει, με τις ανάλογες μονάδες. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο σχετικός κατάλογος υποψηφίων που καταρτίστηκε πάσχει, όπως, κατ' επέκταση, θα πάσχουν και τυχόν διορισμοί με βάση αυτόν και εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει το όλο θέμα.

Έκτακτη Γραφείας που έπασχε από πρόβλημα υγείας το οποίο δεν της επέτρεπε να ταξιδεύει εκτός επαρχίας, υπέβαλε παράπονο για την απόφαση του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού να απορρίψει το αίτημα για τοποθέτησή της στην επαρχία διαμονής της **(Α/Π 1055/2005)**. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία προέβαλε ως αιτιολογία το ότι η σειρά προτεραιότητας της παραπονούμενης στο σχετικό κατάλογο υποψηφίων δεν επέτρεπε την ικανοποίηση του αιτήματός της και ότι δεν υπήρχε δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη οι προσωπικές και οικογενειακές περιστάσεις των υποψηφίων για σκοπούς τοποθετήσεων ή μετακινήσεων. Η Επίτροπος ανέφερε ότι η σειρά προτεραιότητας αφορά την πρόσληψη και όχι την τοποθέτηση εκτάκτων υπαλλήλων και ότι η διατήρηση της σειράς προτεραιότητας ως του μοναδικού κριτηρίου τοποθέτησης μπορεί να οδηγήσει σε άδικες και ανεπιεικείς λύσεις και σε αποφάσεις που παραβιάζουν ατομικά δικαιώματα και αφορούν την υγεία και την εργασία. Εισηγήθηκε, έτσι, την

υιοθέτηση κριτηρίων τα οποία θα αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων αυτών και την επανεξέταση της απόφασης της εμπλεκόμενης υπηρεσίας.

Κατά παράβαση τής αρχής τής καλής πίστης κρίθηκε ότι λήφθηκε η απόφαση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών να μη διορίσει, τελικά, υποψήφια έκτακτη Γραφέα, στην οποία δημιούργησε την εντύπωση ότι ο διορισμός της επρόκειτο με βεβαιότητα να γίνει (**Α/Π 682/2004**).

V. ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

A. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

1. Εισαγωγή

Οι περισσότερες υποθέσεις που στρέφονταν εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά το υπό επισκόπηση έτος, αφορούσαν συντάξεις ανικανότητας, συντάξεις γήρατος και συντάξεις χηρείας και είχαν σχέση με απορριπτικές αποφάσεις σε αιτήσεις παροχών, με καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων, με την ελλιπή ή λανθασμένη ενημέρωση για τα δικαιώματα ή υποχρεώσεις των πολιτών και με την ελλιπή ή προβληματική αιτιολόγηση δυσμενών για τον πολίτη διοικητικών πράξεων. Αριθμός υποθέσεων αφορούσαν, επίσης, (ή συνιστούσαν μορφή διαμαρτυρίας) για το ύψος των καταβαλλομένων παροχών (ιδιαίτερα συντάξεων γήρατος).

Πολλές από τις αποφάσεις της υπηρεσίας (ιδιαίτερα σε συντάξεις ανικανότητας και επιδόματα ασθενείας) στηρίζονταν σε γνωματεύσεις Ιατρικών Συμβουλίων που εξέταζαν τους παραπονούμενους, σε ότι αφορούσε στην ικανότητά τους να εργασθούν. Με δεδομένο ότι ο έλεγχος της κρίσης των Ιατρικών Συμβουλίων δεν μπορεί να αποτελέσει, ως προς την ουσία της, αντικείμενο έρευνας του Επιτρόπου Διοικήσεως, τα περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου στις συγκεκριμένες περιπτώσεις ήταν, εξ αντικειμένου, πολύ περιορισμένα. Η εξέταση τέτοιων παραπόνων κατέδειξε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε ερευνήσει ικανοποιητικά τις περισσότερες υποθέσεις και/ή είχε ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια για την απόρριψη των αιτήσεων κατά τρόπο λογικό. Εν όψει τούτου, τα παράπονα κρίθηκαν αβάσιμα και δεν υποβλήθηκαν εισηγήσεις σε σχέση με αυτά.

2. Καθορισμός ποσοστού αναπηρίας για παροχή βοηθήματος αναπηρίας

Σε μία περίπτωση, όμως, (**Α/Π 1648/2005**), παραπονούμενος προσέφυγε στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενος κατά των αποφάσεων των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων που καθόριζαν το βαθμό αναπηρίας του σε σχέση με αιτήσεις

που αυτός είχε υποβάλει για παροχή βοηθήματος αναπηρίας. Ο παραπονούμενος, ο οποίος είχε υποστεί κακώσεις σε φάλαγγες του δείκτη, του μέσου και του παράμεσου του δεξιού χεριού του, θεώρησε τις εν λόγω αποφάσεις άδικες.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία, μέσα στα πλαίσια της εξέτασης (και αργότερα της επανεξέτασης) της αίτησης, παρέπεμψε τον παραπονούμενο σε Ιατρικά Συμβούλια. Στις Εκθέσεις των Ιατρικών Συμβουλίων αλλά και σε έγγραφα / επιστολές της εμπλεκόμενης υπηρεσίας γινόταν αναφορά σε διάφορα ποσοστά του βαθμού αναπηρίας του παραπονούμενου (13%, 13.2%, 15%, 15.5%, 16%, 16.5%). Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος σχολίασε αρνητικά το γεγονός αυτό και σημείωσε ότι εύλογα είχαν δημιουργηθεί αμφιβολίες στον παραπονούμενο αναφορικά με την ορθότητα του ποσοστού αναπηρίας του. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι, σε αντίθεση με άλλα περιστατικά άσκησης ιατρικής κρίσης, όπου ο ιατρός χρειάζεται να γνωματεύσει με βάση υποκειμενικά στοιχεία κρίσης, ο καθορισμός ποσοστού σωματικής αναπηρίας, για σκοπούς των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, γίνεται με πιο αντικειμενικά στοιχεία κρίσης και είναι συχνά αποτέλεσμα μαθηματικής πράξης, η οποία μπορεί να έχει ένα μόνο ορθό αποτέλεσμα. Στην υπό εξέταση περίπτωση, το αποτέλεσμα αυτό παρουσιάστηκε σε διαφορετικές αξίες. Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, προς άρση των αμφιβολιών, η εμπλεκόμενη υπηρεσία παραπέμψει τον παραπονούμενο σε νέα εξέταση Ιατρικού Συμβουλίου για καθορισμό / επιβεβαίωση του ποσοστού αναπηρίας του, με βάση τα κριτήρια της σχετικής νομοθετικής ρύθμισης.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως.

3. Παροχή σύνταξης χηρείας

Σε μία άλλη υπόθεση, (Α/Π 1492/06), παραπονούμενη αποτάθηκε στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενη κατά της απόφασης των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων να απορρίψουν την αίτησή της για παροχή σύνταξης χηρείας και βοηθήματος κηδείας.

Η αίτησή της είχε απορριφθεί με την αιτιολογία ότι, «με βάση τα στοιχεία που υπήρχαν στα αρχεία του Τμήματος», η παραπονούμενη δεν πληρούσε την προϋπόθεση του

άρθρου 39 (1) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, δηλαδή κατά το χρόνο θανάτου του συζύγου της να συζούσε με αυτόν, ή αυτός να τη συντηρούσε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο. Η παραπονούμενη υποστήριξε ότι ποτέ δεν ήταν χωρισμένη ή σε διάσταση με το σύζυγό της, αλλά βρίσκονταν σε απόσταση κατά διαστήματα μόνο, όταν λόγω εργασίας διέμεναν αναγκαστικά σε διαφορετικό μέρος. Από τη διερεύνηση του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι η απόφαση της Υπηρεσίας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δεν ήταν αποτέλεσμα ορθής άσκησης της διακριτικής εξουσίας, αφού δεν είχε στηριχθεί σε ουσιώδη στοιχεία που προέκυψαν έπειτα από επαρκή έρευνα όλων των σχετικών με την υπόθεση γεγονότων. Αντίθετα, η υπηρεσία φάνηκε να είχε παραλείψει να εκτιμήσει μαρτυρίες και σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία που η παραπονούμενη υπέδειξε, ενώ δεν είχε, επιπλέον, τηρηθεί η νομική επιταγή της επαρκούς και δέουσας αιτιολόγησης που επιβάλλεται για διοικητικές πράξεις διακριτικής εξουσίας και δη για πράξεις που έχουν δυσμενές αποτέλεσμα για τον πολίτη. Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος σχολίασε μέσω αναφοράς στη νομολογία του Οικογενειακού Δικαστηρίου, ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία ερμήνευσε, αν όχι λανθασμένα, τουλάχιστον ανεπαρκώς, για το σκοπό του εν λόγω νόμου, τη λέξη «συζώ», αφού η έγγαμη σχέση δεν προϋποθέτει απαραίτητα και σε όλη τη διάρκειά της, συγκατοίκηση του ζευγαριού. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως ο Διευθυντής της Υπηρεσίας Κοινωνικών Ασφαλίσεων επανεξετάσει την αίτηση της παραπονούμενης για σύνταξη χηρείας και βοήθημα κηδείας.

Η υπηρεσία συμμορφώθηκε με την υπόδειξη της Επιτροπής Διοικήσεως και αφού επανεξέτασε, αιτιολόγησε επαρκώς την απόφασή της.

4. Σύνταξη χηρείας – Διάκριση λόγω φύλου

Με αφορμή διάφορα παράπονα που υποβλήθηκαν για το ίδιο θέμα (**Α/Π 618/2003, Α/Π 1566/2003, Α/Π 90/2006, Α.Κ.Ρ. 5/2005**), η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε το θέμα ενδεχόμενης δυσμενούς διάκρισης λόγω φύλου στην παραχώρηση σύνταξης χηρείας, επειδή ενώ παρέχεται σύνταξη χηρείας σε χήρες ασφαλισμένων αντρών, δεν παρέχεται, κατ' αντίστοιχο τρόπο, σύνταξη χηρείας και σε χήρους ασφαλισμένων γυναικών.

Σχετικό με το αντικείμενο των καταγγελιών είναι το άρθρο 39 της περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νομοθεσίας, το οποίο διαλαμβάνει ότι, δικαιούχοι στην παροχή σύνταξης

χρησίας είναι: α) οι χήρες ασφαλισμένων αντρών, οι οποίες ζούσαν με το σύζυγό τους πριν αυτός πεθάνει, ή αν δε συζούσαν, συντηρούνταν από αυτόν και β) οι χήροι ασφαλισμένων γυναικών, οι οποίοι είναι μόνιμα ανίκανοι για αυτοσυντήρηση και συντηρούνταν από τη σύζυγό τους πριν αυτή πεθάνει. Η εφαρμογή του πιο πάνω άρθρου της νομοθεσίας, στην πράξη, έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των αντρών από το δικαίωμα στη λήψη σύνταξης χηρείας. Οι καταγγέλλοντες πρόβαλαν τη θέση ότι η πιο πάνω νομοθετική διάταξη είναι άδικη, επιφυλάσσει διάκριση στη βάση του φύλου και παραβιάζει την αρχή της ισότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η Επιτροπος Διοικήσεως επεσήμανε εξ αρχής ότι ο κανόνας της Ίσης Μεταχείρισης – ο οποίος επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση προσώπων, που τελούν κάτω από τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες – δεσμεύει όλα τα όργανα της πολιτείας και ειδικότερα τη Βουλή των Αντιπροσώπων που δρα νομοθετικά. Παράλληλα, σημείωσε το γεγονός ότι, επειδή η ισότητα έναντι του νόμου ερμηνεύεται υπό την ουσιαστική ή αναλογική της μορφή, παρέχεται η ευχέρεια στο νομοθέτη να καθορίσει κάποιες αποκλίσεις από την αρχή της ίσης μεταχείρισης, νοουμένου όμως ότι αυτές είναι λογικές και δικαιολογημένες από τη φύση των πραγμάτων.

Στην προκειμένη περίπτωση, για να δικαιολογήσει την απόκλιση από την αρχή της ισότητας, η εμπλεκόμενη υπηρεσία επικαλέστηκε οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους, οι οποίοι εδράζονται στο ρόλο τη γυναίκας στην κοινωνία. Η Επιτροπος σημείωσε ότι η επίκληση της βιωσιμότητας του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων δεν μπορούσε από μόνη της να αποτελέσει αιτιολογική βάση για την επιφύλαξη έκδηλης διάκρισης στη βάση του φύλου των ασφαλισμένων στο Ταμείο. Πρόσθεσε επίσης, πως δε συμμερίζεται τη θέση, ότι υφιστάμενες κοινωνικές συνθήκες και ο “ρόλος” της γυναίκας στην κοινωνία μπορούν να αιτιολογήσουν στην εν λόγω περίπτωση τη διαφορετική μεταχείριση ανδρών και γυναικών. Επί τούτου, διατύπωσε και την άποψη ότι, μέσα στα πλαίσια ενός σύγχρονου κοινωνικού κράτους, στο οποίο το οικονομικό βάρος της συντήρησης της οικογένειας επωμίζονται πλέον και οι δύο σύζυγοι, η διαφορετική μεταχείριση ανδρών και γυναικών για σκοπούς παροχής σύνταξης χηρείας, δεδομένου και του ότι άντρες και γυναίκες υπέχουν τις ίδιες υποχρεώσεις στον τομέα της καταβολής εισφορών στο Ταμείο, δεν μπορεί να θεωρηθεί λογική ή/και δικαιολογημένη.

Από την έρευνα της Επιτροπής Διοικήσεως προέκυψε περαιτέρω ότι για το υπό εξέταση θέμα υπάρχει σχετική νομολογία, τόσο του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

(ΔΕΚ) όσο και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ). Συγκεκριμένα, στην Υπόθεση με αρ. C-47/95, το ΔΕΚ εξέτασε τις διατάξεις ελληνικού νόμου, ο οποίος, για σκοπούς παραχώρησης σύνταξης χηρείας, επιφύλασσε διάκριση στη βάση του φύλου των ασφαλισμένων, κατά πανομοιότυπο τρόπο με την περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νομοθεσία της Κύπρου. Στην προδικαστική του απόφαση, τον Απρίλιο του 1997, το ΔΕΚ έκρινε ότι η περίπτωση εκείνη ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 119 (σήμερα, άρθρο 141) της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο απαγορεύει κάθε διάκριση ως προς τις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία. Βάσει της πιο πάνω προσέγγισης, το ΔΕΚ αποφάνθηκε ότι οι επίμαχες διατάξεις, (οι οποίες εξαρτούσαν τη χορήγηση σύνταξης χήρου από προϋποθέσεις οι οποίες δεν απαιτούνταν για τις χήρες,) εισήγαγαν άμεση διάκριση εις βάρος των ανδρών και δεν μπορούσαν να διατηρηθούν σε ισχύ. Άλλη, σχετική με το θέμα περίπτωση, που επεσήμανε η Επίτροπος, είναι η απόφαση του ΕΔΑΔ στην Υπόθεση με αρ. 36042/97. Η υπόθεση αφορούσε Βρετανό υπήκοο του οποίου η αίτηση για παραχώρηση σύνταξης χηρείας απορρίφθηκε βάσει νόμου, ο οποίος προνοούσε, η σύνταξη χηρείας να παραχωρείται μόνο σε γυναίκες. Στην απόφασή του, τον Ιούνιο του 2002, το ΕΔΑΔ γνωμοδότησε ότι η διάκριση λόγω φύλου που επιφύλασσε ο συγκεκριμένος νόμος, παραβίαζε το άρθρο 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών και επιδίδασε χρηματικές αποζημιώσεις υπέρ του αιτητή.

Προσεγγίζοντας το θέμα υπό το φως της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της ισότητας των δύο φύλων, αλλά και των αποφάσεων του ΔΕΚ και του ΕΔΑΔ, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι με την επίμαχη ρύθμιση εισάγεται αδικαιολόγητη διάκριση μεταξύ των δύο φύλων. Ενόψει τούτου και για σκοπούς άρσης της ανισότητας, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η κανονιστική εμβέλεια του δικαιώματος στην παροχή σύνταξη χηρείας, η οποία σήμερα επενεργεί ευνοϊκά μόνο υπέρ των χήρων γυναικών, επεκταθεί και στους χήρους άντρες. Με αυτό το γνώμονα, η Επίτροπος διαβίβασε την Έκθεσή της στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για τις δικές του ενέργειες, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου Ν.42(Ι)/2004.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία μελετά το όλο θέμα. Έχει πληροφορήσει την Επίτροπο ότι διερευνά, μεταξύ άλλων, τις πρακτικές που ισχύουν για το θέμα σε άλλες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεξάγει μελέτη σε θέματα που αφορούν στα οικονομικά του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

5. Σύνταξη γήρατος – επάρκεια διεξαχθείσας έρευνας

Σε μία άλλη περίπτωση (Α/Π 2310/05), υποβλήθηκε παράπονο κατά της απορριπτικής απόφασης των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε αίτηση παραπονούμενου του για σύνταξη γήρατος. Η απόρριψη βασιζόταν στη θέση ότι ο παραπονούμενος δεν είχε ακόμη συμπληρώσει τη συντάξιμη ηλικία. Ο παραπονούμενος επέμενε ότι αυτό δεν ευσταθούσε και ότι η ημερομηνία γέννησής του ήταν η 24η Ιανουαρίου 1942 και όχι η 27η Ιανουαρίου 1944 που καθόρισε, έπειτα από έρευνα, η εμπλεκόμενη υπηρεσία.

Το κύριο σημείο, στο οποίο επικεντρώθηκε η έρευνα της Επιτρόπου Διοικήσεως, ήταν η επάρκεια της έρευνας που είχε διεξαγάγει η εμπλεκόμενη υπηρεσία προς διακρίβωση της ημερομηνίας γέννησης του παραπονούμενου. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε λάβει καταθέσεις από τα αδέλφια του παραπονούμενου, είχε αντλήσει πληροφορίες από το Βιβλίο Γεννήσεων του χωριού στο οποίο αυτός γεννήθηκε και είχε συνομιλήσει με τη σύζυγο ενός αγνοούμενου – σήμερα – συμμαθητή του.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι το συγκεκριμένο Βιβλίο Γεννήσεως περιείχε χειρόγραφα, προχειρογραμμένα, ενίοτε διαγραμμένα, ελλιπή, λανθασμένα και / ή διορθωμένα στοιχεία. Για παράδειγμα, ο αδερφός του παραπονούμενου, Ν., είχε ημερομηνία γέννησης 22 Απριλίου 1938 στο βιβλίο, ενώ στα αρχεία της εμπλεκόμενης υπηρεσίας παρουσιάζεται ως γεννηθείς στις 30 Μαΐου 1939 – λαμβάνει, μάλιστα, σύνταξη γήρατος από τις 30 Μαΐου 2002. Κατά παρόμοιο τρόπο, ο μικρότερος αδελφός του παραπονούμενου, Α., είχε ημερομηνία γέννησης στο βιβλίο 22 Σεπτεμβρίου 1946, ενώ στα αρχεία της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, 15 Μαΐου 1946. Τέλος, ένας αδελφός ο οποίος, από τις μαρτυρίες που εξασφαλίστηκαν, πρέπει να είχε αποβιώσει σε βρεφική ηλικία, δεν ήταν καν καταχωρισμένος σε αυτό. Η Επίτροπος έκανε αναφορά και σε άλλα στοιχεία που συνηγορούσαν υπέρ της θέσης του παραπονούμενου. Ανέφερε, συγκεκριμένα τα εξής:

«

- *Επίσημα έγγραφα του κράτους, όπως η ταυτότητά του και το εκλογικό βιβλιάριό του αναφέρουν ότι αυτός γεννήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 1942. Αυτή ήταν και η ημερομηνία που η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε, για σαράντα πέντε περίπου χρόνια, καταχωρισμένη στα αρχεία της – από τότε που ο παραπονούμενος είχε εγγραφεί στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.*

- *Οι στρατολογικές βεβαιώσεις, που ο παραπονούμενος εξασφάλισε, αναφέρουν ότι γεννήθηκε το 1942 και ότι είναι της κλάσης του 1960. Η κλάση αυτή ήταν από τις πρώτες που κλήθηκαν για υπηρεσία το 1964, όταν ιδρύθηκε η Εθνική Φρουρά. Και ο παραπονούμενος κλήθηκε για υπηρεσία και κατατάχθηκε στην Εθνική Φρουρά στις 12 Οκτωβρίου 1964. Ακολούθως απολύθηκε για να επανακαταταχθεί τον Ιανουάριο του 1966, οπότε και υπηρέτησε διετή θητεία.*
- *Ο ασφαλιστικός λογαριασμός του εξάλλου, παρουσιάζει ως πρώτο έτος καταβολής εισφορών μισθωτού (και όχι οποιωνδήποτε πιστώσεων που μπορεί να δόθηκαν ενώ ο παραπονούμενος ήταν μαθητής ή στρατιώτης,) το 1957. Αν ο παραπονούμενος είχε γεννηθεί το 1944, όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία έκρινε, αυτό σημαίνει ότι άρχισε να εργάζεται όταν ήταν μόνο 13 ετών. Αν, όμως, αυτός γεννήθηκε το 1942, το 1957 που άρχισε να εργάζεται, ήταν ήδη 15 ετών - ηλικία που δεν θεωρείται εξωπραγματική για τα δεδομένα της εποχής εκείνης.»*

Με βάση τις διαπιστώσεις της, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η υπόθεση του παραπονούμενου τύχει επανεξέτασης. Η υπηρεσία συμμορφώθηκε με την υπόδειξη της Επιτροπής.

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους το Γραφείο Επιτροπής Διοικήσεως απασχόλησε και πάλι το θέμα της εκπρόθεσμης υποβολής αιτήσεων για παροχές και συντάξεις (π.χ. **A/Π 2689/05** για σύνταξη γήρατος). Ως γνωστό, η περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοθεσία καθορίζει τις προθεσμίες εντός των οποίων οι ασφαλισμένοι πρέπει να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για τις παροχές, τα επιδόματα και τις συντάξεις που πληρώνονται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Επίτροπος έκρινε ότι οι αποφάσεις της εμπλεκόμενης υπηρεσίας να απορρίψει αιτήσεις που υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα, ή να καταβάλει την παροχή μόνο για περίοδο τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, ήταν σύνομες και δεν υπέβαλε εισηγήσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε, επίσης, αριθμό παραπόνων που αφορούσαν στο ύψος της σύνταξης γήρατος ή της σύνταξης χηρείας των παραπονούμενων. Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος της σύνταξής τους ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του. Επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι το ύψος των συντάξεων καθορίζεται δια νόμου, ότι αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ύψος και τη συνοχή των ασφαλιστέων ή πιστωμένων ασφαλιστέων εισφορών τους και από τον αριθμό των

εξαρτωμένων τους, και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για αύξησή τους.

Σε άλλες περιπτώσεις, παραπονούμενοι προσέφυγαν στην Επίτροπο Διοικήσεως επειδή οι αιτήσεις τους για παροχή συντάξεων (σύνταξης γήρατος, ανικανότητας, ή κοινωνικής σύνταξης) είχαν απορριφθεί. Από τη διερεύνηση των υποθέσεων διαπιστώθηκε ότι ο λόγος της απόρριψης ήταν διότι αυτοί δεν πληρούσαν βασική προϋπόθεση εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ή προϋπόθεση διαμονής τους στην Κύπρο. Το ύψος των απαιτούμενων εισφορών και η περίοδος διαμονής στην Κύπρο καθορίζονται δεσμευτικά στη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Δεν υπήρχαν περιθώρια οποιασδήποτε παρέμβασης της Επιτρόπου Διοικήσεως στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας επεξηγήθηκαν όμως στους παραπονούμενους για πληροφόρησή τους.

Την Επίτροπο Διοικήσεως απασχόλησε και πάλι, κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, το θέμα της μηνιαίας χορηγίας που παραχωρείται σε συνταξιούχους με βάση το «Σχέδιο Ειδικής Χορηγίας σε συνταξιούχους στα πλαίσια παραχώρησης αντισταθμιστικών μέτρων λόγω της φορολογικής μεταρρύθμισης» (**π.χ.Α/Π 1279/05**). Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Σχεδίου, η εν λόγω χορηγία παραχωρείται σε συνταξιούχους των οποίων το άθροισμα των μηνιαίων συνταξιοδοτικών τους ωφελημάτων είναι χαμηλότερο των £500. Το Σχέδιο προνοεί, επίσης, ότι *«Συνταξιούχοι ανικανότητας/αναπηρίας με βαθμό/ποσοστό κάτω του 100% θα δικαιούνται τη χορηγία που θα δικαιούνταν αν ήταν ανίκανοι/ανάπηροι με βαθμό ανικανότητας ή αναπηρίας 100% επί του ποσοστού της αναπηρίας τους.»* (Παρ. (ε) του Σχεδίου). Τα μηνιαία εισοδήματα παραπονουμένων που προσέφυγαν στην Επίτροπο ήταν χαμηλότερα από τις £500 το μήνα, αλλά, όπως ανέφερε στην Επίτροπο ο Αν. Διευθυντής της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, *«το ποσό της σύνταξης αναπηρίας που λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς πληρωμής της ειδικής χορηγίας είναι εκείνο που αναλογεί σε βαθμό 100% και όχι το ποσό της σύνταξης αναπηρίας που καταβάλλεται στο δικαιούχο με βάση τον πραγματικό βαθμό αναπηρίας του (ο οποίος ήταν χαμηλότερος του 100%).»* Η εμπλεκόμενη υπηρεσία, δηλ., δεν είχε εξετάσει τις περιπτώσεις με βάση το πραγματικό εισόδημα που οι παραπονούμενοι ελάμβαναν ως σύνταξη αναπηρίας, αλλά, με βάση το εισόδημα που θα είχαν σε περίπτωση που το ποσοστό αναπηρίας τους ήταν 100%. Προσθέτοντας το (υποθετικό) αυτό ποσό με τα άλλα (πραγματικά) συνταξιοδοτικά εισοδήματα των παραπονούμενων, η εμπλεκόμενη υπηρεσία θεώρησε ότι τα συνολικά μηνιαία εισοδήματά τους υπερέβαιναν τις £500 και δεν τους κατέβαλε την ειδική χορηγία. Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως

εξέφρασε τον έντονο προβληματισμό της για τη χρησιμότητα/σκοπιμότητα της υιοθέτησης του κριτηρίου του Σχεδίου που αφορά σε συνταξιούχους αναπηρίας/ανικανότητας με ποσοστό χαμηλότερο του 100%, υπενθύμισε ότι ο σκοπός του Σχεδίου ήταν η παραχώρηση χορηγίας σε συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα και, συγκεκριμένα, πρόσωπα των οποίων τα μηνιαία εισοδήματα από συντάξεις δεν υπερβαίνουν τις £500 και παρατήρησε ότι με την εφαρμογή του συγκεκριμένου κριτηρίου εξαιρέθηκαν από την ειδική χορηγία πρόσωπα, που κατά τα άλλα ενέπιπταν στο πνεύμα με το οποίο συντάχθηκε και εφαρμόζεται το Σχέδιο. Στην κατακλείδα σχετικής με το θέμα Έκθεσής της, η Επίτροπος ανέφερε τα εξής:

«Το γεγονός αυτό, σε συνάρτηση με το ότι η ειδική χορηγία καταβάλλεται σε συνταξιούχους που δεν είναι λήπτες συντάξεων ανικανότητας/αναπηρίας και οι οποίοι έχουν εισοδήματα που υπερβαίνουν τα πραγματικά εισοδήματα που άτομα όπως την παραπονούμενη λαμβάνουν, συνιστά κατά την άποψή μου, ανατιολόγητη διάκριση και αδικία. Έχω τη άποψη ότι η εξαίρεση συνταξιούχων στη βάση του αποτελέσματος μιας μαθηματικής πράξης που δε βασίζεται σε πραγματικά αλλά σε υποθετικά εισοδήματα, δε συνάδει με το σκοπό για τον οποίο συντάχθηκε και εφαρμόζεται το Σχέδιο και εύλογα προκάλεσε το περί δικαίου αίσθημα της παραπονούμενης. ... Εισηγούμαι όπως, η εμπλεκόμενη υπηρεσία εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης ή και απόλειψης της παραγράφου (ε) του Σχεδίου, ούτως ώστε, οι συνταξιούχοι αναπηρίας/ανικανότητας που τα πραγματικά συνταξιοδοτικά τους ωφελήματα είναι χαμηλότερα των £500 το μήνα, να καθίστανται δικαιούχοι της ειδικής χορηγίας.»

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμφώνησε με τις υποδείξεις της Επιτρόπου Διοικήσεως και υπέβαλε πρόταση τροποποίησης του Σχεδίου στο Υπουργείο Οικονομικών. Το Σχέδιο αναθεωρήθηκε, τελικά, στα τέλη του 2006.

B. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΗΣ

1. Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε ορισμένες σημαντικές υποθέσεις που διερευνήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους οι οποίες άπτονται οικονομικών θεμάτων. Η ενότητα περιλαμβάνει αναφορά σε υποθέσεις διάφορων υπηρεσιών που αφορούσαν θέματα οικονομικής, δημοσιονομικής, ή δασμολογικής υφής. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων υποθέσεων που εξετάστηκαν κατά το υπό επισκόπηση έτος αποτέλεσαν παράπονα σε σχέση με διαγωνισμούς προσφορών του δημοσίου, δημόσιων παροχών, αρμοδιοτήτων του Τμήματος Τελωνείων κ.λ.π.

2. Προκήρυξη και ανάθεση Δημόσιων Διαγωνισμών

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε σε σχέση με την προκήρυξη προσφοράς για ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό της Εθνικής Φρουράς (**Α/Π 1676/04**), η Επίτροπος Διοικήσεως ασχολήθηκε με το ευρύτερο θέμα της περιγραφής των προκηρύξεων των διαγωνισμών του δημοσίου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι το λεκτικό τής δημοσίευσης τής προκήρυξης της προσφοράς (*«Ζητούνται προσφορές για την προμήθεια ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού για τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς»*), ήταν ασαφές, γενικό και ενδεχομένως παραπλανητικό, αφού ο όρος «*ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός*» είναι εξαιρετικά ευρύς και καλύπτει χιλιάδες είδη.

Η Επίτροπος επισήμανε, εξ αρχής, ότι η κατακύρωση της προσφοράς είχε δημιουργήσει δικαιώματα τρίτων τα οποία δεν μπορούσε να αγνοήσει ή να ανατρέψει. Ως γνωστό, η ανατροπή τέτοιων δικαιωμάτων και/ή η ακύρωση τέτοιων αποφάσεων των αναθετουσών αρχών μπορεί να γίνει μόνο από το Ανώτατο Δικαστήριο, μέσα στα πλαίσια της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας, με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Η Επίτροπος προέβη, όμως, στις πιο κάτω επισημάνσεις και ζήτησε από την εμπλεκόμενη υπηρεσία να τις λάβει σοβαρά υπόψη στις μελλοντικές προκηρύξεις προσφορών:

«Οι όροι και οι προδιαγραφές των προσφορών πρέπει να διακρίνονται από περιεκτικότητα και σαφήνεια για να μπορούν να γίνουν εύκολα κατανοητοί από

κάθε ενδιαφερόμενο προσφοροδότη. Είναι εξάλλου γνωστό και νομολογημένο ότι οι όροι των προσφορών ερμηνεύονται στενά και αυστηρά με την έννοια ότι δεν επιτρέπονται παρεκκλίσεις. Η διακριτική ευχέρεια που έχει η διοίκηση στον καταρτισμό των όρων της προκήρυξης μιας προσφοράς είναι μεν ευρεία, αλλά δεν πρέπει να περιορίζει με οποιονδήποτε τρόπο τη συμμετοχή προσφοροδοτών.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση και σημειώνοντας τη θέση του Γενικού Εισαγγελέα ότι η δημοσίευση «δεν ήταν λανθασμένη», η Επίτροπος έχει την άποψη ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία μπορούσε να είχε προσδιορίσει με μεγαλύτερη σαφήνεια τα είδη για τα οποία ζητούνταν προσφορές και να απέφευγε τους γενικούς χαρακτηρισμούς. Ο όρος «Ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός» είναι τόσο ευρύς που περιλαμβάνει όλα τα μηχανήματα/εργαλεία των οποίων ο χειρισμός και έλεγχος λειτουργίας επιτυγχάνεται με ηλεκτρικά μέσα. Σε αυτόν περιλαμβάνονται, ανάμεσα σε χιλιάδες άλλα είδη, και οι μηχανές πλύσεως οχημάτων ζεστού νερού, για τις οποίες ο παραπονούμενος ενδιαφέρεται. Οι μηχανές αυτές αποτελούσαν μακράν το σημαντικότερο μέρος του εξοπλισμού για τον οποίο προκηρύχθηκε η προσφορά (τόσο από πλευράς ανάγκης - 110 τον αριθμό, όσο και από πλευράς αξίας - £90,200). Για το λόγο αυτό και μόνο, θα ήταν απόλυτα δικαιολογημένη η ειδική αναφορά σε αυτές. Η προκήρυξη δηλ. της προσφοράς θα μπορούσε να είχε ως τίτλο, π.χ.: «Προσφορές για την προμήθεια Μηχανών πλύσεως οχημάτων ζεστού νερού και άλλου ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού για τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς».

Σε μία άλλη περίπτωση (**Α/Π 2246/2005**), παραπονούμενος προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως διαμαρτυρόμενος ότι οι εντός προδιαγραφών υποβληθείσες προσφορές για κατασκευή ειδικών πινακίδων οχημάτων που είχαν υποβληθεί στο Τμήμα Οδικών Μεταφορών ήταν πέραν των τριών και ότι λανθασμένα είχε ακυρωθεί και επαναπροκηρυχθεί ο σχετικός διαγωνισμός. Ισχυρίστηκε, επίσης, ότι κάποιες πληροφορίες που αφορούσαν το διαγωνισμό είχαν διαρρεύσει, με αποτέλεσμα ορισμένες εταιρείες, επωφελούμενες της επαναπροκήρυξής του, να υποβάλουν χαμηλότερες προσφορές από εκείνες που είχαν υποβάλει αρχικά.

Η Επίτροπος σημείωσε και πάλι ότι δεν μπορούσε να αγνοήσει ή να ανατρέψει δικαιώματα τρίτων που είχαν δημιουργηθεί από την κατακύρωση της προσφοράς, σε ότι αφορούσε όμως τον πρώτο ισχυρισμό τού παραπονούμενου, ότι, δηλαδή λανθασμένα

είχε ακυρωθεί και επαναπροκηρυχθεί ο διαγωνισμός, σημείωσε στη σχετική Έκθεσή της τα πιο κάτω:

«Οι πρώτες προσφορές που υποβλήθηκαν ήταν μονοσέλιδες. Η Επίτροπος θεωρεί εντελώς απομακρυσμένο το ενδεχόμενο να παρέλειψαν και οι τρεις προσφοροδότες να επισυνάψουν τη δεύτερη σελίδα του εντύπου προσφοράς. Η εκδοχή ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε παραλείψει να προμηθεύσει τους προσφοροδότες με τη δεύτερη σελίδα του εντύπου στην οποία υπήρχε χώρος για τη συμπλήρωση των στοιχείων τους και για την υπογραφή, είναι πιο πιθανή. Εάν οι ενδιαφερόμενοι προσφοροδότες είχαν παραλάβει και τη δεύτερη σελίδα το εντύπου προσφορών, δε θα είχαν κανένα λόγο να μην τη συμπληρώσουν και την υποβάλουν.

Η Επίτροπος κρίνει, ότι η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν εξ αρχής καταδικασμένη σε ακυρότητα. Οι παραλείψεις της διοίκησης είχαν σαν αποτέλεσμα τόσο ο παραπονούμενος όσο και ακόμα ένας προσφοροδότης να μην υπογράψουν την προσφορά που υπέβαλαν. Με δεδομένο τούτο, ο συνολικός αριθμός των έγκυρων προσφορών ήταν χαμηλότερος από τρεις και η υπηρεσία δεν είχε άλλη επιλογή από του να ακυρώσει το διαγωνισμό και να τον επαναπροκηρύξει.

Η Επίτροπος υπενθυμίζει ότι η δράση της διοίκησης κατευθύνεται από τις αρχές της χρηστής διοίκησης, οι οποίες διασφαλίζουν στον διοικούμενο καλόπιστη και δίκαιη αντιμετώπιση. Η αρχή της καλής πίστης καθορίζει, ότι η διοίκηση «δεν επιτρέπεται να ενεργεί με τρόπο ασυνεπή, αντιφατικό ή κακόπιστο, ώστε να εξαπατά ή να ταλαιπωρεί χωρίς λόγο το διοικούμενο». Στην παρούσα περίπτωση, η Επίτροπος κρίνει ότι η αρχή αυτή παραβιάστηκε».

Σε ότι αφορούσε το δεύτερο ισχυρισμό τού παραπονούμενου ότι κάποιες πληροφορίες σε σχέση με το διαγωνισμό είχαν διαρρεύσει, με αποτέλεσμα ορισμένες εταιρείες, μετά την επαναπροκήρυξη της προσφοράς να υποβάλουν χαμηλότερες προσφορές από εκείνες που είχαν υποβληθεί αρχικά, η Επίτροπος σημείωσε ότι αυτός δεν κατέστη δυνατό να αποδειχθεί.

Μία άλλη περίπτωση δημόσιων προσφορών που εξέτασε η Επίτροπος Διοικήσεως κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους (Α/Π 1432/2005) στρεφόταν κατά του

Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου και αφορούσε καθυστέρηση υλοποίησης του έργου για συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία και τελική διάθεση των ζωικών αποβλήτων του Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου.

Διαπιστώθηκε ότι το Συμβούλιο του Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου προκήρυξε το συγκεκριμένο διαγωνισμό με την μορφή του κατεπείγοντος, λόγω των υποχρεώσεων που επέβαλε η Ευρωπαϊκή Ένωση για εξεύρεση τρόπων διαχείρισης των ζωικών αποβλήτων, μετά από πυρκαγιά στις εγκαταστάσεις του εργοστασίου της εταιρείας «Έπαυλις Κομήτης Ατδ» το οποίο ήταν και το μοναδικό στο είδος του στην Κύπρο. Η κατεπείγουσα αυτή ανάγκη προκήρυξης του διαγωνισμού δεν προήλθε από ευθύνη ή παράλειψη του Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου, αλλά από το γεγονός ότι στις 31 Δεκεμβρίου 2004 έληγε η παράταση που είχε παραχωρηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Κυπριακή Δημοκρατία για προσωρινή ταφή των ζωικών αποβλήτων στους σκυβαλότοπους.

Τα έγγραφα του σχετικού διαγωνισμού προνοούσαν ότι το εργοστάσιο επεξεργασίας των ζωικών αποβλήτων έπρεπε να λειτουργήσει μέσα σε τέσσερις μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης στον επιτυχόντα προσφοροδότη. Με δεδομένο το μέγεθος και το βαθμό δυσκολίας του έργου, η Επίτροπος διατύπωσε την άποψη ότι η αναθέτουσα αρχή (Συμβούλιο του Κεντρικού Σφαγείου) γνώριζε (ή έπρεπε να γνωρίζει) από την αρχή, ότι ο συγκεκριμένος στόχος *«της ολοκλήρωσης και λειτουργίας του εργοστασίου»* μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα, ήταν ουσιαστικά αδύνατο να επιτευχθεί.

Το Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρνακας έκδωσε διάταγμα αναστολής των εργασιών του έργου επειδή δεν είχαν εξασφαλιστεί οι σχετικές άδειες. Αυτό συνέτεινε στην καθυστέρηση του έργου, η αναθέτουσα αρχή, όμως, είχε από την αρχή θέσει ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα για την ολοκλήρωσή του, τόσο ασφυκτικά που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ανέφικτα. Από την ημερομηνία υπογραφής της σχετικής σύμβασης (13 Δεκεμβρίου 2004) μέχρι τις 10 Ιουνίου 2005 που το Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρνακας εξέδωσε το διάταγμα αναστολής των εργασιών του έργου, είχαν παρέλθει σχεδόν 6 μήνες χωρίς ουσιαστικά ο επιτυχών προσφοροδότης να αρχίσει να κατασκευάζει το εργοστάσιο. Είχαν γίνει μόνο οι χωματουργικές εργασίες. Το Συμβούλιο του Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου επισήμανε αρκετές φορές με επιστολές του προς την ανάδοχο

εταιρεία την καθυστέρηση που παρατηρείτο στην ολοκλήρωση του έργου, έπρεπε όμως, σύμφωνα με την Επίτροπο, να προβεί σε πιο αποτελεσματικές ενέργειες νωρίτερα για να διασφαλίσει επίσπευση των εργασιών.

Η Επίτροπος συνεκτιμώντας, όλα τα στοιχεία που αφορούσαν τη συγκεκριμένη υπόθεση, διαπίστωσε κενά και αντιφάσεις στους όρους των προσφορών εκ μέρους της διοίκησης και κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι η διαδικασία η οποία ακολουθήθηκε είχε προφανείς αδυναμίες αφού στους όρους της προσφοράς υπήρχαν αρκετές αντιφάσεις, που προκαλούν σύγχυση και δημιουργούν εύλογα ερωτηματικά. Όπως για παράδειγμα,

- α) ενώ ο ανάδοχος ήταν υποχρεωμένος *«να εξασφαλίσει τις απαιτούμενες από την νομοθεσία άδειες για την λειτουργία του εργοστασίου εντός 10 μηνών»*, τα έγγραφα προσφοράς και η υπογραφείσα σύμβαση προνοούσαν για *«την ολοκλήρωση και λειτουργία του εργοστασίου εντός 4 μηνών»* και
- β) στην προκήρυξη του διαγωνισμού υπήρχε όρος ο οποίος καθόριζε ότι τόσο νομικά όσο και φυσικά πρόσωπα μπορούσαν να υποβάλουν προσφορές, ενώ άλλος όρος καθόριζε ότι οι προσφοροδότες έπρεπε να διαθέτουν CYS EN ISO 9000, το οποίο μπορούν να εξασφαλίσουν μόνο νομικά πρόσωπα.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Συμβούλιο του Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου επανεξετάσει τη θέση του σε ότι αφορά στην ημερομηνία έναρξης επιβολής της χρηματικής ποινής στον επιτυχόντα προσφοροδότη και επιβάλει σε αυτόν την ποινή για την περίοδο που αυτός ευθύνεται αποκλειστικά για την καθυστέρηση στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων του. Παρόλο που η υπογραφείσα σύμβαση προνοούσε λειτουργία του εργοστασίου μέσα σε τέσσερις μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της, 14 μήνες μετά την ημερομηνία αυτή, αυτό όχι μόνο δεν είχε λειτουργήσει, αλλά δεν είχαν εξασφαλιστεί ούτε και οι απαιτούμενες άδειές του. Αν το εργοστάσιο λειτουργούσε χωρίς άδειες, αυτό θα ήταν παράνομο και θα παραβιαζόταν η αρχή της νομιμότητας. Ένεκα τούτου, η Επίτροπος δεν μπορούσε να υποβάλει εισήγηση για ανατροπή της απόφασης και περιορίστηκε στην πιο πάνω σύσταση. Ζήτησε επίσης όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία λάβει σοβαρά υπόψη της τις παρατηρήσεις της για μελλοντικές προσφορές.

3. Έκτακτο βοήθημα για κατοίκους ορεινών περιοχών

Το συγκεκριμένο παράπονο **(Α/Π 536/2005)** αφορούσε στη μη συμπερίληψη των δεκατεσσάρων μοναχών της Μονής Τροοδιτίσσης στους καταλόγους του Υπουργείου Εσωτερικών για παραχώρηση έκτακτου βοηθήματος στους κατοίκους των ορεινών κοινοτήτων.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι στη σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου δεν είχε δοθεί ερμηνεία του όρου «μόνιμος κάτοικος», όπως, όμως είχε νομολογιακά διατυπωθεί **(Λύρας ν. Δημοκρατίας)**, *"η μόνιμη εγκατάσταση έχει δύο συστατικά: φυσική παρουσία και διαμονή ενός προσώπου σε ένα τόπο και πρόθεση εγκατάστασης μόνιμα. Η πρόθεση (animus) εξάγεται από τη συμπεριφορά του προσώπου, από τις πράξεις του, και από όλα τα περιστατικά που περιβάλλουν την κάθε υπόθεση. Η έκφραση "μόνιμη" περιλαμβάνει τη βούληση, πρόθεση και απόφαση ενός προσώπου να εγκατασταθεί μόνιμα σε ένα τόπο, σε αντιδιαστολή με την προσωρινή ή για ορισμένη περίοδο διαμονή σε αυτό."*

Η Επίτροπος επισήμανε στη σχετική Έκθεσή της ότι στην περίπτωση των δεκατεσσάρων μοναχών και τα τρία στοιχεία που αναφέρονται στην Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου (βούληση, πρόθεση και απόφαση διαμονής,) ικανοποιούνταν.

Η Ιερά Μονή Τροοδιτίσσης περιλαμβάνεται στα όρια της κοινότητας Φοινιού και επομένως, κατά την άποψη της Επιτρόπου, το Υπουργείο Εσωτερικών όφειλε να συμπεριλάβει στον κατάλογο των δικαιούχων του βοηθήματος και τους δεκατέσσερις μοναχούς της. Η θέση του Υπουργείου ότι οι δεκατέσσερις μοναχοί δεν θεωρούνται μόνιμοι κάτοικοι της κοινότητας Φοινιού, δε εύρισκε έρεισμα στα γεγονότα.

Η Επίτροπος σημείωσε ακόμα ότι η μόνη προϋπόθεση για παροχή του έκτακτου βοηθήματος ήταν η μόνιμη διαμονή σε κοινότητα με υψόμετρο πέραν των 600 μέτρων. Οι μοναχοί της Ιεράς Μονής Τροοδιτίσσης ικανοποιούσαν την εν λόγω προϋπόθεση και είχαν δικαίωμα στο έκτακτο βοήθημα που τους αναλογούσε έστω και αν αυτοί δεν είχαν συμπεριληφθεί στους καταλόγους που ετοίμασε το Υπουργείο Εσωτερικών.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε την επανεξέταση της όλης υπόθεσης. Ενόψει της διαφοράς που προέκυψε μεταξύ του Υπουργείου και των μοναχών, εισηγήθηκε, επίσης, όπως σε

περίπτωση καταβολής μελλοντικών παρόμοιων βοηθημάτων, το Υπουργείο Εσωτερικών προσδιορίζει επακριβώς τον όρο «μόνιμος κάτοικος».

Το Υπουργείο κατέβαλε, τελικά, αντισταθμιστική χορηγία ύψους £1500 στη Μονή.

4. Επίδομα θέρμανσης

Σε μία άλλη υπόθεση (Α/Π 1889/2004), το αντικείμενο του παραπόνου ήταν η απόρριψη τού αιτήματος για καταβολή του επιδόματος θέρμανσης σε μέλη συγκεκριμένου Συνδέσμου που ήταν άνω των 65 χρόνων και είχαν μηνιαίο εισόδημα κάτω των £500. Στην επιστολή, με την οποία το Υπουργείο απέρριψε το αίτημα του Συνδέσμου αναφερόταν ότι *«...σύμφωνα με το Σχέδιο παραχώρησης του έκτακτου επιδόματος θέρμανσης, δικαιούχοι είναι οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν μηνιαία σύνταξη κάτω των £500 από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων»*.

Θέτοντας το θέμα στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου, η Επιτροπός τού ζήτησε να εξετάσει κατά πόσο η εξαίρεση των μελών του Συνδέσμου από την καταβολή του επιδόματος συνιστούσε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Όπως από την έρευνα προέκυψε, το Σχέδιο Παραχώρησης Έκτακτου Βοηθήματος Θέρμανσης για τη συγκεκριμένη χειμερινή περίοδο προνοούσε για την καταβολή χρηματικού ποσού στις οικονομικά ασθενέστερες τάξεις τού πληθυσμού και στα νοικοκυριά των ορεινών περιοχών με υψόμετρο πέραν των 600 μέτρων, λόγω αυξημένων αναγκών για θέρμανση.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Σχέδιο, δικαιούχοι του βοηθήματος ήταν:

- (α) τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε υψόμετρο πέραν των 600 μέτρων, που κατά τεκμήριο έχουν μεγαλύτερες ανάγκες θέρμανσης,
- (β) τα νοικοκυριά των συνταξιούχων με συνολική σύνταξη κάτω των £500, και
- (γ) τα νοικοκυριά που λαμβάνουν κρατικό βοήθημα από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Για τα νοικοκυριά που βρίσκονταν σε περιοχές με υψόμετρο πέραν των 600 μέτρων και τις οικογένειες που λάμβαναν δημόσιο βοήθημα, το έκτακτο βοήθημα θέρμανσης για όλη

τη χειμερινή περίοδο ανερχόταν στις £200 ανά νοικοκυριό ενώ, για τους συνταξιούχους, που λάμβαναν σύνταξη κάτω των £500 το μήνα, ήταν £75.

Επειδή με την εξαγγελία του Σχεδίου είχαν προκληθεί αντιδράσεις, το Υπουργικό Συμβούλιο, με νέα απόφαση του καθόρισε *«...όπως παραχωρηθεί πρόσθετο ποσό £200 σε νοικοκυριά που βρίσκονται σε υψόμετρο μεταξύ 600-1000 μέτρων ώστε το έκτακτο βοήθημα για σκοπούς θέρμανσης να αυξηθεί από £200 σε £400 ανά νοικοκυριό καθώς επίσης πρόσθετο ποσό £300 σε νοικοκυριά που βρίσκονται σε υψόμετρο πέραν των 1000 μέτρων, ώστε το έκτακτο βοήθημα για σκοπούς θέρμανσης να αυξηθεί από £200 σε £500 ανά νοικοκυριό.»*

Στην απαντητική του επιστολή, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών επέμεινε στην αρχική του τοποθέτηση για παραχώρηση του επιδόματος θέρμανσης μόνο στους συνεισφορείς/δικαιούχους του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, υποστηρίζοντας ότι με βάση την υφιστάμενη πρακτική εφαρμογής του Σχεδίου δε δημιουργείτο κανένα θέμα άνισης ή διακριτικής μεταχείρισης των πολιτών.

Η Επιτροπος διαφώνησε με τη θέση αυτή, σημειώνοντας ότι κατά τον τρόπο που η παρ. (β) του Σχεδίου ήταν διατυπωμένη, πρόθεση ήταν να καλυφθούν όλα ανεξαιρέτως τα νοικοκυριά συνταξιούχων των οποίων η συνολική σύνταξη, κατά τον ουσιώδη χρόνο, ήταν κάτω των £500. Θεώρησε, δε, ότι η προσθήκη στην απάντηση του Υπουργείου Οικονομικών, με την οποία διευκρινιζόταν ότι το έκτακτο επίδομα θέρμανσης κάλυπτε μόνο όσους λαμβάνουν σύνταξη από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αποτελούσε ερμηνεία έξω από τα πλαίσια της λογικής του Σχεδίου, την οποία δεν μπορούσε να συμμεριστεί και να συμφωνήσει.

Η Επιτροπος κάλεσε το Υπουργείο Οικονομικών να επανεξετάσει το όλο θέμα και το Υπουργείο συμμορφώθηκε με την υπόδειξη της Επιτροπής.

5. Συνταξιοδοτικά Ωφελήματα εκπαιδευτικών που είχαν υπηρετήσει και στην Ελλάδα

Τα παράπονα (**Α/Π 2082/2005, Α/Π 0212/2006, Α/Π 0501/2006**) αφορούσαν την παράλειψη του Γενικού Λογιστηρίου και του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και

Προσωπικού να λάβουν μέτρα για τη συνέχιση τής εφαρμογής τής *Σύμβασης μεταξύ τής Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Συνταξιοδότηση Κρατικών Υπαλλήλων του 1994* και την καταβολή σε αυτούς συνταξιοδοτικών ωφελημάτων. Όλοι οι παραπονούμενοι είχαν εργαστεί ως καθηγητές σε δημόσια σχολεία της Κύπρου, υπέβαλαν οικειοθελή παραίτηση και στη συνέχεια εργάστηκαν σε δημόσια σχολεία της Ελλάδας.

Με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από τη διερεύνηση τής υπόθεσης των παραπονουμένων, η Επίτροπος κατέληξε στη θέση ότι, σύμφωνα με τη Σύμβαση η οποία εξακολουθούσε να είναι σε ισχύ, τα συνταξιοδοτικά ωφελήματά τους έπρεπε να καταβληθούν από την Ελλάδα, χώρα στην οποία αυτοί αφυπηρέτησαν. Δεν υπήρχε πρόνοια στον περί Συντάξεων Νόμο για καταβολή των συνταξιοδοτικών αυτών ωφελημάτων από την Κυπριακή Δημοκρατία. Ο Νόμος είχε εφαρμογή μόνο για αφυπηρετήσεις που γίνονται στην Κύπρο.

Μετά, όμως, την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα αποφάσισε να εφαρμόζει μόνο τον Κανονισμό 1408/71 και όχι τη Σύμβαση και καταβάλλει στους δικαιούχους σύνταξη για τα χρόνια υπηρεσίας τους στην Ελλάδα αγνοώντας τα χρόνια υπηρεσίας τους στην Κύπρο. Θεωρεί, δηλαδή, ότι δεν έχει υποχρέωση καταβολής συνταξιοδοτικών ωφελημάτων που δεν προνοούνται ρητά στον εν λόγω Κανονισμό. Και τούτο διότι ο περί Συντάξεων Νόμος δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1408/71.

Η Επίτροπος σημείωσε ότι σε σχετική γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας αναφέρεται πως ο Κοινοτικός Κανονισμός 1408/71 επιδιώκει να συντονίσει δύο ανομοιογενή συστήματα συντάξεων: ένα σύστημα βασικής κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του, με ένα σύστημα συμπληρωματικής επαγγελματικής σύνταξης, το οποίο δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του. Συνάγεται ότι η Σύμβαση δεν έχει αντικατασταθεί από τον Κανονισμό 1408/71 και συνεχίζει να ισχύει.

Αυτό που στην πράξη συμβαίνει, σημείωσε η Επίτροπος, είναι ότι οι δύο χώρες (Ελλάδα και Κύπρος) έχουν διαφορετική άποψη αναφορικά με την υποχρέωση καταβολής των συνταξιοδοτικών ωφελημάτων των επηρεαζομένων. Ως αποτέλεσμα, μία Διεθνής

Σύμβαση παραμένει ανεφάρμοστη σε ότι αφορά ειδική πρόνοιά της. Παρατηρείται, επίσης, μια στασιμότητα και διστακτικότητα στη λήψη απόφασης για το όλο θέμα, με αποτέλεσμα να παραπέμπεται από τη μία εμπλεκόμενη υπηρεσία στην άλλη. Αυτή η αντιμετώπιση συνιστά, αφ' εαυτής, κακοδιοίκηση. Σημειώθηκε, πάντως, πως και οι δύο εμπλεκόμενες υπηρεσίες αναγνωρίζουν ότι το θέμα δεν μπορεί να αφεθεί σε εκκρεμότητα και πρέπει να επιλυθεί.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, με ευθύνη του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, συγκληθεί, χωρίς καθυστέρηση, ευρεία σύσκεψη, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των δύο εμπλεκόμενων υπηρεσιών, της Νομικής Υπηρεσίας, του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και της Γενικού Ελεγκτή, προς συζήτηση του θέματος, εκτίμηση των πολλαπλών προβλημάτων που προκύπτουν από αυτό και υποβολή ολοκληρωμένης πρότασης προς τον Υπουργό Οικονομικών περί του πρακτέου.

Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες συνεχίζουν, μέχρι και την ημερομηνία σύνταξης της παρούσας Έκθεσης να μελετούν το όλο θέμα.

6. Τμήμα Τελωνείων, Τμήμα Οδικών Μεταφορών – Άρνηση εγγραφής εισαχθέντος οχήματος

Η Επίτροπος Διοικήσεως ασχολήθηκε και με υπόθεση άρνησης εγγραφής οχήματος που είχε εισαχθεί από το εξωτερικό **(Α/Π 104/2006)**. Η πτυχή του παραπόνου που στρεφόταν κατά του Τμήματος Τελωνείων αφορούσε στη δήλωση που, σύμφωνα με τον παραπονούμενο, αυτός υποχρεώθηκε να υπογράψει για να εκτελωνίσει το μεταχειρισμένο φορτηγό αυτοκίνητο IVECO-FORD TIPPER TRUCK 9500cc, ότι αυτό «*θα μετατραπεί σε εξαρτήματα*».

Η εισαγωγή μεταχειρισμένων αυτοκινήτων ηλικίας πέραν των πέντε ετών, δεν επιτρεπόταν κατά το χρόνο εισαγωγής του οχήματος (πριν την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση), παρά μόνο για σκοπούς μετατροπής τους σε εξαρτήματα. Το παράπονο εναντίον του Τμήματος Οδικών Μεταφορών αφορούσε στην άρνησή του να εγγράψει στη συνέχεια το συγκεκριμένο όχημα στην Κύπρο. Η άρνηση του Τμήματος

στηριζόταν στο γεγονός ότι, με δεδομένη τη δηλωθείσα πρόθεση του παραπονούμενου να μετατρέψει το όχημα σε εξαρτήματα, δεν είχε εκδοθεί το απαραίτητο, με βάση τις ισχύουσες διαδικασίες, έντυπο Τελ. 72Α από το Τμήμα Τελωνείων.

Το συγκεκριμένο όχημα ήταν εγγεγραμμένο σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αγγλία) και εισήχθη στην Κύπρο, πριν την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε.. Το όχημα δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις εγγραφής στην Κύπρο, επειδή ήταν ηλικίας πέραν των πέντε ετών. Με την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., ο εν λόγω περιορισμός καταργήθηκε και το συγκεκριμένο όχημα μπορούσε, πλέον, να εγγραφεί.

Σε ημερομηνία μεταγενέστερη της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε., ο παραπονούμενος κατέθεσε διασάφηση εισαγωγής και υπέγραψε σχετική δήλωση, ότι το όχημά του θα μετατρεπόταν σε εξαρτήματα και ότι δεν θα απαιτούσε την έκδοση του εντύπου Τελ. 72Α. Ο παραπονούμενος υπέγραψε τη δήλωση αυτή, για να τελωνίσει το όχημα του, χωρίς προφανώς να γνωρίζει την άρση του πιο πάνω περιορισμού, αφού η σχετική εγκύκλιος είχε ως αποδέκτες, μόνο τους λειτουργούς του Τμήματος αυτού. Διαπιστώθηκε επίσης, ότι το όχημα κρίθηκε κατάλληλο για οδική χρήση, από το Τμήμα Οδικών Μεταφορών, οι σχετικοί φόροι είχαν καταβληθεί και το Τμήμα Τελωνείων δεν έφερε καμία ένσταση για την εγγραφή του.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επίτροπος εισηγήθηκε, όπως, ανεξάρτητα από την υποβολή της σχετικής δήλωσης του παραπονούμενου, το όλο θέμα επανεξεταστεί. Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες ενέμειναν στις θέσεις τους και μετά την επανεξέταση της υπόθεσης.

7. Σύστημα Επιτήρησης Αγοράς Δομικών Προϊόντων

Από τη διερεύνηση αριθμού παραπόνων για το πιο πάνω θέμα (Α/Π 1186/2005, Α/Π 2374/2005, Α/Π 2381/2005, Α/Π 0669/2006) διαπιστώθηκε ότι δεν είχε λειτουργήσει ικανοποιητικά το σύστημα Επιτήρησης Αγοράς για δομικά προϊόντα. Οι λόγοι που η εμπλεκόμενη υπηρεσία επικαλέστηκε ήταν ο τεράστιος όγκος εργασίας που απαιτείται και η υποστελέχωση του αρμόδιου τμήματος.

Η Επίτροπος σημείωσε τα προϊόντα των δομικών κατασκευών για τα οποία έχουν εκδοθεί εναρμονισμένα πρότυπα και των οποίων η περίοδος συνύπαρξης με τα αντίστοιχα εθνικά πρότυπα έχει λήξει, μπορούν να διατίθενται στην αγορά μόνο αν συμμορφώνονται με τα εναρμονισμένα πρότυπα και φέρουν τη Σήμανση Συμμόρφωσης «CE». Η επιτήρηση της αγοράς αποτελεί βασικό εργαλείο για την εφαρμογή της Οδηγίας 89/106/ΕΟΚ, σημαντικό στοιχείο της οποίας είναι η λήψη μέτρων ελέγχου των προϊόντων σε ότι αφορά στη συμμόρφωσή τους με τα καθορισμένα πρότυπα.

Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος τόνισε εμφαντικά ότι η Αρχή Επιτήρησης της Αγοράς έχει υποχρέωση να διεξάγει ελέγχους, κατά τρόπο αποτελεσματικό και πλήρη, έτσι ώστε να εντοπίζονται τα προϊόντα που δεν συνάδουν με τα πρότυπα και να επιβάλλονται κυρώσεις όπου απαιτείται. Αυτό επιβάλλει, εξάλλου, η αρχή της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών και των εργαζομένων, αλλά και η αρχή της διασφάλισης ομαλών συνθηκών ανταγωνισμού στην αγορά. Η Αρχή Επιτήρησης έχει την ευθύνη παρακολούθησης και ελέγχου των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά καθώς και την ευθύνη εποπτείας και διεξαγωγής ελέγχου των σκυροθραυστικών μονάδων και των μονάδων έτοιμου σκυροδέματος που λειτουργούν στη χώρα μας. Η Αρχή έχει, ακόμα, δικαίωμα διεξαγωγής δειγματοληψίας σε ανύποπτο χρόνο και όπως και δικαίωμα ελέγχου της εφαρμογής των ευρωπαϊκών προτύπων· μπορεί, επίσης, να ειδοποιεί και τον Κοινοποιημένο Οργανισμό που εξέδωσε το πιστοποιητικό καταλληλότητας για συγκεκριμένα προϊόντα, για να προβαίνει και εκείνος σε ελέγχους.

Η Επίτροπος ανέφερε ακόμα ότι ο ρόλος της Αρχής Επιτήρησης της Αγοράς είναι εξαιρετικά σημαντικός, αλλά και πολυδιάστατος και ότι ο όγκος εργασίας που πρέπει να ολοκληρωθεί είναι τεράστιος. Είναι αυτονόητο, πρόσθεσε, ότι η Αρχή πρέπει να διαθέτει επαρκές και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό έχοντας στη διάθεσή της τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για να ασκεί τις αρμοδιότητές της. (Σε σχετική επιστολή της η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε αναφέρει ότι «μόνο ένας λειτουργός ασχολείται σήμερα με το θέμα».

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος επισήμανε ότι η χώρα μας είναι υποχρεωμένη, σύμφωνα με το κοινοτικό κεκτημένο, να εφαρμόσει τη σχετική Οδηγία, αφού σύμφωνα με το άρθρο 249 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι Οδηγίες είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη ως προς το αποτέλεσμα που πρέπει να επιτευχθεί. Σύμφωνα, εξάλλου με το άρθρο 226 της ίδιας Συνθήκης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να αναλάβει δράση εναντίον κράτους μέλους το οποίο δεν τηρεί υποχρέωση που απορρέει από τη Συνθήκη.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο Εσωτερικών (σε συνεργασία με την Υπηρεσία Μεταλλείων και το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, όπου απαιτείται) εντατικοποιήσει τις προσπάθειές του προς την κατεύθυνση συμμόρφωσης της χώρας μας με τις συγκεκριμένες ανειλημμένες υποχρεώσεις. Η Επίτροπος αναγνώρισε ότι το έργο είναι επίπονο, όμως η υποχρέωση συμμόρφωσης με το κοινοτικό κεκτημένο δεν αφήνει άλλη επιλογή.